

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**YEREL BASINDA İDEOLOJİK SÖYLEM
(1919–1920 Konya Basını Örneği)**

Mustafa İŞLİYEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Doç. Dr. Ayhan SELÇUK**

Konya–2010

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	III
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİNDE KONYA VE KONYA BASINI.....	4
1. Millî Mücadele Döneminde Konya	4
1. 1. Konya'daki Siyasî Kuruluşlar	7
1. 1. 1. İttihat ve Terakki Partisi.....	7
1. 1. 2. Hürriyet ve İtilâf Fırkası.....	9
1. 1. 3. Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası.....	11
1. 1. 4. Tealî-i İslâm Cemiyeti.....	11
1. 1. 5. İngiliz Muhipler Cemiyeti.....	11
1. 1. 6. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti.....	12
1. 1. 7. Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri.....	13
1. 2. Millî Mücadele Dönemi'nde Konya Basını	14
1. 2. 1. Konya	14
1. 2. 2. Babalık.....	15
1. 2. 3. Öğüd.....	16
1. 2. 4. İntibah.....	18
1. 2. 5. Telgraf Haberleri.....	20
1. 2. 6. İbret	20
1. 2. 7. Hak Yolu	21
1. 2. 8. Halk	21
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
SÖYLEM VE İDEOLOJİ.....	23
2. İdeoloji.....	23
2. 1. Tarihsel Süreç İçerisinde İdeoloji Kavramı	26
2. 2. İdeoloji ve Söylem İlişkisi	35
2. 3. Söylem Analizi	41
2. 4. Basında İletilerin İdeolojik Boyutu ve Propaganda.....	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	48
GAZETELERİN İDEOLOJİK SÖYLEMLERİNİN ANALİZİ.....	48
3. 1. Araştırmanın Konusu	48
3. 2. Amaç	49
3. 3. Önem.....	49
3. 4. Varsayımlar (Sayıltılar).....	49
3. 5. Sınırlılıklar	50
3. 6. Yöntem.....	51
3. 7. Evren ve Örneklem	51
3. 8. Millî Mücadele Dönemi Konya Gazetelerinin Analizi.....	52
3. 8. 1 Gazetelerin Milliyetçi Söylemi.....	52
3. 8. 1. 1. Millî Kimlikler ve Aralarındaki Söylem Çatışmaları.....	54

3. 8. 1. 2. Mevcut Durum Bağlamı.....	58
3. 8. 2. Gazetelerin Siyasî Söylemi.....	63
3. 8. 3. Gazetelerin Dinî Söylemi.....	73
SONUÇ.....	82
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	94
Ek-1: İbret, 10 Teşrinievvel 1335/1919, S. 1, s. 1.....	94
Ek-2: İntibah, 25 Şubat 1335/1919, S. 1, s. 1-2.....	97
Ek-3: İntibah, 8 Mart 1335/1919, S. 2, s. 1-2.....	103
Ek-4: İntibah, 19 Mart 1335/1919, S. 4, s. 1.....	108
Ek-5: İntibah, 25 Mart 1335/1919, S. 5, s. 1.....	111
Ek-6: İntibah, 13 Mart 1335/1919, S. 6, s. 1-2.....	115
Ek-7: İntibah, 21 Nisan 1335/1919, S. 9, s. 1.....	120
Ek-8: İntibah, 19 Eylül 1335/1919, S. 26, s. 1.....	123
Ek-9: Öğüd, 23 Şubat 1336/1920, S. 286, s. 1.....	126
Ek-10: Öğüd, 25 Mart 1336/1920, S. 312, s. 1.....	131
Ek-11: Öğüd, 5 Nisan 1336/1920, S. 321, s. 1.....	133
Ek-12: Öğüd, 22 Nisan 1336/1920, S. 337, s. 1.....	136
Ek-13: Öğüd, 26 Nisan 1336/1920, S. 341, s. 1.....	139
Ek-14: Öğüd, 28 Nisan 1336/1920, S. 343, s. 1.....	142
Ek-15: Öğüd, 3 Mayıs 1336/1920, S. 347, s. 1.....	145
Ek-16: Öğüd, 4 Mayıs 1336/1920, S. 348, s. 1.....	148
Ek-17: Öğüd, 5 Mayıs 1336/1920, S. 349, s. 1.....	151
Ek-18: Öğüd, 19 Mayıs 1336/1920, S. 361, s. 1.....	154
Ek-19: Öğüd, 26 Mayıs 1336/1920, S. 367, s. 1.....	157
Ek-20: Öğüd, 3 Haziran 1336/1920, S. 374, s. 1.....	160
Ek-21: Öğüd, 26 Mayıs 1336/1920, S. 699-1, s. 1.....	163
SÖZLÜKÇE.....	165
ÖZGEÇMİŞ.....	173

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Mustafa İŞLİYEN

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. İşliyen'.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Mustafa İşliyen tarafından hazırlanan ‘Yerel Basında İdeolojik Söylem (1919–1920 Konya Basını Örneği)’ başlıklı bu çalışma 30/06/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ayhan SELÇUK

Başkan

İmza

Doç. Dr. Caner ARABACI

Üye

İmza

Doç. Dr. İbrahim TORUK

Üye

İmza

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın belli bir prensip içinde yapılmasında her zaman hoőgörü ve nezaketiyle yardım ve desteklerini esirgemeyen danıőmanım Doç. Dr. Ayhan Selçuk'a, kaynak bulmamda yardımlarını hiçbir zaman ve surette esirgemeyen, ailesiyle geçirmesi gereken zamanı, benimle birlikte bu çalışmada incelemeye aldığımız gazetelerin metinlerini günümüz harflerine çevirmekle harcayan Doç. Dr. Caner Arabacı'ya, bu çalışma çerçevesinde ve diğer zamanlarda yardım ve desteklerinden ötürü Doç. Dr. Bünyamin Ayhan'a ve her zaman yanımda olduklarını bildiğim aileme ve arkadaşlarıma minnet ve őükranlarımı arz ederim.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mustafa İŞLİYEN	Numarası 074222001007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GAZETECİLİK / GAZETECİLİK	
	Danışmanı	Doç. Dr. Ayhan SELÇUK	
Tezin Adı		YEREL BASINDA İDEOLOJİK SÖYLEM (1919–1920 Konya Basını Örneği)	

ÖZET

Bu çalışmada, Millî Mücadele Dönemi Konya gazetelerinden *İbret*, *İntibah* ve *Öğüd* gazeteleri incelenmiştir. Söz konusu gazetelerin, geliştirdikleri söylemlerin çözümlenmesi ile ideolojik yapıları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buna göre; gazeteler Millî Mücadele Dönemi'nde toplumu kendi fikirleri etrafında toplamak adına milliyetçi, siyasî ve dinî söylemler geliştirmişlerdir. Gazetelerin, bu söylemleri nasıl kullandıkları, söylem analizi metodu kullanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yapılan çalışma neticesinde söz konusu gazetelerin söylemlerinin, savaş gibi olağanüstü bir durumda bile ideolojilerine taraftar bulmaya yönelik olduğu saptanmıştır. Gazetelerin bu tavrı, ideolojilerin açık bir biçimde gazete metinlerine yansımalarının nasıl olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Konya, Millî Mücadele Dönemi, ideoloji, söylem, gazete.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mustafa İŞLİYEN	Numarası 074222001007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GAZETECİLİK / GAZETECİLİK	
	Danışmanı	Doç. Dr. Ayhan SELÇUK	
Tezin İngilizce Adı		IDEOLOGICAL DISCOURSE IN THE LOCAL PRESS (CASE OF KONYA 1919–1920)	

ABSTRACT

In this study, *İbret*, *İntibah* and *Öğüd* newspapers published in Konya in the National Struggle Period were analyzed. The discourses developed by these newspapers were analyzed to reveal their ideological natures. Concordantly, the newspapers developed nationalist, political and religious discourses to bring people together around their ideas in the National Struggle Period. Discourse analysis method was used to find out how the newspapers used these discourses.

As a result of study, it was found out that the discourses of the newspapers were intended to recruit people to their ideologies in an extraordinary situation like war. This attitude of newspapers indicated how ideologies were obviously reflected in newspaper texts.

Key Words: Konya, National Struggle Period, ideology, discourse, newspaper.

GİRİŞ

İnsan, doğası gereği haber alma ve haber verme ihtiyacı hissetmektedir. Başından geçen günlük olayları çevresine ve yakınlarına duyurma isteğine sahip olan insan, haberleşme eylemini ortaya çıkarmıştır. En basit anlamda, iki kişi arasında gerçekleşen doğrudan ve genellikle sözlü olan iletişim eylemi, haberin yayılma alanını gerek zaman gerekse mekân bakımından sınırlandırmaktadır. Bu sınırlılık basın yayın araçlarının toplumsal hayata girmesi ile ortadan kalkmıştır (İnuğur, 2002: 26).

Tek bir kaynaktan çıkan fikirlerin ve bilgilerin basın yayın araçları vasıtasıyla daha geniş kitlelere yayılması, matbaanın icadıyla mümkün hale gelmiş ve 19. yüzyılda yaşanan hızlı değişimin habercisi olmuştur. Matbaanın icadından sonra ortaya çıkan basın yayın araçları, aynı anda birçok insana ulaştığı için bilginin ve fikirlerin hızlı bir şekilde yayılmasını mümkün kılmıştır (Özsoy, 1998: 27). Birbirine mekân ve fikirsel anlamda uzak olan bireyler arasında hızlı bir iletişimi sağlayan basın yayın araçları, ortaya çıktıkları günden itibaren, belli bir gücü elinde bulundurmuş ve bu özelliğiyle, bireyi ve toplumu fikirsel anlamda değiştirme ve dönüştürme anlamında söz sahibi olmuştur. Basın, mülkiyet yapısı ve örgütsel yapısının gelişmesine paralel olarak etki gücü de gelişmiş, toplumu belli fikirler etrafında toplama gücü daha da artmıştır.

Kullandığı dil ve aktardığı mesajlarla kitleleri yönlendirebilen basın yayın araçları, sahip olduğu bu güç sayesinde, belli güç odaklarıyla ilişki içerisinde olmuştur. Söz konusu güç odakları, basının gücünü kendi lehlerine çevirmede, kendi ideolojilerinin kitlelere ulaştırılmasında medyayı etkin bir propaganda aracı olarak kullanmaktadırlar. Basın yayın araçları, temel olarak güç odaklarının topluma mesajlarını iletebilecekleri en önemli mecralardan biridir ve yine toplumun istek ve beklentilerinin bu güç odaklarına iletilmesinde ihtiyaç duyulan kanalların başında gelir. Bu doğrultuda bu araçlar, kamuoyunu siyasî ve ekonomik açıdan kendi istekleri doğrultusunda yönlendirme ve bilinçlendirme yoluna başvurabilmektedirler.

Toplumu/bireyleri yönlendiren, çoğunlukla kendi mantığının gücü değil, güç sahiplerinin, medya elitlerinin ve haber ajanslarının gücüdür (İlkah ve Selçuk, 2004: 638). Basın yayın organları, bazı düşüncelerin sözcülüğünü yaparak toplum üzerinde

belirli yönde fikir değişikliğine sebep olmakta ve yeni tutumların yerleşmesini sağlayabilmektedir.

Basın yayın araçlarının sahip olduğu güç, tarih boyunca kimi güç sahiplerinin dikkatinden kaçmamış, nitekim güç sahipleri bu araçları kendi amaçları için kullanmışlardır. Bunun ilk örneklerinden olan, 1631 yılında Fransa’da Kardinal Richelieu’nun himayesinde *Gazette* adıyla yayınlanan gazete, propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Benzer şekilde 1648–1649 yılları arasında siyasî maksatlarla ve kamuoyuna tesir etmek amacıyla Protestanlar tarafından çıkarılan gazete, ilk siyasî gazete unvanına sahiptir (Özsoy, 1998: 48).

Basının, kitleleri etkileme ve yönlendirme gücü, birçok durumda olduğu gibi olağanüstü bir durum olan savaş durumunda da etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Nitekim Millî Mücadele Dönemi’nde toplumu belli bir fikir etrafında birleştirme ve bütünleştirme gücüne sahip olan basın, kimi güç odakları tarafından kamuoyu oluşturma ve bir propaganda aracı olarak kullanılmışlardır (Ayhan, 2007a: 26). Kitleleri tek bir merkezde toplamak, belli bir fikir etrafında birleştirip bütünleştirmek adına bu araçlara önemli görevler düşmektedir.

Kitlesel dayanışmanın ve bütünleşmenin gerçekleşebilmesi için belli bazı uyarıcıların olması gerekmektedir. Savaş gibi bir durum, toplum yapısında bir “dayanışma” ve “bütünleşme”nin meydana gelmesinde etkili bir uyarandır. Birbirine benzeyen bireyler arasında; aynı duyguları paylaştıkları, aynı değere katıldıkları ve aynı kutsala inandıkları için dayanışma ortaya çıkmaktadır. Dayanışma, aynı türden olanların bir olay ve olgu karşısında verdikleri bilinçli tepkidir. Bütünleşme ise; birbirinden ayrı parçaların yekpare bir hale gelmelerini sağlayan süreçtir. Bütünleşme, bir tür teşkilatlanma sürecidir. Toplumda bütünleşmenin olabilmesi için bazı şartlar gerekmektedir. Bunların başında, bütünleşmenin yaşanabileceği bir olgunun olması şarttır. İkinci olarak sosyokültürel gereksinimlerin karşılanması, kişilerin, temel grup ve kurumların amaçlarını gerçekleştirebilecek sistemli ve kabul edilebilir bir yolun olması gerekmektedir. Savaş gibi bir durumda toplumsal refleks olarak zorunlu bir bütünleşme safhasına girilmektedir.

Bütünleşmeyi sağlayan çeşitli unsurlardan söz edilebilir. Olağanüstü bir durum olan Millî Mücadele Dönemi’nde toplumsal bütünleşmeyi sağlayan unsurlar arasında din, toplumsal örgütler ve basın ön plana çıkmaktadır (Ayhan, 2007: 48–

60). Çalışmamızın ana eksenini oluşturan Millî Mücadele Dönemi Konya'sında çıkan gazeteler, bu savaş ortamında kitleleri kendi duruş ve çizgilerine göre yönlendirmek adına yayın yapmışlardır. Bu yayınlarını taraftarı oldukları grupları, siyasî partileri/oluşumları, desteklemek adına belli bir söylem içinde okurlarına sunmuşlardır.

Çalışma, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Millî Mücadele Dönemi Konya'sının genel yapısını anlatan tarihsel bir çerçevede ele alınmıştır. Konya'daki mevcut siyasî oluşumların ve gazetelerin durumuna değinilen bölümde, dönemin mevcut yapısına genel bir perspektiften bakılmıştır. İkinci bölümde; önce ideoloji kavramı ve tarihsel açıdan geçirdiği değişimlere değinilmiş, daha sonra ideoloji ile doğrudan ilişkili olan söylem ve söylemin yapısal özellikleri ele alınmıştır. İdeolojilerin belli bir söylem içinde kitlelere ulaştırılması noktasında başvurulan bir yöntem olan propagandanın söylemle ilişkisi de yine bu bölümde irdelenmiştir. Üçüncü bölümde uygulama çalışması yapılmış olup çalışma bilimsel bir temele oturtulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİNDE KONYA VE KONYA BASINI

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'nda birçok cephede galip gelmesine rağmen, 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'yla birlikte yenik sayılmış ve İtilâf Devletleri tarafından daha önceden yapılan taksim gereği işgal edilmeye başlanmıştır (Ayhan, 2007b: 296). İşgaller neticesinde başlayan savaş sürecinde Anadolu'nun bütün vilâyetleri kendi imkânları ölçüsünde ve birbirleriyle yarış edercesine Millî Mücadele'de yer almış ve Millî Mücadele'ye hizmet etmiştir. İşte bu hizmet yarışında Konya, Millî Mücadele'nin devamı boyunca önde gelen vilâyetler arasında yer almıştır (Gül vd., 2003: 28).

1. Millî Mücadele Döneminde Konya

Millî Mücadele açısından Konya'nın önemi, jeopolitik durumundan kaynaklanmaktadır. İstanbul-Bağdat demiryolu hattının üzerinde bulunması ve Mondros Mütarekesi'nden sonra Adana, Antep ve Urfa'nın düşman işgaline uğraması, Konya'ya oldukça büyük bir stratejik önem kazandırmıştır. Nitekim Pozanti'ya kadar gelen Fransızların, daha kuzeye sarkma girişimlerine kesinlikle izin verilmemiş ve silahla karşı konulmuştur (Gül vd., 2003: 28).

Tarihte birçok devlete başkentlik yapmış olan Konya, Millî Mücadele Dönemi öncesinde Osmanlı Devleti'nin yönetim sistemi içerisinde idarî açıdan teşkilatlanmasını tamamlamış olmasıyla Orta Anadolu'nun en büyük şehri durumundadır. Millî Mücadele döneminde Konya, 600 bin civarında nüfusa sahiptir. Sancak yapılanması içerisinde Konya mülkî amirlik kademesinde, birinci sınıf valilik konumunda olan 15 vilâyetten biridir (Uyanık, 2009: 842). Vilayet merkezi olan Konya'ya beş liva (sancak) bağlıdır. Bu livalar: Konya merkezi, Niğde, Antalya, Isparta ve Burdur'dur (Arabacı, 1991: 2-3). Konya, 1918 yılı itibarıyla Merkez, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Bozkır, Hadim, Karaman, Ereğli, Karapınar (Sultaniye), Koçhisar, Ilgın, Kadınhanı kazalarıyla birlikte; Doğanhisar, Cihanbeyli, Hatunsaray ve Kireli gibi nahiyelere de sahip bir bölgedir (Uyanık, 2009: 842). Konya'nın bu durumu Millî Mücadele'nin son yıllarına kadar devam etmiş ve Büyük Millet Meclisi Hükümeti idarî alanda pek fazla değişiklik yapmadığı için Konya büyük vilâyet olma özelliğini korumuştur (Avanas, 1998: 47).

Mondros Mütarekesi'nden sonra 1919 yılı başlarında Türk askerî birimlerinin dağılımına bakıldığında, 50 bin mevcutlu ve üç orduya ayrılmış bir yapı vardır. İstanbul'da 1. Ordu (dört kolordusu vardır), Konya'da 2. Ordu, Erzurum'da 3. Ordu (3. Kolordu Sivas'ta, 15. Kolordu Erzurum'da) bulunmaktadır.

Mütareke yıllarında Konya'da ordu ya da düzenli kolordu birlikleri görülmemekte, sadece askerlik şubesi ile mevki kumandanlığı bulunmaktadır (Uyanık, 2009: 845). İtilâf devletlerinin Adana'yı işgale başlamaları üzerine Yıldırım Kıtâatına bağlı 3. Kolordu Sivas'a; 20. Kolordu Ankara'ya; 12. Kolordu Konya'ya nakledilmiştir. İtilâf Devletleri'nin baskısı üzerine o dönemde Konya'daki Yıldırım Kıtâatı Müfettişliği'nde bulunan Nihat Paşa'nın yerine Cemal Paşa Konya'ya gelmiştir. Daha sonra yapılan bir düzenlemeye göre Konya'da 2. Ordu Müfettişliği kurulmuş 12. ve 20. Kolordular buraya bağlanmıştır. 12. Kolordunun merkezi Konya; 20. Kolordunun merkezi Ankara'ydı. Komutanı ise Fahrettin (Altay) Paşa'ydı (Gül vd., 2003: 29).

Yerel yönetim açısından günümüzde olduğu gibi o dönemlerde de belediye mahalli bir teşkilattı. Konya Belediyesi 1830 yılında "Çarşı Ağalığı" adıyla kurulmuş 1876 senesinde belediye teşkilatına dönüştürülmüştür. Belediye başkan ve azaları seçimle iş başına gelirlerdi ve seçimler normal olarak iki senede bir yapılırdı (Avanas, 1998: 47).

1914–1919 yılları arasında Konya idarî bakımdan Osmanlı Devlet teşkilatında vilâyet konumundaydı (Arabacı, 1991: 2). Konya'nın günümüzde olduğu gibi mezkûr yıllarda da bir tahıl ambarı olması sebebiyle gerek komşu vilâyetlerle gerekse merkez İstanbul ile sıkı ilişkisi vardı. Bu sebeple o devrin şartlarına göre iyi bir ulaşım şebekesi mevcuttu. 1896 yılında demiryolu ile Batı'ya ve Merkez'e bağlanan Konya, 1906 yılında Konya-Ereğli hattının yapılmasıyla Bağdat Demiryolları'na bağlanmış bulunuyordu (Avanas, 1998: 7).

Yukarıda bahsi geçen özelliklerden ötürü Konya, 1919 yılının Ocak ayından itibaren İtalyan ve İngiliz kuvvetleri tarafından işgal edilir. Tabii ilk işgal yeri, her iki kuvvet için de istasyondur. İşgalciler daha sonra şehir içinde belli yerleri merkez edinirler. İşgaller karşısında halk üzgün ve suskundur (Arabacı, 1991: 3–4). İtalyanlar, Konya İstasyonu'nu işgallerinden kısa bir süre sonra işgal sahalarını genişletirler. İngilizlerle iş birliği yapan İtalyanlar, İngilizlerin 17 Mayıs 1919

tarikhinde Konya'yi boşaltmalarından sonra şehirdeki bütün kontrol ve denetimleri üstlenmiş oldular (Gül vd., 2003: 33).

O günlerde Konya'da subay olarak bulunan M. Şevki Yazman'a göre; "Kerpiç Konya hiçbir şeyden haberdar değil gibi; susuyor ve düşünüyor" (Aktaran: Arabacı, 1991: 4). Artık, Konya'nın cadde ve sokaklarında İtalyan askerleri dolaşiyor ve gövde gösterisi yapıyorlardı. Her gün mühim yol kavşaklarında ve hükümet konağı önlerinde İtalyan bandoları İtalyan zafer marşını çalıyor; öğle vaktinde de Alâeddin Tepesi'nde İtalyan askerleri manevra talimleri yapıyorlardı. İşgal komutanının emri ile Konya matbaaları da İtalyanlar'ın emrine verilmişti. Vali Cemal Bey'den çok yakınlık gören İtalyanlar çok rahat davranıyorlardı (Gül vd, 2003: 32).

İşgaller neticesinde İstanbul Hükümeti, Anadolu'ya *Heyet-i Nasihalar* (Nasihat Heyetleri) göndermiştir. Heyet, 26–30 Nisan 1919 tarihlerinde Bursa, Balıkesir ve İzmir'i dolaşarak Konya'ya gelmiştir. Konya'daki görüşmeler için Ali Rıza Paşa, Konyalılar adına Sivahlı Ali Kemali ve Ömer Vehbi ile görüşmüştür. Görüşmeler neticesinde bağımsızlığa dair "Konya halkı, bilcümle diğer vilayetler ahalisi gibi, devletin mevcudiyet ve şerefi ile telif edilmez hiçbir muahedeyi kabul etmeyecektir" cevabını alan Ali Rıza Paşa tekrar İstanbul'a dönmüştür (Atalay, 1997: 84–85).

1919 yılında "Konya gibi bir vilâyetin başında Cemal Bey'in bulunması bir şanssızlıktır. 15 Mart 1919, 14 Mayıs 1919 tarihleri arasında kısa bir süre İstanbul'a gidip Damat Ferit Hükümeti'nde Dâhiliye Nazırlığı da yapıp dönen Cemal Bey, Millî Mücadele aleyhtarı faaliyetleri ile tanınmıştır" (Arabacı, 1991: 6). Vali Cemal Bey, koyu bir Hürriyet ve İtilâf Partisi mensubu ve İngiliz Muhipler Cemiyeti'nin faal bir üyesi olduğundan İttihat ve Terakki Partisi'ne düşmanlığı ile tanınmıştır (Avanas, 1998: 70). Ayrıca Ermeniler'le yakın münasebetlerinden dolayı kendisine "Artin" unvanı verilen vali Cemal Bey, o zaman Dârü'l Muallimîn (Erkek Öğretmen Okulu) olan binayı boşalttırarak, İtalyan işgal kumandanlığına tahsis ettirmişti (Gül vd., 2003: 33).

Cemal Bey, Konya eşrafının Millî Mücadele yönündeki kararlı tutumuna karşı "İade-i Emval" komisyonu kurarak ellerinden malları alınmış gibi Ermeni ve Rum azınlığa destek vermiştir. Konya halkının tepkisini çeken bu durum ve İngiliz ve İtalyan birlikleriyle ilişki halinde olması, Konya halkı tarafından miting ve protestoların yapılmasına zemin hazırlamıştır. 12 Eylül 1919'da yapılan ilk miting ve

bunu takip eden diğer mitingler neticesinde vali Cemal Bey 24 Eylül 1919 gecesi Konya'yı terk etmiştir (Atalay, 1997: 85). Cemal Bey'in Konya'yı terk etmesinden sonra, şehir tamamen Kuva-yı Milliye'nin denetimine geçmiştir. Hemen bu süreçte seçimle, boşalan valilik makamına vekâleten Mehmet Vehbi Efendi getirilmiştir. (Avanas, 1998: 87).

Konya'da Cemal Bey'den sonra ikinci bir talihsizlik *Delibaş Hadisesi*'dir. Müdafa-i Hukuk üyesi olan ve Kuva-yı Milliye'ye asker toplamakla görevli olan Delibaşı Mehmet'in etrafına topladığı Çumra ve Sultaniyeli köylülerle 2-3 Ekim 1920'de Konya'yı basması olaydır (Arabacı, 1991: 10; Avanas, 1998:). Birkaç gün süren hadise düzenli ordunun Konya'ya girmesiyle bastırılmıştır (Atalay, 1997: 116).

Millî Mücadele Dönemi'nde Konya, siyasî yapı açısından deyim yerindeyse siyasî kuruluşların rekabet halinde olduğu bir siyasî arena gibidir. Birçok siyasî partinin faaliyet içinde olduğu Konya, diğer vilayetlere nazaran merkezi bir konumda bulunmaktadır. Konya'daki siyasî yapıyı anlamak adına, siyasî partilere ve faaliyetlerine değinmek faydalı olacaktır.

1. 1. Konya'daki Siyasî Kuruluşlar

Siyasî açıdan bakıldığı zaman II. Meşrutiyet döneminde, Sivaslı Ali Kemalî önderliğinde İttihat ve Terakki Fırkası Konya şubesinin faaliyetleri dikkat çekerken, Zeynelabidin önderliğinde (1919) Hürriyet ve İtilâf Fırkası mensuplarının muhalif hareketleri etkin bir şekilde görülmektedir. Bu partilerin yanı sıra, Selâmet-i Osmaniye Fırkası, Sulh ve Selamet Fırkası (25 Haziran 1919), Tealî-i İslam Cemiyeti (1919), Teâvün-i İslam Cemiyeti, İngiliz Muhipler Cemiyeti gibi çoğu İttihat ve Terakki yandaşı, sonrası için Kuvâ-yı Milliye karşıtı olan kuruluşlar göze çarpmaktadır (bkz. Uyanık, 2009; Gül vd., 2003; Avanas, 1998).

1. 1. 1. İttihat ve Terakki Partisi

Cemiyetin hiyerarşik yapılanmasına göre 1/1 numaralı üyesi ve kurucusu olan İbrahim Temo, hatıratında İttihad ve Terakki'yi 1889 yılında İstanbul'da 4 öğrencinin ayaküstü sözleşerek kurduklarını belirtmektedir. Temo, İttihad ve Terakki'nin kurucularını kendisiyle birlikte o dönem İstanbul'da öğrenim gören askerî tıbbiyeli öğrencilerden İshak Sükûti, Abdullah Cevdet ve Mehmed Reşit olarak belirtmektedir (Temo, 2000: 13-17). Buna mukabil Birinci, Cemiyetin

kuruluşu, nizamnamesinin yazıldığı, isminin konulduğu, teşkilatlandığı, sesini duyurabildiği kısacası siyasî tarihimize doğduğu yılı 1895 yılının Temmuz'u olarak gösterir ki bu veriler, siyasî bir yapılanma adına daha geçerli görünmektedir (Birinci, 200: 48–53).

Abdülhamid yönetimine karşı olan bu dernek, o zamanki adı *Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti* olan ve Paris'te kurulan cemiyet ile birleşir ve bu adı benimser. Asıl *İttihad ve Terakki Cemiyeti* olan cemiyet ise 1906 yılında Selanik'te o zamanki adı *Osmanlı Hürriyet Cemiyeti* olan İttihad ve Terakki Cemiyeti, subayların ve devlet memurlarının girişimiyle kurulur. İlk kurucularının sayısı on civarındadır. Subaylarla bürokratların oluşturduğu kurucu grup kısa sürede büyür ve 1907 yılında Paris örgütü ile anlaşır. Cemiyet'in adı önce *Terakki ve İttihat* iken sonradan *İttihat ve Terakki* şeklinde değiştirilir (Tunaya, 2000: 27).

Faaliyetlerini büyük bir gizlilik içinde yürüten cemiyet, bir yeraltı örgütü gibi çalışmaktaydı. İttihad ve Terakki Cemiyeti, umumî kongrelerini bile büyük bir gizlilik içinde gerçekleştirirdi. Selanik'te yapılan 1908, 1909, 1910 ve 1911 kongreleri, basın ve kamuoyuna kapalı yapılmıştır (Akşin, 2009: 65). Cemiyetin gizlilik esasları Masonluk'taki gizlilik geleneklerine benzemektedir. Bu benzerlik, İbrahim Temo'nun bir dönem Brindizi ve Napoli'de bulunarak Farmason localarını ziyaret etmesi ve İtalyan Masonları Teşkilatı tarihi ve bunların örgütlenme biçimleri üzerine geniş bilgi toplamış olmasıyla alakalı görünmektedir (Burak, 2003: 297).

Cemiyet, 1908 öncesinde *Meşrutiyet* kavramını Osmanlı Devleti içindeki bütün sorunlara çözüm getirecek, bir anlamda devleti parçalanmaktan kurtaracak bir kurtuluş olarak görüyordu. Bu anlamda Meşrutiyet'in ilanı için çalışan gizli bir örgüttü (Aydın, 2008b: 11). Her kesimden insanı bünyesinde barındıran Cemiyet, masonlukla da bağlantılıydı. İttihad ve Terakki Cemiyeti, örgütlenmesinde masonlardan etkilenmiştir (Akşin, 2009: 66–67). Kendisi de bir İttihadçı olan Yahya Kemal hatıratında bu konuya şöyle açıklık getirmektedir:

“İttihad ve Terakki kadar bin türlü zihniyeti, bin türlü yaratılışı, bin türlü emeli bir araya toplamış ve dağılmamış, bilakis zaman geçtikçe daha ziyade toplanmış ve kuvvetlenmiş siyasî bir cemiyeti, Avrupa'nın ve Asya'nın tarihinde göstermek imkânsızdır. İttihadçı ittifakının içinde en dinsiz masonlar yanında en şedit İslam ittihatchıları; en geniş insanîyetçi ve medenîyetçiler yanında en dar kafalı milliyetçiler bulunduğu gibi, en seciyeli tanınmış adamlarla seciyesizlikleri

herkeşçe malum adamlar, maddi menfaatlerden uzak, temiz vatanperverlerle vurguncular ve harb zenginleri yan yana ve birbirini çok sever olarak görülüyordu. Böyleyken İttihad ve Terakki dağılmadı. Bu terkibi Talât vücuda getirmiştir (Beyatlı, 1999: 171–172) demektedir.

Konya’da, Mütareke’den önce teşkilatlanan ilk parti İttihat ve Terakki Partisi’dir. İttihat ve Terakki Partisi’nin 1323 (1907)’de yapılan **seçiminde** Sivashlı Ali Kemalî Bey tarafından Konya şubesi açılmıştır. Ali Kemalî Bey de partinin heyet-i merkeziyesi reisliğinde bulunmuştur. (Gül vd., 2003: 26)

İttihad ve Terakki, Konya’nın eğitim ve öğretimi ile siyasî ve kültürel hayatında önemli rol oynamıştır. Parti, kuruluşunu tamamladıktan sonra 1909 yılında İstanbul Caddesinde *İttihad ve Terakki*¹ adıyla bir mektep açmıştır. Mektepte özellikle gençlere yönelik çeşitli zamanlarda kurslar verilmekteydi (Gül vd., 2003: 26). Zira ideolojisini yaymak adına Trablusgarb Şubesi tarafından hazırlanan ve 13 Ağustos 1900 tarihini taşıyan görüş taslağında *İzale-i Cehl* (cehaletin giderilmesi) başlığıyla cemiyetin, ülke çapında okullar, kütüphaneler, matbaalar kurması; gazete, dergi ve faydalı kitaplar yayınlaması gerektiği belirtilmiştir (Aydın, 2008b: 11–12). Bununla ilintili olarak 17 Mayıs 1331 (1915)’te *İnas Mektebi* açan parti, 30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesi’ne kadar faaliyette bulunmuştur. Bu parti yerini daha sonra başka fırkalara bırakmıştır (Gül vd., 2003: 26-27).

1. 1. 2. Hürriyet ve İtilâf Fırkası

Konya’da İttihat ve Terakki’den sonra faal olan siyasî kuruluşlardan birincisi Hürriyet ve İtilâf Fırkası’dır. Bu fırka, İttihat ve Terakki fırkasına muhalif olarak 21 Kasım 1911 tarihinde merkezi İstanbul’da olmak üzere kuruldu. Kurucularından bazıları; İsmail Hakkı Paşa, Dr. Dağavaryan, Mustafa Sabri, Damat Ferit Paşa, Müşir Fuat Paşa, Volçentrinli Hasan, Dr. Rıza Nur’dur. İttihad ve Terakki’ye karşı tek başlarına muhalefet edemeyenlerin kurmuş oldukları bu parti, Tunaya’nın deyimiyle bir kütle haline gelmiştir. (Kandır, 1999: 68; Tunaya, 1995: 315–316).

Konya, İkinci Ordu Müfettişliğinin merkezi olmasından ötürü, burada bir güç mücadelesi vardı. Öte taraftan mevcut hükümetin yeni siyasî şartlar gereğince

¹ İttihad ve Terakki Cemiyeti’nin himayesinde bulunan bütün okullara *İttihad ve Terakki* ismi verilmiştir. Okullar, açıldığı bölgenin özelliklerine göre farklı yapıda ve isimde kurulmuştur. Örneğin Partinin Van Kulübü *İttihad ve Terakki Medresesi* adıyla bir okul inşa etmeyi düşünmüştür (Aydın, 2008: 15,18).

uygulayacağı politikaların destek bulacağı bölgelerin başında Konya geliyordu. Bu partinin Konya’da önemli rol oynamasının sebebi, Konya mebuslarından ve yörede nüfuz sahibi olan Zeynelabidin Efendi’nin, partinin kuruluşunda yer almasıdır (Karaca, 2004: 172). Zeynelabidin Efendi, daha önce 1908 seçimlerinde İttihad ve Terakki Fırkası’ndan Konya mebusu seçilmişti. İttihad ve Terakki Fırkası’nın bazı çalışmalarını onaylamayan Zeynelabidin Efendi, 1911’in ortalarına doğru muhalefet safına geçerek yukarıda zikredilen isimlerle birlikte Hürriyet ve İtilaf’ın kuruluşunda yer almıştır (Gül vd., 2003: 27). Nitekim bu etki alanından olsa gerek mütareke döneminde Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nın en kolay şekilde örgütlendiği il Konya olmuştur (Karaca, 2004: 172).

Hürriyet ve İtilâf Fırkası, İttihad ve Terakki’yi yıkmak amacıyla kurulan bir parti (Tunaya; 1995: 320) olması hasebiyle Millî Mücadele’yi, İttihatçı girişimi olarak algılamış ve engellemeye çalışmıştır (Karaca, 2004: 171).

Hürriyet ve İtilâf Fırkası’nın Konya’da ne zaman şube açtığı kesin olarak bilinmemekle beraber, kimi hadiselerden ikinci defa şube açma tarihinin 1919 yılına denk geldiği tahmin edilmektedir. Partinin Konya şubesi kurucuları *Reis: Derviş Bekirzade Mehmet Efendi, Katip: Dürrüzade Şükri, Veznedar: Attar Mehmed, Aza: Bakkalzade Kadri, Aza: Cemili Ahmed Hoca, Aza: Kuddusi Efendizade Ali, Aza: Termiyecizade Hüseyin, Aza: Bakkal Baş Mustafa, Aza: Hacı Kaymakzade Mustafa, Aza: Kadri Şeyhzade Ali*’dir. Bu heyet ve azalar 7 Şubat 1919’da tekrar toplanarak yeni bir seçim yapmışlardır. Buna göre; *Reis-i Evvel: Cemili Ahmed Hoca Efendi, Reis-i Sani: Belediye azasından Keresteci Hafız Mehmed Efendi, Kâtip: Sıtkı Efendizade, Aza: Kadri Efendizade Ali, Aza: Kadri Şeyhzade Ali, Aza: Burhanzade Hacı Mustafa, Aza: Termiyecizade Hüseyin, Aza: Körükçüzade Mehmed, Aza: Hacı Kamil, Aza: Hacı Mustafa* Hürriyet ve İtilâf Fırkası’nın Konya şubesi temsilcileri oldular (Avanas, 1998: 61).

Tunaya’nın belirttiğine göre Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nın feshedilmesine dair herhangi bir bulgu mevcut değildir. Ancak Tunaya, partinin dağılma sebebini münevverler ve muhafazakârlar (garp kafalı gençler ve hocalar) arasındaki muhalefetten kaynaklandığını ve bunun neticesinde parti içinde önemli istifaların yaşandığını belirtmektedir. Bu yaşanan hadiselerle birlikte Mahmut Şevket Paşa’nın suikastının ardından İttihad ve Terakki yönetimi tarafından Hürriyet ve İtilaf’ın bazı

elemanları Sinop'a sürülmüştür. Partinin bazı elemanları ise yurtdışına çıkış yapmıştır (Tunaya, 1995; 332–333).

Mondros Mütarekesi'nin (30 Ekim 1918) imzalanmasından kısa bir süre sonra Hürriyet ve İtilaf Fırkası, 4 Mart 1919 tarihinde kurulan Damat Ferit Hükümeti'ne dâhil olmuş (Karaca, 2004: 170) ancak Delibaş Hadisesi'nin (1920) Islah-ı Medarisilerle irtibatlandırılmasıyla ki Hürriyet ve İtilaf ile irtibatlı olmaları, partinin Konya'daki sonunu getirmiştir.

1. 1. 3. Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası

İstanbul'da Selamet-i Osmaniye Fırkası adıyla 1918'de kurulmuştur. Kurucuları arasında İsmail Hakkı Paşa, Ulemadan Fazıl Efendi, Hasan Hicâbî gibi isimler vardır. Daha sonra Konya'da şubelerini açan fırka, başka bir siyasi fırka ile Ocak 1919'da birleşerek "Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası" adını almıştır (Kandır, 1999: 68). Merkez murahhaslardan Hasan Tevfik, Konya'ya gelerek 25 Haziran 1919 tarihinde Konya şubelerini açmıştır (Gül vd., 2003: 33–34).

1. 1. 4. Tealî-i İslâm Cemiyeti

Parti, ilk olarak "Cemiyet-i Müderrisin" adı ile 19 Şubat 1335/1919 tarihinde İstanbul'da kuruldu. Fakat ilk kongresinde adını "Tealî-i İslâm Cemiyeti" olarak değiştirdi. Cemiyet fırkalar üstü bir kuruluş olduğunu ilan etmesine rağmen kısa zamanda Hürriyet ve İtilâf Fırkası'nın yan kuruluşu olarak görülür (Avanas, 1998: 63).

1. 1. 5. İngiliz Muhipler Cemiyeti

İngiliz Muhipler Cemiyeti, Ağustos 1335/1919 yılında merkezi İstanbul'da olmak üzere kuruldu. Kurucuları ve yöneticileri, Memduh Paşa, Ali Rüştü Efendi, Hamdi Paşa, Şevket Bey, Sait Molla gibi isimlerden oluşuyordu (Kandır, 1999: 68). Yayın organı *İstanbul* gazetesi idi. Kuruluş amacı, idaresi altında milyonlarca Müslüman'ı barındıran Britanya İmparatorluğu ile Osmanlı Devleti arasında mevcut samimiyeti idame ettirmektir. Hürriyet ve İtilâf Fırkası ile ortak çalıştığı için onun teşkilâtlandığı yerlerde şubeleri vardı. İngiliz Muhipler Cemiyeti'nin Konya'da şube açmasında Osmanlı topraklarında uzun müddet dolaşan ve İngilizler adına casusluk yapan *Papaz Robert Frew (Fru)* önemli rol oynamıştır (Avanas, 1998: 64).

1. 1. 6. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

Millî Mücadele yıllarında Konya'da en geç kurulan siyasî kuruluş Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'dir. Geç kurulmasının başlıca sebebi, Cemal Bey gibi bir valinin Konya'da bulunmasıdır. Cemal Bey, Kuva-yı Milliye'nin en büyük düşmanı diğer taraftan İngiliz Muhipler Cemiyeti'nin üyesi ve Hürriyet ve İtilâf Partisi'nin savunucusuydu (Avanas, 1998: 64).

Konya'da Kuva-yı Milliye Teşkilâtı'nın kurulması, Cemal Bey'in şehri terk etmesinden sonra gerçekleşir. Heyet-i Temsiliye Başkanı Mustafa Kemal, 30 Eylül 1335/1919 tarihinde şehir halkına bir telgraf göndererek Konya'da Kuva-yı Milliye Teşkilatı'nın kurulmasını istedi. Telgraf, şöyledir:

Makam-ı Vilayete

Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi arasında Miralay Refet Beyefendi, Konya Vilayeti dâhilinde Teşkilat-ı Milliye'nin itmamı ve teşkili her türlü emr-i asayiş irtibatının temini hususlarında selahiyet-i kemaliye malik bulduklarından kendileri ile tesis-i irtibat ve teşrik-i mesai buyurularak amal-ı müşarünileyhimizin husulüne ihtimam kılınmasının temini. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Namına Mustafa Kemal (Kandır, 1999: 69).

Mustafa Kemal'in telgrafından bir hafta sonra Refet Bey'in başkanlığında Konya'da Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurularak 8 Ekim 1335 (1919) tarihinde cemiyetin Konya Heyet-i Merkeziyesi'nin teşkili için seçim yapıldı. Şehir halkının katıldığı ve Hükümet Konağı'nda yapılan seçimin sonuçları neticesi gece yarısı açıklandı. Kazananların listesi, 09 Teşrinievvel 1335 (Ekim 1919) tarih ve 495 sayılı *Babalık* gazetesinde yayınlanmıştır.

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Konya'da kurulması üzerine Kuva-yı Milliye karşıtları geniş bir kötöleme kampanyasına başladılar. Bu arada bazı kimseler ve Kuva-yı Milliye aleyhtarları, kendilerini Kuva-yı Milliyeciler gibi göstererek halktan zorla para ve asker toplamaya başladılar. Kuva-yı Milliye'ye karşı olanlar, Anadolu'nun hemen her tarafında aynı şekilde kötöleme kampanyasında bulundular. Bu şayiaların önlenmesi için Mustafa Kemal 19 Ekim 1335 (1919) tarihinde bütün valilere ve ordu komutanlarına bir telgraf gönderdi (Gül vd., 2003: 35-36).

Kuva-yı Milliye'nin çalışmalarından çoğu aydın ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Heyet-i Merkeziyesi üyesi seçilenler de memnun değildi. Nitekim

Refik Bey (Koralan), Fahreddin Paşa'ya 1 Şubat 1920 tarihinde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin çalışmalarını tenkit eden uzun bir mektup gönderdi. Refik Bey'in gönderdiği bu mektupta ayrıca tüccardan Şevki ve Âdil Efendi ile *Osmanlı* gazetesi sahibi Necip Bey ve Dava Vekili Hesabi Bey'in imzaları vardır (Avanas, 1998: 67–68).

Refik Bey'in bu mektubu üzerine Fahreddin Bey, Mustafa Kemal'e Konya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin devamlı surette teftiş ve kontrol edilmesini ve yeni baştan ele alınmasını bildirdi. Bunun üzerine Heyet-i Temsiliye, Konya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Merkeziyesi'ni yeniden düzenledi. Düzenlemeye göre Müdafaa-i Hukuk Merkeziye Reisi Sivaslı Ali Kemalî oldu (Gül vd., 2003: 36–37).

Heyet-i Temsiliye'nin düzenlediği Konya Müdafaa-i Hukuk Heyet-i Merkeziyesi'nin, halkın sevdiği ve saydığı kişilerden meydana gelmesi, şehir halkı üzerinde iyi bir tesir bıraktı (Avanas, 1998: 69). Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Konya Heyet-i Merkeziyesi, 24 Nisan 1336/1920 Cumartesi günü bütün kazalardan seçilen delegelerin katıldığı ilk kongresini yaptı. Bundan sonra Kuva-yı Milliye, Konya'da daha koordineli bir şekilde çalıştı. Asker, silah ve para toplama işleri ile bunların cepheye gönderilmesi daha süratli yapıldı.

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Konya Heyet-i Merkeziyesi'nin kuruluşundan sonra bu cemiyetin yan kuruluşu olan *Hanımlar Şubesi* de faaliyete geçti. Bu şubenin, tam olarak ne zaman açıldığı bilinmemektedir. Fakat T.B.M.M'nin açılışından önce kurulduğu kesindir. *Hanımlar Şubesi*, büyük hizmetler bulundu; dikiş kursları açtı, çeşitli müsamereler tertipledi. Müzayedeler düzenleyerek elde edilen geliri vatanın kurtuluşu için çalışan derneklere verdi. *Hanımlar Şubesi*'nin başkanının kim olduğu bilinmemekle beraber muhtemelen Şerife Hanım idi (Gül vd., 2003: 37).

1. 1. 7. Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri

Anadolu'nun tüm vilâyetlerinde olduğu gibi, Konya'da da 1919 yılının Kasım başlarında seçimler yapılmıştır. Seçimleri, genelde Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin adayları ve bu cemiyetin desteklediği delegeler kazanmıştır. Konya'nın temsilcileri arasında Hadimli Mehmed Vehbi Efendi, Yalvaçlı Ömer

Vehbi, Musa Kâzım, Hacı Bekir, Kâzım Hüsnü gibi isimler yer almaktadır (Gül vd., 2003: 37).

1. 2. Millî Mücadele Dönemi'nde Konya Basını

Millî Mücadele Dönemi basını, Türk basın tarihinin önemli aşamalarından biridir. Mondros Mütarekesi'nden sonra 1918'de İstanbul'un işgal edilmesiyle birlikte Mütareke ve Millî Mücadele basını dönemi başlamıştır. Yunanlıların İzmir'i işgali ve 1919'da Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkmasının ardından İstanbul'un yanı sıra Anadolu'daki basın organları çok önemli görevler üstlenmişlerdir (Şeker, 2007: 35). Bu safha devlet-millet dayanışmasında basının Anadolu'da zirveye çıktığı dönemdir (Ayhan, 2007a: 247). Toplum bilincinin gelişmesinde ve yönlendirilmesinde çok büyük bir güç olan basın, savaş gibi olağanüstü durumlarda da kitlesel hareketlerin meydana gelmesinde ve yönlendirilmesinde oldukça etkilidir. Basının bu gücü, Millî Mücadele Dönemi Konya'sında da kullanılarak, savaşın kazanılmasında etkin bir güç olmuştur.

Konya, yukarıda bahsettiğimiz özelliklerinden dolayı basın alanında da dönemin şartları açısından küçümsenemeyecek düzeyde etkili ve güçlüdür. Bu dönemde Türkiye'de çıkan 306 civarındaki gazete ve derginin 8'i Konya'da yayınlanmaktadır. Bu gazeteler *Konya*, *Babalık*, *Öğüd*, *İntibah*, *Telgraf Haberleri*, *İbret* ve *Halk* gazeteleriyle birlikte *Hak Yolu* dergisidir. Çalışmamız, *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazeteleri üzerinde yoğunlaştığı için burada zikrettiğimiz diğer gazetelere ilerideki bölümde detaylı olarak değinilmeyecektir.

1. 2. 1. Konya

Konya vilâyet gazetesi, 16 Kasım 1870 tarihinde vilâyet adına, haftalık olarak çıkarılmaya başlanan ve Konya'nın bilinen ilk gazetesidir (Arabacı, vd., 2009: 45). İdare yeri Konya Vilâyet Matbaası olan gazeteyi Önder, üç dönemde ele almaktadır. İlk yayınlandığı yılı 1869 olarak belirten Önder, birinci dönemi, Kasım 1869 ve Ekim 1919 yılları arası olarak gösterir ki bu yıllarda gazete, 2253 sayı çıkmıştır. *Konya*, haftada 1 defa 2–4 sayfa ve 4 sütun üzerine düzenlenmiş olup daha çok vilâyet haberlerini, resmi tamim ve ilânları yayınlamıştır. İkinci dönemi ise, 1919 ve 1925 yıllarıdır. Bu yıllarda gazete, çarşamba günleri çıkmaktadır. 2–6 sayfa olarak yayınlanan gazete, 2 kuruştan satılmaktadır. Yazı işleri için “*muhasabe-i hususiye*

müdüriyetine, ilânat için de matbaa müdüriyetine başvurulur” ibaresi konmuştur. Üçüncü dönem 1925 ve 1932 yılları arasında belirtilmiştir. Bu dönemde gazete aralıklı olarak yayınlanmıştır. Gazete, 1928 yılında yeni harflerle ve haftada iki gün (Pazar ve Çarşamba) yayınlanmıştır (Önder, 1949: 10–11). Harf İnkılabı’ndan sonra gazetenin numarası “1” den başlatılır ve 25 Mayıs 1932’ye geldiğinde gazetenin numarası 394-2685’tir. İdare yeri değişmemiştir.

İlk başlarda, iki sayfası Türkçe, iki sayfası “Karamanlıca”/Rumca² olmak üzere dört sayfa yayınlanmıştır. Ahmet Paşa’nın Konya valiliği sırasında Türkçe kısmı 4 sayfaya çıkarılarak Rumca kısım kaldırılmıştır (Arabacı vd., 2009: 45).

Konya gazetesi, resmî olmasından ötürü mes’ul müdürlüğünü ve sahipliğini valilik üzerine almıştır (Önder, 1949: 11). Ayrıca yayın ekibi de Vilayet Matbaası kadrosu içinden kişilerdir. Gazete, genelde vilâyet haberlerini, resmî emir ve ilanları yayınlamıştır. Bunun yanı sıra, *cülus* (padişahın tahta çıkması) ve *veladet* (doğum) günlerine özel yayımlar yapmıştır. Birinci hamur kâğıt üzerine, yazıların yıldızlarla süslendiği şiirlerin, methiyelerin ve o günün olaylarına ait basma-kalıp yazıların yer aldığı sayılar yayınlanmıştır.

1932’de İç İşleri Bakanlığı’nın “*hususî gazete çıkan yerlerde resmî gazetelerin çıkamayacağını*” bildiren kararıyla gazete kapatılır (Arabacı vd., 2009: 45-49).

1. 2. 2. Babalık

1910 ve 1952 yılları arasında 42 yıl boyunca çıkmış (Velidedeoğlu, 1971: 126) olan gazete, Konya’nın o döneme kadar en uzun ömürlü gazetesidir (Avanas, 1998: 3). Önder, *Babalık* gazetesinin yayın hayatını beş döneme ayırmıştır. Bunlar, 1910 ve 1917, 1917 ve 1918, 1918 ve 1930, 1930 ve 1946 yılları arası dönemler ile 1946’dan (Önder, 1949: 15–21) sonraki dönemidir.

Babalık gazetesi, Yusuf Mazhar tarafından 25 Aralık 1910 yılında Konya’da neşredilmeye başlanmıştır. Bir süre, haftada bir ve daha sonra haftada iki defa çıkan (Coşar, 1962) gazete, kimi zamanlar 2, 4 ve 6 sayfa olarak çıkarılmış ve tanesi 10 paradan satılmıştır (Önder, 1949: 16). Gazetenin basıldığı matbaalar sırasıyla Vilayet

² Anadolu’da yaşayan devrin Hıristiyan Türklerinin ve Türkçe konuşan diğer Hıristiyanların Grek alfabesini kullandıkları yazı (Tufar, 2007: 97).

Matbaası, Rehber Matbaası³, Meşrik-ı İrfan Matbaası ve daha sonra kendi matbaası olan Babalık Matbaası'dır (Arabacı vd., 2009: 90-91).

1917 yılına kadar *Babalık* adıyla çıkan gazete bu tarihte dönemin Konya Valisi Muammer Bey'in tavsiyesiyle bir süre *Türk Sözü* adıyla yayınlanmıştır. Daha sonra 1918'in Kasım ayında tekrar *Babalık* adını almıştır (Coşar, 1962). Vali Muammer Bey'in Konya'dan ayrılması, İttihat ve Terakki yönetiminin zayıflaması üzerine gazete tekrar eski adını almıştır (Arabacı vd., 2009: 92).

Erzurum'un işgali üzerine Konya'ya taşınan *Albayrak* gazetesinin başyazarı Süleyman Necati'nin *Babalık*'a başyazar olmasıyla gazete daha da güç kazanmıştır. Millî Mücadele'nin en ateşli bir savunucusu olan *Babalık*, haftada iki defa çıkarken 5 Nisan 1921'de günlük çıkmaya başlamıştır. Yazı kadrosunda Samizade Süreyya (Berkem), Servet Rıfat (İskit), Abdülkadir Efendi, Ekrem Reşat gibi isimler yer almıştır (Güner ve Kabataş: 1990: 323). Millî Mücadele hakkındaki tutumu ilk zamanlar tam bir netlik kazanmamış olmasına rağmen, 1921 yılından itibaren Millî Mücadele'yi açık bir biçimde destekleyen *Babalık*, şehir halkının Millî Mücadele etrafında birleşmesinde büyük bir etkiye sahip olmuştur (Avanas, 1998: 3).

1. 2. 3. Öğüd

Öğüd, ilk olarak Selanikli Abdülgani Ahmed tarafından 3 Ocak 1918 yılında Afyon'da çıkarılmaya başlanmış ve Yunanlıların İzmir'i işgalinden sonra gazete Konya'ya taşınmıştır. Gazete, Anadolu'nun ilk günlük gazetesi olma özelliğine sahiptir (Coşar, 1962). 1921 yılının Temmuz ayında gazete, aynı zamanda Ankara'da da çıkarılmaya başlanmıştır. İlk defa bir Anadolu gazetesi Ankara ve Konya gibi iki şehirde yayınlanmıştır. Ankara'daki baskısının mes'ul müdürü, Ahmed Tevfik, Konya'dakinin ise Nuri Tahsindir (Güner ve Kabataş, 1990: 355).

Gazetenin kimlik bilgilerine göre sağ üst köşede sayı numarası ve "*Danesi 100 paradır*" diye fiyatı verilmektedir. Hemen bu ibarenin altında "*Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed*" ibaresi yer almaktadır. Bu ibarelerin altında ise çerçeve içerisinde Hicri, Rumi ve Miladi takvime göre tarihler verilmektedir. En altta ise "*Gidişimize uyan yazılar kabul olunur*" yazmaktadır. Orta kısımda gazetenin adı;

³ Viyolaki Efendi'nin matbaasıdır ve Viyolaki Efendi gazetesinin *Türk Sözü* adıyla yayın yaptığı yıllarda idari müdürdür (Arabacı vd., 2009: 90-91; Önder, 1949: 17).

isminin üst kısmında küçük harflerle “*Millî*” ve isminin alt kısmında ise “*Halk gazetesidir*” ibaresi yer almaktadır. Sol tarafta ise gazetenin yeri “*Konya’da Şems Mahallesi’nde Öğüd Evi*” ve telgraf adresi “*Konya Öğüd*” olarak verilmektedir. Abone ve ilan şartları, çerçeve içerisinde “*Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur*” şeklinde belirtilmiş ve “*İlanlar için idare müdürü ile görüşülür*” diye verilmiştir. En altta ise “*Basılmayan yazılar geri verilmez*” (Öğüd, Mart 1920, S.312, s.1) ibaresi yer almaktadır.

Ankara’da çıktığı sıralarda ise kimlik bilgileri şöyledir: Sağ üst köşede yukarıdan aşağıya doğru “*Halk gazetesi*”, “*Yeri: Ankara’da Hacıbayram, Sahibi Öğüd evi, Telgraf adresi: Ankara Öğüd*”, “*Gidişimize uyan yazılar kabul olunur. Gazeteye geçirilmeyen yazılar geri gönderilmez*” ve “*Her türlü mektuplar müdür namına gönderilmelidir*” ibareleri yer almaktadır. Ortada, gazetenin adı ve onun hemen altında (...den beri anlamında) “*1333*” yani 1917 yılı ve “*Sahibi ve Müdürü Abdulgani Ahmet*” yazmaktadır. Sol üst köşede ise sırayla “*Öğüd’ün Ankara nüshası*” ibaresi ile fiyatına dair bilgiler, “*Değeri: Yıllığı 1200, altı aylığı 650, üç aylığı 350, danesi 5 kuruştur. Ecnebi memleketlerine: yıllığı 1300, altı aylığı 600, üç aylığı 400 kuruştur*” şeklinde yer almaktadır. Bunların altında ise “*İlanlar için idare memuru ile görüşülür*” ibaresi yer alır. Tüm bu bilgilerin altında paralel iki çizgi arasında gazetenin sayısı, “*Sayı 699–1*” diye yazılmıştır. Tarih bilgileri ve ne zamandan beri yayın yaptığını dair bilgiler ise şöyledir: “*2 Zilkade 1339 Perşembe/7 Temmuz 1337 ve 4’üncü Yıl*” (Öğüd, Temmuz 1337/1921, S. 699–1, s.1).

Öğüd gazetesi Konya’da çıkarılmaya başladığından beri, İstiklâl Harbi’nin yanında yer almıştır (Özkaya, 1989: 15). Zaten şehirde Millî Mücadele fikrini ilk destekleyen gazete Öğüd olmuştur. İtilâf Devletleri’nin özellikle İngilizlerin Türklere karşı takip ettiği politikayı büyük bir cesaretle daima tenkit etmiş olan gazete, mücadele fikrinin doğmasında, filizlenmesinde ve gelişmesinde önemli hizmetler gerçekleştirmiştir (Avanas, 1998: 4). Gazete İngiliz politikalarını tenkit ederek işgalin beyninin İngilizler olduğunu halka fark ettirmiştir. İngilizler aleyhine yazılar yayımlayan gazete, İngilizler’in baskısı ve direktifleri doğrultusunda İtalyanlar tarafından 14 Ocak 1920’de işgal edilmiştir (Arabacı vd., 2009: 174,176). Bunun neticesinde halk tarafından bu duruma karşı çıkmak adına Öğüd namına büyük bir miting düzenlenir ve İstanbul’daki İtilâf devletleri temsilciliklerine protesto

telgrafları çekilir. Bu hadiselerin neticesinde matbaa işgali çok sürmemiş, kısa bir süre sonra gazete *Nasihah* adıyla tekrar yayına başlamıştır (Arabacı, 1991: 87,90).

Gazete, *Nasihah* adıyla, günlük olarak yirmi üç sayı yayınlanmıştır. İtalyanların işgalini önceden haber alan gazete yöneticileri, gazeteyi 23 Ocak 1920 tarihinde *Söylemez Baba Tekkesi'ne* taşımışlar ve 6 Şubat 1920'den itibaren *Nasihah* adıyla yayınlamışlardır. 29 Şubat'tan sonra yeniden *Öğüd* adıyla yayınına devam eden gazete, 2 Temmuz 1921'den sonra Mustafa Kemal'in emriyle Ankara'ya taşınmıştır. Ankara'da bir süre yayın yaptıktan sonra Ocak 1923'te kapanmıştır (Arabacı vd., 2009: 178,181).

1. 2. 4. İntibah

İntibah gazetesinin çıkış ortamı her yönüyle karmaşık bir dönemdir. Birinci Dünya Savaşı neticesinde hem Osmanlı Devleti sona ermiş hem de ülkeyi, Almanya safında savaşa sokan İttihat ve Terakki yönetimi büyük oranda gücünü kaybetmiştir (Arabacı vd., 2009: 140). 1913–1918 yılları arasında İttihat ve Terakki, gazete, gazeteci, yazar vb.lerine tahammül edemediği için neredeyse koca devleti tek sesli hale getirmiştir. Aslında İttihat ve Terakki'nin, kendisini feshederek ileri gelenlerinin ülkeyi terk etmesi, o tavrın tabii bir sonucu gibidir. İşte böylesi bir siyasî son, İttihat ve Terakki'nin devlete egemen olduğu devirlerde susan muhalif kesimleri harekete geçirmiştir. Partiler kurulmuş ve partilerle irtibatlı yayın organları çıkarılmaya başlanmıştır (Arabacı, 2001: 26).

Partilerle irtibatlı gazetelerden biri olan *İntibah*, 25 Şubat 1335 (1919)'da çıkarılmaya başlanmış ve 1336 (1920)'de yayın hayatından çekilmiştir. Önceleri haftada bir, daha sonra günlük çıkarılmaya başlanmış olan gazetenin *Sahib-i İmtiyazı: Ali Rıza Efendi (Kudsî Efendizâde), Müdr-i Mesulü: Hadimizâde Mehmed Emin, Başyazarı: Ziya Efendi*'dir (Arabacı, 1998: 488). Gazeteyi çıkaranlar ve gazetenin çıktığı yer oldukça ilginçtir. Gazete bir eğitim kurumu binasında, İttihat yönetimi tarafından kapatılan yeni ve modern bir medrese olan Islah-ı Medaris bünyesinde çıkartılmıştır. İlk sayısı hariç *İntibah* gazetesinin matbaasının adı, Islah-ı Medaris Matbaasıdır. Yönetim yeri, aynı medrese binasıdır. Fakat gazete nüshalarındaki başyazılarda isim yazılmamıştır (Arabacı vd., 2009: 141).

İntibah gazetesi, gördüğümüz nüshalarından anlaşılabilceği kadarıyla, politize olmuştur. *İntibah*, Hürriyet ve İtilâf Partisi'ni desteklemekle; bin bir emek, arzu ve beklenti ile kurulan özel medreselerini kapatan İttihat'tan intikam almaktadır (Arabacı, 1998: 489).

İntibah'ın birinci sayısına göre ilk kimlik bilgileri şöyledir: “*Numrosu: 1, Tarih-i tesisi: 1335 (1919), Sahib-i İmtiyazı: Ali Rıza, Müdür-i mes'ulü: Hadimîzâde Mehmed Emin, İdarehanesi: Konya İstanbul Caddesi'nde daire-i mahsusadır. Telgraf adresi: Konya'da İntibah gazetesi, İlânât için ayrıca görüşülür. Abone şeraiti: Seneliği: Altı aylığı: Konya için 70–20 kuruş, Taşra için, 75–30 kuruş, Memalik-i ecnebiye için 30–17 franktır*”.

Gazetenin ana başlığı altında, “*Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakilü'l-efkâr Osmanlı gazetesidir*” ibaresi yer almaktadır. Bu ibareden sonra paralel iki çizgi arasında: “*Nüshası 100 paradır. Fi 24 Cemaziyelevvel 1337 Pençşenbe (Perşembe) Fi 25 Şubat 1335/1919 Geçmiş nüshalar 5 kuruştur*” (*İntibah*, 25 Şubat 1335/1919, S.,1, s.,1.) denilmektedir.

İntibah gazetesiyle ilgili olarak daha önce kısa bilgi verenler olmuştur (Önder, 1949: 26; Önder, 1971: 452; Önder, 1999: 24; Güner-Kabataş, 1990: 341; Arabacı, 1998: 488–489; 530–531). Gazete hakkında yeterli bilgi olmaması *İntibah*'ın tam bir koleksiyonuna ulaşılamamış olmasına bağlanabilir. Gazetenin yayınlandığı zaman diliminden dolayı hem arşiv hem de kütüphanelerde sorunlar bulunmaktadır. Ulaşılabilen *İntibah* sayıları⁴ toplam yedi nüshadır. Ankara-Millî Kütüphane ve Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi'nde olduğu belirtilen sayılara da erişmek mümkün olmamıştır (Arabacı vd., 2009: 140).

Gazetenin nüshalarının sınırlı sayıda olması ve gazetenin mevcut sayılarına ulaşılması noktasında bazı zorlukların bulunması *İntibah* gazetesine dair bazı bilgi hatalarına da neden olmuştur. *Millî Mücadelede Konya* adlı eserinde *İntibah* gazetesine dair bilgiler veren Ahmet Avanas, *İntibah* gazetesinin hiçbir nüshasına ulaşamadıklarını belirtmesine rağmen *İntibah* gazetesinin Kuva-yı Milliye'ye karşı olduğunu savunmuştur⁵. Buna mukabil gazetenin elimizde bulunan nüshalarından

⁴ Bakınız, Ek-2, Ek-8.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: Avanas Ahmet; *Millî Mücadele'de Konya*, AKDYYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1998.

siyasî düşünceleri, tercihleri; ilk sayının ikinci sayfasında “*Ali Rıza*” imzası ile çıkan “*Ahali Vazife Başına*”⁶ başlıklı yazıda yer alır. Ankara’da henüz TBMM açılmamıştır. Ancak gazete, “*Hâkimiyet-i Milliye*” düşüncesini savunur. Gazete, kötü yönetimin devlet güçlerine dayanarak fenalıklar yapan şahısların milleti felâkete sürüklediğini, onun için milletin yönetime sahip çıkarak “*en namuslu, metanetli, ahali taraftarı olan*” kimseleri seçmesi gerektiğini yazar. Yalnız seçmekle yetinilmemelidir. Seçim yapıldıktan sonra da seçilenler denetlenmeli ve zorda kaldıklarında toplum onları desteklemelidir. Bunun için de siyasî bir bilincin gelişmesi gereklidir (Arabacı vd., 2009: 149).

İntibah, çıkış politikası itibariyle İttihat karşıtı, Hürriyet ve İtilâf Partisi’nin sesi durumundadır. İslah-ı Medaris, *İntibah*’tan önce *Meşrık-i İrfan* (1909) gazetesi, *Hak Yolu* (1919) dergisi gibi yayınları bünyesinde çıkarmış, eğitimci ve öğrencilerini yazmaya teşvik etmiştir. *İntibah*, İttihat ve Terakki’nin, eğitim hakkını elinden aldığı kurumun düşüncelerini kamuoyu ile paylaşma arzusunun son vasıtasıdır (Arabacı vd., 2009: 141–142).

1. 2. 5. Telgraf Haberleri

Babalık’ın sahibi Yusuf Mazhar tarafından 16 Mart 1918’den itibaren yayınlanmıştır. Amaç, devrin hızlı iletişim aracı olan telgrafla alınan haberleri günü gününe okuyucuya ulaştırmaktır. *Babalık* gazetesine ek olarak çıkarılmaya başlanmış (Arabacı vd., 2009: 139) olan bu gazete 10x25 ebadında bir kâğıdın yalnız bir yüzüne basılırdı. Bu şekilde gazeteler çoğunlukla ek olarak diğer büyük gazetelere yapıştırılır ve öylece dağıtılırdı (Önder, 1949: 25). *Telgraf Haberleri*, arşivlerde *Babalık* gazetesinin eki olarak gözükmektedir (Arabacı vd., 2009: 139).

1. 2. 6. İbret

Millî Mücadele’nin başlangıcında Konya’da yayınlanan diğer bir gazete olan *İbret* gazetesinin yayın hayatına atıldığı tarih Mart 1335/1919’dur. Kimlik bilgilerine göre Hâdimizâde Mehmet Emin (Bolay)’ın imtiyaz sahibi ve mesul müdürü olduğu gazetenin basıldığı yer, İbret matbaasıdır. Gazetenin ele geçmiş olan bu tek sayısının sol üst köşesinde “*Numara 31*” ibaresi vardır. Aynı köşenin aşağıya doğru olan

⁶ Bakınız, Ek-2.

devamında gazetenin yönetim merkezi “*İdarehanesi: Kapalı Bedesten’de 3 numaralı daire-i mahsusa*” şeklinde verilmiştir. Dönemin hızlı haberleşme sistemi olan telgraf adresi “*Konya’da İbret gazetesi*” olarak verilmiştir. Gazetelerin önemli gelir kaynaklarından olan ilanlarla ilgili olarak “*İlanat için ayrıca görüşülür*” ibaresi yer almaktadır. Gazetenin sahipliğinin belirtildiği sağ üst köşesinin hemen altında abonelik şartları yer almaktadır. Buna göre “*Abone Şeraiti: Konya için seneliği 120 kuruş, altı aylığı 70 kuruş; Taşra için seneliği 130 kuruş, altı aylığı 75 kuruş; Memalik-i ecnebiye için seneliği 150, altı aylığı 80*” kuruş olarak belirtilmiştir. Gazetenin logosunun altında “*Tarih-i tesisi 1335 (1919)*” olarak verilmiş olup hemen bunun altında “*Şimdilik haftada bir defa çıkar. Müstakil-ül esfâr Osmanlı gazetesi*” ifadesi bulunmaktadır. Bu ifadenin altında ise paralel iki çizgi arasında gazetenin ücreti, günün tarihi ve kaçırılan sayılar için temin bedeli verilmiştir: “*Nüshası 100 paradır Fi 14 Muharrem 338 Cuma Fi 10 Teşrinievvel 1335. Geçmiş nüshalar 5 kuruştur*” (*İbret*, 10 Ekim 1919, S.31, s.1).

İbret gazetesinin önceleri Kuva-yı Milliye’ye ilgisiz olma durumu, Vali Cemal Bey’in şehri terk etmesinden sonra değişir ve *İbret*’in Millî Mücadele’yi desteklediği görülür. Nitekim gazetenin bu tutumu üzerine Kuva-yı Milliye’ye muhalif olanlar tarafından gazetenin Bedesten’deki idarehanesi basılarak yakılmıştır (Avanas, 1998: 4). Gazete, 1920’nin Ekim ayında kapanmıştır (Arabacı vd., 2009: 171).

1. 2. 7. Hak Yolu

Millî Mücadele Konya’sında 19 Temmuz 1335/1919 tarihinde, tarihçi İbrahim Hakkı (Konyalı), *Hak Yolu* adıyla bir mecmua çıkarmıştır (Avanas, 1998: 2). Mesul Müdürü Karahüyüküzâde Ahmed Naci’dir. Yazı kadrosu içinde, Zeynelabidin’in yanında M. Nedim, Naci Fikret (Baştak), Midhat Vehbi gibi isimlerin yer aldığı dergi, aynı yıl yani 1919’da kapanır (Arabacı, 1998: 488).

1. 2. 8. Halk

Millî Mücadele’nin son günlerinde Konya Türk Ocağı, *Halk* adıyla bir gazete çıkarmıştır. Gazeteyi Samizâde Süreyya (Berkem), Tahir Paşazâde Cevdet, Saatçı Rifat Bey ile Haydar Erkunt Bey çıkarırlar. Mustafa Kemal Paşa gazeteye oldukça yüklü miktarda para yardımında bulunur (Önder, 1949: 27). Gazetenin ilk sayısı 12

Haziran 1923 ve son sayısı 3 Ağustos 1923 tarihli dir. Gazete bu süre zarfında ancak 42 sayı yayımlayabilmiştir (Aydın, 2008a: 15–23).

Konya’da çıkan ancak maddi desteğini Ankara’dan alan gazetenin, sahibi ve başyazarı İstanbul’dan gelen birisidir. İlk sayıya göre kimlik bilgileri şöyledir: *Sahibi ve başyazarı Süreyya Sami Berkem, Yazı İşleri Müdürü Müftüzade Teyfik*’tir. *İdarehanesi, Konya Maarif Evleri*’dir. *Basıldığı yer Halk Matbaası* olan gazetenin fiyatı beş kuruştur (Arabacı vd., 2009: 185-186).

Halk gazetesi deyim yerindeyse dönemin Halk Partisi’nin bir yayın organı olarak Mustafa Kemal tarafından görevlendirilmiş ve o yıllarda yapılacak olan seçimler için çalışmaktadır (Aydın, 2008a: 39–43). Gazetenin haber ve yorum içerikleri, genellikle Halk Partisi propagandası ve muhalifleri eleştiren bir yapıdadır. *Hâkimiyet-i Milliye* gibi *Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti* ve *Halk Fırkası* tabirlerini birlikte kullanan gazete, *Müdafaa-i Hukuk*’un adaylarını destekleyip muhalif adaylara cephe almıştır. Bir dönem gazete, adaylar hususunda desteklediği partinin yönetimiyle ters düşerek, belirlenen adayları desteklemeyip muhalif bir tavır takınmıştır. Kısa süren bu dönemde gazetede çıkan makaleler bu doğrultuda olmuştur. Son sayısı 3 Ağustos 1923 tarihinde yayınlanan gazetenin baskı malzemeleri Ankara’ya taşınarak *Hâkimiyet-i Milliye* matbaasına gönderilmiştir (Arabacı vd., 2009: 188, 203).

Yukarıda genel çerçevesini çizilmeye çalışılan Millî Mücadele Dönemi’nde Konya ve Konya’daki siyasî ortam her yönüyle olağan üstü bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu siyasî ortamla alakalı olarak yayın yapan dönemin gazeteleri, birbirlerine muhalif ya da birbirlerinin yanında yer alan bir tavır sergilemişlerdir. Konya, yukarıda da değinildiği üzere, Millî Mücadele açısından son derece önemli bir konuma sahip olmasından ötürü, işgalci devletlerin faaliyetlerine, siyasî çatışmalara ve bununla alakalı olarak dönemin siyasî kuruluşlarına sözcülük yapan gazetelerin birbirlerine karşı belli bir siyasî tavır takınmalarına sahne olmuştur. Bu doğrultuda dönemin gazeteleri, belirli kesimlerin neredeyse propagandasını kendilerine misyon edinmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖYLEM VE İDEOLOJİ

2. İdeoloji

İnsanın dünyayı algılayış biçimi diğer canlılardan farklıdır. Bunun temelinde yatan etmen şüphesiz düşüncenin varlığıdır. Düşünce gibi bir meleke insan dışında hiçbir canlıda olmadığı gibi bir şeyleri mevcut hale getirmek de insana hastır. Sahip olduğu bu meleke sayesinde insan, üretebildiği ‘amaç’ ve ‘araç’larla yaşamına yön verir, ürettiklerini ‘diğerleri’ ile paylaşır, üretilenlerin mahiyetini inceler ve yaşamını anlamlı kılmaya çalışır. Bu noktada sosyal bir varlık olan insanın ürettiklerinin, sosyal yapı içinde anlamlı ve paylaşılabilir olabilmesini sağlayacak temel etken, üretilen şeyin ‘diğerleri’ ile mutabakat zemininde buluşmasına bağlıdır. Üretilenin, makul ve kabul edilebilir olması bu mutabakat zemininde anlam bulur.

Düşüncenin ürettikleri arasında olan ‘ideoloji’ ayrı bir konuma sahiptir. Sosyal bilimler alanında ‘ideoloji’, en tartışmalı ve ‘zor’ kavramlardan biridir. Kavramın, böylesine girift ve tartışmalı olarak görülmesinin birçok sebebi vardır. Bunların başında ideoloji teriminin kullanıldığı yer ve altında yatan temel nedenlerin birbiriyle bağdaşmaz nitelikte olan birçok anlamı barındırıyor olması gelmektedir. İdeoloji kavramıyla ilgili çalışmaların büyük bir kısmı bu tespiti vurgulayarak başlar ve kavramın anlam dünyasını özetleyerek devam eder (Eagleton, 1996: 17; Türköne, 2003: 106).

Eagleton’un belirttiği üzere “şimdiye kadar hiç kimse ideolojinin tek ve yeterli bir tanımını yapamamıştır.” Hâlihazırda kavramın birçok tanımı yapılmış ve yapılmaya devam edecektir. Bu bağlamda ‘ideoloji’ kavramının yapılmış bazı tanımlarını burada zikretmek kavramın anlam dünyasını anlamak adına faydalı olabilir.

- a) İdeoloji, toplumsal yaşam alanında anlam, gösterge ve değerlerin üretim sürecidir.
- b) Belirli bir toplumsal gruba veya sınıfa ait fikirler kümesidir.
- c) Bir egemen siyasî iktidarı meşrulaştırmaya hizmet eden yanlış fikirlerdir.
- d) Bir egemen siyasî iktidarı meşrulaştırmaya hizmet eden fikirlerdir.
- e) Sistemli bir biçimde çarpıtılan iletişimdir.

- f) Özneye belirli bir konum sunan şeydir.
- g) Toplumsal çıkarlar tarafından güdülenen düşünme biçimleridir.
- h) İçinde, bireylerin, toplumsal yapıyla olan ilişkilerini yaşadıkları vazgeçilmez ortamdır.
- i) Dilsel ve olgusal gerçekliğin birbirine karıştırılmasıdır.
- j) Söylem ve iktidarın çakışmasıdır (Eagleton, 1996: 18).

Kültür kuramcısı “Raymond Williams’a göre ideoloji, bir dünya görüşü ya da bir sınıf bakışı olarak soyutlanabilecek, görece olarak biçimsel ve eklemelenmiş anlamlar, değerler ve inançlar sistemidir. Samuel Becker, ideolojiyi “dünyayı ve kendimizi algılama biçimimizi yöneten, doğal ya da aşikâr diye gördüklerimizi kontrol eden ve dünyayı görmemize aracılık eden, eylemlerimizi ona uydurduğumuz bütünleşmiş bir gönderme çerçeveleri dizgesidir” (Shoemaker ve Reese, 1997: 128) şeklinde tanımlar. Yine Raymond Williams, ideolojinin üç temel tanımını yapmaktadır. İdeoloji, “a) Belirli bir sınıf ya da gruba özgü inançlar sistemidir. b) Doğru ya da bilimsel bilgiyle çelişebilecek aldatıcı inançlar sistemidir (yanlış fikirler ya da yanlış bilinç). c) Anlam ve fikir üretiminin genel sürecidir” (Fiske, 1996: 212).

James Lull’a göre en genel anlamıyla ideoloji, düşüncenin, tüm değerlerin, yönelimlerin ve teknolojik olarak dolayımlanmış olan kişilerarası iletişimle ifade edilen fikirsal bakış açılarının biçimlenme eğilimlerinin örgütlü bir hal almasıdır (Lull, 2001: 19).

Ahmet Cevizci’nin Felsefe Terimleri Sözlüğü’nde ideoloji şöyle tanımlanmaktadır:

“Genel olarak bir siyasî partinin inançlarını, değerlerini, temel ilkelerini ifade eden bir politik ideolojide olduğu gibi, şu ya da bu ölçüde tutarlı inançlar kümesi; siyasî ya da toplumsal bir öğretiyi meydana getiren ve siyasî ve toplumsal eylemi yönlendiren düşünce, inanç ve görüşler sistemi; bir topluma, bir döneme ya da toplumsal bir sınıfa özgü inançlar bütünü; bir toplumsal durumu yansıtan düşünceler dizgesi; insanların kendi varoluş koşulları ve ilişkilerinden doğan yaşam tarzlarıyla ilgili tasarımların tümü” (Cevizci, 2003: 197)

Osmanlıca-Türkçe Lûgat’te verilen tanımda ideoloji, “Fr. Cemiyetin düşünce ve hareketlerine muayyen (belirlenmiş) bir istikamet vererek, siyasî veya ictimâî (toplumsal) bir doktrin meydana getirmek isteyen fikir sistemi.” (Yeğin vd. 1978:

602) olarak tanımlanıyor. Orhan Hançerlioğlu'nun Felsefe Sözlüğü'ne göre ideoloji, "Osmanlıca: Fikriyât, ilmî tasavvur, ilmî suveri akliye, mebhâsül fikir; Toplumun özdeksel altyapısınca belirlenen siyasî, felsefî, dinî, sanatsal vb. gibi düşünce biçimlerinin tümü" (Hançerlioğlu, 1999: 176) olarak tanımlanır. Ali Seyyar'ın Sosyal Bilimler Sözlüğü'nde ideoloji,

"Ideology / Ideologie: a) Belirli bir kültür veya dünya görüşüne dayanan, bilgi ile inancın birlikte değerlendirildiği temel fikirler ve değerlerdir. b) İnsanın yaşadığı fizikî ve sosyal çevre ile ilgili bir "doğal durum" varsayımının yanında insanların nasıl davranmaları gerektiğini söyleyen bir "ideal durum" tasavvuruna sahip olan bir düşünce sistemidir. c) Hâkim grupların menfaatlerini haklı göstermeyi sağlayan, paylaşılan fikir veya inançlardır. d) Bir sosyal grubun menfaatlerini doğrulayan düşünce sistemidir. e) Akıllı-kurnaz ve-fakat sabit fikirli bir ferdin, sosyal hayata dair öne sürüp, somutlaştırdığı fikrî tavsiyelerinin-görüşlerinin, düşünce, tefekkür ve değerlendirme ataletinde bulunan bir kitle tarafından kayıtsız ve şartsız olarak şiddetle benimsenmesidir (Seyyar, 2007: 435).

şeklinde tanımlanmaktadır.

Genel manada çoğunluğa işaret eden ideoloji bireyi yalnız bırakmamaktadır. Dil ediniminde de olduğu gibi ideoloji, bir grup insan tarafından toplumsal olarak öğrenilir ve kolektif bir biçimde temsil edilir. Nitekim ideoloji, bir grubun toplumsal temsillerinin temelini oluşturan en önemli inançlardır. Grubun kimliğini tanımlayan bir çeşit 'grup şeması' olarak toplumsal bellekte temsil edilir (van Dijk, 2003: 41–109).

Her ne kadar belli bir tanımlı olmasa bile Terry Eagleton, ideolojinin en sade biçimde altı farklı tanımını genel bir çerçevede toparlayarak yapmaktadır. Eagleton, bu tanımları şöyle sıralamaktadır:

- a) İdeoloji, toplumsal yaşamdaki fikir, inanç ve değerleri üreten genel maddî süreçtir.
- b) Toplumsal açıdan önemli belirli bir sınıfın veya grubun içinde bulunduğu durumu ve hayat deneyimlerini simgeleyen (doğru veya yanlış) inanç ve fikirlerdir.
- c) İdeoloji, çıkar çatışması durumlarında bu tür toplumsal grupların çıkarlarının meşrulaştırılması ve desteklenmesidir.

- d) Grup çıkarlarının meşrulaştırılması ve desteklenmesi üzerindeki vurguyu korunması bir farkla olur: onu egemen bir toplumsal gücün etkinlikleri içine sokarak.
- e) İdeoloji, bir yönetici grup veya sınıfın, çıkarlarını özellikle ikiyüzlülük ve çarpıtma yoluyla, meşrulaştırmaya yardımcı olan fikir ve inançları simgeleyebilir. Bu tanım dördüncü tanımla aynı anlama gelebilir ancak sadeleştirilmiştir.
- f) Son olarak ideoloji tanımı, yanlış veya aldatıcı inançlar üzerindeki vurguyu korur, ama bu inançların, bir egemen sınıfın çıkarlarından değil, bir bütün olarak toplumun maddi yapısından kaynaklandığına inanır.

İdeoloji kavramı için yukarıda yapılan tanımlar ve barındırdığı anlamlar hiç kuşkusuz bu kadarla sınırlı değildir. Yukarıda yapılan tanımlarda da görüldüğü üzere ideoloji kavramı birbiriyle çelişebilen, karmaşık ve yer yer ‘olumsuz’ anlamlarla yüklüdür. Kavramı daha anlaşılır bir duruma getirmek için ideoloji kavramının tarihsel sürecine ve bu süreçte öne çıkan teorisyenlerin bu kavrama yaklaşımına değinmek gerekir.

2. 1. Tarihsel Süreç İçerisinde İdeoloji Kavramı

İdeoloji kavramı ilk kez 18. yüzyılın sonlarında Fransız filozof Antoine L. C. Destutt de Tracy tarafından ortaya atıldığından beri, bu kavram üzerine yazılmış binlerce kitap ve makale bulunmaktadır (van Dijk, 2003: 14). Tracy, 1797 yılında ilk olarak ‘ideoloji’ kavramını “herkese doğru düşünme imkânları sağlamak için kullanılacak fikir bilimi” anlamında kullandı. Her ne kadar ‘ideoloji’ kelimesi günümüzde “nesnel olmayan bir fikir ürünü”nü çağrıştırıyorsa da, ortaya çıktığı dönemlerde Batı Avrupa’nın fikir tarihinde bunun tam tersi bir anlama sahipti. Kavram, ilk haliyle ‘doğru düşünme’ bilimine verilmiş bir isimdi. Nitekim ideoloji sözcüğü, insan zihninde fikirlerin belirme sürecinin nesnel olarak incelenmesinin mümkün olduğunu ve bu yüzden istenirse ‘doğru’ düşünceleri düşündürmenin bir yolu bulunduğunu iddia eden bir grup düşünür tarafından ortaya atılmıştı (Mardin, 2000: 20–22).

De Tracy, Condillac’ı ideoloji kavramının kurucusu ve J. Lock’u da onun öncülü olarak görür (Topakkaya; 2007: 165). Kavram, ilk zamanlarda ideologlar

tarafından doğru düşünme anlamında kullanılmış ancak siyasî bazı değişikliklerden sonra ilk anlamını yitirerek olumsuz manada kullanılan bir kelime haline gelmiştir (Mardin, 2000: 20).

İdeoloji, 18. yüzyıl Fransa'sının son yıllarını egemenliği altına alarak İtalya ve İspanya dâhil, tüm Batı Avrupa'da, 19. yüzyılın ilk yıllarında baskın bir etkiye sahiptir. Hatta Amerika Birleşik Devletleri'nde de ideolojinin etkisi hissedilmektedir (Fairclough ve Graham, 2003: 202).

19. yüzyıla gelindiğinde 'ideoloji' kavramının olumsuz bir içeriğe büründüğü görülmektedir. Bu yüzyıl, insanlık tarihi açısından büyük değişimlerin yaşandığı bir yüzyıldır ve bu yüzyılda yaşanan değişim ve dönüşümler ideoloji kavramının barındırdığı ilk anlam yapısını farklılaştırmıştır.

Kavramın belli fikirlere atfedilerek kullanılması 'ideoloji' kelimesinin çeşitlenmesine sebep olmuştur. Buna göre her düşünüş biçimi, ideoloji olarak algılanmaya başlanmıştır bu süreçten sonra. İdeolojiler, insanlık tarihi açısından en hızlı değişim ve dönüşümün yaşandığı 19. yüzyılda ilk olarak ortaya çıkmışlardır. Yaşanılan bu hızlı değişimin temelinde kuşkusuz sanayileşme yer edinmektedir. Sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan büyük iş gücü talebi, şehirleşmeyi arttırarak köylü sınıfında nüfus anlamında bir daralmanın yaşanmasına sebep olmuştur. Bunun sonucunda geleneksel toplum yapısında değişime meydana gelmiştir. Tarım toplumunun köyleri ve geleneksel toplumun mahalleler şeklinde örgütlenen şehirleri, cemaat (communion) yapılarını yansıtır. Cemaat, bireyin içine doğduğu ve bütün hayatı boyunca bu yapının içinde kaldığı kapalı bir dünya gibidir. Cemaat aidiyeti ile birey bir kimlik sahibi olur. Eğer birey cemaat tarafından dışlanırsa bu başına gelebilecek en büyük felaket olarak görülür. Bireyin hayatını cemaat denetler ve bunun karşılığında bireye hayatını güven içinde ve sosyal bir varlık olarak sürdürme olanağı verir ve bireyi yalnızlıktan kurtarır. Şehirli toplumlarda ise bu cemaat yapısının kırıldığı ve bireyin yalnız başına hayatını sürdürmek zorunda olduğu bir yapı vardır. İdeolojilerin oluşturduğu dünyayı, her şeyden önce bireye yeni bir mensubiyet, yeni bir grup kimliği kazandıran ve cemaat hayatını yeni bir "siyasal-sosyal haritanın", yani ideolojilerin rehberliğinde yapay bile olsa yeniden kurmasını sağlayan modern bir çağrı olarak niteleyebiliriz. Dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi değişen toplumsal yapıyla birlikte yalnızlaşan bireyin, bu yalnızlığını

giderebileceği araçların da 19. yüzyılda ortaya çıkmış olmasıdır. Bu araçlar kitle iletişim araçlarıdır (Türküne, 2003: 109).

İdeoloji, toplum ve bireyi etkilediği gibi toplumun üretim ve tüketim araçlarını da etkilemiştir. Bu araçların başında kitle iletişim araçları gelmektedir. Kitle iletişim tarihi başından beri egemen ideolojiyle ilgilidir. Yazılı haberleşmenin ilk örnekleri de bunu doğrulamaktadır (Güneş, 2001: 169). Günümüzde televizyonun bilişsel dünyamız üzerinde sahip olduğu etkiyi, o dönemlerde gazeteler ve kitaplar üstlenmişlerdir. Özellikle gazetelerin sağladığı iletişim ortamı, kitle içinde yalnızlaşan bireyler arasında bir köprü vazifesi görerek, onları benzerleriyle bütünleştiren, aynı fikir yapılarının, yani ideolojilerin alıcıları haline getiren ortamı oluşturmaktadır. Bu yüzden ideolojileri, eski düşünce yapılarından farklı olarak bu yaygın iletişim ortamında şekillenen yapılar olarak ayırt etmek gerekir. İdeolojileri, köklerinden kopmuş olan insanlara yön veren, yaşadıkları değişmeyi açıklamaya çalışan ve bunu kitle iletişimi ortamında gerçekleştiren fikrî yapılar olarak da görmek mümkündür (Türküne, 2003: 109–110).

Klasik yaklaşımın siyasal bilim açısından yapılmış bir tanımına göre, kitle toplumunun ortaya çıkmasıyla beliren inançlarda ideoloji, önemli bir yere sahiptir. Bu inanç ve tutumları bir kişinin, bir kümenin düşünsel yapılarına indirgemek yanlıştır. Hatta onları kişiselleştirmek de olanaklı değildir (Kazancı, 2006: 3). Nasıl ki bireysel dilleri konuşmuyorsak, bireysel ideolojilerimiz de yoktur. Bu durumda ideolojiler kişisel düşüncelerden değil, ortak, toplumsal inançlardan oluşmaktadır. Buna bağlı olarak ideolojiler, bir grubun toplumdaki yeri, kimliği, ilgileri, amaçları, diğer gruplarla olan ilişkileri, yeniden üretimleri ve doğal ortamları gibi karakteristik özellikleriyle ilgili olan, toplumsal olarak paylaşılan inançlardan oluşmaktadır (van Dijk, 2003: 20). Bu koşullarda ideoloji, yönetilenler arasında yaygın, yönlü, fakat sınırlı, belirsiz fikir kümeleridir. Her sistem kendine göre bir ideoloji üretmektedir. Bu tanımlamaya bağlı kalan sosyal bilimciler ideolojinin bir toplumsal gerçeklik olarak, daha çok nasıl bir işlev gördüğüyle, neye yaradığıyla yakından ilgilenmişlerdir. Bu ele alış biçimi içinde her siyasal sistemin bir ideolojisi vardır. Siyasal platformda bu siyasal sistemlerle birlikte, ideolojileri de birbirleriyle yarışır. Bu sistemlerin ideolojileri birbirleri için tehlikeli olarak addedilmektedir. Bir ideolojiden başka hiçbir şey, başka bir ideolojiyi değiştiremez ya da bir

ideolojiden başka hiçbir şey, bir diğer ideoloji ile mücadele edemez. Bu nedenle ihtilâl dönemlerinde ilk yapılan iş kitle iletişim araçlarına el koyarak onları denetim altına almaktır. Buradaki temel amaç devrilmek istenen siyasal sistemin ideolojik dayanakları yerine yenisini kurmak, sistemi yeni ideolojik ayaklar üzerine oturtabilmektir (Kazancı, 2006: 3).

Batı tarihinde ideoloji kavramı, ideologlardan sonra Marx'ın ve Engels'in fikirlerinde oldukça büyük öneme sahiptir (Mardin, 2000: 24). Marx ve Engels'in ideolojileri 'aldatıcı fikirler sistemi' veya 'sınıf çıkarlarına hizmet eden bir gizemleştirme aracı' olarak anladıkları ifade edilebilir (Türküne, 2003:111). Birey, içinde bulunduğu grubun ihtiyaçlarını ve tutkularını veya menfaatlerini yansıtan değerlerle ön plana çıkar. Bireyin hakikati algılama biçimi, bu grubun değerleriyle paralel bir algılamadır. Birey, böylece içinde gömülü bulunduğu grubun değerlerinin dışında kalan toplum unsurlarını algılamaz (Mardin, 2000: 34). Bu doğrultuda Marx ve Engels, "*camera obscura*"⁷ metaforunu kullanırlar ve bu durumu birlikte kaleme aldıkları *Alman İdeolojisi* kitabında şöyle dile getirirler:

"İnsanlar ve sahip oldukları ilişkiler tüm ideolojilerinde sanki camera obscura'daymış gibi baş aşağı çevrilmiş bir biçimde görülüyorsa, nesnelerin gözün ağtabakası üzerinde ters durmalarının onların dolaysız fiziksel yaşam süreçlerinin yansımaları olması gibi, bu olgu da, insanların tarihsel yaşam süreçlerine aynı şeyin olmasından ileri gelmektedir"

(Marx ve Engels, 1992: 42).

Marx'ın bakışında ideoloji, olumsuz bir içeriğe sahiptir (Dursun, 2001: 25). Marx ideolojiyi, gücünü sermayeyi denetleyebilmesinden alan egemen sınıfla doğrudan ilişkilendirir (Shoemaker ve Reese, 2002: 140). Yönetici sınıfın fikirlerinin toplumda doğal ve normal görülmesini sağlayan bir araç olan ideoloji, Marx'a göre oldukça açık bir kavramdır (Fiske, 1996: 221) ve bu durumu Engels'le birlikte şöyle ifade ederler:

"Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir, başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda egemen zihinsel güçtür. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, zihinsel üretim araçlarını da emrinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim

⁷ Karanlık oda.

araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır.” (Marx ve Engels, 1992: 70).

Gücü elinde bulunduran egemen sınıfın çıkarları ile egemen fikirler arasında doğrudan bir ilişki kuran Marx, egemen sınıfın fikirlerinin maddi üretim araçlarıyla diğer sınıfların bilişsel dünyaları üzerinde etkili olduklarını savunmaktadır.

Terry Eagleton, Marx’ın ideolojiye bakışını dört madde halinde şöyle özetlemiştir: a) Baskıcı bir siyasî iktidarın ayakta kalmasına hizmet eden yanıltıcı veya toplumsal bağları kopartılmış inançlar. b) Egemen toplumsal sınıfların maddi çıkarlarını direkt olarak dile getiren ve onun tahakkümünü desteklemeye yarayan fikirler. c) Devrimci güçlerin doğru bilincini içeren kavramsal formlar ve d) Meta fetişizmi (Aktaran: Dursun: 2001: 24).

Marx’ın ideoloji kavramını bir şekilde altyapı-üstyapı metaforu çevresinde değerlendirdiği ifade edilebilir (Üşür: 1997: 16). İdeoloji, tamamıyla altyapıya bağlı ve onun etkisinde kalarak gelişip oluşan bir değerlendirme, bir yorumlama biçimidir. İdeoloji, altyapının bağımlı değişkenidir. Burada belirleyici olan toplumun altyapısı, üretim ilişkileri ve maddi ortamdır (Kazancı, 2006: 4).

Genel itibariyle Marx İdeolojiyi, kapitalist düzende siyasal iktidarı meşrulaştırmaya, bireyi sisteme entegre etmeye yardımcı fakat genellikle de yanlış fikirler kümesi olarak tanımlanmaktadır (Kazancı, 2002: 57).

Marx’ın ideolojiye yanlış fikirler kümesi olarak bakmasının sebebi, ideolojinin bireyi sisteme entegre eden ve ona göre yönlendiren bir yapıda olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak Stuart Hall, kendi oluşturduğu kuramsal çerçevesine, Marksist olumsuz ideoloji anlayışını terk ederek başlar. Marx’ın “zihinsel/düşünsel üretim araçları üzerindeki denetim” ifadesinin, kitleleri gerçek çıkarlarının nereye uzandığını fark edemeyecek ‘aptallar’ olarak konumlandığı inancından hareketle Hall, *Alman İdeolojisi*’ndeki ideoloji kavramsallaştırmasını dışlamaktadır (Dursun, 2001: 34). Nitekim Hall, “Encoding-Decoding” adlı çalışmasında, izleyici/dinleyici/okuyucu konumundaki bireye sunulan ideolojik verinin doğrudan alımlanmadığını, belli bir müzakereye tabi tutulduktan sonra ya kabul edildiğini ya da reddedildiğini belirtmektedir (Yaylagül, 2006: 115–116).

İdeoloji kavramının Marx’tan sonraki dönemde, gerek toplumsal bilimlerde gerekse Maksizm içerisinde yansızlaştırılması eğilimiyle ideoloji, bütün sınıfların

siyasî düşünceleri ya da bakış açıları anlamında tanımlanmaya başlanmıştır. Lenin ile birlikte kavram, farklı sınıfsal çıkarları açıklayan kuramsal bir mücadele alanı olarak tasarlanmış ve yansız ya da daha olumlu bir anlam dünyasına sahip olmuştur (Dursun, 2001: 26).

İdeoloji kavramı ile ilgili olarak maksist gelenek içinde zikredilmesi gereken isimlerden biri George Lukacs'tır. Batı marksizmi üzerinde büyük bir etkiye sahip olan Lukacs, Hegel'in Marx üzerindeki etkilerini ele alarak metodolojik açıdan önemli bir dizi sorunu irdelemiş ve özellikle tarihe yaptığı vurgusuyla öne çıkmıştır (Türköne, 2003: 111). Lukacs'a göre insan, tarih boyunca kendi oluşturduğu toplumsal düzene yabancı kalmıştır. Fakat Lukacs, insanın kendi kendini gerçekleştirme sürecinin bir öyküsü olan tarih içinde, adım adım kendi öz bilincine yaklaştığı görüşünü savunur ve kapitalizm içinde kendi öznelliğinin farkına varan insan için artık "yanlış bilinç" döneminin kapanmakta olduğunu ve yabancılaşmanın ötesinde onu gerçek bir yaşam biçiminin beklemekte olduğunu söyler (Aktaran: Sunar, 1999: 225). Lukacs, sınıf bilincini ve sınıf ideolojisini, Marx'ın "üst yapı" çözümlemesinde yaptığı gibi ekonomik ilişkilerle belirlenen bir alan olarak görmez. İdeoloji ve bilincin, üretim tarzının diğer özellikleriyle bir bütünlük oluşturduğunu ifade etmektedir (Türköne, 2003: 111).

Marx'ın ardılları arasında ideoloji ile ilgili olarak söz edilmesi gereken isimlerden biri de Antonio Gramsci'dir. Aslında Gramsci'nin yapıtlarında öne çıkan kavram ideoloji değil hegemonyadır. Gramsci'nin hegemonya kavramı ideoloji kavramından daha geniş bir anlam yapısına sahiptir. Gramsci, hegemonya kavramını iktidarın tahakkümü altında olanlar üzerindeki zora dayalı egemenliğinin yanında, rızaya dayalı olarak da bu egemenliği elde etmesi yollarına atıfta bulunmak için kullanmaktadır (Üşür, 1997: 28-29). Egemen sınıfın iktidarını kurmada hem fiziksel gücü hem de ideolojik aygıtları kullandığını (Yaylagül, 2006: 97) ifade eden Gramsci, toplumda egemen sınıfın hegemonya kurma durumunun belli bir "Hegemonik sınıf"ın elinde olduğunu belirtir ve bu sınıfın kendi dünya görüşünü toplumun üyelerine kabul ettirmesini okullar, kiliseler ve medya gibi hegemonik aygıtlar sayesinde yaptığını belirtir. Bu hegemonik sınıf söz konusu araçları kullanarak toplumun rızasını kazanmak için ideoloji üretir (Yaylagül, 2006: 98-99, Türköne, 2003: 113). Gramsci ideolojiyi, sistemin sürekliliğini sağlayan, ana yapılar

arasında olduğu kadar, dönemler arasında da bağlantıyı kuran bir yapı olarak görür ve ideoloji sözcüğünün genel olarak iki anlamda kullanıldığını ileri sürer: Birinci anlamda her insanın toplumda belirli bir sınıfsal konum içinde yer aldığını, insanın içinde bulunduğu konumunun bir parçası olduğunu ve bu sınırlamanın ideoloji tarafından çizildiğidir. İkinci olarak ise ideolojinin gerçeğe karşı gösterilen bir tepki olduğunu ve bu durumun da yaygın bir alışkanlık haline geldiğini belirtir (Kazancı, 2006: 4).

Yukarıda değinilen hegemonik aygıtların işleyiş biçimi bu konuya benzer bir çalışma yapan Althusser'in *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları* adlı çalışmasında da görülür. Louis Althusser bu çalışmayla ideoloji çalışmalarında bir çağır açmıştır (Yılmaz, 2001: 60). Althusser, bu çalışmayla klasik Marksist devlet teorisini zenginleştirmek istemiş ve bunu büyük ölçüde başarmıştır. Bu devlet teorisinin temel kabulleri şöyle özetlenebilir: a) Devlet egemen sınıfın baskı yapmak için kullandığı araçtır. b) Devlet iktidarını devlet aygıtından ayırmak gerekir. c) Sınıf mücadelelerinin temelinde yatan etmen devlet iktidarındır. d) Proleterya, burjuvanın elinde olan devlet aygıtını yıkmak ve ilk aşamada onun yerine farklı bir devlet aygıtı koymak ve devamında radikal bir süreci, devletin yıkılma sürecini başlatmak için devlet iktidarını ele geçirmelidir. e) Hükümet, yönetim, polis, ordu, hapishaneler, mahkemeler vs. devletin baskı aygıtlarıdır. Bu noktada Althusser, marksist teorideki devlet iktidarı ve aygıtı ayrımının yanında devletin baskı ve ideolojik aygıtları (DİA) biçiminde bir ayrım daha yapılması gerektiğini belirtmektedir (Türköne, 2003: 113).

Toplumsal ilişkilerdeki tek belirleyici unsurun ekonomi olduğu yönündeki görüşü reddeden Althusser, devlet ve kültürel yaşam arasındaki ilişkilere dikkat çekerek kapitalist devletin varolan sistemi yeniden üretmek adına iki tip aygıt kullandığını ifade eder. Bu doğrultuda kaba kuvvete dayalı ve fiziksel şiddeti kullanan polis, mahkeme ve hapishane gibi kurumları “devletin baskı aygıtları” olarak nitelendiren Althusser, bu kurumları her türlü eylemi bastırmak ve denetim altına almak için varolan aygıtlar olarak görür. Althusser, “devletin ideolojik aygıtları” olarak nitelendirdiği eğitim kurumları, aile, siyasal partiler, sendikalar, medya gibi kurumların da devletin örgütlenmesi içinde yer aldığını ve ideolojiyi kullandıklarını belirtir (Yaylagül, 2006: 105). Bununla ilintili olarak Karl Mannheim, ideolojinin amacının mevcut düzeni devam ettirmek olduğunu söylemektedir.

İdeolojiler, geçmiş durumda mevcut olan nesnelere yönelerek, sosyal düzeni sağlamlaştırmaktadırlar. İdeolojiler birer sınıf hakikati ve bir dünya görüşüdürler (Meriç, 2008: 264).

Althusser'in ideoloji kavramsallaştırmasında önemli bir yeri olan “devletin baskı aygıtları” ve “devletin ideolojik aygıtları” arasındaki işlevsel ayrım ideolojiyi maddi bir pratik olarak kavramlaştırmaktadır (Dursun, 2001: 28). Maddi bir pratik olan ideoloji, yapıdır ve yapı olduğu için içeriğinde değişim olabilir, fakat şekli/biçimi, bilinçaltı gibi daima aynıdır. İdeoloji, bilinçaltında yer edinerek çalışır ve dil gibi miras aldığımız bir yapıdır (Erdoğan, 2005: 318). Althusser, bu kavramlaştırmayla ideolojinin yapısına ilişkin üç tez ileri sürmektedir. Birinci teze göre “*ideoloji, bireylerin gerçek varoluş koşullarıyla aralarındaki hayali ilişkilerin tasarımıdır*” (Althusser, 2000: 51). Bu hem gerçek bir ilişkiyi hem de imgesel bir ilişkiyi varsayar. Dolayısıyla ideoloji, birey ile bireyin dünyası arasındaki ilişkinin ifadesinden başka bir şey değildir. Burada ideoloji, gerçekliğe ilişkin çarpıtılmış düşüncelere değil, gerçeklikle gerçek (real) ilişkilere gönderme yapmaktadır. İnsanın kendi dünyasıyla yaşadığı bu ilişki, hem hayalidir hem de gerçektir (Kazancı, 2002: 60; Dursun, 2001: 28). Althusserin, bu tezi ideolojinin maddi yapısına vurgu yapmaktadır (Türküne, 2003: 114). Althusser için ideoloji, salt dilsel söylem ile oluşmamakta, aynı zamanda maddi bir boyuta da sahip bulunmaktadır. İdeoloji, temsil sistemidir ve yalnız düşünce alanına ait değil, aynı zamanda maddidir (Alver, 2009: 39). Nitekim ikinci teze göre “*ideoloji maddi bir varlığa sahiptir*” (Althusser, 2000: 55) çünkü ideoloji, daima aygıtlar ve pratikler içerisindedir ve ideolojinin bir belirleyicilik gücü vardır. Bu belirleyicilik gücünü, ideolojinin belirli aygıtlar ve pratikler içinde gerçekleşmesi gerçeğinde bulmaktadır (Dursun, 2001: 28–29–Türküne: 2003: 114). Althusser, maddi kelimesini dört anlamda kullanmaktadır: maddi eylemler, maddi pratikler, maddi ritüeller ve maddi ideolojik aygıtlar (Yılmaz, 2001: 62). Son olarak ideoloji, “*bireyleri özne olarak adlandırır*”. Althusser'e göre özne ve ideoloji karşılıklı olarak birbirine ihtiyaç duymaktadır. Özne bütün ideolojinin kurucu kategorisidir. Çünkü bir ideoloji özne sayesinde ortaya çıkar ve özne için vardır. Özne kategorisi her ideolojinin kurucu kategorisiyse bu, her ideolojinin (her ideolojiyi tanımlayan) işlevinin somut bireyleri özne haline getirmek olmasındandır (Althusser, 2000: 60). Althusser, burada bir “çağırma-adlandırma”

pratiğinin işleyişine göndermede bulunur ve örnek olarak, bir polisin “hey siz oradaki!” seslenişiyile, seslenildiği-çağrıldığı yere dönen bireyin bu basit fiziksel dönüşle birlikte özne olmasını verir. Birey, burada çağrılanın kendisi olduğu ayırta varır. Bu noktadan hareketle Althusser, ideolojinin varoluşu ve bireyin çağrılması-adlandırılmasının aynı şey olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla Althusser, tüm tezlerini ideolojinin ebediliğine dayandırır ve genel olarak ideolojinin tarihi olmadığını, ancak ideolojilerin tarihi olabileceğini vurgular (Türköne, 2003: 114).

Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere ideoloji, düşünce dünyasında meydana gelen ve yer edinen düşüncelerin, bireye sahip olduğu düşüncelerinin mutlak ve gerçek olduğu hissini uyandıran ve bu doğrultuda bireyin eylemlerine ve söylemlerine yön veren belli bir mutabakata bağlı fikirler bütünü olarak tanımlanabilir. Burada, her düşüncenin ideolojik olup olmadığı sorusuyla karşılaşmaktadır. Bir düşüncenin ideolojik olabilmesi için belirli bir toplumsal grubun hareketlerine yön vermesi ve bu doğrultuda grubu oluşturan bireylere bir dünya görüşü kazandırması, bu dünya görüşüne göre bireylerin, grubun, kendini toplumsal olarak konumlandırması gerekmektedir. Elbette ortak bir amaç için toplanmış her grup, ideolojik bir grup değildir. Örnek vermek gerekirse; bir eğitim kurumundaki öğrencilerin bir sınıfta bir araya gelmeleri ya da otobüs bekleyen yolcuların durakta bir arada olmaları ideolojik bir yapıya benzetilemez. İdeolojik yapıdaki bireyler düşünce temelinde bir paylaşım durumundadırlar. Düşüncenin maddileşip gruba hareket istikameti vermesi, karşılaşılan durumlara göre belli bir tutum sergilemesi ve bir dünya görüşü halinde kendini göstermesi ideoloji diye nitelendirilebilir. Faillerin özne olarak adlandırıldığı ideolojik yapı, ihata ettiği öznelere biçimlendirmekte ve ideolojinin yeniden üretimini sağlamaktadır.

Felsefeden sosyolojiye, iletişim bilimlerinden siyasete kadar birçok bilim dalını ilgilendiren ideoloji kavramı, sosyal, siyasal, ekonomik, tarihsel anlamda birçok yapıyla iç içedir. Bu yapılar içerisinde ideolojinin aktarıcısı ve taşıyıcısı olan araçların başında dil gelmektedir. Dilsel yapılar içerisinde ideoloji, söylemle dolayımlanmış bir vaziyette karşımıza çıkmaktadır.

2. 2. İdeoloji ve Söylem İlişkisi

İdeolojiler, söylem aracılığıyla yayılmakta ve belli bir söylem içerisinde gerçekliği üretmektedir. Birey mesajı doğrudan aldığı gibi sansa da söz konusu mesaj, ideolojik söylemin filtresinden geçerek insanlara ulaştığı için alınan mesaj ideolojik olmaktadır (Özer ve Dağtaş, 2003: 293). İdeolojinin taşıyıcısı konumunda olan söylem, her bir parçasının sonsuz şekilde birbirine bağlanabildiği, kendi unsurları ve kategorileri olan birçok düzeyde yapıyı barındırdığı için oldukça karmaşıktır (van Dijk, 2003: 55).

Bireyler, kendi zihni yapılarını oluşturmak ve değiştirmek için kişilerarası söylemlerle birlikte çok çeşitli söylemlerden ve bunlardan türetilen bilgilerden yararlanır (van Dijk, 2005: 325). Bilginin, gücün, ideolojinin dildeki kullanımı birer dil eylemidir. Bunların fonksiyonelliği söylem içinde anlamlı hale gelir (Sözen, 1999: 13). Dil ya da sözel olmayan işaret sistemleri aracılığıyla kurulan bireysel sosyal iletişim ağlarına işaret etmek için kullanılan bir kavram olan *söylem*, en basit ifadeyle anlamın dil içinde hareket etmesi sonucunda ortaya çıkan şey olarak tanımlanabilir (Üşür, 1997: 89).

Söylem, dil aracılığıyla oluşturulan bilinçli bir konumlanmadır ve ideolojinin oluşmasında ve dönüşmesinde merkezi bir rol oynar (Arık, 2009: 247; van Dijk, 2005: 324). Dil ve ideoloji ilişkisi söyleme bağlıdır. Tek başına hiçbir dilsel yapının, herhangi bir ideolojik anlamı ya da işlevi yoktur. Dilsel yapılar her zaman bir metin içinde varlık gösterirler. Bununla birlikte sistematik bir biçimde anlam dizgesinin göstergesi olarak belirli bir söylem içinde kullanıldıkları için, dilsel yapılara ideolojik anlamlar ve işlevler yüklenebilmektedir (Oktar, 2001a: 38). Dolayısıyla ideoloji ve söylem arasında doğrudan bir bağ kurulabilir. Söylem ve ideoloji arasında mevcut olan ilişkiyi Üşür, şöyle ifade etmektedir: “İdeoloji, mevcut mesaj düzeylerinden biridir; mesajların anlamlandırılma düzeyidir. İdeolojiyi okumak demek mesajların görünmeyen yüzünü okumak demektir. Söylem mesajın söylediği; ideoloji ise, söylenebilecek olanı belirleyen kodlamadır” (Üşür, 1997: 110).

İdeolojilerden etkilenen önemli toplumsal pratiklerden biri, ideolojileri nasıl edindiğimizi, öğrendiğimizi ve değiştirdiğimizi etkileyen dil kullanımı ve söylemdir. Söylemin büyük kısmı, özellikle de grupların üyeleri tarafından dile getirildiğinde, ideolojik temelli görüşleri ifade eder. Birey, ideolojik fikirlerin büyük bir kısmını

ebeveynlerinden ve akranlarından başlayarak diğer grup üyelerini dinleyerek ve bu doğrultuda okuyarak öğrenir (van Dijk, 2003: 18). Bir süreç olarak söylem, anlatım ve konuşma eylemlerinin içsel kurallarıyla düzenlenir. Söylem, bir dil pratiğidir. İdeoloji ise, bilgi, diyalog, anlatım, beyan tarzı, müzakere, güç ve gücün mübadelesiyle eyleme dönüşen dil pratiklerine ilişkin süreç/lerdir (Sözen, 1999: 20). Dil, ideolojilerin ifade edilmesinde, değiştirilmesinde, aktarılmasında ve özellikle de yeniden üretilmesinde çok büyük bir role sahiptir (Oktar, 2001b: 163). Söylem, belirli kurallar, terminoloji ve konuşmalardan oluşan sistemli dilsel düzenlerini betimlemek üzerine kullanılan bir kavram olarak kategorize edilir. Bu doğrultuda söylem, bir iletinin tüm boyutlarını, salt iletinin içeriğini değil, onu dile getireni (kim söylüyor?), otoritesini (neye dayanarak?), dinleyiciyi (kime söylüyor?) ve amacını (söyleyenler söyledikleriyle neyi başarmak istiyor?) kapsar (Çelik ve Ekşi, 2008: 100).

Söyleme ilişkin kavramsal tartışmalar, modern linguistik teorinin kurucusu sayılan Ferdinand de Saussure'ün dile ilişkin ortaya koyduğu tezlerin değerlendirilmesiyle başlamaktadır (Türküne, 2003: 115). Saussure, bireyin dışında var olan ve sözcüklerle anlamlarını dizgeleştiren yapıya *dil* (langue) adını verir. Dil, bireysel değil toplumsal bir olguya işaret eder. İletişim ancak dilin varlığı ile kurulur. Saussure eğitimle öğrenilen ve düşüncelerimizi taşıyan dilin bireysel kullanımını ise, *söz* (parole) olarak tanımlar. Söz, dilin somut kullanımıdır. Yani dil toplumsal, söz ise bireyseldir (G. Atabek, 2007: 69).

Saussure'ün dil (langue) ve söz (parole) ayrımı birçok dilbilim çalışmasına öncülük etmiştir. Saussure, dili belli sayıdaki sesler ve düşünceler arasında ve bunların toplumsal olarak kullanımından soyutlanmış sistematik ve edilgen bir ilişki olarak tanımlar. Söz ise bir etkinliktir, yani dilin bireyler tarafından kullanımını ifade eder. Dil 'anlatım araçları bütünü' olarak, bütün bireylerde ortak bir 'kod' şeklinde görülür; söz ise bu kodun bireysel kullanım biçimidir (Üşür, 1997: 75). Dil sistemindeki bütün ilişkilerin gösteren ve gösterilenlere bağlı olduğunu kanıtlamaya çalışan Saussure, "Dilin dil olarak ne olduğu" sorusunu ortaya attıktan sonra dili bir nesne olarak tanımlar. Saussure, dilin kendine özgü bir göstergeler sistemi şeklinde bir takım yapıcı öğelerden oluştuğunu söylemektedir. Saussure, "*bütün diller faklıdır*

ve onların kelime hazineleri dünyayı farklı kategorilere böler” şeklindeki teziyle yapısalcı dilbiliminin kurucusu sayılmaktadır (Sözen, 1999: 45).

Dil, bir göstergeler sistemidir. Gösterge, temel dilsel birimdir ve psişik olan kavram ve ses imgesinin birleşiminden oluşur. Bireylerin söyleyecekleri üzerinde güçlü bir etkiye dayanan bu tarih dışı sistemde Saussure, ses imgesine *gösteren* (signifier), kavrama *gösterilen* (signified) adını verir ve dilin de temel işlevinin bu gösteren ve gösterilenleri içeren göstergeler aracılığıyla düşünceleri iletmek olduğunu belirtmektedir (Türköne, 2003: 115; Üşür, 1997: 75).

Saussure’ün dil alanında yaptığı büyük çalışmalardan sonra dil, ideoloji ve anlam arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışan Valentin N. Volosinov, toplumsal iktidarın dilin kendisi içindeki rolünü dikkate alan ve günümüzde ‘söylem analizi’ olarak bilinen analiz tarzının babasıdır (Eagleton, 1996: 272). Volosinov, anlamı belirleyen şeyin, karşıt toplumsal sınıfların çıkarları arasındaki mücadelenin göstergelerin anlamı düzeyinde yürüyen devamı olarak tanımlamaktadır (Üşür, 1997: 93). Türköne’nin aktardığına göre (2003) Volosinov, “*İdeolojik her şey, gönderene sahiptir. Kendi dışındaki bir şeyleri temsil, tarif ya da ikame eder. Başka bir deyişle bu bir göstergedir. Gösterge olmadan ideoloji de yoktur*” der. Dolayısıyla ideoloji göstergeden kopartılamadığı gibi gösterge de somut, toplumsal ilişki biçimlerinden kopartılamaz (Eagleton, 1996: 271). İdeoloji, söylem içinde dilsel gösterge aracılığıyla hayat bulur (Yağcıoğlu, 2002: 16).

Volosinov’da anlamın üretimi, farklı grupların göstergeyi denetleme mücadeleleriyle ve bu mücadelenin varoluşu hem yansıtması hem de çarpıtması ile yakından bağlantılıdır (Dursun, 2001: 48). Göstergeler, bir dil sistemi içinde içsel olarak, birlikte örgütlenme tarzlarından ötürü, nesnel toplumsal dünyadaki şeylerin birlikte ilişkilendirilme tarzını eklemelerinden ötürü anlama sahiptir (Hall, 2005: 209). Buradan hareketle herhangi bir alet ya da tüketim maddesi, kendisine yüklenen anlamla, aynı zamanda bir ideolojik göstergeye dönüşebilir. Buna örnek olarak da Sovyetler Birliği’nin *çekiç* ve *orak* simgeleri ile Hıristiyanların komünyon ayinlerinde kullanılan ekmek ve şarap gösterilir. Dolayısıyla ideolojik olan her şey göstergesel bir değere sahiptir ve ideoloji alanı göstergeler alanıyla çakışmaktadır.

Dil toplumsal bir mücadele alanıdır ve dil çatışmaları sınıfsal çatışmaları yansıtmaktadır (Türküne, 2003: 115–116). Bu, anlamı oluşturan mücadeleyi süreçtir ve söylem içinde egemen olma mücadelesidir (Dursun, 2001: 48).

Söylem toplumsal yapının değişmesi ve dönüşmesinde etkili bir konuma sahiptir. Söylemin, toplumsal yapıyı dönüştürme, etkileme ve değiştirme özelliğine sahip olması, güç ve iktidar kavramlarına gönderme yapılmasını gerekli kılar. Söylemsel olaylar, nesnelere ve öznelerin konumlandırılmasını belli bir şekilde düzenleyerek, güç ve iktidar kullanımının belli öznelerin elinde toplanmasını meşrulaştırıp neden sonuç bağıntılarını örtükleştirir (Yağcıoğlu, 2002: 6). Dilin, bireyin zihni yapısındaki anlamlandırma çerçevesinde diğer bireyler için kendi kullanımı ile öznel üretimi olarak tanımlanan söylem, iktidar üretimi olarak nitelendirilebilir (İlgin, 2003: 297). İktidarın, yalnızca söylem içinde ya da söylem yoluyla görünmeyip, aynı zamanda söylemin berisindeki bir toplumsal güç konumunda olduğunun vurgulanması önem arz etmektedir (van Dijk: 2005: 320).

Söylem ve iktidar ilişkisi pek çok düşünür tarafından irdelenmiştir. Ancak, bu düşünürler arasında en çok ön plana çıkan Michel Foucault olmuştur. Foucault'nun söylem yaklaşımı, dilin anlam oluşturma ve düzenleme işlevi aracılığıyla toplumsal kurumların bireyleri nasıl itaatkâr bedenler haline getirdiklerini açığa çıkarmaya çalışan bir yaklaşımdır (Üşür, 1997: 94). Söylem kavramıyla Foucault'nun kastettiği şey konuştuğumuz dilde, bir konuya veya herhangi bir tarihsel döneme ilişkin anlamın yaratılması için kullanılan ifadelerdir ki bunlar aslında o konudaki bilginin sunumudur. Yani söylem, dil aracılığıyla bilginin üretilmesidir. (Arsan, 2004: 156). Üşür'ün ifade ettiği üzere Foucault'nun modeli, toplumsal kurumların birer “kapatma” ve iktidar odakları olarak örgütlenmesi süreci ile bu kurumların içinde insan hakkındaki bilginin üretilmesine dayalı söylemlerin oluşumuna, bilgiyi şekillendiren iktidar ve bunun tekniği olan disiplin stratejilerine ve bütün bunların evreni olan söylemin özelliklerine dikkatleri çekmek istemektedir (Üşür, 1997: 94). Foucault, söylemi “tarihin bize sürekli öğrettiği gibi, basit bir şekilde hükmetme sistemlerini veya mücadelelerini tercüme eden bir şey değil de onun için veya onun aracılığı ile mücadelenin olduğu şeydir” diye tanımlamaktadır (Aktaran: Mills, 1997: 43). Yani, gücü elinde bulduran belli bir sosyal grup ya da kitle, o toplumdaki ırk, cinsiyet, politika, din vs. konularında yazılı ve görsel medyada üretilen mesajlarla

kendi gücünü arttırabilmekte ve diğer sosyal grupları etkisiz hale getirebilmektedir (Arşan, 2004: 157). Bu noktada söylem, iktidarın hem aracı hem de sonucu olabileceği için iktidarı harekete geçirmekte, üretmekte ve onu güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra söylem, aynı zamanda iktidarı zayıflatmakta, ağır ağır yok etmekte ve onu açığa çıkarmaktadır (Foucault, 2003: 77–78).

Foucault, söyleme ve söylemin kökünde yatan bilgi ve düşünceye tarihsel, kültürel ve ideolojik bir tavrıla yaklaşmaktadır (Dohtaş, 2003: 49). Buna göre ideoloji, yararlanılması güç bir kavramdır. Bir kavram olarak ideoloji, hakikat sayılması gereken başka bir şeyin karşısında fiilen durmakta, bir öznenin düzeni gibi bir şeye işaret etmekte ve maddî, ekonomik belirleyeni vb. olarak işlev gören bir şeye göre ikincil bir konumda bulunmaktadır (Türköne, 2003: 117). Bu eleştirileri odak olarak alan Foucault, söylemin bağlamsallığını (contextuality) ele almaktadır. Onun için temel soru, “bir söylemsel ifadenin hangi kurallara göre belirlendiği değil başka bir söylemsel ifade yerine neden bu söylemsel ifadelerin ortaya çıktığıdır?” Söylemsel ifade, bir önerme ya da cümle değildir ve yine ifadeleri tanımlayan şey olan gramer yapıları değil, bağlamsal anlamı belirleyen sözcelemin yarattığı farktır. Söylemsel alanın temel birimi, yazılı veya sözlü ifadeler olan söylemsel ifadedir. İfadelerin bir araya gelmesini belirleyen ise söylemsel formasyon (discursive formation)dur (Üşür, 1997: 95–96).

Foucault, söylemi tanımlarken, açıklamalar sistemi ve varlık alanları olarak kurumsal yapıları kullanmakta ve hapishane örneğini vererek, modern toplum ve onun oluşturduğu okul, akıl hastanesi, ordu gibi kurumların işleyişine göndermede bulunmaktadır. Foucault, söylem analizinde, kurumlar, teoriler veya ideolojileri değil, pratikleri hedef almaktadır. Pratikler, kurumlar tarafından yönetilen ya da ideolojiler tarafından tasarlandığı ya da pragmatik şartların yönlendirdiği bir biçimde görülmemelidir, aksine hapsedme uygulamalarında olduğu gibi, pratikler, kuralların baskısıyla “ne yapıldığı” ve “ne söylendiği”yle ilgilidir (Sözen, 1999: 70). Buna bağlı olarak söylem, kamusal alanı düzenleyerek iktidar ilişkilerine göre şekillenen bir olgu olduğu kadar, bu anlamsal ilişkileri yeniden ürettiği ve varlığını koruduğu için de aynı zamanda toplumsalı biçimlendiren bir olgu olarak görülmektedir (Yağcıoğlu, 2002: 16).

Foucault, söylemi güç ilişkileri alanında işleyen taktik öğeler ya da bloklar olarak görür. Aynı strateji içerisinde farklı, hatta çelişik söylemler var olabilmektedir. Söylemler, bir stratejiden, onun karşıtı olan bir diğere stratejiye biçimini değıştirmeden geçebilmektedir (Foucault, 2003: 78). İdeolojilerin aktarılması noktasında büyük bir öneme sahip olan söylem, daha önceki bölümlerde değinildiğı üzere ideolojilerin yeniden üretiminde büyük bir rol oynamaktadır. Bir grubun ve grupların birbirleri arasındaki toplumsal pratiklerini denetleme ve eşgüdümünü sağlamak, ideolojilerin toplumsal işlevi olarak belirtilebilir. Söylem bu toplumsal pratiklerin en önemlisidir ve bunları direkt bir şekilde açıklayabilen ve dolayısıyla da ideolojileri aktarabilen tek şeydir (van Dijk: 2003: 111–112).

Foucault, söylemi dil uygulamaları olarak görür (Çelik ve Ekşi, 2008: 27). Dil ideolojinin maddi bir biçimidir ve dil, ideoloji tarafından kuşatılmıştır (Fairclough, 1995: 73). Nitekim Postman, bireyi “dilsel mekânların sınırları” içinde yaşayan bir varlık olarak görür ve ona göre “dil başlı başına ideolojidir” (Aktaran: Aytaç, 2005: 65). İdeolojinin işlendiğı temel ortam dil ve bilinç pratiğidir çünkü anlam dil yoluyla aktarılır (Hall, 2005: 200). Dilin ideolojik olarak kullanımına dair van Dijk şu örneğı verir: “Birisine özgürlük savaşı, isyancı ya da terörist deyip demememiz böyle bir insan hakkındaki düşüncemize bağı olan sözlüksel seçimimizle ilgilidir ve böyle bir düşünce de sırasıyla ideolojik konumumuza ve o kişinin ait olduğı grup hakkındaki tutumlarımıza bağıdır” (van Dijk, 2003: 55). Dolayısıyla ideolojik bir yapıya bürünmüş olan söylem düzeninde kullanılan ifadeler, kullanıcının toplumsal yapı içindeki konumuyla ilgilidir.

Volosinov’un izinden giden Fransız dilbilimci Michel Pêcheux, ideolojik mücadelenin bir aracı olarak söylemsel pratiklerin kuramını geliştirmiştir (Dursun, 2001: 49). Pêcheux, Foucault’nun söylem çözümleme modelinden farklı olarak söylemin anlamı oluşturma mekanizmasını “söylemsel formasyon” ve “söylemsel süreç” kavramlarıyla açıklar. Söylemsel formasyon, bir toplumsal formasyon içinde belli bir konumda söylenmesi gerekeni belirleyen yapıdır. Anlam, verili bir söylemsel formasyonun dilsel öğeleri arasındaki ilişkilerce oluşturulur. Dilsel öğeler arasındaki bu birbirinin yerine geçme, eş anlamlar yaratma, açıklama ilişkileri ise söylemsel süreçleri tanımlamaktadır (Üşür, 1997: 101). Kelimelerin, sıfatların, deyimlerin tek başlarına bir anlamı yoktur, üretildikleri söylem oluşumuyla anlam

kazanırlar (Dursun, 2001: 49). Bütün söylemsel süreçler aynı dili kullanırlar. Söylemsel formasyon çok sayıda söylemsel süreçten oluşur. Çok sayıda söylemsel formasyon ise, Pêcheux'un *ideolojik formasyon* adını verdiği yapı tarafından sarmalanır. İdeolojik formasyon, Althusser'in ideolojik aygıtlarına benzer ve sınıfsal konumlardan etkilenir. Böylece söylemsel formasyon, içinde dilsel öğeleri bulundururken, aynı zamanda ideolojik formasyona göndermeler yaparak, ideoloji ile ilişkilendirilebilecek söylemsel semantik kullanır (Üşür, 1997: 101–102). Pêcheux'a göre ideoloji, bireyleri özne haline getiren bir söylemdir ve tüm söylem süreçleri ideolojik sınıf ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Nitekim Pêcheux, dil sisteminin hem materyalist hem idealist için, hem devrimci hem karşı devrimci için aynı olduğunu belirtmektedir. Ancak bu, karşıt karakterlerin aynı söyleme sahip oldukları anlamına gelmemektedir. Aksine dil, farklılaşmış söylem süreçlerinin ortak tabanıdır (Dursun, 2001: 49–50).

Bu durumda belli bir ideolojiye tabi olan söylemler, hiçbir zaman ve hiçbir yerde tarafsız değil aksine subjektivitenin birer ürünüdür. Söylemler, dilin objektif durumlarını açıklamaz. Söylemler sosyal hayatın verileridir. Sosyal ilişkiler gibi çok boyutlu ilişkiler halinde var olurlar. Subjektivite, söylemlerin öznelerarasılığına ve metinlerarasılığına vurgu yapar. Etkileşim sürecinde, konuşmalarda ve yazılı metinlerde olduğu gibi, her bir özne veya her bir metin, diğer özne ya da diğer metinlerden etkilenir ya da onları etkiler (Sözen, 1999: 28).

2. 3. Söylem Analizi

Söylemin barındırdığı anlamı ortaya çıkarmak adına yapılan *söylem analizi*, dili bir pratik olarak görür ve inceler. Bilgi, sosyal ilişkiler ve kimliklere ilişkin özelliklerle, bunların mübadelesini ortaya çıkarmak için kullanılan bir analiz çeşidi (Sözen, 1999: 82) olan söylem analizi, bir okumadır ve gerçeğe dayalı değil, anlama dayalı bir sonucu amaçlamaktadır (Ü. Atabek, 2007: 152). Söylem analizi, dilin fonksiyonelliğini ve yapılarını açıklayan bir araçlar alanı sağlamak için ifade ve beyanlara yönelir. Böylece gizlenmiş kelimeler değil, bağlam içindeki kelimeler dikkate alınır (Mills, 1997: 142).

Metodolojik ve kavramsal unsurlardan meydana gelen, sosyal hayata dair bir perspektif olan söylem analizi, söylem üzerine düşünme ve söylemi veri haline

getirme olarak karakterize edilir (Çelik ve Ekşi, 2008: 104). Sosyal araştırmalar içinde bir yöntem olan söylem analizi, mevcut söylemleri yeniden üretme, değiştirme, mevcut söylemlerin özelliklerini açığa çıkarma ya da dönüştürme özelliğine sahiptir (Sözen, 1999: 82). Metinlerin nasıl bir süzgeçten geçirilerek oluşturulduğu ve metnin gerisinde yatan güdüleri ortaya çıkarmaktadır. van Dijk, köklerini toplum bilim, felsefe ve edebi kuramlarda bulan söylem analizini, dili sosyal ve bilişsel bağlam içinde inceleyen her tür araştırma için kullanılabilir genel bir etiket olarak düşünmektedir (Ülkü, 2004: 372).

Söylem analizi, durum örgüsünde kullanılan dilin (ve ilişkili olduğu göstergebilimsel sistemlerin) silsilesine odaklanır. Yazılı veya sözlü, dilin her hangi bir parçası, (bir etkileşim ortamında diğerleriyle görüşme veya işbirliği içerisinde olan) dinleyici veya okuyucuların altı şeyi (kelimenin bir anlamıyla, bu altı şey, birbirine bağlı “betimlemelerdir”, yani “yeniden-sunumlardır”) oluşturmalarına yardımcı olan bir dizi kurallı işaret veya ipucundan meydana gelir. İfadeler, sabit ve bağlam dışı anlamların işaretlerinden değil, dil ve bağlam (durumlar) arasında gidip gelen işaret veya ipuçlarından meydana gelmektedirler (Gee, 1999: 85).

Gee, dilin, yorumcuyu ya da analizciyi yönlendiren altı farklı fonksiyonundan bahsetmektedir. Bu fonksiyonlar; yorumcuyu/analizciyi, dili (ve diğer göstergebilimsel sistemleri) durum örgüsünü belirli bir biçimde inşa edecek şekilde kullanmaya yönlendirir. Bu fonksiyonlar, bir defada ve birlikte gerçekleştirilmektedirler.

Altı inşa fonksiyonu, yani, durum örgüsünü belli bir zamanda ve yerde, belirli bir biçimde inşa etmek ve/veya yorumlamak için dili kullanmamızı sağlayan fonksiyonlar, şunlardır: a) *Göstergebilimsel (İmgesel) Oluşum*: Durumsal anlamları oluşturmak için göstergebilimsel sistemler, bilgi sistemleri ve biliş yollarını mevcut olan alakalı ve etkin hale getirilmiş ipuçlarını kullanmaktır. b) *Dünya İnşası*: şu an burada olan ve gerçek olarak algılanan; burada ve şimdi, var ve yok, somut ve soyut, gerçek ve gerçek olmayan, mümkün olanla olmayanlar hakkında durumsal anlamları oluşturmak için ipuçlarını kullanmaktır. c) *Etkinlik İnşası*: şu an meydana gelen olay veya olayları ve hangi belli adımlardan meydana geldikleri hakkında ipuçlarını kullanarak durumsal anlamlar meydana getirmektir. d) *Sosyo-Kültürel Ortamda Kimlik ve İlişi İnşası*: Etkileşimle hangi kimliklerin ve ilişkilerin alakalı olduğunu,

onlarla alakalı tutumların, değerlerin, hissiyatın, bilişin ve inanışın şekillerini aynı zamanda eyleme geçme ve etkileşim kurmayla alakalı olan ipuçlarının kullanılarak durumsal anlamları meydana getirmektir. e) *Politik İnşa*: Statü ve güç gibi çeşitli sosyal varlıkların doğasını ve yapısını oluşturmak için burada ve şimdi sosyal varlık olarak algılanan herhangi bir sosyal varlığın (güzellik, espri, profesyonellik, bir arabadan hoşlanma vb.) doğası ve ilişkilerini oluşturmak için ipuçlarını kullanmaktır. f) *Bağlantı İnşası*: Yani bir etkileşimin geçmişinin ve geleceğinin sözlü veya sözsüz diyalogun şu ana ve birbirlerine nasıl bağlı olduklarına dair varsayımlarda bulunmak için ipuçlarını kullanmaktır. Diyaloglar her zaman belli bir derecede süreklilik arz eden tutarlılığa sahiptir (Gee, 1999: 85–86).

Söylem analizi, ‘eleştirel’ söylem çözümlemesi olarak bütüncül bir yapıya sahiptir. Tek başına olguları geniş sosyal bağlamlarında çözümler ve mevcut durumu devam ettirmeye yarayan ideolojilerin gizlediğini açığa çıkarır. Toplumun yalnızca nasıl olduğunu değil nasıl olabileceğini ve olması gerektiğini anlamayı sağlar (Ü. Atabek, 2007: 155).

Söylem analizi, insanların ‘dil ile ne yaptıkları’ sorusuyla ilgilenir ve bu noktada farklılıkları keşfeder. Bir söylem içerisinde dönüşen, değişime uğrayan, mübadele edilen bilgi yapılarını incelemeye alır (Sözen, 1999: 85). Söylem analizinin olası uygulamaları için Jorgensen şu örnekleri vermektedir:

Söylem analizi, millî kimliğin analizi için bir çatı olarak kullanılabilir. Millî kimlikleri nasıl anlayabiliriz ve dünyayı ulus devletlerine ayırmanın sonuçları neler olabilir? Analiz için çeşitli metinler ve konuşmalar seçilebilir. Örneğin: İngiliz tarihi ile ilgili kitaplarda millî kimlik oluşturulması söylemine odaklanılabilir. Alternatif olarak iş yeri gibi kurumsal kontekst içinde insanlar arasındaki iletişim için millî kimliğin önemini ortaya çıkarmak seçilebilir (Jorgensen, 2002: 2).

Metinlerin barındırdığı ideolojiyi ortaya çıkarmak adına dili, bir pratik olarak görüp inceleyen söylem analizi, basında yer alan metinlerin barındırdığı ideolojik anlama da odaklanmaktadır.

2. 4. Basında İletilerin İdeolojik Boyutu ve Propaganda

İdeolojilerin üretimi ve yayılması sürecinde en etkili konum aydınlarıdır. Aydın, fikirlerle çalıştığı için bir ideoloji üreticisidir. Aydınım davranışını belirleyen etmen, toplumdaki rolü kadar fikirlerinin iç-mantıksal gerekleridir (Mardin, 2000: 24). Aydın, kitlelere yol gösterecek fikirleri geliştirme, onlara önderlik ve öğretmenlik yapma gibi bir misyona sahiptir. Değişimin yarattığı huzursuzluğu ilk hisseden kişi olan aydın, kitle iletişim imkânlarından faydalanarak yaşanan olumsuzlukları, yol gösterici düşüncelere ve bir eylem programına dönüştürebilmektedir. Hızlı bir değişimin etkisiyle olumlu ya da olumsuz durumlara maruz kalan kitlelere, iletişim araçları vasıtasıyla önderlik eden aydınların, bu değişimi açıklamak ve yol göstermek için geliştirdikleri ve sistemleştirdikleri fikir yapıları, ideolojik bir içeriğe sahiptir (Türköne, 2003: 110). Bu fikir yapılarını kitlelere ulaştırma noktasında aydınım ilettiği ideolojik düşünce, ‘söylem’ kavramıyla dolayımlanmış bir vaziyette karşımıza çıkar. Söylemin taşıdığı ideolojiyi açığa çıkarma yöntemi olan söylem analizinde varılan önemli sonuçlardan biri, kitle iletişim araçlarının enformasyon aktarımı sırasında belli bir dünya görüşü ile hareket etmeleridir. van Dijk, ideolojiyi “bir grubun, sınıfın ya da öbür toplumsal oluşumların üyeleri tarafından paylaşılan bir toplumsal biliş biçimi” olarak belirtirken bir bakıma kitle iletişimi içinde saklı olan ideolojik yanı tanımlamaktadır. Kitle iletişimin araçlarının, üstü kapalı olarak taşıdığı ideoloji, basınım, söylem oluşturmada bağlı olduğu teknikler aracılığıyla anlam üzerindeki egemenliğini ifade eder (Güneş, 2001: 96–97).

Bu çalışma kapsamında Millî Mücadele Dönemi Konya gazetelerinden *Öğüd*, *İntibâh* ve *İbret*’in mesajlarını oluştururken nasıl bir ideolojik yapılanma yoluna gittikleri ve dönemin şartlarına göre kitleleri kendi ideolojilerine göre yönlendirirken nasıl propaganda yaptıkları incelenmiştir. Dolayısıyla dönemin şartları göz önüne alındığında bu gazetelerin günümüz kitle iletişim araçlarından mülkiyet yapısı, güç odaklarıyla ilişkileri vs. gibi konularda farklılık gösterdikleri dikkate alınmalıdır.

Basın, birçok insana aynı anda ulaşabilme özelliğinden ötürü ulaştığı kitleyi ortak bir duygu ve düşünce etrafında birleştirebilir. Kitleler üzerinde böylesine bir etkiye sahip olan basın, sahipliğinde bulunduğu kişilerin düşüncelerini açıklamak

amacıyla toplumu etkileme ve yönlendirmeye yönelik bir araç haline gelerek ideolojik bir yapıya sahip olabilmektedir (Ayhan, 2007a: 71).

İnandırma ve seferber etme aracı olan (Erdoğan ve Alemdar, 1990: 96) basın, var olan toplumsal eğilimlere göre hedef kitlesini belirler ve bu kitlenin çeşitli beklentilerini dikkate alarak bağımlılık ilişkilerini güçlendirmek ister. Bu çaba basının güvenilirliğini, saygınlığını, inandırıcılığını vb. koruma yönünde devam eder. Böylece, alıcı ile bu aracın içeriğinde yer alan belli yayınlar arasında bir tür özdeşlik sağlanarak ilişkisinin sürekliliği korunur. Bunun sonucunda birey, metnin içeriği kendine yakın ise söylemini benimsemektedir (Güneş, 2001: 97). Toplumsal bilginin oluşturulması noktasında etkin bir konuma sahip olan basın, seçilip verilen toplumsal bilgiyle bireyin dünyayı, başkalarının yaşadığı gerçekliği kavramasına yardımcı olmaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 1990: 213).

Basın toplumun bilgisini oluşturmakta ve toplumu yönlendirmektedir (Ayhan, 2007a: 76). Bu durum, belli bir işleme göre yapılmaktadır. Basında, belli bir mesajı topluma iletmek için seçilen dilsel yapılar, sunulan mesaja ilişkin yanlı tutumu destekleyen bir anlam ağına göre oluşturulmaktadır. Bu anlam ağı, habercinin, köşe yazarının ya da yayın kurumunun iletinin içeriğini, kendi inanç ve değerler dizgesine -yani ideolojisine ve bunu kullandığı dildeki kodlama biçimine- göre nasıl çözümlendiğini göstermektedir (Oktar, 2002a: 39).

Basının genel yayın politikası doğrultusunda yayın yapması bir kitle olan kamuoyunun oluşumunda ve yönlendirilmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Kitle kavramı klasik kullanışıyla, toplumsal bakımdan farksız, heterojen, birbiriyle bağıntısız, sınıf, cinsiyet ve ırk bakımından kesin farklılardan yoksun geniş bir nüfus demektir (Işık, 2000a: 45, 95). Kitleyi yönlendirme ve bu yönlendirme sonucunda ortak bir biliş geliştirme noktasında en etkili olgu propagandadır. Basın yayın organları, güç sahiplerinin istedikleri mesajları kitleye ulaştırma noktasında kullandıkları propaganda yöntemi ile kitleleri güç sahiplerinin istekleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışırlar. Kitle iletişim araçlarının yığınları kendi ideolojilerine göre yönlendirmesi, ideolojik işlevlerini yerine getirmesiyle ilgili olan fonksiyonlarını sağlamasıdır (Ayhan, 2007a: 80).

Medyanın etkin bir biçimde kullandığı propaganda, medya metinlerinin içinde gizli ya da aşikâr bir biçimde yer edinir. Nitekim Lasswell, propagandayı kitlelerin

katılımını sağlayacak tek araç olarak görür. Şiddet ve rüşvet gibi tekniklerden daha ekonomik olan propagandanın, hem iyi hem de kötü amaçlar için kullanılabileceğini ifade eden Lasswell, medyanın yalıtılmış bireyler üzerindeki etkilerini *hipodermik iğne-sihirli mermi* kuramıyla açıklamaktadır. İletişim sürecinde önemli olan unsurun “etki” olduğunu savunan Lasswell, iletişimi “*ileti aktarımı*” olarak görür. Kaynağın hedef kitleye mesaj göndermesinin başlıca nedeni, hedef kitleyi etkilemektir. Lasswell’in modeli, *Kim (Kaynak), Ne (Propaganda), Hangi kanaldan (Kitle iletişim aracı), Kime (Hedef kitle), Hangi etkiyle (Mesajın etkinliği)* (Işık, 2005b: 33–34) şeklinde özetlenebilir. Görüldüğü üzere Lasswell, kaynağın hedef kitleyi etkileme amacı güttüğünü savunmaktadır. Nitekim propaganda, bir iletişim süreci olarak değerlendirilmektedir. Propaganda, algıları biçimlendirme, zihinleri manipüle⁸ etme ve propagandacının istediği niyet doğrultusunda bir tepkinin gerçekleşmesi amacıyla yapılan bilinçli ve sistematik çabalar (Kalender, 2005: 79).

Propaganda, bireyler ve gruplar aracılığıyla diğer grupların düşüncelerini, görüşlerini ve davranışlarını iletişim araçlarını kullanarak propagandacının istekleri doğrultusunda etkileme, değiştirme veya kontrol altında tutmaya yönelik bilinçli bir davranıştır. Propagandada amaç, “fertlerin kabule zorunlu olmadıkları bir düşünceyi, istekleriyle kabule, yapmaya zorlanamayacakları bir hareketi istekleriyle yapmaya yöneltmektir” (Özsoy, 1998: 5, 9).

Propagandanın birçok tanımı yapılabilir. Kalender, “propagandanın tanımları ne şekilde yapılırsa yapılsın amacına bakıldığında, kişileri veya grupları çeşitli tekniklerle etkilemek olduğu görülmektedir. Ayrıca propagandada göze çarpan, daha çok tek yönlü sistematik ve bilinçli çabaların kapsamıdır. Özellikle bilinçlilik, propaganda için vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır” diye açıklama getirmektedir (Kalender, 2005: 79).

Temelinde ‘ikna’ olgusunun yattığı propaganda, bugünkü anlamıyla 18. yüzyılın sonunda kullanılmaya başlanmıştır (Çiçek, 2007: 95). İkna ve propagandanın birbirinden farklı kavramlar olduğu düşünülse de kullanılan teknikler dikkate alındığında ikna ve propagandanın aslında özdeş oldukları anlaşılır. Nitekim

⁸ Kitlelerin belli bir yöne kanalize edilmesi ve kanaatlerinin değiştirilmesi adına başvurulan tekniklerden biri olan manipülasyon için bkz: İlkhan, İbrahim ve Selçuk, Ayhan (2004). *Medien und Manipulation (Die Suche Nach Verborgenen Absichten in Der Massenkommunikation)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, pp. 637–646 ISSN 1302–1796.

psikolog Roger Brown, “bir kişi, ikna çabası olan eyleminin ikna edilenden çok, ikna edenin yararına olduğu yargısına vardığında” ikna çabasının propaganda olduğunu belirtir (Aktaran: Severin ve Tankard, 1994: 155).

Kitleler için yapılan bir propagandada dört özellik ön plana çıkmaktadır: a) kitlenin dikkati sağlanmış olmalı b) kitlenin güveni kazanılmış olmalı c) kitlenin eğilimleri göz önünde bulundurulmalı ve propaganda kitlenin beklentilerine uygun olmalı d) kitlenin içinde bulunduğu ortam, değişmenin gerektireceği eylem yönünde harekete geçmeye elverişli olmalıdır (Ayhan, 2007a: 81).

Olağanüstü durumlarda etkin bir birleştirme ve harekete geçirme aracı olan propaganda, sınıf çatışmalarını ve fertler arasındaki her türlü anlaşmazlığı yok edip dostluk ve işbirliği oluşturma noktasında etkin bir güce sahiptir (Brown, 2000: 73–74). Propagandanın savaş dönemlerindeki amaçlarını Laswell, dört madde halinde sıralar: a) Düşmana karşı nefret uyandırmak b) müttefiklerle dostluğu bozmamak c) tarafsızlarla dostluğu bozmamak ve mümkünse işbirliği yapmak d) düşmanın moralini bozmak (Severin ve Tankard, 1994: 155).

İnsan davranışını toplumsal ve kültürel olarak inceleyen propaganda, sosyal psikoloji ile yakından alakalıdır. Bireyi ve toplumu ikna etme amacına sahip olan propaganda, kitlelerin emniyetsizlik, umutsuzluk, huzursuzluk, yoksulluk ve değişim arzularını kendi amacı doğrultusunda kullanabilir. Propaganda, bu türden olumsuz duygu ve durumlar içinde olan topluma daha kolay etki edebilir. Nitekim Almanya’da Nasyonal Sosyalizm ve İtalya’da Faşizmin geniş kitlelerin desteğini alarak iktidar olmaları, her iki ülkede yaşanan sosyo-ekonomik sorunlardan kaynaklanmıştır (Çiçek, 2007: 104). Dolayısıyla propagandanın amacına ulaşabilmesi için kimi sorunlara, kitlelerin bilinç düzeyinde çözümler getirmesi ve onların kabulüne ihtiyacı vardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GAZETELERİN İDEOLOJİK SÖYLEMLERİNİN ANALİZİ

3. 1. Araştırmanın Konusu

İnsanın toplumsal bir varlık olması, haber alma ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaçtan ötürü insan, en rahat ulaşılabilecek haber mecrası olan basın yayın araçlarının doğrudan hedefindedir. Basın yayın araçları, bu doğrultuda kullanılabilir bir güç olduğu için, güç sahipleri tarafından kullanılması noktasında vazgeçilmez bir konumdadır.

Bireyler ve gruplar aracılığıyla diğer grupların düşünceleri, görüşleri ve davranışları üzerinde etkili bir konuma sahip olan basın yayın araçları, bazı kesimler tarafından bir propaganda aracı olarak kullanılmaktadır. Propaganda, propagandacının istekleri yönünde bireylerin ve grupların fikir yapılarını etkileme, değiştirme veya kontrol altında tutmaya yönelik bilinçli bir davranıştır. Propaganda ile birey, belli bir rıza çerçevesinde, propagandacının yaymak istediği fikirlere tabi olmakta ve propagandacının amacına hizmet edebilecek doğrultuda yönlendirilmektedir.

Propaganda ve/veya ideoloji aktarımında en fazla yaralanılan araçların başında kuşkusuz basın yayın araçları gelmektedir. Özelde bireylerin genelde toplumun/toplumların olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerinin, tutum ve davranışlarının şekillenmesinde, dönüşmesinde basın son derece etkili bir role sahiptir (İlkhan ve Selçuk, 2004: 638). Bu bağlamda gazetelerin özel bir yeri ve önemi vardır. Millî Mücadele Dönemi'nde Konya'da yayın yapan gazeteler, belirli grupların söylemlerini iletmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda gazeteler, belirli kesimlerin neredeyse propagandasını kendilerine görev edinmişlerdir.

Çalışma kapsamında değerlendirmeye alınan *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazetelerinin, Millî Mücadele Dönemi'ndeki yayın politikalarıyla alakalı olarak hangi fikrin taşıyıcısı konumunda oldukları; hangi gazetenin İttihatçı, hangisinin Hürriyet ve İtilâf yandaşı, hangisinin Hâkimiyet-i Millîye çizgisinde oldukları incelemiştir. Bu açıdan bakıldığında 1919 ve 1920 yılları arasında yukarıda zikredilen gazetelerin başyazıların ve başyazı mahiyetindeki yazıların söylem analizi

yöntemi ile incelenmesi, çalışmanın bilimsel bir zemine oturtulabilmesi adına son derece önemlidir.

3. 2. Amaç

Bu çalışmada, Millî Mücadele Dönemi Konya gazetelerinden *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazetelerinin, ideolojik yapılarına göre geliştirdikleri milliyetçi, siyasî ve dinî söylemleriyle buna bağlı olarak sahip oldukları ideolojinin propagandasını yapıp yapmadıklarını tespit etmek amaçlanmıştır.

Çalışmada, dönemin şartları göz önüne alındığında, hem ülkenin içinde bulunduğu savaş durumu hem de dönemin gazetelerinin mevcut durumda nasıl bir yayın anlayışıyla hareket ettikleri incelenmeye değer bulunmuştur.

3. 3. Önem

Toplumsal bilincin oluşmasında gazeteler önemli bir konuma sahiptirler. Toplumsal bilinci oluşturmak adına gazeteler tarafından verilen mesajlar elbette okur kitlesinin zihinsel yapısında dönüşüme sebep olmaktadır. Bu yüzden, gazetelerin vermek istedikleri mesajı oluştururken nasıl bir yöntemle hareket ettikleri bu çalışma için önem arz etmektedir.

Millî Mücadele yıllarında Osmanlı Devleti'nin hem içte hem de dışta yaşadığı savaş durumu birtakım, toplumsal olayların yaşanmasına, ülkenin kurtuluşuyla ilgili farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bazıları, ülkeyi kurtarmak için düşmanla mücadele yolunu seçerken, bazıları ülkenin kurtuluşunu kimi devletlerin boyunduruğuna girmekte görmüştür. Devletin içinde bulunduğu bu olağanüstü duruma, gazeteler de kayıtsız kalmamıştır. O dönemde gazetelerin, yaşanan duruma yaklaşma biçimleri, sahip oldukları ideolojik yapıya göre şekillenmiştir. İdeolojik bakış açılarının gazetelere nasıl yansıdığı, yapılan propagandanın içeriği ve yöntemi, çalışmamız çerçevesinde dikkate değer görülmüştür.

3. 4. Varsayımlar (Sayılılar)

Basın yayın organları, bir konuyla ilgili haber yaparken, belirli bir kamuoyu oluşturmayı amaçlamaktadır. Bunu da sahip olduğu görüşler ve yayın politikası doğrultusunda çeşitli söylemler kullanarak yapmaktadır. Millî Mücadele Dönemi gazetelerinin, dönemin mevcut siyasî akımlarına ve ülkenin içinde bulunduğu duruma

yaklaşımlarında farklı görüşleri yansıttıkları, her yayın organının iletmek istediği mesajı tasarlarken kendi kamuoyunu oluşturmayı hedeflediği, çalışmanın temel varsayımını oluşturmaktadır.

Buradan hareketle, dönemin gazeteleri, kendi yayın politikalarına uygun olacak bir biçimde Millî Mücadele Döneminde toplumu bütünleştiren ve toplumun dayanışmasını sağlayan kimi söylemler geliştirmişlerdir. Bu söylemler milliyetçi, dinî ve siyasî bir yapıya sahiptir.

—Fransız ihtilâliyle birlikte dünyada hızla yayılan milliyetçi dalga, Osmanlı toplumunu da etkilemiş, bu etkiyle birlikte belli bir bütünleştirme ve dayanışma aracı konumundaki milliyetçilik, gazetelerin söylemlerinde yer edinmiştir.

—Siyasî söylem hususunda, kimi gazeteler belli bir grubu, siyasî oluşumu/partiyi savunma noktasında söylem geliştirmişlerdir.

—Osmanlı toplumunun genel anlamda dindar bir yapıya sahip olmasından dolayı gazetelerin haber sunumlarında dinin bütünleştirme ve dayanışma aracı olarak belirleyici bir role sahip olduğu söylenebilir.

3. 5. Sınırlılıklar

Araştırma kapsamının karmaşık bir dönem ve geniş bir alana sahip olması ile elimizde bulunan kimi gazetelere ve gazetelerin tüm sayılarına ulaşma gücü, bazı sınırlandırmaları zorunlu hale getirmiştir. Örneğin İbret gazetesinin sadece bir sayfasına ulaşılabilmektedir.

Gazeteler haber, yorum, köşe yazısı, ilan vs. gibi gazetenin içeriğini oluşturan medya metinlerinin hemen hepsini belli bir ideolojiye göre şekillendirmektedir. Özellikle başyazılar, gazetelerin ideolojisini yansıtmaktadır. Kelime olarak başyazı, gazete ve dergilerde ilk sütuna ya da birinci sayfaya yerleştirilen ve gazetenin ya da derginin sesi, duruşu, ya da görüşü anlamına gelmektedir. Buradan hareketle çalışmamız, başyazı ve başyazı mahiyetindeki yazılarla sınırlandırılmış, *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazetelerinin 1919 ve 1920 yılları arasında çıkan sayılarının başyazıları dikkate alınmıştır. Bunun yanında çalışma kapsamında incelenecek gazetelerin tüm sayılarına ulaşmak mümkün değildir.

3. 6. Yöntem

Medya organları, söylemlerini kitlelere aktarırken kendi ideolojilerini yayma saiki ile hareket ederler. Medya organlarının kendi ideolojilerini kitlelere ulaştırabilmeleri için ideolojinin taşıyıcısı konumundaki ‘dil’i ve anlatımı, kitlelere kendine uygun ve kitlelerin kabul göreceği bir içerik ve biçimle sunması gerekir.

Medyanın söylemini hedef kitleye ulaştırırken kullandığı dil, ideolojinin taşıyıcısı konumundadır. Kuşkusuz, dil ve ideoloji ilişkisi söylemin yapısına bağlıdır. Tek başına hiçbir dilsel biçim, herhangi bir ideolojik anlama ya da işleve sahip değildir. Dilsel biçimler bir metnin içinde var oldukları, dolayısıyla da sistematik bir biçimde anlam dizgesinin göstergesi olarak belli bir söylem içinde kullanıldıkları için, dilsel biçimlere ideolojik anlamlar ve işlevler yüklenebilmektedir. Bu anlam ve işlevleri ortaya çıkarmak adına çalışmada, söylem analizi yönetimi kullanılmıştır. Gazetelerin söylemlerini ortaya çıkarmak adına mevcut sayılarında yer alan başyazı ve başyazı mahiyetindeki metinlerde geçen milliyetçi, siyasî ve dinî söylemlerin ne şekilde kurgulandığına ilişkin sorulara cevap aranmış ve bütün yazılar bu üç söylem biçimine göre incelenmiştir.

3. 7. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, Millî Mücadele Dönemi’nde yayınlanan yaygın gazeteler ve Konya gazeteleridir. Çalışmanın örnekleme ise 1919 ve 1920 yılları arasındaki periyotta yayın yapan *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazetelerinin birinci sayfalarında yer alan başyazıları ve başyazıların yerine kullanılan yazılarıdır.

3. 8. Millî Mücadele Dönemi Konya Gazetelerinin Analizi

Basın yayın organları belli bir ideolojik yapıya sahiptir ve bu ideolojik yapılar üretilen metinlerde yer edinmektedir. Önceki bölümde de değinildiği üzere ideoloji, bireyin, grubun ya da toplumsal oluşumların üyeleri tarafından paylaşılan bir toplumsal biliş biçimi olarak görülebilir (Hall, 2005: 323). İdeolojilerin aktarılması noktasında kullanılan dil ve üslup son derece önemlidir. İdeoloji bu noktada, dil ile dolayımlanmış bir vaziyette karşımıza çıkmaktadır. İdeolojinin dil ile ilişkisi söyleme bağlıdır. Söylem, dil ile oluşturulan bilinçli bir konumlanmadır ve ideolojinin oluşmasında, dönüşmesinde, aktarılmasında merkezi bir öneme sahiptir. Dilin kullanıcısının, dili kültürel ve toplumsal bağlamda ele alması, üretilmiş olan metnin söylemini oluşturmaktadır. Söylem basit tanımıyla, metnin dünyaya bakış açısı ve onu söyleme biçimi olarak adlandırılabilir (Arık, 2009: 247).

Bu bölümde, Millî Mücadele Dönemi'nde Konya'da yayın yapan *İbret*, *İntibah* ve *Öğüd* gazetelerinin, birinci sayfalarında yer alan başyazıları ve başyazı mahiyetindeki yazıları incelenerek, gazetelerin söylemleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma, gazetelerin yukarıda da değinilen söylemlere göre üç başlık altında ele alınmış olup, söz konusu söylemleri kullanarak toplumu kendi fikirleri etrafında toplama amacını güdüp gütmediklerine yönelik olmuştur.

3. 8. 1 Gazetelerin Milliyetçi Söylemi

Kitleleri belli bir fikir etrafında toplamak adına, toplum için belli bir mütabakat zemini olan milliyetçilik, toplumsal bütünleşmede oldukça büyük bir etkiye sahiptir. Milliyetçiliğin temelinde ulus bilinci yer almaktadır. Anderson'a göre ulus, hayal edilmiş bir yapıya sahiptir. Çünkü büyük bir ulusun üyelerinin birbirlerini tanımaları bir yana, en küçük ulusun üyeleri bile birbirlerini tanımamaktadırlar. Ulusta tüm bireyler ortak bazı değerlere sahiptirler ve aynı zamanda hepsi ulusun sahip olduğu kolektif bellekteki⁹ birçok şeyi unutmuştur. Milliyetçilik, ulusların kendi öz bilinçlerine uyanma süreci değildir; ulusların var olmadığı yerde onları icat eder. Nitekim Anderson ulus için şu tanımlı verir: "*Ulus hayal edilmiş bir topluluktur*

⁹ Kolektif bellek, Halbwachs tarafından ortaya atılmış bir terimdir. Gruplara atfedilen bu terim, ailevi, dinsel, sınıfsal, vb. belleklere göndermede bulunur. Her toplum, kendi geçmişini işler; onu gündeme getirir veya kolektif belleğinden siler. Tarihsel olayları, okul kitaplarında, resimlerde, filmlerde, anma günlerinde, anıtlarda, belgelerde ve benzeri bellek yerlerinde taşır ve nakleder (Bilgin, 2003: 208).

– kendisine aynı zamanda hem egemenlik hem de sınırlılık için olacak şekilde hayal edilmiş bir cemaattir” (Anderson, 2004: 20).

Çalışma kapsamında milliyetçiliğe detaylı bir biçimde değinilmemiştir. Konumuzun sınırları Osmanlı toplumundaki milliyetçilikle alakalı olduğu için dönemin milliyetçilik anlayışına kısaca değinmek gerekmektedir.

Osmanlı’daki milliyetçilik anlayışı, günümüz milliyetçilik anlayışından oldukça farklıydı. Bireyler arasındaki sınırlar, ırkî ya da toplumsal değil, dinî farklılıklardan oluşmaktaydı. Bu yapıda, devletin kurucu unsuru olan Türklerin özel bir konumu yoktu ve devletin diğer Müslümanları ile hâkim milleti oluşturuyorlardı. İrkî anlamında Türklük neredeyse yoktu ve Türkler İslam kültürüne entegre bir halde yaşamaktaydılar. Türklerin İslamiyet öncesi geçmipleri, Asya’daki kökenleri ve oradan göç edişleri kolektif belleklerinden silinmiş ve bunlar unutulmuş; Türklüğe dair bilinen tek özellik dil farklılığı olarak kendini göstermekteydi (Georgeon, 1999: 9). 19. yüzyılın son çeyreğinde III. Aleksandr’ın otokrasiden ve Ruslaştırma politikasından kaçan Rusya’nın Türk aydınları, Türkiye’ye gelmiş ve özellikle kendilerini kabul ettirme gayreti içinde olmuşlardır. Bu aydınların, Türklerin Osmanlı tarih ve coğrafyasında bir varlık olduklarını anlatmaya çalışmaları, yeni bir tarih anlayışının doğuşunda etkili olmuştur. Ortaya atılan bu görüşler, Fransa’dan doğan milliyetçilik dalgasının genişlemesiyle gitgide güçlenmiştir. İkinci Meşrutiyet döneminde “Turan” fikrinin genç aydınlar arasında yaygınlaşmaya başlaması, Türklerin eski atalarını İslam tarihinde değil de Asya bozkırlarında aramalarına sebep olmuştur. Bu milliyetçi etki Cumhuriyet’ten önce başlamış olup Cumhuriyet döneminde de oldukça büyük bir ivme kazanmıştır (Güngör, 2005: 91–92; Georgeon, 1999: 11).

Milliyetçilik doğal, verili, sabit ve aynı zamanda öncesiz ve sonrasız bir “kendilik” değildir aksine sürekli yeniden üretilen oluşsal bir olgu konumundadır. Bundan dolayı milliyetçilik, insan bilincini şekillendiren söylemsel bir oluşumdur. Günlük yaşamın somut pratikleri içinde sürekli ve rutin olarak yeniden üretilen bir söylem olması ve millî bilincin/kimliğin de sürekli olarak yeniden inşa edilmesi tespiti, özneleri konumlandıran bu yeniden üretim süreci üzerinde durulmasını ve bu sürecin esas olarak gerçekleştiği simgesel/söylemsel alana odaklanılmasını gerekli

kılmaktadır (Gökalp: 2007: 281). Bu noktada, söylemsel alanlardan biri olan gazetelerin, söylem üretiminde nasıl davrandıklarına odaklanmak gerekmektedir.

Milliyetçi söylem analizinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde, nitel metin çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. Bu hususta metinlere şu sorular yöneltilmiştir:

- a) Hangi etnik kimlikler ön plana çıkarılmıştır?
- b) Mevcut durumlar, hangi bağlamda anlatılmaktadır?
- c) Hangi taraflar arasında çatışmalar mevcut ve bu çatışmalar nasıl açıklanmaktadır?
- d) Metinlerde ne tür sözcükler kullanılmaktadır?

Sorulan bu sorular ışığında, söylenlerin kullanımı, tarihi geçmişten mevcut duruma yapılan atıflar, etnik yapıya yapılan göndermeler, aktörlerin hangi bağlamda ele alındıkları ve nasıl sunuldukları gibi konulara odaklanılmıştır. Aktörler konumlandırılırken nasıl sözcüklerin seçildiği gibi durumlar dikkate alınmış olup aktörler ve aktörler arasındaki çatışmaların nasıl ele alındığı, mevcut durumların hangi bağlamda ele alındığı şeklinde iki alt başlık halinde inceleme yapılmıştır.

3. 8. 1. 1. Millî Kimlikler ve Aralarındaki Söylem Çatışmaları

İbret

*İbret*¹⁰ gazetesinin 31 numaralı 10 Teşrinievvel/Ekim 1335 (1919) tarihinde işgallere karşı kaleme alınmış, elimizde bulunan tek sayfasında yer alan başyazı, toplumu harekete geçirmeye, amiyane tabirle “gaza” getirmeye yönelik bir içeriğe sahiptir. Yazı, milliyetçiliği doğrudan çağrıştıran ve kitlenin mensubu olduğu “ırk”ın kimi özelliklerine, tarihine, gücüne göndermede bulunarak, okuyucuyu bu doğrultuda harekete geçirecek türde bir söylem barındırmaktadır. Muhatap Türk milletidir ve diğer taraf “ecanib”¹¹ yani Türk milletine savaş açmış olan devletler yani diğer millî kimliklerdir. “*Ecanibin hakaret çizmeleri altında çiğnenmek senin için zuldür*” ifadesi utanılacak bir durum olarak inşa edilmektedir. Yazının başlığında kullanılan “*Sevgili İrkıma Hitabım*” ifadesi ile yazar, hitap ettiği kitleye, onlardan farklı olmadığı mesajını vermektedir. Onlardan farklı olmamak, yazıyı yazanın kendini

¹⁰ *İbret* gazetesi için bkz. Ek-1.

¹¹ Yabancı anlamında daha çok farklı dinden olanlar için kullanılan Arapça bir kelime.

“güvenilebilir” olarak konumlamasıdır. “*Ey necib ve büyük Türklük*” diye başlayan yazı, millî kimliği ve onun mensuplarını yücelterek giriş cümlesinde muhatabın doğrudan “*Türk Milleti*” olduğu yönünde bir mesaj barındırmaktadır. Kazanılan zaferlere “*Ne oldu o pür şan ve zafer mazilerin? Tarihin o sahaif-i şahametini artık kapadık mı?*” ifadeleri ile göndermede bulunarak, şu an içinde bulunulan durumun Türk milletinin geçmişte sahip olunan “*şan*” ve “*şeref*” dolu mazisine yakışmadığı ifade edilmekte ve topluma bir anlamda “kendine gelme” uyarısı yapılmaktadır. Nitekim tarihi miras ve ulusal söylenler, “hayali bir cemaat” olan ulusun inşa edilmesinde kolektif belleği beslemesinden ötürü sıklıkla ve kolaylıkla başvuru araçlarıdır (Binark, 2004: 289). Kolektif bellek; savaşlardan kahramanlarına, dinsel hareketlerden liderlerine, göçlerden keşiflere, şehirlerin kurulmasına, yöneticilerine, hanedanlıklara, yasa koyuculara, devrimlere ve öncüllerine, önemli binalardan mimarlarına, resimlerden resamlara kadar uzanan geniş bir yelpazede ölümsüzleşen edimlerden ve aktörlerin anlatılarından oluşmaktadır (Smith 1999: 262–263).

Öğüd

Öğüd¹² gazetesinin 312 numaralı sayısındaki “*İhtikâr*” başlıklı başyazıda düşman olarak görülen millî kimliği, “*ezici kuvvet ve vahşi canavar*” olarak konumlandırılan yazar, hem diğer millî kimliği olumsuzlamış hem de karşılaşılan tarafın güçlü olduğu vurgusuyla verdiği birlik çağrısını haklı çıkarmaya çalışmıştır. Bu birlik ve beraberliğe kendi içlerinde karşı çıkan kimselerin *Türk* olamayacağı ifadesiyle, *Türk* olmanın ihanetten uzak bir şey olduğu belirtilerek bu anlamda yazar kendi millî kimliğiyle ilgili yüceltme yapmıştır.

Gazetenin 321 numaralı sayısındaki “*Etrafımız ve Yolumuz*” başlıklı başyazıda düşman olarak konumlandırılmış olan millî kimlik, açık bir biçimde ifade edilmiştir. Buna göre düşman olarak görülen İngilizlerin izledikleri siyasetin, *meşum* (uğursuz) bir siyaset olduğu ve bu siyasetin uzun bir geçmişe sahip bazı planları içerdiği ve bunun neticesinde *unf* (acımasızca) ve *şiddetle* bir siyaset yürüttükleri mesajı verilmektedir. Bu türden ifadeler karşı millî kimliği somutlaştırmış ve yapılanlarının olumsuzluğu vurgulanmıştır. İngilizlerin siyasetlerinin meşum olduğu ve İngilizlerin saldırıya geçmeye hazırlandıkları bilgisiyle, okuyucu üzerinde İngilizlere karşı belli bir tavrın oluşması gerektiği mesajı verilmektedir. İngilizlerin

¹² Öğüd gazetesi için bkz. Ek-9, Ek-21.

doğrudan muhatabının Türk milleti olduğu vurgusuyla birlikte, eğer ki İngilizlerle karşılaşma durumu söz konusu olursa bu karşılaşmada İngilizlere karşı koyabilecek tek güç *Türkler* olarak gösterilip millî kimlikler karşılıklı olarak konumlandırılmıştır.

Günümüzde de sıkça gündeme gelen ve tartışılan Ermeni Meselesi, gazetenin 337 numaralı sayısının “*Yalan ve Hakikat*” başlıklı başyazısında ele alınmıştır. Yazının başlığında meseleye karşı ilk tavır sergilenmiş olup bu hususta dünya kamuoyunda dolaşan haberlerin, Londra siyasetçileri tarafından uydurulan yalanlar olduğu “... *Ermenilerin katliama uğradıkları halinde uydurdıkları yalanlar, nihayet sahipsiz bir mal gibi ortada, bütün kiri çıplaklığıyla sırtıyor*” şeklinde okura iletilmektedir. Yalan ifadesinin kullanılması, karşıt millî kimliğin bu olayları yanlış ya da hakikatle alakası olmayan bir biçimde kullandığına işaret eder ve bu kullanım ötekini olumsuz sunma biçimidir. Bu yalanların “*nihayet sahipsiz bir mal gibi ortada, bütün kiri ve çıplaklığıyla sırtıyor*” şeklinde ifade edilmesiyle, yalanların deşifre edildiği mesajı verilmiş ve iddia sahiplerinin gerçekleri ters yüz ettiği vurgusu yinelenmiştir. Londra siyasetiyle birlikte kullanılan ifadelere dikkat edilirse, “*çirkin iftira*” ve “*fesadın menbai*” gibi olumsuzluk içeren ifadeler oldukları görülür. Nitekim çoğu ideolojik söylemin genel stratejisi, oldukça genel bir biçimde söylemi etkileyen olgunun “bizim hakkımızda olumlu şeylerin ön plana çıkarılması ve rakip hakkında olumsuz şeylerin ön plana çıkarılması”dır (van Dijk, 2003: 57).

Yine *Öğüd* gazetesinin 341 numaralı sayısında yer alan “*Yeni Oyunlar*” başlıklı yazıda, yurt içinde oynanan oyunlara dikkat çekilerek, bu oyunlara karşı halkın hazırlıklı olması istenmektedir. Bu oyunlardan biri “İngilizler”in emriyle yayınlandığı söylenen bazı dini fetvalardır. Gazetenin yazdığına göre bu fetvaları Yunan papazları ve zabıtları okumaktadır. “*Müslümanlarca pek büyük mevkii ve kıymeti haiz olan fetvaları suistimal iderek Yunan papas ve zabıtlarının hatta çoluk çocukların kirli ellerine kadar düşürdüler*” ifadesi ile Yunanlılar olumsuz bir imaj içinde sunulmuştur.

Gazetenin 343 numaralı sayısında yer alan, “*Son Beyanat*” başlıklı yazı, Londra siyasilerinin yayınladıkları son beyanat ile ilgili kaleme alınmıştır. Yazıda İngilizler, “*Halifeyi, gözleri önünde bulundurmak suretiyle bütün âlem-i İslam’ı ellerinde tutmak, avuçlarında sıkmak isteyen*”ler olarak belirtilmiştir. Yazı, İngilizlere ve emellerine karşı çıkacak olan gücü ise, “*Anadolu’da başlayacak bir*

Türk hükümetinin istiklâl ve milliyetini muhafaza edeceği” şeklinde göstermektedir. Görüldüğü üzere, millî kimlikler birbirlerine karşı konumlandırılmış bir söylem içinde sunulmaktadır.

Öğüd gazetesinin 347 numaralı sayısında “*Hıyanet-i Vataniye*” başlıklı yazıda, başlıkla aynı adı taşıyan Hıyanet-i Vataniye Kanunu’nun kabul edildiğine bilgiye yer verilmektedir. İngilizlerin “*yeni oyunları*” neticesinde ülke içinde bazı kesimlerin İngilizlerle işbirliğine girdiği, bu nedenle böyle bir kanunun çıkarıldığı belirtilmektedir. “*Memleketin en buhranlı bir zamanında, saldıran bir anud (çok inatçı) düşmana karşı kalbinin bütün imanı, pazularının bütün kuvvetiyle, bütün bir aşk ve şevkle, asırların mefahirini sinesinde yaşatan ulu tarihini korumak için uğraşan Anadolu*” ifadesiyle metin, kolektif belleğe göndermede bulunur. Yazının devamında karşıt millî kimlik olarak konumlandırılan İngilizlerin, “*Anadolu’ya gönderecek tek bir neferi yoktur ve olamaz*” ifadesi yer alır. Daha sonra İngilizlerin, yeni oyunlar tertiplelediğini ve “*memleketi ve milleti aleyhine çalışacağı kabul eden üç dört serseriye aramıza sokmağa*” uğraşacaklarını belirten yazı, İngilizlerin oyunlarına karşı dikkatli olunması konusunda okur uyarılmaktadır. Vatan topraklarını “*şirin ve yeşil yurt*” olarak tarif eden yazı, milletle birebir bağlantılı olan toprağa dikkat çekmektedir. “*Hakiki Türk milleti*” vurgusu ise doğrudan millî kimliğe göndermede bulunur ve “bizi” tarif eden bir tanımlamadır.

Gazetenin 349 numaralı sayısında Büyük Millet Meclisi adına, Mustafa Kemal’in konuşması başyazı olarak yer almıştır. Bu yazıda yukarıda da değinildiği üzere milletle doğrudan bağlantılı olan toprağa göndermede bulunulmuştur. “*Anadolu’nun parça parça şunun bunun elinde kalmasına mani olmak*” gerektiği yönünde mesajı barındıran yazıda düşman “*şunun bunun*” diye aşağılayıcı bir şekilde konumlandırılmıştır. “*İngiliz casuslarının sizi elde etmek üzere uydurdukları yalana inanmayınız*” ifadesiyle İngilizler, yalan uydurmak gibi olumsuz bir fiille anılmıştır. “*Milletimiz köle olmasun. Biz birlik oldukça düşman üzerimize gelemeyeceğini resmen ilan etti. Onun candan özlediği aramızda nifak şikaktır*” ifadesinde milletin köle olmama durumu, birlik mesajıyla belirtilmiştir. İngiliz millî kimliğinin eylemleri ise “*nifak şikak* (ikilik, ittifaksızlık)” olarak olumsuz bir çerçevede sunulmuştur.

Öğüd gazetesinin 361 numaralı sayısında yer alan “*Sulh Muahedesi*” başlıklı yazıda yapılacak olan barış antlaşmasına dair bilgiler verilmektedir. Bu yazıda dikkat

çeken söylem, “*milletin gösterdiği varlık ve birlik*” karşısında düşmanın başarıya ulaşamayacağı yönündedir. Bununla birlikte yapılacak olan barış antlaşmasının “*idam kararından başka bir şey*” olmadığı ve “*Hiçbir milletin hatta bir aşiretin bile kabul etmeyeceği bu ölüm kararına Türk ve Müslüman milleti he demez*” mesajıyla milletin, millet olmanın büyüklük gerektirdiği vurgusu ön plana çıkmaktadır. “*Düşmanlarımız akla sığmaz fecayi’ ve şenaatle (fenalık, kötülük) memleketler işgal ettiler, can yaktılar, ırz parçaladılar, ocak söndürdüler ve fakat bunlar öyle muahedeler(anlaşma) mukavelelerle değil muvakkat sözlerle bizi aldatarak girdikleri memleketimizde yapıldı yapılır ve hâlâ da yapıyorlar*” ifadesi ile öteki olumsuz bir çerçevede ön plana çıkarılmıştır. Gazetenin 367 numaralı sayısında “Cemiyet-i Celile-i İslamiye”nin beyannamesine yer verilmiştir. Bu beyannamede karşıt millî kimliklerden olan İngilizler, Fransızlar, Rumlar, Ermeniler, İtalyanlar işgalci olarak şöyle belirtilmiştir: “*Düşmanlar şimdiye kadar sulh yapmadıktan maada harbden sonra memleketlerimizi istila etmeye başladılar. İzmir’i Rumlar, Adana’yı Fransızlar, Antalya’yı İtalyanlar zapt etti. Erzurum’u, Van’ı, Bitlis’i, Sivas’ı, Harput’u Ermeniler’e, Trabzon’u, Samsun’u Rumlara vermeye kalktılar.*” Bu milletlerin işgallerini kolaylaştırmak için düzenledikleri oyunlara ve yaptıkları olumsuzluklara, memleket içinde “*...öteden beriden toplayıp aldattıkları zavallılar...*” ifadeleri ile konumlandırılmış kimselerin olduğu ve bu kimselerin bu milletlere hizmet ettiği uyarısıyla dikkat çekilmiştir.

3. 8. 1. 2. Mevcut Durum Bağlamı

Millî Mücadele Dönemi’nde Konya da işgal edilen iller arasındadır. Gazeteler işgalin müsebbibi olarak daha çok İngilizleri görmektedirler. Mevcut durumu belli bir söylem içinde yazılarına taşıyan gazetelerden olan *İbret* gazetesinin 31 numaralı sayısında, işgaller neticesinde, içinde bulunulan durumun “*esaret*”e doğru gitmekte olduğu uyarısı ile yazar okuyucuyu korkutarak bu durumdan kurtulması gerektiği mesajını vermektedir. Balcı’nın belirttiğine göre, korku hususunda başarıya ulaşmak için öncelikli olarak bir tehdit ortaya atılır, daha sonra tehditten korunmak için tavsiyeler öne sürülür (Balcı, 2007: 75). Zira “*Sen esir olmak için değil, efendi olmak için doğdun. Efendi ve hâkim olarak yaşamalısın*” vurgusu Türk milletinin “*esir*” olmaya değil “*efendi*” olmaya layık olduğu mesajıyla okuyucuya esaretten

kurtulmak, ülkenin efendisi ve hâkimi olabilmek için işgalci güçlere karşı mücadele edilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Aksi takdirde ölümün esarete tercih edilmesi gerektiği mesajı “*yahud efendi olarak şan ve şerefle ölmelisin*” şeklinde verilerek esaretin ölümden daha kötü bir durum olduğu, buna mukabil ölümün “şan ve şeref” barındırdığı muhataba iletilir.

“*Altı yüz senelik Türk devleti*” ifadesiyle kolektif belleğe göndermede bulunan yazar, devletin altı yüzyıldır Türk devleti olduğuna işaret etmekte, 16 milyon Türk’ün “*ıdam hükmü*”nün verildiğine işaret etmekte ve devletin çökeceğinin kabul edilemez olduğu vurgusunu yaparak bütünleşmeye sevk eden bir söylem kullanmaktadır. Dolaylı olarak Türk milletinin savaştan yana olmadığına ancak ölümlerle burun buruna gelinmiş bir vaziyetin çerçevesi çizilerek, tek çıkar yolun esir olmaksızın şan ve şerefle ölmenin tercih edilmesi gerektiği vurgusu yapılmaktadır. Gelecekte de Türk milletinin esaretinin olmayacağı “*Ecdad-ı azamın için zerrin kalemlerle bütün şan ve zafer yazan tarih, senin esaretini kaydetmeyecek! Tarihte böyle bir nama yazılmayacaktır!*” ifadesi ile belirtilmiştir. Ayrıca bunu “zerrin/altından” kalemlerle büyük atalarının tarihine göndermede bulunarak bir tür “geçmiş ve geçmiştekilerin yaptıklarını yüceltme” ve onlara layık olma yönünde bir mesaj verilmektedir.

Öğüd gazetesinde birinci sayfanın sağ üst köşesinde “*Gidişimize uyan yazılar kabul olunur*” ifadesi yer almaktadır. Bu ifade, gazetenin belli bir duruşu olduğu mesajını barındırmakla birlikte, dönemin mevcut yapısında belli bir ideolojik yapının da olduğuna işaret etmektedir. Bu ifadeyle Öğüd gazetesi ile aynı ideolojiye sahip olmayan çevrelere göndermede bulunmaktadır. Öğüd, gazetesinin 312 numaralı sayısındaki başyazı, içinde bulunulan mevcut durumla ilgili birlik ve beraberlik çağrısı yapan bir giriş cümlesi ile bir atasözüne göndermede bulunarak kaleme alınmıştır. Nitekim içerisinde bulunulan durumdan ancak “*...mensub olduğu sürüsünün selameti için herkes kendine düşen vazifeyi takdir ider ve ona göre çalışır*” ise ancak kurtulunabilir. ...geçimsizliği ortadan kaldırarak ve bu suretle çalışmak sayesinde ezici kuvvetlerden, vahşi canavardan bütün sürü kurtulur” ifadesi ile içinde bulunulan durumdan çıkış yolu gösterilmektedir. Buna mukabil “*birliğimiz gevşer, azmimiz kırılır da düşman eline geçerse*” ihtimali üzerinde duran gazete, olabilecekleri okurun hayal gücüne bırakarak olası bir tehlikenin mesajını vermektedir.

Öğüd gazetesinin 321 numaralı sayısında yer alan başyazıda düşmanın “başımıza musallat olmuşlar” ifadesiyle konumlandığı görülür. Bu ifadeden gelen düşmanın “rahatımızı” bozacak bir fiil işlediği mesajı verilmektedir. Devamında kullanılan “hayat ve istikbalimizi, ırz ve hayatîyetimizi korumak ve kurtarmak için çabalarken unutmayalım ki aramızda bizi birbirimize sokmak, bu suretle Türk ve İslam birliğini bozarak zayıflatmak isteyen sütün bozuklar var” cümlesiyle de içte ve dışta birlik ve beraberliği bozmaya çalışanların olduğu ve bunlara itibar edilmemesi gerektiği mesajı verilmektedir. Yine birlik mesajı verilen bir ifade olarak “son ve kahir darbesini indirmek için zamanı münasip ad eyliyorlar. Can evimize havale edilmek istenen bu ezici yumruğu kıracak yegâne kalkanımız kendi varlığımız, milli ve dini birliğimizdir” diye kurgulanan mesajda “can evimiz”, “ezici yumruk”, “yegâne kalkanımız kendi varlığımız” gibi, doğrudan saldırının yönünü ve bu saldırıyı engelleyecek silahın ne olduğunu ifade eden sözcüklerin kullanılmasıyla bir taraftan durumun vehameti, işgalin nihai hedefi ortaya konulurken, diğer taraftan yegâne kurtuluşun millî birlikten geçtiği vurgusu yapılmaktadır.

Gazetenin 337 numaralı sayısında yer alan “Yalan ve Hakikat” başlıklı yazıda mevcut durum şöyle verilmektedir: “İslam’a, yalnız İslam olduğu için dört köşede yapılmadık zulm ve eziyet yokken, her tarafta köyler yakılır, insanlar doğranır, ırzları parçalanır, malları yağma edilirken, Biritanya kıyılarından sızan haberler bilakis Müslümanın zalim ve katil olduğunu haber veriyordu.” Yazıda yer alan ifadelerle mevcut durum açık bir şekilde sergilenmiştir. Savaşın bütün olumsuzlukları İngilizlerin sergiledikleri vahşet bütün çıplaklığıyla ortaya konulurken, aynı zamanda İngilizlerin dezenfarmasyon yaparak Müslümanları zalim ve katil olarak tanıttığına ve bu şekilde yaptıkları katliama haklılık kazandırmaya çalıştıkları ifade edilmektedir. Ermeni meselesine dair “Türk’e ve Müslüman’a” edilen iftiraların açığa çıktığı ve bu durumu bütün dünyanın öğrendiği, bunun yanında çeşitli ülkelerdeki gazetelerin de bu olayı yalanladıkları belirtilerek, okuyucusuna dünya kamuoyunda aklandıkları mesajı verilmektedir.

Gazete 341 numaralı sayısında yer alan “Yeni Oyunlar” başlıklı başyazıda ülke içinde çeşitli kutuplaşmaların yaşandığını beri taraftan İzmir’in işgali neticesinde “İrzini, namusunu, şeref ve haysiyetini her gün yeni bir vesile ile tahkir eden, parçalayan, her an bir taarruzla, bütün mukaddesatı çiğneyen vahşi

düşmanlar” in yaptıklarına dikkat çekilmektedir. Gazete “İrz, namus, şeref, haysiyet” gibi değerlere vurgu yapmakta ve bu değerlerin “tahkir edilmesi, parçalanması” gibi sözcüklerle bu değerlere yönelik saldırıların düşmanlar tarafından yapıldığına dikkat çekmektedir.

Öğüd’ün 347 numaralı sayısında yer alan başyazıda ise “*memleketin en buhranlı bir zamanında, saldıran bir anud (çok inatçı) düşmana*” dikkat çekilmektedir. Nitekim memleket zor bir dönemden geçmektedir ve bu zor dönemde düşman saldırmaktadır. Bu ifade ile okuyucuya, memleketin içinde bulunduğu durumun zor bir durum olduğu ve düşmanın ise bu zor durumdan yararlandığı belirtilirken, buna karşı koyacak güç de “*ulu tarihini korumak için uğraşan Anadolu*” olarak ifade edilmektedir.

Öğüd gazetesinin 348 numaralı sayısındaki başyazıda ise Anadolu ve İstanbul arasındaki bağlantının düşman eliyle koparıldığı bilgisi yer almaktadır. İstanbul’un ülke yönetiminin ve hilafetin merkezi olmasının halk nezdinde büyük önemi olacak ki bu durum şöyle ifade edilmektedir: “*Birçok ay geçiyor ki Anadolu makam-ı Hilafet ve payitahttan bu suretle memleketi idare eden makamlardan, aradaki bütün bağların düşman eliyle koparılmasından dolayı uzak bulunuyor. Her şeyden evvel bu gayritabiî vaziyete bir nihayet vermek elzemdir.*” Tabi bu durumdan kurtulmanın gerekliliğine yapılan vurgu, bu durumun hem gazete tarafından kabul edilemeyecek bir durum teşkil etmekte olduğu hem de halk tarafından kabul edilmemesi yönündedir. Olumsuz bir çerçevede sunulan mevcut durumun düzeltilmesi için Büyük Millet Meclisi’nin çalışmalarına değinen gazete, bu çalışmalarını olumlu bir çerçevede sunmaktadır. Millet olarak tehlike içinde bulunduğu “*...tehlike-i izmihlale maruz her milletin yaptığı gibi...*” şeklinde ifade edilmektedir. Yazı, Büyük Millet Meclisi’nin durumu kontrol altına aldığı ve bu kontrollü vaziyetin devamı için “*istiklal ve hürriyete kavuşuncaya kadar bu suretle çalışmak mecburiyetindeyiz*” ifadesiyle son bulmaktadır.

Gazete, 349 numaralı sayısında Mustafa Kemal’in mecliste yaptığı konuşmayı başyazıya taşımıştır. “*Büyük Millet Meclisi’nin Millete Hitabeleri*” başlıklı yazıda mevcut durum, ülkenin birçok şehrinin düşmanlar tarafından işgal edildiği “*Ayıntab, Maraş, Urfa havalisinin düşmanlar tarafından işgali*” vurgusuyla sunulmaktadır. Yazı, benzer duruma düşen diğer bazı ülkeleri misal göstererek

“*Hind’in, Mısır’ın başına gelen halden mübarek vatanımızı kurtarmak*” ifadesi ile onların düştüğü olumsuz duruma işaret etmekte ve aynı duruma düşülmemesi gerektiği mesajını vermekte ve “*vatanımızı kurtarmak*” vurgusuyla içine düşülebilecek kötü duruma göndermede bulunmaktadır. Buradan hareketle yazının devamında “*İzmir’i Adana’sını Urfa ve Maraş’ını elhasıl vatanın düşman istilasına uğramış kısımlarını müdafaa...*” etmek gerektiği vurgulanır ki neticede “*milletimiz köle olmasun*” mesajıyla kitleyi bir araya toplamak adına olumsuz bir duruma dikkat çekilmektedir.

Öğüd, 361 numaralı sayısında yer alan başyazıyı, yapılacak olan bir barış antlaşmasının mahiyetine ayırmıştır. Yazıdan anlaşıldığı kadarıyla barış antlaşmasının muhteviyatı kabul edilebilir maddeler içermemektedir. Bu yönde bir mesajı barındıran başyazı, düşmanlarının bu gibi isteklerine hiçbir zaman yanaşılmayacağını vurgulamaktadır. Bunun sebebini, bu barış antlaşmasını yapmaya niyetli ülkelerin bir oyunu olarak gören gazete, bu durumu şöyle kanıtlamaktadır: “*...düşmanlarımız akla sığmaz fecayi’ ve şenaatle memleketler işgal ettiler, can yaktılar, ırz parçaladılar, ocak söndürdüler ve fakat bunlar öyle muahedeler mukavelelerle değil muvakkat sözlerle bizi aldatarak girdikleri memleketimizde yapıldı yapılır ve hala da yapıyorlar.*” Bu ifadelerle düşman, olumsuz bir çerçevede sunulmaktadır.

Gazete, 367 numaralı sayısında Cemiyet-i Celile-i İslamiye’nin bir beyanatını baş sayfaya taşımıştır. Bu beyanatta memleketin içinde bulunduğu işgal durumu, işgali yapan ülkelerin millî kimliğiyle birlikte verilmektedir. İşgalci ülkelerin emellerine ulaşamadıklarını bunun neticesinde “yeni oyunlar” tertipledikleri bilgisi verilmektedir. Bu oyunlarla birlikte “esaret” sözcüğüne vurgu yapılarak, esarete düşülmemesi için milletin asker vermesi gerektiği ve bu hususta çalışması gerektiği mesajı verilmektedir. Tarihe de vurgu yapılan yazıda “*Ecdadınızın kemikleri bu topraklardadır*” ifadesi ile ecdada bir vefa borcu olduğu mesajı verilmektedir.

Öğüd’ün Ankara’da yayınlanan 699–1 numaralı ilk sayısındaki başyazıya göre gazete, kendi amaçlarını sıralamakta ve memleketin içinde bulunduğu durumla kendini özdeşleştirmektedir. “*Meslek ve Gaye*” başlıklı yazı “*Mütareke tatbikatının Türklere gösterdiği acı*” durumu okuyucusuna Türk milletinin karşılaştığı olumsuz bir durum olarak dile getirir.

İntibah

*İntibah*¹³ gazetesinin mevcut sayılarında, milliyetçi herhangi bir söyleme rastlanmamıştır. Gazetenin 26 numaralı sayısının başyazısında “Hayatı yedi yüz seneye tekarrüb iden hükümetimizin” ifadesi yer almakta ve bu ifade de kolektif belleğe göndermede bulunmaktadır. Bunun dışında yine aynı sayıda “Türk” ifadesine sadece bir yerde rastlanmıştır. Türk kelimesini anlam olarak karşılayacak “millet” kelimesine bazı yerlerde rastlandığı halde, kelimenin ilk kullanım anlamını yani Arapça’daki ‘aynı dine mensup kimseler’ anlamını mı yoksa günümüzde Türkçe’de kullanılan ‘aynı ırka mensup kimseler’i mi işaret ettiği hususunda ikileme kalınmıştır. Nitekim “millet” kelimesi Türkçe’ye Arapça’dan geçmiş bir kelimedir. Millet kelimesinin bugünkü kullanılış anlamı, esas itibariyle taşımakta olduğu mana, Arapça’dan ziyâde Türkçe’dedir. Arapça’da bunun yerine kullanılan kelime “eş-şa’bu”dur. Şa’bu’l-Arab (Arap Milleti), Şa’bu’t-Türk (Türk Milleti) gibi (Hocaoğlu, 2007: 5). Buna dayalı olarak *İntibah* gazetesinin milliyetçi söyleminin çok zayıf olduğu kanaatine varılmıştır.

Görüldüğü üzere *İbret* ve *Öğüd* gazeteleri söylemlerini milliyetçi bir çizgide inşa etmişlerdir. Buna mukabil *İntibah* gazetesinin milliyetçi bir söyleme sahip olduğunu söylemek biraz güç gözükmektedir.

3. 8. 2. Gazetelerin Siyasî Söylemi

İletişimin en temel unsuru olan dilin, canlı bir yapısı vardır. Fakat bu canlılık biyolojik canlılıktan öte sosyal bir canlılıktır. Bu canlılığından ötürü toplumsal olarak büyük bir öneme sahip olan dil, toplumu oluşturan bireyler arasındaki iletişimin temel dayanağıdır (Arslan, 2004: 4). Dilin, toplumsal yapının gelişmesinde ve değişmesinde basın yayın araçları vasıtasıyla, birbirine mekânsal ve fikirsel anlamda uzak olan bireylerin/bireyin fikirlerini, birbirlerine ulaştırmada ve bireyler arasında iletişimin gerçekleşmesinde merkezi bir önemi vardır.

Topluma belli mesajlar ve simgeler ileten bir sisteme sahip olan basın yayın araçları, bu sayede toplumsallaşmayı sağlamaktadır (Mora, 2008: 3). Basın yayın araçları, birbirinden farklı düşünceleri olan bireyleri bir araya toplamak adına belli fikirleri yayarak, bireylerin kanaatlerini değiştirme gücüne sahiptir. Bu gücünden

¹³ *İntibah* gazetesi için bkz. Ek-2, Ek-8.

ötürü, siyasî kurumlar, halka ulaşabilmek, seslerini kitlelere duyurabilmek için basının gücüne ihtiyaç duymaktadırlar. Başka bir anlatımla, siyasî kurumlar ve politikacılar, siyaset sahnesinde daha güçlü, daha etkili olabilmek için her zaman, güçlü bir basın desteğine ihtiyaç duymaktadırlar (Arslan, 2004: 3).

Toplumsallaşmayı sağlayan bir gücü olan basın, birçok işleve sahiptir. Basının siyasal konuyu oluşturma, temsil etme, siyasal toplumsallaştırma, eleştiri ve denetim işlevleri gibi siyasal işlevlere sahip olması (Ayhan, 2007a: 73) pek çok durumda basını, vazgeçilmez kılmaktadır. Seçim dönemlerinde, ülke içi ve uluslararası meselelerde hatta savaş gibi durumlarda siyasî anlamda basından faydalanılmaktadır.

Günümüzde olduğu gibi Millî Mücadele Dönemi'nde de basın, bu anlamda siyasî olarak kullanılabilen bir güç konumunda görülmüş ve belli amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. İttihad ve Terakki Fırkası'nın, Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın hatta Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin –ki seçimler neticesinde Büyük Millet Meclisi'ni oluşturmasından ötürü siyasî bir yönü vardır- basın yayın organlarını siyasî bir propaganda aracı olarak kullandıkları bilinmektedir. Nitekim siyaset, toplumsal yapıda ortaya çıkan ve orada cereyan eden, her zaman diliminde ve dünyanın her yerinde karşılaşılan evrensel bir fenomendir (Yayla, 2003: 6). Buradan hareketle, Millî Mücadele Dönemi'nde Konya'da *Öğüd*, *İntibah* ve *İbret* gazetelerinin yayınlarını belli bir siyasî yönelime göre kurguladıkları ve bu anlamda taraftarı oldukları siyasî oluşumun propagandasını ve karşıtı oldukları oluşumlara karşı nasıl bir söylem ürettikleri incelenmiştir.

Bu bölümde incelenen gazetelerin siyasî söylemlerinin ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Söylem analizi metodunun kullanıldığı çalışmada gazete metinlerinin nitel metin çözümlemesi yapılmıştır. Metinlere şu sorular yöneltilmiştir:

- a) Siyasî oluşumlar/partiler hangileridir?
- b) Siyasî oluşumların/partilerin durumları, hangi bağlamda anlatılmaktadır?
- c) Hangi taraflar arasında çatışmalar mevcut ve bu çatışmalar nasıl açıklanmaktadır?
- d) Metinlerde ne tür sözcükler kullanılmaktadır?

Bu sorular ışığında, siyasî oluşumlar/partiler gazetelerin söylemlerinde “Biz” ve “Onlar” olarak konumlandırılmışlardır. Nitekim ideolojik iletişim amacıyla

söylem kurgulanırken kullanılan strateji dört yönelimden oluşmaktadır. Bunlar: a) “Biz”e dair olumlu bilgiyi vurgula, b) “Onlar”a dair olumsuz bilgiyi vurgula, c) “Biz”e dair olumsuz bilgiyi kullanma, d) “Onlar”a dair olumlu bilgiyi kullanma (van Dijk, 2003: 57) şeklindedir. Bu şemadan hareketle “Biz”i olumlu, “Onları” olumsuz bir çerçevede sunan söylemlerin nasıl kurgulandığına odaklanılmıştır. Biz ve Onlar konumlandırılırken ne tür sözcüklerin seçildiği dikkate alınmış olup gazetelerin söylemlerini bu doğrultuda nasıl inşa ettikleri incelenmiştir.

İntibah

İntibah'ın 1 numaralı sayısındaki başyazı, kendi çıkış sebebini açıklar mahiyette kaleme alınmıştır. Bu hususla ilgili olarak yazı, gazetelerin önemine vurgu yaparak toplum ile yönetim arasında köprü vazifesi gördüklerini belirtir. Yazının devam eden bölümlerinde, “onlar” olarak konumlandırılan İttihad ve Terakki ismi her ne kadar da zikredilmese de yazıdan işaret edilenin İttihad ve Terakki yönetimi olduğu anlaşılmaktadır. Yazı, İttihat ve Terakki yönetimine atfen kullanılan “*daima memlekette bir ekalliyet, azîm bir ekseriyeti, bu ekseriyetin fikir ve kanaatine riayet etmeyerek idare etti*” ifadesi ile İttihat ve Terakki yönetiminin toplumun fikir ve kanaatine uygun olmayan bir yapıda olduğunu, buna bağlı olarak toplumla bütünleşmeyen bir yapısının bulunduğu mesajını vermektedir. Yazının devamında kullanılan “*baş bedene uymadı*” ifadesi, toplum yapısıyla yönetimin birbirine uymayan bir yapıda olduğunu devam eden cümlelerle birlikte sezdirmektedir. Dolayısıyla yönetimi olumsuz bir çerçevede gösterme eğilimi taşıyan ve yönetimin toplumdan farklı bir yapıda olduğu mesajıyla İttihad ve Terakki “Onlar” olarak konumlandırılmıştır.

Gazetenin 2 numaralı sayısında kaleme alınan “*Ağabeylerimiz*” adlı başyazıda, yaşanmakta olan bir kalem kavgasına değinilmektedir. Yazının bitimine, gazete yazarının adını koymak yerine “*İntibah*” ismini yerleştirmiştir. Bununla gazete, yazıdaki ifadelerin kendi yayın politikası doğrultusunda olduğu mesajını vermektedir. Yazıda gazetenin taraftarı olduğu görülen Hürriyet ve İtilaf Fırkası'na yapılan muhalif yayınlar eleştirilmektedir. Gazete İttihadçı kimliğiyle bilinen *Tanin* (İnuğur, 2002: 347) gazetesini, “*serencamımızı hazırlayan kuvvetin desais-i melanetkaranesi*” olan İttihat ve Terakki yönetimini, içinde bulunulan mevcut durum

ve geçmişte yaşanan olumsuz durumlarla bir çerçevede sunmaktadır. Yazı, *Tanın* gazetesinin, bir zamanlar böyle bir kavga başlattığını ve bu kavgada “*bu çünkü gibi bir tarik-i cidal-ı müfsidat açmıştı, açmıştı ama ne zehirler saçmıştı*” ifadesi ile okura gazeteyi hem İttihad ve Terakki ile bağlantısından ötürü hem de “kavgaya sebep olan bozgunculuğu” yüzünden olumsuz bir çerçevede sunmuştur. “*Nice nice fecayi’ (bela) icadına imkân buldular. Otuz bir Martlar mı dersin neler neler! Bu mekr-i iblis*” ifadesi ile geçmişte yaşanan olumsuzluklara göndermede bulunan *İntibah*, bu olumsuzlukların müsebbibini İttihad ve Terakki Fırkası ile onunla aynı fikirde olan gazeteler şeklinde göstermektedir.

Yaşanan tartışmanın, Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nın “*mevki-i iktidara gelmesi*” neticesinde çıktığını vurgulayan gazete, Hürriyet ve İtilaf Fırkasını “*tedvir-i umura muktedir bir fırka olduğuna hüküm ederiz*” ifadesi ile açıktan desteklemekte buna karşı olanları ise “*muhteris kanlı dimağlar*” olarak olumsuz bir biçimde sıfatlandırmaktadır. Yaşanan olayların olumsuzluğuna vurgu yapan yazı, bu olayları “*sahne-i hayattan çekilen İttihad ve Terakki lâşesinin intişar eden iğrenç bir rayiha-i (koku) müfsidatı olmak üzere telakki ederiz*” diye belirtip, bu olayların çıkış sebebini İttihad ve Terakki Fırkası’na bağlayarak mesajını kurgulamaktadır. Dolayısıyla İttihad ve Terakki Fırkası ve destekçileri ve buna karış Hürriyet ve İtilaf Fırkası –tabi *İntibah* gazetesi- “Biz” ve “Onlar” çatışması içinde sunulmuştur.

İntibah, 4 numaralı sayısının “*Kabine*” başlıklı yazısında İttihad ve Terakki Fırkası’nı “*efsunengiz (büyülü) ocak*” “*hizb-i meş’um*” ve destekçilerini de “*sergerde* (kötü işlerde elebaşı olan, başıbozuk)”, “*yağmageran (çapulcu)*” olarak sıfatlandırıp olumsuz bir çerçeve içinde sunmaktadır.

İttihad ve Terakki yönetiminden kaynaklanan olumsuzluklara ve halkın sıkıntılarına değinilen yazıda, İttihad ve Terakki yönetimi, olumsuz bir çerçevede sunulmuştur. Nitekim halkın içinde bulunduğu durumu “*Kendini girdab-ı musibete amden (kasten) ilka (birakma) eden siyaset-i hunharanenin (kan içici) zıdd-ı halisi bir kuvvet ve siyaseti hâkim görmedikçe kendini şahrah-ı selamete ayak basmış addedemiyordu*” şeklinde ifade eden gazete, İttihad ve Terakki’yi olumsuz bir çerçeve içinde göstererek, halkın İttihad ve Terakki’den “*kurtulma*” durumunu “*selamet*” olarak nitelendirmiştir.

Buna mukabil, Hürriyet ve İtilaf'ın “*mevki-i iktidara geçmesi*”ni halk nezdinde kabul görülmüş bir vaziyette sunan gazete, halkın bu durum karşısında mutlu olduğunu ve “*herkes sahife-i amâli sağından verilmişçesine pür sürur koşuyor*” şeklinde ifade etmektedir. Hürriyet ve İtilaf'ın iktidar olması “*ufkumuzda his olunmayan bir maneviyat-ı nura nur memleketin hâk ve eflâkini dolaşıyordu*” şeklinde ifade edilerek Hürriyet ve İtilaf olumlanmıştır.

Yine İttihad ve Terakki *İntibah*'ın 5 numaralı sayısının “*Çalılar ve Dikenler*” başlıklı başyazısında olumsuz bir çerçevede “*hizbi mel'un (lanetli parti)*”, “*taun (veba)*” olarak sunulmuştur. Halk, Hürriyet ve İtilaf'ın iktidara gelmesiyle “*geniş bir nefes aldı*” anlamındaki olumlu ifadeyi kullanan gazete, halkın bu rahat nefesi Hürriyet ve İtilaf'a borçlu olduğu mesajını vermektedir. Çünkü gazete “*nahak yere kanlarımızı döken türlü işkenceler, türlü entrikalarla malımızı alıp hanumanımızı kökünden söken bu zulm-u mücessem eşhas-ı malume bu matem hane-i vatanda yine gezecek, mezaristana çevirdikleri muazzez topraklarımızda yine tavr-ı biperva ile iyş-ü ve nuşdan vazgeçmeyecek, azacak, tezecek, bu bedbaht milleti istediği gibi ezecek diye halecanlar, isyanlar içinde bir azab-ı kabr halinde yaşıyordu*” şeklinde kurguladığı mesajla, yaşanan tüm olumsuzlukların sorumlusu olarak İttihad ve Terakki'yi görmektedir ve halka göstermektedir. Buna karşın gazete, Hürriyet ve İtilaf Kabinesi'nden “*tahliskar (kurtarıcı) icraat*” beklemektedir ve bu icraatlardan biri de “*çalılar ve dikenler*” olarak gördüğü İttihadçıları temizlemektir. Çünkü gazete Hürriyet ve İtilaf'a güvenmektedir.

Gazete, 6 numaralı sayısının “*Ağlar, Kelebekler*” adlı başyazısında söz sanatlarından teşbihe başvurmuştur. Okuyucunun zihninde yer edinebilmesi açısından yapılan benzetme ile gazete, İttihadçıları kelebeklere benzetmiştir. Ancak kelebeklerin değişmeden önceki durumlarına yani tırtıllara göndermeyi “*Hâlbuki bu kelebekler imhasına çalıştığın o hanümansız (evsiz) ağların, tırtılların girdiği başka kıyafet ve evvelce felaketini gördüğün aynı afettir. Sen onları öyle zararsız, dolaşır mı sanırsın? Heyhat*” şeklinde ifade edilmiştir. Zira açıdan zararlı olan tırtıllar nasıl ki ağaçlara zarar veriyorsa, İttihadçılar da geçmişlerinde ülkeye öyle zararlar vermiştir vurgusuyla gazete, mesajını İttihadçılara güvenilmemesi gerektiği yönünde kurgulamıştır. “*Bir takım sevimli kelebekler zaif zaif etrafında dolaşır, rikkat ve muhabbetini calib bir surette ağaçların dalında budağında uçuşur. Sen bunları adeta*

kendine munis-i (alışılmış, sevimli) *can olarak gelmiş sanır ve himaye etmek fikrini taşırsın*” mesajıyla gazete, kelebek görünümündeki İttihadçıların yeni bir “oyun” peşinde oldukları mesajını vererek İttihadçıları olumsuz bir çerçevede sunmuştur. Şöyle ki:

“Onlar tekrar o muziyatın (insanı rahatsız eden hayvancık) husulünü temin idecek mühim işler ile meşgul, musalih (sulh yapan) kıyafetinde en muhallik (helak eden) müfsidlerdir. Bir kere faaliyetine muvafık olsun da görürsün atide, maziye rahmet okutturacak derece muhrib (harab eden) ağları, tırtılları her tarafa yerleştirirler. Sonra tam zamanında zuhur ile eskisinden kat kat ziyade tahribat icrasıyla ağaçlarımızın madde-i hayatını k’at ile kökünden kuruyorlar. İşte İttihat ve Terakki de bu meyvedar (meyve veren) vatanda aynı harekâtı icra etti”

diye ifade edip, İttihadçıların geçmişteki faaliyetlerine göndermede bulunarak İttihadçıları olumsuz bir çerçevede sunmaktadır. Yazının sonunda İttihad ve Terakki, “... hayatında olduğu gibi mematında da milleti iz’aç etmeden vazgeçmeyecektir çünkü şer, her hal ve tavrında şerdir” ifadeleriyle olumsuz bir çerçevede okuyucuya sunulmaktadır.

İntibah, 9 numaralı sayısındaki başyazıyı “*Talebe-i Ulum Asker Olabilir mi*” başlığıyla, medrese tahsili gören talebelerin askere alınıp alınmaması hususunda kaleme almıştır. Medrese talebelerinin askere alınmaması gerektiği konusunda çeşitli deliller getiren önesüren gazete, İttihad ve Terakki yönetiminin medrese talebelerinin askere alınmasıyla ilgili kararını eleştirmiş ve yazısında, İttihad ve Terakki’yi “çete” ifadesiyle konumlandırarak olumsuzlamıştır. Yazının nihayetinde bu durumun düzeltilmesi hususu hükümete bırakılmış ve “*hükümet-i hazırardan bu derdimize acilen bir deva taharri ve tedarik edileceğine ümidvarız*” ifadesi ile bu hususun çözüm adresinin hükümet (Hürriyet ve İtilaf) olduğu mesajı verilmiş ve okura olumlu bir çerçevede sunulmuştur.

İntibah’ın 26 numaralı son sayısının başyazısı “*Açık Konuşalım*” başlığıyla bir meydan okuma mesajı vermektedir. Meydan okuduğu kesim yine İttihad ve Terakki’dir. Nitekim gazete, ülkeyi Almanya safında savaşa sokan gücü, İttihad ve Terakki olarak görmekte ve geçmiş günleri okuruna hatırlatarak “*Adeta hükümetçe, hâkimiyetçe idama mahkûm olmuşduk*” mesajıyla İttihad yönetiminin yaptıkları olumsuz ifadelerle sunulmuştur. Yapılan savaş, “*milletin azim ve iradesinden*

doğmuş bir karara müstenid (dayanak) değildi” ifadesi ile İttihat ve Terakki yönetiminin düşünceleri ile milletin düşüncelerinin birbirinden ayrı olduğu mesajı verilmektedir. Bununla birlikte savaşın neticesinde yaşanan olumsuzluklara sebep olan İttihadçılar “*vatanı bir mezaristana çeviren hainler*” olarak nitelendirilerek okur nezdinde olumsuz bir konumda sunulmuş ve İttihadçılar “*aramızdan sıyrılıb canlarını kurtardıkları halde milleti yüzüstüne bırakmışlardı*” ifadesi ile bu olumsuzluk durumu tekrarlanmıştır. Ferit Paşa Hükümeti’nin barış konferansı ile ilgili çalışmaları, “*Ferit Paşa kabinesi zamanında bu hakikatin esma-ı müyesser olabildiği içündür ki sulh konferansı hakkımızda gıyabi bir hüküm vermek istemedi. Vaziyet-i siyasiyenin lehimize olarak inkişafı emareleri baş göstermiş, hatta devletlerin Hükmet-i Osmaniyeeye karşı ittihaz eyledikleri muamele de değişmişti*” şeklinde verilerek olumlu bir çerçevede okuyucuya sunulmuştur. Gazete, İttihadçılarını şu ifadelerle sorgulamaktadır: “*Mademki kendilerinde her gelir ve maslahatı bir netice-i mes’udeye isal idecek kudret varmış bunu ne için hükmeti müzmehil, vatanı perişan, milleti sefil ve üryan itmeden yapmadılar*” diye belirterek, İttihadçıların ellerinde imkân varken yapılması gerekenleri yapmadıkları ve bundan sonra da yapmayacakları yönünde bir mesaj oluşturularak okura, İttihat ve Terakki olumsuz bir durum içinde sunulmuştur. Okuruna bir de uyarıda bulunan gazete, İttihat ve Terakki’nin yeni planlarını haber verir mahiyette “*memleketde bir hükümeteşizlik ihdası niyetinde bulunanlar*” olarak konumlandığı İttihat ve Terakkiyi, normal yapıyı bozmaya çalışanlar olarak konumlandırmıştır. İttihat ve Terakki’nin artık etkin bir güç olmadığı mesajını veren gazete, “*çalıp çırpımayacaklar, soyamayacaklar*” ifadesi ile öncesinde İttihadçıların halkı soyduğu, artık bunu yapamayacaklarını birinin bir şeyi yapabileme kudreti anlamını barındıran “*ebilmek*” ekini kullanarak belirtmektedir.

Görüldüğü üzere gazete, söylemini kurgularken İttihat ve Terakki’yi olumsuz bir çerçevede sunmuş ve yazılarını bu söylemle inşa etmiştir. Buna mukabil *İntibah* söylemini, Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nı daima olumluyan bir çerçevede kaleme aldığı yazılarıyla Hürriyet ve İtilaf’ın propagandasını yapan söylemler şeklinde inşa etmiştir.

Öğüd

Gazetenin 321 numaralı sayısının “*Etrafımız ve Yolumuz*” adlı başyazısında, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerinden Refet Bey’in kimi icraatlarına değinilmiştir. Refet Bey’in icraatlarını “*umumi ve vatani*” olarak addeden gazete, Refet Bey ve yanındakileri “*memleketin mukadderatını tayinle meşgul büyük zekâlar*” olarak göstererek bu kişilerin giriştikleri işin ciddiyetini “*memleketin mukadderatı*” olarak okuyucuya iletmektedir. Dolayısıyla gazete, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’ni açık bir biçimde Refet Bey’in şahsında destekler bir tavırla mesajını oluşturmuştur. Yazının devamında Konya heyetinin, (Konya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kastediliyor) Ankara’ya gidişini haber veren gazete, heyetin Ankara’da yapacakları icraatları “*vatan için hayırlı neticelerle vazifesini ikmal edecektir*” ifadesiyle belirtip, okuyucuya cemiyeti olumlu bir çerçevede sunmaktadır.

Öğüd, 341 numaralı sayının başyazısını “*Yeni Oyunlar*” başlığıyla sunmaktadır. Yazının içeriğine göre millî birliği bozucu bazı oyunlar oynanmaktadır. Gazete, bu oyunların sorumlusu olarak Hürriyet ve İtilaf’ın başkanı Ferid Paşa’yı göstermektedir. Ferid Paşa’nın beceriksizliğine dair kurguladığı “*Ferid Paşa beceriksiz bir at canbazı gibi çürük bir ip üzerinde acemi adımlarla yeni, fakat çirkin oyunlar oynamak istiyor*” ifadesiyle Ferid Paşa’nın giriştiği işin mukavemetini çürük bir ipe benzetmekte ve giriştiği bu işi, “*çirkin oyunlar*” ifadesini kullanarak okuyucuya sunmaktadır. Hedefi doğrudan olumsuz bir çerçevede sunan bu ifadeler, okuyucu nezdinde kötü imaj oluşturmayı amaçlamaktadır.

Gazetenin oyunların içeriğine dair verdiği bilgiler özetle şöyledir: İstanbul ile Anadolu arasında bir çekişmenin yaşandığı bilgisi verilmektedir. Bunun yanı sıra “... *hain Damad ve şürekâsı*” şeklinde, olumsuz bir çerçevede sunduğu Ferid Paşa ve çevresindekileri, İngilizlerle işbirliği halinde göstererek, İngilizlere hizmet eden bazı fetvalar hazırlayan kimseler olarak okuyucuya iletmektedir. Gazete, hedefindeki kimseleri, İngilizlerle yani “*Öteki*” ile işbirliği yapan kimseler olarak okuyucu nezdinde şu ifadelerle olumsuzlaştırır: “*Ferid Paşa ve yaranı bu kadar adi ve vicdansızca kirli oyunlara başladılar*”.

Gazete, elimizde mevcut sayılarından anlaşıldığı kadarıyla Meclisle ilgili hemen her bilgiyi sayfalarına taşımıştır. *Öğüd*¹⁴, 347 numaralı sayısında yine Büyük Millet Meclisi'yle ilgili olarak Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun meclisten geçtiği bilgisini vermektedir. Kanun kapsamına giren kişileri “*yazık ki içinde kendi nan ve ni'metiyle büyümüş, kendi menbalarından içmiş, kendi rüzgârlarıyla okşanmış insanları, mel'un emeller peşinde dedikodular, fitne ve fesatlarla kirli maksadlar için uğraşır görüyor*” ifadesiyle tanımlayarak, bu kişileri düşman emellerine hizmet edenler olarak olumsuz bir çerçevede sunmaktadır. Ferid Paşa ve beraberindekileri bu kanun kapsamında gösteren *Öğüd*, “*Ferid Paşa ve avanesinin bu memleketle zerre kadar alakası olmadığını*” belirterek okuyucu nezdinde dışlamaya çalışmakta ve bu yönde bu kişilerle ilgili olarak olumsuz bir çerçevede mesajını kurgulamaktadır.

Yine gazetenin 348 numaralı sayısının “*Vekiller*” başlığıyla çıkan başyazısında, yapılan Büyük Millet Meclisi seçimlerine değinilmiştir. Memleketteki idari boşlukla ilgili sorunun giderilmesini “*intihab edilen icra vekilleri işte bu mühim boşluğu doldurarak, memleketin bütün idaresini bu günden itibaren ellerine almış bulunuyorlar*” şeklinde duyurmakta ve bu vekillerin yaptıkları işin önemini vurgulamak için ‘mühim boşluğu doldurmak’ ifadeleriyle okuyucuya olumlu bir çerçeve içinde mesajını sunmaktadır. Seçilen vekilleri “*vatanın saadet ve istikbali için vakf-ı hayat ederek çalışmakla iştihar etmiş zevattan müteşekkil heyet*” olarak tanımlayan gazete, vatanın geleceği için hayatlarını bu amaca hasreden kişiler olarak tanıttığı vekilleri, okuyucu gözünde fedakâr kimseler olarak yüceltmektedir. Yazının son cümlesinde gazete, bir saygı ve teşekkür ifadesi olarak “*Muhterem vekilleri tebrikle müşkil olduğu kadar şerefli olan vazifelerinde muvaffak olmalarını Cenab-ı Hak'dan tezerru' eyleriz*” şeklinde sunmaktadır.

Öğüd, 349 numaralı sayısında Mustafa Kemal'in bir mecliste yaptığı bir konuşmasını başyazının yerine taşımıştır. 347 numaralı sayıda yer alan *Hıyanet-i Vataniye* başlıklı yazıyla paralel ifadelerin yer aldığı yazı, tam olarak belli bir hedef göstermemektedir. Yazının içeriğinde vatana ihanet edenlerin meclis yetkililerine bildirilmesi hususunda milletten yardım istenmektedir. Ancak, yazı Mustafa

¹⁴ Bkız. *Öğüd* Ek-9, Ek-14 ve Ek-17.

Kemal'in mecliste yaptığı bir konuşma metni olduğu için gazetenin Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni desteklemesinden ötürü yazıyı, başyazıya taşıdığını belli etmektedir.

Gazetenin 361 numaralı sayısında yapılacak olan barış antlaşmasına dair bilgiler verilmektedir. Bu yazıya göre barış antlaşmasının *“taşıdığı maddeler saklanıyor. Bunun için tebliğ edildiği haber verilen sulh şeraitinin doğrusunu henüz bilmiyoruz”* ifadesiyle Ferid Paşa ve hükümetinin milletten bir şeyler gizlediği mesajı okuyucuya sezdirilmek istenmektedir. Dolayısıyla, bir şeyler gizleyen kimseler *“milleti temsil etmeyen bir heyet”* olarak okuyucuya gösterilmeye çalışılır. Bununla birlikte gazete, Ferid Paşa ve beraberindekileri, *“isteyerek istemeyerek cebr ve tehdit ile tebliğ ve imza ettirilir”* ifadesi ile düşman karşısında zayıf olarak konumlandırmaktadır. Bununla amaçlanan, zayıf kimselerin milleti temsil edemeyeceği mesajıdır.

Gazete, 367 numaralı sayısında Cemiyet-i Celile-i İslamiye'nin beyannamesini başyazıya taşımıştır. Beyanname, Büyük Millet Meclisini destekler mahiyette kaleme alınmıştır. Padişahın esaretten kurtarılması üzerinde yoğunlaşan yazı, bazı *“hainlere”* değinmektedir ve bu hainlerin Padişaha da ihanet ettikleri vurgulanmaktadır. Aksine *“Padişahına sadık olan padişahını esaretten kurtarmaya çalışan millet meclisidir”* ifadesiyle yazı, birleştirici unsur şeklinde gördüğü Millet meclisini, Padişah'a yardım eden bir kurum olarak göstermekte ve halk nezdinde kabul görmesi yönünde bir mesajı barındırmaktadır. Nitekim millet meclisinin amacını halka, *“Milletin büyüklerine mütabi olunuz ki onlar padişahımızı vatanımızı, kurtarmak isterler”* ifadesi ile duyuran yazı, halkın millet meclisine güvenini artırma amacı taşıyan bir söylem barındırmaktadır.

Öğüd, 374 numaralı sayısının *“Kardaşçasına”* başlıklı yazısında Konya'yı ziyaret eden bazı mebuslardan söz etmektedir. Bu mebusları *“heyet-i muhtereme (saygıdeğer heyet)”* gibi ifadeler ile anan Öğüd, okuruna heyettekilerin saygıya layık oldukları mesajını vermektedir. Nitekim heyettekilerin, halk tarafından da samimiyetle ağırlandıkları belirtilerek okura, bu kimselerin geniş kabul gördüğü mesajı verilmiştir. Nitekim yazının başlığı bu samimiyetin mesajını vermektedir. Dolayısıyla bir olumlama söz konusudur.

Gazete, 699–1 numaralı sayısında, yani Ankara’da yayınlanan ilk sayısında “*Meslek ve Gaye*” başlıklı başyazıyla çıkmıştır. Ne yazık ki yazının büyük bir bölümü silik olduğu için okunabildiği kadarı burada inceleme kapsamına alınmıştır. Yazıda adından da anlaşılacağı üzere gazete, çıkış amacını dile getirmektedir. Buna göre “*Milletin ve onun mahsul-i idrak ve kanaati olan Büyük Millet Meclisi’nin safahat-ı mücahedatını daha yakından takip*” amacını taşıyan gazete açık bir biçimde Büyük Millet Meclisi’ni destekler mahiyette bir mesaj vermektedir.

İnceleme, *Öğüd* gazetesinin elimizde mevcut sayıları üzerinden yapılmıştır. Buna göre; *Öğüd*, Müdfaa-i Hukuk Cemiyeti’ni açık bir biçimde desteklemiş ve buna mukabil Ferid Paşa’ya ve Hükümeti’ne muhalif bir söylem oluşturmuştur. Talat ve Enver paşalara, İttihad ve Terakki Cemiyeti’ne ve cemiyete dari bilgilere görebildiğimiz sayılarda hiç yer verilmemiş olması düşündürücüdür ki söz konusu yıllarda İttihad ve Terakki Fırkası’nın uzantıları mevcuttur.

İbret

İbret gazetesinin elimizde mevcut bulunan tek yaprağında herhangi bir siyasî söyleme rastlanmamıştır. Ancak Önder’in belirttiğine göre *İbret*, Millî hareketi desteklemiş bir gazetedir (Önder, 1949: 27).

3. 8. 3. Gazetelerin Dinî Söylemi

Din hakkında kesin bir tanım bu güne kadar yapılabilmemiş değildir. Ancak, kavram olarak, aşkın bir varlığa bağlanma ve bu inancın gerektirdiği düşünce ve uygulamaların bütünü şeklinde ifade edilen din, bir inanç, ibadet ve ahlak sistemidir. Başlangıç itibariyle insanlık tarihi kadar eskiye dayandırılan din, tarihin hemen her döneminde toplumsal yapıyı etkileyen kurumların en önemlilerinden biri olmuştur. Bu özelliğinden ötürü toplumların geçirdiği değişim süreçleri içinde sosyal bir karaktere sahip olması, inananlarına belli bir takım değerler ve semboller sistemi vererek bir zihniyet kazandırması, dinin insan hayatında merkezi bir yer işgal etmesine sebep olmuştur. İnsanın var olduğu hemen her yerde inanmayan kimselere rastlanmasına rağmen toplumsal açıdan bakıldığında tarihte herhangi bir dine mensup olmayan bir topluma rastlanmamıştır (Keskin, 2004: 7, 9).

Dinin bu kuşatıcı ve toplumu etkileyici özelliklerinden ötürü toplum olarak karşılaşılan kimi sorunlarla ilgili olarak din, referans olarak başvuru kurumlarından biridir. Savaş gibi durumlarda toplumsal bütünleşme aracı rolüne sahip olan din, (Ayhan, 2007a, 61) kitleleri belli bir fikir etrafında birleştirme gücüne sahiptir.

Bununla ilgili olarak Millî Mücadele Dönemi Konya'sında yayın yapan gazeteler de toplumsal olarak bütünleşme aracı olan dine, söylemlerinde yer vermişlerdir. İnceleme kapsamına alınan *İntibah*, *Öğüd* ve *İbret* gazetelerinin söylemlerini inşa ederken dinî kavram ve referanslara yer vermiş oldukları görülmektedir.

Nitel metin çözümlemesi yapılan analiz kısmında, dinî terimlerin kullanım sıklığı, dinî müeyyide anlamı barındıran sözcüklerin kullanımı ve hangi taraflar arasında çatışma olduğuna odaklanılmış olup, bu sözcüklerin hangi bağlamda ve hangi amaçla kullanıldıklarına dikkat edilmiştir.

İbret

Gazetenin elimizde mevcut bulunan 31 numaralı tek yaprağındaki başyazıya göre taraflar, Müslümanlar ve Ecnebler olarak konumlandırılmıştır. Nitekim içinde bulunulan durumda, yaklaşan düşman tehlikesi, “*ecanibin hakaret çizmeleri*” altında ezilmek olarak belirtilmiştir. Gazete, yapılan saldırıları ve saldırıların engellenmesi hususundaki çareyi, Kur'an-ı Kerim'den iki ayete “*Cenab-ı Hak bize “Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar¹⁵...” ve “Allah'ın Rahmeti'nden ümit kesmeyiniz¹⁶” buyuruyor. Dinimiz bize azmi ve cezmi emrediyor*” şeklinde atıfta bulunmuştur. Yazı, içinde bulunulan durumdan kurtulmanın yolunu dinî metinlere göndermede bulunarak, okuyucusunu Allah'a yönelme yönünde verdiği mesajla uarmaktadır. Düşmana karşı yapılacak olan mukavemetle birlikte gazete, okura “*Yarın mahşerde huzur-u İlahiyeye, huzur-u peygamberiyeye ... devleti düşmana çiğnetmiş bir millet olarak çıkmayacaksınız*” ifadelerini kullanarak ölümden sonraki sürece göndermede bulunmuştur. Nitekim gazete, düşmanın yapmak istediklerini “*üç yüz milyon müslümanın son ümidi olan nur-u hilafet ve bin dört yüz senelik İslamiyet'in hilafeti söndürülmek istenilirken*” ifadeleri ile İslam'ı temsil eden hilafet

¹⁵ Tevbe (9), 32.

¹⁶ Zümer (39), 53.

makamının “*nur*”unun söndürölmek istendiğini okura iletmektedir. Düşmanın yaptıklarını “*dindaşlarımıza saldırdılar*” “*İzmir ve Aydın Müslümanlarının hun-u şehadetleri etrafı kanlara boyadı*” şeklinde okura iletmesi, “Biz”den olana yapılan saldırıyı ifade etmektedir. Gazete, eğer Müslümanların üzerine düşen vazifeleri yerine getirmemeleri durumunu “*nur-u İslamiyet’in şaşası tezahüratı da birlikte sönecektir*” ifadesiyle mesajını okura ileterek okur üzerinde bir tür korku oluşturmaktadır.

Görüldüğü üzere *İbret*, Müslüman ve Ecnebi olarak karşılıklı konumlandığı grupların durumlarını, dini terimleri kullanarak okuyucusuna sunmuştur.

İntibah

Gazete, 1 numaralı sayısında yer alan, bir gazetenin çıkış amacını ve yapması gerekenleri anlattığı yazısına “*Namı Akdes Hazreti Rabb-i Yezdân ve Ruhaniyet-i Cenab-ı Eşref-i Peygamberânın berekât ve nefahâtına mütevessilen intişara başlayan*” ifadesi ile başlamaktadır. Allah ve Peygamberini yücelten giriş cümlesi ile gazete, daha ilk sayısıyla birlikte dinî yönünü vurgulayan bir mesajla okuru karşısına çıkmaktadır. Yazının devamında okura Yaratıcı’nın bireyleri ne tür özelliklerle donattığını “*Hallâk-ı Cihan mahlûkatı türlü türlü alet-i müdafaa ile mücehhez halk buyurdu*” ifadesi ile okura iletmektedir. Yine yaşanan olumsuz durumlar neticesinde toplumsal yapıdaki düzensizliğin sebebinin İttihad ve Terakki olduğu vurgusuyla, bu düzensizliklerin “*kavânin-i İlahîye ile kâbil-i tatbîk olmadığı*” yani İlahi kanuna aykırı olduğu mesajını, İttihad ve Terakki’yi olumsuz bir çerçeveye yerleştirerek, İlahi kanuna muhalif oldukları yönünde konumlandırmaktadır.

İntibah 2 numaralı sayısındaki başyazıda, yukarıda da belirtildiği üzere kalem kavgalarına değinmektedir. Gazete, bu kavganın bitirilmesi hususunda taraflar arasında arabulucu olmaya çalışmaktadır. Böyle kalem kavgalarının daha önceden de yaşandığı uyarısını yapan gazete, İttihadçı kimliğiyle bilinen *Tanin* gazetesinin birçok değere sataştığını yazarak “*Şeriat, İslamiyet, meslek-i ilim vesaire ne kadar mukaddesat, milleti çıldırtacak ne kadar şear var ise cümlesine birden çatmış idi*” hatırlatmasını yapmaktadır. Dolayısıyla *Tanin*’in mukaddes değerlere savaş açan bir gazete olması, İttihadçıların da aynı yapıda oldukları mesajını barındırmaktadır.

Gazete, okur nezdinde mukaddes değerlere saygı duyulması gerektiği mesajını, karşıtı olduğu kesimlerin bu değerlere saygılı olmadığı yönünde vermektedir.

İttihad ve Terakki'ye karşı konumlandırđı Hürriyet ve İtilaf iktidarının, “hayırlı” bir yapıda olduğunu ve yapacağı icraatların başarılı olmasını “*Cenab-ı Haktan dileriz*” ifadesi ile konumlandırmaktadır. Mevcut durumun bir “*fitne*” ortamı olduğu mesajıyla okuruna dikkatli olması gerektiği yönündeki mesajını dinî bir müeyyide anlamındaki “*uyuyan fitneyi uyandıranın Allah müstehâkını versin*” ifadesi ile konumlandırmıştır.

Gazete, 4 numaralı sayısındaki başyazıda İttihad ve Terakki'nin iktidardan düşmesi neticesinde yaşanan gelişmelerden bahsetmektedir. Hürriyet ve İtilaf'ın iktidara geçmesinin halk arasında sevinçle karşılandığını “*herkes sahife-i amâli sağından verilmişçesine pür sürur koşuyor*” ifadesi ile belirtmektedir. “Amel defterinin sağından verilmesi” İslam inancına göre, ölümden sonra yaşanacak olan hesap gününde, iyi amel ile Allah'ın huzuruna çıkanlara nasip olacağı şeklinde dinî bir inanıştır. Nitekim gazete, bu ifadeyi kullanırken okuyucularına Hürriyet ve İtilaf'ın iktidarına sevinenleri “amel defteri sağından verilenler” olarak konumlandırmaktadır.

İntibah 5 numaralı sayısının başyazısını, İttihad ve Terakki'nin iktidardan düşmesi neticesinde ittihadçılarının, buldukları konumlardan azledilmeleri üzerine bina etmiştir. İttihadçılarının iktidarda olduğu günleri olumsuz bir çerçevede sunan gazete, o günleri “*bir azab-ı kabir hali*” olarak ifade etmektedir. Nitekim kabir azabı, İslam inancında öldükten sonra kabirde yaşanacak hadiselerden biri olarak belirtilmektedir. Buna mukabil Hürriyet ve İtilaf'ın iktidarını “*lüf-u Hak*” yani Allah'ın lütfü olarak ifade etmektedir. Yazı, Hürriyet ve İtilaf'ın icraatlarının beklenildiği yönde olması babında, “*İnşallah arkası gelir*” temennisi ile devam etmektedir. Yani yaşanacakları “*İnşallah (Allah dilerse)*” her şeyin, Allah'ın rızası dâhilinde olduğu şeklinde bir mesaj olarak konumlandırmıştır.

Gazete, 9 numaralı sayısındaki başyazıda medrese öğrencilerinin ve öğreticilerinin askere alınmasıyla ilgili olan kanunu eleştirmektedir. Nitekim medrese öğrencisi ve öğreticileri İslam dinine hizmet eden kimselerdir ki Osmanlı toplumu tarafından saygıya layık görölmektedirler. *İntibah*, uygulamanın yanlış olduğunu Kur'an-ı Kerim'den ayetleri bu yanlışlığın delili olarak göstermektedir ve Kur'an-ı

Kerim'in "*ulum-u şer'iyye talebesi*"nin askerlikten muaf olduğunu bildiren hükmünü sütunlarına taşımıştır. Halk arasında dine ve dinin metinlerine duyulan saygı mucibince gazete, "*Kur'an-ı Kerim'in gayet şedid bir tarz-ı belagatle ilan buyurduğu*" bu hususu okuruna sunarak, İttihad ve Terakki yönetimini dinî söylemle olumsuz bir çerçeveye yerleştirmektedir.

Görüldüğü üzere *İntibah* yazılarının söylemini dinî bir söylemle kaleme almıştır.

Öğüd

Gazete, 286 numaralı sayısının baş sayfasını Meclis tutanağına ayırmıştır. Bu tutanakta mecliste Rauf Bey'in yapmış olduğu bir konuşma yer almaktadır. Buna göre Rauf Bey, yaşanalar hakkında bilgi verirken "*birçok İslam nüfusu katledildi*" şeklinde bir bilgi vermektedir. Osmanlı toplumunu "*ahali-i İslamiye*" olarak nitelendiren Rauf Bey, her iki durumda da din vurgusunu yapmaktadır. Meclisin bazı çalışmalarına değinen Rauf Bey, yapılan işlerin "*ümmet-i İslamiye'nin şükranını celb eyler*" ve "*Cenab-ı Hak muvaffak eylesin*" temennisiyle dinî bir söylem içinde mesajını iletmektedir. Dolayısıyla gazete, bu meclis tutanağını sayfasına taşıdığı için de Rauf Bey'le aynı doğrultuda düşünmektedir.

Öğüd, 312 numaralı sayısında yukarıda da değinildiği üzere yaklaşan düşman tehlikesini haber vermektedir. Buna göre herkes "*vazife-i diniye*"sini yerine getirmek durumundadır. Bunu yapmayanların durumunu "*Müslüman değil insanlıkla bile alakası yok*" ifadesiyle bildirmektedir. Gazeteye göre bu amaç uğrunda çalışmayanlar din dışı sayılmaktadır. Gazete, okuru endişeye sevk eder mahiyette "*Allah göstermesin birliğimiz gevşer*" ise düşman elinden kurtuluşun olmadığı mesajını vermektedir. Dolayısıyla gazetenin mesajında Allah'a teslimiyet söylemi yer edinmiştir.

Yine aynı doğrultuda kaleme alınmış bir yazı olan 321 numaralı sayının başyazısında düşman, "*İslam düşmanı*" olarak konumlandırılmıştır. "*Etrafımız Yolumuz*" başlıklı yazı, gazetenin kendi görüşlerini açıklar mahiyette kaleme alınmıştır. Bu düşmanlık doğrudan "*İslam mevcudiyeti*"ne yönelik bir düşmanlıktır. Benzer ifadeler, gazetenin 343 numaralı sayısının "*Son Beyanat*" başlıklı yazısında "*Halifeyi, gözleri önünde bulundurmak suretiyle bütün âlem-i İslam'ı ellerinde tutmak, avuçlarında sıkmak isteyen Londra siyasiyyuni*" şeklinde ifade edilmektedir.

Verilen mesajda İslam'a yönelik yapılmak istenenlerin yanında dinin temsilcisi olarak görülen "*Halife*"ye de vurgu yapılmaktadır. Bunun mukabil kurtuluş yolu "*dini birliğimiz*" olarak belirtilmiştir. Gazete, 321 numaralı sayısında bunun karşısında durmanın gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Düşmanla işbirliği halinde olarak gördüğü kimi kesimleri, toplum içinde bu birliği bozmak isteyenleri "*İslam birliğini bozarak zayıflatmak isteyen sütü bozuklar*" olarak gösteren gazete, dinin bütünleştirici söyleminden faydalanmıştır. Nitekim gazete ve savunduğu görüş, gazete tarafından "*Lehülhamd, Hak yolunun yolcusu*" olarak ifade edilmektedir. Benzer bir söylem yine gazetenin 337 numaralı sayısındaki başyazıda kaleme alınmıştır. Yukarıda da değinildiği üzere, Ermeni meselesiyle ilgili olarak dünya kamuoyunda bu meseleyle ilgili yanlış bilgiler dolaşmaktadır. Bununla birlikte dünya kamuoyu yapılan yanlışlığın farkına varmıştır. Gazete bu durumu şöyle haber vermektedir: "*dünya efkârı umumiyesi ... İslam'a edilen iftiraların iç yüzüne bir kere daha vakıf oldu.*" Düşmanın saldırılarının sebebinin İslam dininin kendisi olduğu yönündeki mesajı gazete, "*İslam'a, yalnız İslam olduğu için dört köşede yapılmadık zulm ve eziyet yokken*" şeklinde vermektedir. Gazeteye göre bu, birliği gerektiren bir durumdur. Benzer ifadeler gazetenin 361 numaralı sayısında yer alan "*Sulh Muahedesi*" başlıklı yazıda da yer almaktadır. Ferid Paşa tarafından Avrupalı devletlerle yapılacak barış görüşmelerinin kabul edilemeyeceği yönünde bir söylem oluşturan gazete, antlaşma maddelerine "*Müslüman milleti hiçbir vakit he demez*" şeklinde fikir beyan ederek "*Müslümanlar*"ın sözcüsü olarak kendini konumlandırmaktadır. Yazının nihayetinde gazete, "*Allah'ın gazabına uğrayan bu hainler*" diye düşmanlarını olumsuz bir çerçevede konumlandırmaktadır.

Gazete, 341 numaralı sayısındaki başyazıyı, Ferid Paşa yönetimine muhalif bir söylemle kaleme almıştır. Buna göre Ferid Paşa yönetimi İngilizlerin emriyle çeşitli fetvalar¹⁷ yayınlarak "*İslam'ı İslam'a tutuşturabilme*" amacı taşımaktadır. Bu fetvaların "*her Müslüman'ın kalbini ezen ve vicdanını üzen*" bir içeriğe sahip olduğu yönünde söylem geliştiren gazete, bu tür fetvaları yayınlayanları ve buna hizmet edenleri "*Bu kadar şenaati ve denaeti işleyenler*" olarak nitelendirip olumsuz bir çerçeve içinde söylemine yerleştirmektedir. Beri taraftan, diğer Müslümanların

¹⁷ İslam hukuku ile ilgili bir sorunun dinî hukuk kurallarına göre çözümünü açıklayan, şeyhülislam veya müftü tarafından verilebilen belge (www.tdk.gov.tr).

durumunu “*kalbleri kin ve gayzla dolu olduğu halde mescitlerine lanetler yağdırarak dertlerine, felaketlerine bir kere daha ağlamışlardır*” şeklinde sunmaktadır. Devamında bu fetvaları yayınlayanların ve bu işe hizmet edenlerin “*Allah’tan da korkuları yok mu acaba?*” sorusuyla, bu işi yapmanın Allah’tan korkmayı gerektirecek olumsuz bir iş olduğu mesajını okura iletmektedir. Yine gazetenin 348 numaralı sayısında yer alan “*Hıyanet-i Vataniye*” başlıklı yazıda ülke içindeki “*hain*”lere işaret edilerek yaptıkları ihanetten vazgeçmeleri gerektiği mesajı verilmektedir. Yazıyı, dini bir söylemle nihayete erdiren gazete, bu kişilere “*huzur-ı Rabb-ul Âleminde tövbe ve istiğfarla din ve millet için uğraşan kan ve can veren kardeşlerinden ibret almalıdırlar*” mesajını vermektedir. Bu durumla paralel olan bir diğeri söylem gazetenin 349 numaralı sayısında yer alan Mustafa Kemal’in mecliste yaptığı “*Büyük Millet Meclisi’nin Millete Hitabeleri*” başlıklı konuşmada yer almaktadır. Gazete bu konuşmayı sayfanın en üst köşesinden vererek bu yazıyla aynı yönde bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir. *Hıyanet-i Vataniye* ile ilgili olan yazı, işaret edilen kimselerin bazı yalanlar ortaya attıkları yönündedir. Bu kimseleri “*dindaşlarımızı yine size mahvettirmek için padişah ve halifeye isyan sözünü ortaya atıyorlar*” şeklinde konumlandıran yazı, dindaşlık vurgusu yaparak, din mensuplarının bu tür olumsuz davranışlar içine girmemeleri gerektiği mesajını vermektedir. “*halifeye isyan*” sözüyle Millet Meclisi’nin hiçbir alakası olmadığı ifade edilen yazıda “*Cenab-ı Hak ve Resul-i Ekrem namına yemin ederiz ki padişaha halifeye isyan sözü bir yalandan ibarettir*” şeklinde, din için en kutsal olanlar üzerine yemin edilmektedir. Millet Meclisi ve destekçilerini “*din ve milletlerinin şerefi için kan döken kardeşlerimiz*” olarak konumlandırmaktadır. Yazı, bir uyarıda bulunarak Millet Meclisi ve destekçilerine karşı olanları “*arkadan size urdurmak isteyen alçaklar*” diye konumlandırmaktadır. Millet Meclisi’ne yardım edilmesi yönünde çağrı yapılan yazıda, Meclis’in amacı ve çalışmalarının “*din son yurdunu gaib etmesün*” yönünde olduğu şeklinde ifade edilmektedir. Yazı, “*Allah’ın laneti düşmana yardım iden hainlerin üzerine olsun ve rahmet ve tevfikini halife ve padişahımızı millet ve vatani kurtarmak için çalışanların üzerinden eksik etmesin*” şeklinde ifade edilen dinî temennilerle son bulmaktadır.

Yine 343 numaralı sayının birinci sayfasında yer alan “*Büyük Millet Meclisinde Mühim Müzakerat*” başlıklı yazıda, mecliste alınan bazı kararlara dikkat

çekilmektedir. Buna göre kutsal sayılan, dinin yönetimdeki üst makamları olan “hilafet ve saltanatın işgal ve esaretten” kurtarılması vurgusu yapılmaktadır.

Öğüd, İslam dininde kutsal sayılan Beraat Gecesi ile ilgili duyuruyu, 348 numaralı sayısında sayfanın en üstünden vermektedir. Dinin bütünleştirici yönünden istifade eder mahiyette “Cenab-ı Hak bütün Müslümanları, bu mübarek gece hürmetine, zulm ve esaretten kurtararak hakları olan istiklal ve hürriyete kavuşturursun. Amin” diye kullandığı bu dua ile temennide bulunmaktadır. Bu duanın hemen altında yer alan “Vekiller” başlıklı yazıda Büyük Millet Meclisi’nin çalışmalarına değinilmiştir. Gazete, Meclis’in İstanbul yönetiminin “esaret” altında olmasından ötürü oluşan yönetim boşluğunu doldurmak adına yaptıkları çalışmalar neticesinde “Halife-i muazzamamız padişahımızı esaretten” kurtaracakları mesajını vermektedir. Yazıda Allah’a hamd edilerek bu boşluğun Meclis tarafından doldurulduğu ve bu işlerinde vekillerin başarılı olmaları yönünde “Cenab-ı Hak’dan” muvaffakiyet diler mahiyette ifade edilmiştir.

Gazete, 367 numaralı sayının baş sayfasını “Cemiyet-i Celile-i İslamiye” isimli dini kurumun beyanatına ayırmıştır. Dolayısıyla gazete, dinî kimliğini vurgulamaktadır. Beyanat “Euzu Besmele” ile başlamaktadır. Nitekim dinî mahiyeti olan metinler böyle başlamaktadır. Düşmanları ve onlara yardım edenleri, dinî açıdan aşağılayıcı ifadeler olan “gâvur” ve “Müslüman suretinde kâfirler” olarak konumlandırmıştır. Yazıda, Hıristiyan düşmanların amacı, “Fatih Camii’ni, Ayasofya Camii’ni kilise yapmak Müslümanları İstanbul’dan koğmak” şeklinde konumlandırılmıştır. Nitekim İslam dininin İstanbul’daki meşhur ibadet mekânlarının başına gelebilecek tehlikeden bahsedilerek, okura buna engel olunması yönünde fikir iletilmektedir. Müslümanlara yapılan kötü muamelelerden örnekler verilen yazıda, yaşanan bu olumsuzlukların giderilmesi noktasında “Müslümanlar derhal Ankara’da toplandılar. Her vilayetten halkın büyükleri geldi. Büyük Millet Meclisi’ni açtılar. Memleketimizi kurtarmak için ne yapılmak lazım ise yapmağa başladılar” haberi ile Ankara’da teşekkül eden meclisin, Müslüman kimliğine vurgu yapılmakta ve “Biz”den olduğu mesajı okura iletilmektedir. İngilizlerin, “bin türlü planlar uydurarak öteden beriden toplayıp aldattıkları zavallılar” olarak konumlandığı ülke içindeki “hain”lerin, Ankara’da toplanan Büyük Millet Meclisi’ni dağıtmak niyetinde oldukları mesajı verilmektedir. Bundan gaye,

“Müslümanları birbirine kırdırarak memleketi Rum ve Ermenilere vermek” olarak konumlandırılan mesajla okura, “elinizle kendi memleketinizi vermeyiniz” uyarısı yapılmaktadır. Bunun için Millet Meclisi’yle birlikte çalışmak gerektiği “Allah’a, Peygamber’e, Padişah’a itaat edenler Büyük Millet Meclisi’nin emrine tabi olurlar” mesajı, dinî bir gereklilik şeklinde verilmektedir. Yazının devamında Millet Meclisi’ni ve onun için çalışanlarla bu yönde muhalif tavır sergileyenleri, “Allah bu millet ve bu din için çalışanları aziz etsin. Din ve devlete düşman olanları da kahretsin” şeklinde karşılıklı konumlandıran gazete, bu yönde dinin mükâfat ve müeyyide söylemlerini kullanmıştır. Yazı dinî içerikli temennilerle son bulmaktadır.

Görüldüğü üzere *İbret*, *İntibah*, ve *Öğüd* gazeteleri söylemlerini inşa ederlerken dinin bütünleştirici yönüne vurgu yaparak kendi politik çizgilerini desteklemesi adına bu yönde bir dinî söylem geliştirmişlerdir.

SONUÇ

İdeoloji, bireyin düşünce dünyasını ve davranışlarını şekillendirmede etkili bir konuma sahiptir ve bu şekillendirmeyi gerçekleştirme noktasında söyleme ihtiyacı duymaktadır. Söylem ve ideoloji birbirine dolayımlanmış bir vaziyette karşımıza çıkmaktadır.

Söylemin hızlı bir biçimde geniş bir alanda yayılmasını sağlayan araçların başında basın yayın organları gelmektedir. Toplumunu etkileyen ve yönlendiren araçlar arasında önemli bir yere sahip olan basın yayın araçları, sahipliğinde buldukları gücün söylemlerini topluma iletirken belli bir ideolojik duruş sergilemektedirler. Toplumda var olan belli görüşleri, düşünceleri değiştirme ve dönüştürme noktasında ideolojik bir içerikle hazırlanan basın yayın araçlarının söylemi ile toplum, zihinsel bir dönüşüme tabi tutulabilmektedir. Zihinsel olarak değişim yaşayan toplum, basın yayın araçlarının yaydıkları fikirler etrafında toplanarak bu yönde hareket edebilmektedirler.

Basın yayın araçları, söylemlerini kimi zaman kendi menfaatleri çerçevesinde hazırlamakta ve bireyleri bu menfaatlerin gerçekleştirilmesi noktasında kullanmakta, kimi zaman ise toplumun yararına olabilecek şekilde hazırladıkları söylemlerle topluma yol göstermekte ve rehberlik yapabilmektedir.

Toplumunu, olumsuz manada etkileyen durumlardan biri olan savaş gibi olağanüstü durumlarda, kitleleri belli bir fikir etrafında toplayarak onlara, karşılaşılan durumla mücadele etme noktasında dayanışma ve bir araya gelme fikrini verme gücüne sahip olan basın yayın araçları, bu dayanışma ve bir araya gelme fikrini belli söylemler halinde topluma iletmektedir. Bu anlamda basın yayın araçları, toplumsal dayanışma ve birleşme fikri etrafında topladığı bireyler aracılığıyla savaşın seyri üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.

Toplumsal yapının ciddi bir biçimde tehlikede olduğu savaş ortamında, basın yayın araçlarına büyük bir sorumluluk düşmektedir. Bu sorumlulukların başında gelen toplumsal yapıyı bütünleştirip bir arada tutma misyonu, toplumun geleceği açısından son derece büyük bir önem arz etmektedir. Nitekim Millî Mücadele Dönemi'nde yayın yapan basın yayın araçları, bu manada etkili bir konuma sahip olmuşlardır.

Çalışma kapsamında ele alınan Millî Mücadele Dönemi Konya basınından *İbret*, *İntibah* ve *Öğüd* gazeteleri toplumu kendi ideolojileri etrafında birleştirme ve bütünleştirme noktasında etkilemeye çalışmışlardır. Çalışmamızda söz konusu gazetelerin toplam 21 sayısındaki başyazıları ve başyazı mahiyetindeki yazıları, söylem analizi yöntemiyle incelenmiş olup milliyetçi, siyasî ve dinî söylem açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Milliyetçi söylemin incelendiği bölümde değerlendirmeye tabi tutulan *İbret* gazetesinin, milliyetçi söylemi, kendini metnin giriş cümlesinde ele vermektedir. Millî kimliğe ve onu çağrıştıran sözcüklere, millî kimliğin yüceliğine ve bu yüceliğin kaynağına, kolektif belleğe, öteki olarak konumlandırılan düşman millî kimliğine dair yapılan göndermelerle milliyetçi bir söylem halinde inşa edilen metinde, okur üzerinde belli bir etkinin amaçlandığı gözlenmektedir. Düşman olarak konumlandırılan millî kimlikle çatışmanın sebeplerini ve haklı yönlerini irdeleyen bir biçimde kaleme alınan yazı, bu hususta okurdan kendini konumlandırması gerektiği mesajını barındırmaktadır.

Öğüd gazetesi de yine *İbret* gazetesi gibi milliyetçi söylemini, millî kimliği yüceltici ifadelerle, kolektif belleğe yapılan göndermelerle, düşman olarak konumlandırılan millî kimliğin yaptığı “zulüm” ve “işkenceler”e göndermelerde bulunarak ve millî birlik ve beraberlik mesajları vererek inşa etmiştir. Yer yer karşılıklı olarak konumlandığı millî kimliklere yönelik kullanılan sözcükler, milliyetçi söylemin yoğun bir şekilde metinlerde yer edindiğini gözler önüne sermektedir.

İbret'te yer alan milliyetçi söylemlere benzer söylemler, *Öğüd* gazetesinde de kendini ele vermektedir. “Onlar” olarak konumlandırılan düşmanların olumsuz bir çerçevede sunulmasına karşın, “Biz” olarak konumlandırılan *Türk* millî kimliğinin olumlanmasına ve yüceltilmesine yönelik ifadelerle sık sık rastlanmıştır. Öte yandan, düşman ile işbirliği yapanlar olumsuz ve aşağılayıcı ifadelerle gazetelerin söylemlerinde yer bulmuş ve bu kimselerin ‘Türklük’le alakalı kimseler olamayacağı vurgusunun, yoğun bir şekilde söylemlerde yer aldığı gözlenmiştir.

Öğüd ve *İbret* gazetelerinin aksine *İntibah* gazetesinin milliyetçi söylemi çok belirgin değildir. Elimizde mevcut bulunan sayılarının incelenen yazılarında sadece bir yerde millî kimliğe göndermede bulunulmuştur. Bununla birlikte gazetede, kimi

yerlerde geçen “millet” kelimesine rastlanmasına rağmen, kelimenin ilk anlamını çağrıştırdığı için ikilemde kalınmıştır.

İntibah gazetesinin milliyetçi söyleminin zayıf olmasının aksine siyasî söylemi güçlü bir şekilde kendini hissettirmektedir. Siyasî açıdan desteklediği Hürriyet ve İtilaf Partisi’nin açık bir biçimde propagandasını yapan gazetenin, bu partinin rakibi olarak konumlandığı İttihad ve Terakki Partisi ve yönetimini olumsuz bir çerçevede sunduğu gözlenmiştir. Ülkenin içinde bulunduğu savaş halinin tek sorumlusu olarak gördüğü İttihad ve Terakki Partisi ve yandaşları, gazetenin söyleminde okura olumsuz bir çerçevede sunulmuştur. İttihad ve Terakki’nin yönetimden düşmesini ve yerine Hürriyet ve İtilaf Partisi’nin geçmesini memnuniyet ifadeleri ile okuruna duyuran gazete, yaşanan tüm olumsuzlukların sebebini İttihad ve Terakki Partisi’nin “kötü” yönetimine bağlamaktadır. Buna mukabil, Hürriyet ve İtilaf Partisi’nin yönetime gelmesiyle bütün sıkıntıların biteceğini savunan gazete, okurdan partiye destek vermesi yönündeki söylemlerini olumlu bir çerçeve içinde sunmaktadır. Gazete, “Onlar” olarak konumlandığı İttihad ve Terakki’yi, olumsuz bir çerçevede okurlarına sunmuştur. Buna karşın “Biz” olarak konumlandırılan Hürriyet ve İtilaf Partisi ve destekçileri, olumlu ifadelerle gazetenin söylemlerinde yer almıştır.

Öğüd gazetesi, “Biz” ve “Onlar” karşıtlığını iki açıdan söyleminde kullanmıştır. Buna göre: Kuva-yı Milliye/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve destekçilerinin “Biz” olarak konumlandırıldığı; Avrupalı devletler ve ülke içinde Kuva-yı Milliye’yi/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’nin karşıtlarının “Onlar” olarak konumlandırıldığı gözlenmiştir. Yine Kuva-yı Milliye/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, yüceltici ve olumlayan ifadelerle sunulurken, Avrupalı devletler ve Kuva-yı Milliye aleyhtarları, alçaltıcı ifadelerle olumsuz bir çerçevede sunulmuştur. Bununla birlikte *Öğüd*’ün, ilginç bir şekilde ülke içinde etkin bir güç konumundaki İttihad ve Terakki’ye muhalif ya da onu destekleyici hiçbir söylem kullanmadığı gözlemlenmiştir.

İbret gazetesinin incelemeye alınan metninde herhangi bir siyasî söyleme rastlanmamıştır. Bu durum *İbret* gazetesinin siyasî eğiliminin ne olduğu hususunda bir fikir yürütülmesine engel teşkil etmiştir. Ancak Önder (1947) *Konya Matbuatı*

Tarihi adlı eserinde *İbret* gazetesinin Kuva-yı Milliye/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti destekçisi olduğu yönünde bilgiler vermektedir.

Her üç gazetenin, dinî söylemi yoğun bir biçimde kullandıkları gözlenmiştir. Gazeteler, dinî söylemlerini toplumu birleştirme ve toplumsal dayanışmayı güçlendirme aracı olarak söylemlerinde kullanmışlardır. Aynı zamanda dinî söylemleri kendi fikirlerine destek mahiyetinde inşa ettikleri söylenebilir.

İbret, yaşanan savaş durumunun altında yatan etmeni bir din savaşı olarak görmekte ve okurlarına bu anlamda bir söylem inşa ederek mesaj vermektedir. “Onlar” olarak konumlandığı diğer dinden olan Avrupalıların “Biz” ile savaşma sebebini dinî olarak görmüş ve bu anlamda dinî bir söylem geliştirmiştir. Allah’ın, Peygamber’in adını ve dinî bazı terimleri sık sık kullanarak bu yönde bir algı oluşturmak adına savunduğu görüşlerin haklılığını dinî söylem aracılığıyla inşa etmiştir.

Benzer şekilde *Öğüd* gazetesinin de yaşanan savaş durumunu din ile ilişkilendirerek bu yönde dinî bir söylemi inşa etmeye çalıştığı gözlenmiştir. Dinî otoritelerin görüşlerine de gazetesinde yer veren *Öğüd*, bu anlamda toplumsal yapıdan farklı olmadığı mesajını söylemine yerleştirmiştir. *Öğüd*, “Biz” ve “Onlar” konumlandırmasını yine hem ülke dışına hem de içine yönelik olarak inşa etmiştir. Buna göre Avrupalı devletlerle mücadele ve ülke içindeki Kuva-yı Milliye/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti aleyhtarlarını bir tutarak “Onlar” olarak konumlandırmış ve bu anlamda “Onlar” a karşı son derece sert bir üslupla dinî söylemini inşa etmiştir. Buna mukabil “Biz” yine Kuva-yı Milliye/Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti olarak dinî söylem desteğiyle olumlu bir çerçevede sunulmuş ve gazete haklılığını dinî söylem ile desteklemiştir.

Öğüd gazetesinin dinî söylem olarak konumlandığı “Biz” ve “Onlar” kategorilendirmesine benzer şekilde *İntibah* da İttihad ve Terakki’yi dinî söylemine yerleştirmiştir. Bu anlamda dinî terimleri sık sık kullanmış ve İttihad ve Terakki’yi olumsuz bir çerçevede sunarak dinî söylem ile Müslüman olan okura haklılığını ispat etmeye çalışmıştır.

Yapılan inceleme her üç gazetenin de belli bir ideolojik yönü olduğunu ortaya koymuştur. İnceleme neticesinde söz konusu gazetelerin söylemlerini kendi ideolojik yapılarına göre inşa ettikleri gözlenmiştir. Nitekim gazeteler, mesajlarını bu

doğrultuda oluşturmuş ve okura ilettikleri mesajlarla ideolojilerinin desteklenmesi noktasında çaba sarf etmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Althusser, Louis (2000). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*, Çev: Yusuf Alp ve Mahmut Özışık, İstanbul: İletişim.
- Alver, Füsün (2009). Kültürel Çalışmalarda Medya Metinlerinin Okunması Sürecinde İzleyicinin Konumlandırılması, (Editörler: Mustafa Şeker ve Tülay Şeker), *Terör ve Haber Söylemi*, İstanbul: Literatürk, s. 27–57.
- Akşin, Sina (2009). *Kısa Türkiye Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Arabacı, Caner (1991). *Millî Mücadele Dönemi Konya Öğretmenleri*, Konya: Damla Matbaacılık ve Ticaret.
- Arabacı, Caner (1998). *Osmanlı Dönemi Konya Medreseleri 1900-1924*, Konya: Konya Ticaret Odası Yayın No: 9.
- Arabacı, Caner, Ayhan, Bünyamin, Demirsoy, Adem ve Aydın, Hakan (2009). *Konya Basın Tarihi*, Konya: Palet Yayınları.
- Arık, Bilal (2009). Hrant Dink Cinayeti Haberlerini Söylemi, (Editörler: Mustafa Şeker ve Tülay Şeker), *Terör ve Haber Söylemi*, İstanbul: Literatürk, s. 241–289.
- Arsan, Esra Doğru (2004). Medya-Güç-İdeoloji Ekseninde Merve Kavakçı Haberlerinin İki Farklı Sunumu, (Derleyen: Çiler Dursun), *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ankara: Elips Kitap, s. 151–180.
- Atabek, Ümit (2007). Söylem Çözümlemesi Başlangıç Düzeyi İçin Öneriler, (Haz: Ü. Atabek ve G. Ş. Atabek) *Medya Metinlerini Çözümlemek (İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri, Göstergebilimsel Çözümleme*, Ankara: Siyasal Kitabevi, s. 151-180.
- Atabek, Gülseren Şendur (2007). Göstergebilimsel Çözümleme İletişim Çalışmalarında Göstergebilimsel Yöntem, *Medya Metinlerini Çözümlemek (İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri, Göstergebilimsel Çözümleme*, Ankara: Siyasal Kitabevi, s. 65–83.
- Avanas, Ahmet (1998). *Millî Mücadele'de Konya*, Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi.
- Aydın, Hakan (2008). *Halk (1923) Konya'da Yayınlanan Kemalist Bir Gazete*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

- Ayhan, Bünyamin (2007a). *Millî Mücadele'de Basın (Olağanüstü Durumlarda Propaganda)*, Konya: Tablet Kitabevi.
- Ayhan Bünyamin, (2007b). Osmanlı'dan Cumhuriyete Toplumsal Kimlik Oluşumunda Basının Rolü, (Ed. Arık, Bilal-Şeker Mustafa) *İletişim Ötesi*, Konya: Tablet Yayınları, s. 259-300.
- Aytaç, Gürsel (2005). *Edebiyat ve Medya*, Ankara: Hece Yayınları.
- Beyatlı, Yahya Kemal (1999). Çocukluğum, Gençliğim, Siyasî ve Edebi Hatıralarım (Dördüncü Baskı). İstanbul: İstanbul Fetih Yayınları.
- Bilgin, Nuri (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü Kavramlar Yaklaşımlar*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Brown, J. A. C. (2000). *Beyin Yıkama* (7. Baskı). Çev: Behzat Tanç, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Cevizci, Ahmet (2003). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma.
- Çiçek, Cengiz (2007). *İknanın Yapısı Süreç, Amaç ve Yöntemleriyle*, Konya: Tablet Kitabevi.
- Doltaş, Dilek (2003). Söylem ve Yazın, (Ed: Ahmet Kocaman), *Söylem Üzerine*, Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş. Yayınları, s.48-55.
- Dursun, Çiler (2001). *TV Haberlerinde İdeoloji*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Dursun, Çiler (2004). *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ankara: Elips Kitap.
- Eagleton, Terry (1996). *İdeoloji*, Çev: Muttalip Özcan, İstanbul: Ayrıntı Yay.
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz (2005). *Öteki Kuram: Kitle İletişimine Yaklaşımların Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi*, Ankara: Erk Yayınları.
- Fairclough Norman ve Graham Phil, (2003). Eleştirel söylem çözümleyicisi olarak Marks: Eleştirel Yöntemin Yaratılışı ve Küresel Sermayenin Eleştirisi ile Bağlantısı, (Hazırlayanlar: Zeynep Özarslan, Barış Çoban), *Söylem ve İdeoloji Mitoloji, Din, İdeoloji*, İstanbul: Su Yayınları, s. 185–244.
- Fairclough, Norman (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*, New York: Longman.
- Fiske, John (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, (Çeviren: Süleyman İrvan), Ankara: Ankara Bilim ve Sanat Yayınları.
- Foucault, Michel (2003). *Cinselliğin Tarihi*, (Çeviren: Hülya Uğur Tanrıöver), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Gee, James Paul (1999). *An Introduction to Discourse Analysis Theory and Method*, London: Routledge.
- Georgeon, François (1999). *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri Yusuf Akçura (1876-1935)*, (3. Baskı), (çev: Alev Er) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları 40. s. 9-11.
- Gül, Muammer, Bayram, Atilla ve Hakkoymaz, Oğuzhan (2003). *Selçukludan Günümüze Konya'nın Sosyo-Politik Yapısı*, Konya: Konya İl Emniyet Müdürlüğü Ar-Ge Yayınları No:1.
- Güner, Zekâi-Kabataş, Orhan (1990). *Millî Mücadele Dönemi Beyânnâmeleri ve Basını*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, sayı: 38.
- Güneş, Sadık (2001). *Medya ve Kültür*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Güngör, Erol (2005). *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, (10. Baskı), İstanbul: Ötüken Neşriyat A. Ş. s. 91–92.
- Hall, Stuart (2005) Kültür, Medya ve “İdeolojik Etki”, (Der: Mehmet Küçük), *Medya İktidar İdeoloji*, (3. Baskı) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, s. 191–232.
- Hançerlioğlu, Orhan (1999). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İlgin, Leyla (2003). *Söylem ve İdeoloji*, (Hazırlayanlar: Zeynep Özarslan, Barış Çoban), *Söylem ve İdeoloji Mitoloji, Din, İdeoloji*, İstanbul: Su Yayınları, s. 285-298.
- Işık, Metin (2000a). *İletişimden Kitle İletişimine*, Konya: Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları No: 2.
- Işık, Metin (2005). *Kitle İletişim Teorilerine Giriş*, Konya: Eğitim Kitabevi.
- İnuğur, M. Nuri (2002). *Basın ve Yayın Tarihi* (5. Baskı). İstanbul: Der Yayınları. s. 347.
- İrvan, Süleyman; *Medya Kültür Siyaset*, Alp Yayınları. Ankara, 2002.
- Jorgensen Marianne ve Louise Phillips (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*, London: Sage Publications.
- Kalender, Ahmet (2005). *Siyasal İletişim Seçmenler ve İkna Stratejileri*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kur'an-ı Kerim (2008). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları/527, Kaynak Eserler/26.

- Lull, James (2001). *Medya İletişim Kültür*, (Çeviren: Nazife Güngör), Ankara: Vadi Yayınları.
- Mardin, Şerif (2000). *İdeoloji*, İstanbul: İletişim Yay.
- Marx, Karl ve Engels, Friedrich (1992). *Alman İdeolojisi (Feuerbach)*, (Çeviren: Sevim Belli-Ahmet Kardam), Ankara: Sol Yayınları.
- Meriç, Cemil (2008). *Umrandan Uygurluğa*, İstanbul: İletişim Yay.
- Mills, Sara (1997). *Discourse the New Critical Idiom*, London: Routledge.
- Oktar, Lütfiye (2002a). Gazete Söylemlerinde İdeolojik Yapılar, (Derleyen: Semiramis Yağcıoğlu), *1990 Sonrası Laik-Antilaik Çatışmasında Farklı Söylemler (Disiplinler Arası Bir Yaklaşım)*, (2. baskı). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, s. 37-51.
- Oktar, Lütfiye (2002b) Laik ve Anti-Laik Söylemlerde Biz ve Onlar Çatışması, (Derleyen: Semiramis Yağcıoğlu), *1990 Sonrası Laik-Antilaik Çatışmasında Farklı Söylemler (Disiplinler Arası Bir Yaklaşım)*, (2. baskı). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, s. 163-174.
- Önder, Mehmet (1949). *Konya Matbuatı Tarihi Matbaalar- Gazeteler- Dergiler- Muharrirler- Kitaplar*, Konya: Ülkü Basımevi.
- Özkaya, Yücel (1989). *Millî Mücadele'de Basın (1919-1921)*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi.
- Özsoy Osman, (1998). *Geçmişten Günümüze Yöntem Ve Uygulamalarıyla Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Severin Werner J. ve Tankard James W. (1994). *İletişim Kuramları: Kökenleri, Yöntemleri ve Kitle İletişim Araçlarında Kullanımları*, (Çeviren: Ali Atıf Bir ve N. Serdar Sever), Eskişehir: Kibele Sanat Merkezi.
- Seyyar, Ali (2007). *İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri (Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü)*, İstanbul: Değişim Yayınları.
- Shoemaker, Pamela ve Reese, D. Stephen (2002). İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi, (Derleyen: Süleyman İrvan), *Medya Kültür Siyaset*, Ankara: Alp Yayınevi.
- Sözen, Edibe (1999). *Söylem (Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite)*, İstanbul: Paradigma Yay.
- Sunar, İlkey (1999). *Düşün ve Toplum*, Ankara: Doruk Yayınları.

- Temo, İbrahim (2000). *İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin Kurucusu ve 1/1 No'lu Üyesi İbrahim Temo'nun İttihad ve Terakki Anıları*, (2. Baskı) İstanbul: Arba Yayınları.
- Tunaya, Tarık Zafer (1995). *Türkiye'de Siyasal Partiler 1859–1952*, İstanbul: Arba Yayınları.
- Tunaya, Tarık Zafer (2000). *Türkiye'de Siyasal Partiler: İttihad ve Terakki*, (İkinci Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Türköne, Mümtazer (2003). *İdeolojiler ve Sistemler* (Editör: Mümtazer Türköne) *Siyaset*, Ankara: Lotus Yayınevi, s. 106–119.
- Ülkü, Güler (2004). *Söylem Çözümlemesinde Yöntem Sorunu ve van Dijk Yöntemi*, (Derleyen: Çiler Dursun), *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ankara: Elips Kitap.
- Üşür, Serpil Sancar (1997). *İdeolojinin Serüveni Yanlış Bilinç ve Hegemonyadan Söyleme*, Ankara: İmge Kitabevi.
- van Dijk, Teun (2003). *Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım*, (Hazırlayanlar, Barış Çoban, Zeynep Özarlan), *Söylem ve İdeoloji Mitoloji, Din, İdeoloji*, İstanbul: Su Yayınları, s. 13–112.
- van Dijk, Teun, (2005). *Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları*, Der: Mehmet Küçük, *Medya İktidar İdeoloji*, (3. Baskı) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, s. 315–362.
- Yağcıoğlu, Semiramis (2002). *Eleştirel Söylem Çözümlemesi: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım*, (Derleyen: Semiramis Yağcıoğlu), *1990 Sonrası Laik-Antilaik Çatışmasında Farklı Söylemler (Disiplinler Arası Bir Yaklaşım)*, (2. baskı). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, s. 3–28.
- Yayla, Atilla (2003). *Siyaset Teorisine Giriş* (3. Baskı). Ankara: Liberte Yayınları.
- Yaylagül, Levent (2006). *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, Ankara: Dipnot Yay.
- Yeğin, Abdullah, Badıllı, Abdulkadir, İsmail, Hekimoğlu ve Çalım, İlham (1978). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, , İstanbul: Türdav Basım.

Dergi

- Arabacı, Caner (Eylül-Ekim-Kasım 2001). *Konya Basınından Bir Seçme: İntibah Gazetesi*, Güzde Meram Dergisi, s. 26–29.
- Arslan, Ali (2004). *Medyanın Profesyonellik İdeolojisi ve Toplumsal Çevresi ile Olan İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme*, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, ISSN: 1303–5134.
- Balcı, Şükrü (2007). *Negatif Siyasal Reklâmlarda İkna Edici Mesaj Stratejisi Olarak Korku Çekiciliği Kullanımı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 17. s. 73–103.
- Burak, Durdu Mehmet (2003). *Osmanlı Devletinde Jön Türk Hareketinin Başlaması ve Etkileri*, Ankara: OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi), Sayı: 14. s. 291–318.
- Çelik, Hilal ve Ekşi, Halil (Yıl: 2008). *Söylem Analizi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 27.
- Gökalp, Emre (2007). *Milliyetçilik: Kuramsal Bir Değerlendirme*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 7- Sayı/No: 1. s. 279-296.
- Hocaoğlu, Durmuş (2007). *Milliyetçilik ve Ulusalçılık I*, İstanbul: Gündem Analiz Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 13. s. 4–8.
- İlkhan, İbrahim ve Selçuk, Ayhan (2004). *Medien und Manipulation (Die Suche Nach Verborgenen Absichten in Der Massenkommunikation)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, pp. 637–646 ISSN 1302–1796.
- Karaca, Taha Niyazi (2004/1). *Millî Mücadele 'de Bozkır İsyanları*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Soysal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 16. s. 169–190.
- Kazancı, Metin (2002). *Althusser, İdeoloji ve İletişimin Dayanılmaz Ağırlığı*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi Cilt: 57, Sayı: 1. s. 55-86.
- Kazancı, Metin (2006). *Althusser, İdeoloji ve İdeoloji ile İlgili Son Söz*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi. S.24. s. 1–19.
- Keskin, Y. Mustafa (2004). *Din ve Toplum İlişkileri Üzerine Bir Genelleme*, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2.
- Mora, Necla (2008). *Medya, Toplum ve Haber Kaynağı Olarak Sembolik Seçkinler*, Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 1.

- Özer, Ömer ve Dağtaş, Erdal (2003). *Haber Söylemi: 11 Nisan 2001 Tandoğan Meydanı'ndaki, "Esnaf Toplantısı"nın Medyadaki Sunumu* İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (Bölüm II), Sayı: 17. s. 281–302.
- Topakkaya, Arslan (2007). *İdeoloji Kavramının Tarihsel Gelişim Sürecine Kısa Bir Bakış*, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 1–2
- Tufar, Maria Stamova, (2007). *Gagauz Türkçesinin Ses Düzeni*, Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 3. s. 91–104.
- Yılmaz, Zafer (2001). *Althusser'in Bilim, İdeoloji ve Düzeyler Teorisinin Açmazları*, Praksis (4). s. 35–74.

Sürelî Yayın

İbret, 10 Teşrinievvel 1335/1919, S. 1, s. 1

İntibah, 25 Şubat 1335/1919, Sayı 1. - *İntibah*, 19 Eylül 1335/1919, S.26.

Öğüd, 25 Mart 1336/1920, S. 312-, s. 1.- *Öğüd*, 26 Mayıs 1336/1920, S. 699–1.

İnternet

Uyanık,Necmi;http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt1/sayi5/sayi5pdf/uyanik_necmi.pdf,30.04.2009.

www.tdk.gov.tr.

عبر

قوتیه

تاریخ تأسسی ۱۳۳۵

شماره هفتاد و نه دفعه چهارم مستقل الافکار عثمانی غنیمتی

نسخه سی ۱۰۰ یازدهم ۱۴ محرم ۳۳۸ جمعه ۱۰ نثرین اول ۱۳۳۵ یکیش نسخده ۵ غر و شدر

ساجسا میاز مستغولی

خامس : اوره

محمایین

آوشتر انطلی :

قوتیه ایچون سنه لکی ۱۲۰ غروش

آئی آبی ۷۰

طنیر ما ایچون سنه لکی ۱۳۰

آئی آبی ۷۵

ممالک اجنیه ایچون سنه لکی ۱۵۰

آئی آبی ۸۰

تومبر ۳۱ -

اداره خانی :

قبالی بدستانده ۳ و سرولودا ترنمخصوصه

تغراف آدره سی :

قوتیه ده : عبرت غنیمتی

اعلامات ایچون آیریجه کوروشیلور

سن که جهانگیر برملتک نسلی ، جهانگیر بر دولتک وارث مشروعیسک ! . . .

قوتیه : محی الدین

قوتیه ولایتیه

حکومت سفیه ایله امال ملیه آره سننده اشلاف تام حصول بولدیغنی کمال ممنونیتله تیشیر ایدر و حکومتجه تشکیلات ملیه یز هیئتلیکنده سرورس صورتیه کالی السابق تغراف محاراتی اجرامی قبول بیورلشدر بنا علیه فریدینشا قابینه سنه قانی عیاران زعمیه تک قطعی خصوصنده تاغرا ایشانه لره باضرور ایشاد ایدان اولان تاجیر مانه داخلا قره اوله چقدر هیئت تمثلیه طرفندن ذات اقدس ایشاهی و قوتیه جولان معروضاتک صورتی و بیاننامه سی دردست کشیده دور .

اناطولی و روم ایلی هیئت تمثلیه نامه مصطفی کمال

تغراف

۱ - حکومت سابقه تک افکار تی ترویج ایدوب بونک ارلنه خدمت ایدن ما وورینک غیر مشروع قوتلردن استفاده ایدمک اجرا ایش اولدیغنی قضیقات و تعقیبات و عقله کلین بیک درلواشکنجه لرینه رغماً اسکیشهر اهالیسی دیگر ملتداشاری مللو آمال ملی اوغرنده سوک درجه ده چالیشرق نهایت آمال ملیه به مخالفت ایدنلردن برقعنی توفیق ایش و دیکر لرلی اکلر قوتلرینک مساوتنه مظهر اوله رق ترنله قاجوش نهایت ۲ تشرین اولده لوا محاسبه جوسی متصرف و کالته تمین ایدمک تکامله انال ملیه به سرغرو ایش اولدق قیری تیشیرایلم .

۳ - مخالفتده سوک درجه نمره ایدن متصرف حلی بک ، یک مغرط بر ایشیر طرفندن قتل ایدلشدر .

۴ - درسه اده دون کجه ترنله قاجوش

از میره کلان بو تایلیرر وحشر مفرسائه ایله دینداش لر یز صالده بر دیلر . اختیار دیمه دیلر کنج دیمه دیلر بوغاز لادیلر . قادیلر بترک عرضی هتک ایشیلر ، مهصوم یاورولری طوغر ایشیر . زنجیر لره باغلا برف بو مبالیه بر هوا ایشیلر ، قرون اولانک الک وحشی و بار بار ملتیرینک بیله خطر و خیاله کلین شاعر لری ایجاد وار تکاب ایشیلر ، از میر و آیدین مسلمانه لریک خون شهادت لری اطراف قیلمه بوایدی . استمداد آوزده جانغراش سارم عکس ایشدی فقط بیون یوللره قارشی بیدک ! . . .

سنلردن . عصر لردن بری اسیر یان ایلان ملتله بیله استقلال بخش اولور کن بیک در تیوز سنه لک اسلامینک خلافتی آئی یوز سنه لک تورک دولتک استقلال و حاکمیتی ایشانه سی مستحق کورولور ! . . .

سن ، ای سوکلی ملت ! اون آئی میلیون تورک حکم اعدامی بر یلیر کن ، اوچ یوز میلیون مسلمانک سوک امید اولان تور خلافت سوندورولمک ایسته یلیر کن بر جتنا زکی لاقیدی قاله چقیسک ؟ . . .

حرب ایسته سنسک ! . . . فقط سوک دفعه اوله رق قلبک سلاح توجیه ایدیلر سه . حیتمز ، قورقاملتار کی اسیر و سر نکون بشامی دکن شان و شرفکله اولمکی ترجیح ایدرسک ، سنک شمار ملتیک یایشانده بودر . . .

تاریخ : اجدا عظامک ایچون زرین قلملره شون شان و طفر یاران تاریخ . سنک سارنکی قید ایشیه چک ! تاریخده بویه بر نامه یاریه چقیسک !

یازین عشرده حضور الهی ، حضور بیغمه بری به ، حضور اجاده ، حضور واستراحتی اولالردن دین دولتک دشمنه چیکنه تش برملت اوله رق جیقمیه چقیسک !

سوکی عرقه خطایم . . .

ای نجیب و بیوک تورکک !

نا اولدی او بر شان و طفر ماشیلرک ، تاریخک اوصاف شهادتی آرتیق قیادگی؟ سنده قار جان قلمادیغی ، دامار لر کیه جولان ایدن قان تورک قان دگیلر ، اجدا بیک فطرت جنک و راه سنندن سده اتر قلمادیغی . . .

سن اسیر اولتی ایچون دکن ، اقدی اولتی ایچون زده غمک . اقدی و حاکم اوله رق باشه لریک باخود اقدی اوله رق شان و شرفکله اولمیسک ! . . . اسیر اوله .

بروقلر اجدا بیک حضور شوکتده زاووزمین حرمت عرض رحمت ایدن ، او جهانگیر دولتک باب عدلندن امام و عدالت دله تن اجابیک قهارت جیز معاری آنتنده چیکنه تک سنک ایچون زده لر ، موجب غر و محالندیر . . .

بیون عالم اسلامک سوک امید ، سوک نظری مقام معالی خلافته توجه ایش . بودونک معاذقه انقاسی یالکنز آئی عصر اق بر شان و شوکت مالک اولان تورککک ایشیه بیتمه چک . شرق و غربی استیلا ایدن تور اسلامینک شهنشه نظراتی ده برلکده سونه چکدر . . .

فقط . . . فقط خایر . . . بویه اولمالیدر و اولمیه چقدر . چونکه جناب حق یزه ویریدون ان یغنون ! . . . وه لاقنظولامن رحمة الله بیور بیور . دین یزه غرم و جزم امر ایدور . ما بر اولان لریک حق حیاتی بو قدر ! شوت : بیورم . سنک قانکی او بو شدر دیلر عدالت و حقیقت نغمه لری ، و یاسون بر نسبی ترا لریله ایلکن سلاحکی آلدیلر ، سی او یولدیلر . وس آورو پاک حق و معادتد امین اولور کن و مغفوت و سکوتکندن بالاسفاده تقبیحی دوشونمک باشلادیلر ، برطاقم ولا تیر لری ایشال آلتله آلدیلر ، از میری آن قالمه یایدیلر ! مدایت دعوا سیه

İbret, 10 Teşrinievvel 1335/1919, S. 1, s. 1 (Günümüz Harfleriyle)

Numro – 31

Sahib-i İmtiyaz müdür-i mes'uli

Hadim-i Zade

Mehmed Emin

İBRET Konya Tarih-i te'sisi 1335

Abone Şeraiti:

Konya için seneliği 120 kuruş

Altı aylığı 70 kuruş

Taşra için seneliği 130 kuruş

Altı aylığı 75 kuruş

Memalik-i ecnebiye için seneliği 150

Altı aylığı 80

İdarehanesi: Kapalı Bedesten'de 3 numrolu daire-i mahsusa

Telgraf adresi:

Konya'da: İbret gazetesi

İlanat için ayrıca görüşülür.

Şimdilik haftada bir defa çıkar. Müstakil-ül efkar Osmanlı gazetesi

Nüshası 100 paradır Fi 14 Muharrem 1338 Cuma Fi 10 Teşrinievvel 1335. geçmiş nüshalar 5
kuruştur.

Sevgili İrkıma Hitabım

Ey necib ve büyük Türklük!

Ne oldu o pür şan ve zafer mazilerin? Tarihin o sahaif-i şahametini artık kapadık mı? Sende kan can kalmadı mı. Damarlarında cevelan eden kan Türk kanı değil midir, ecdadının fitrat-ı cengaveranesinden sende iz kalmadı mı? Sen esir olmak için değil, efendi olmak için doğdun. Efendi ve hâkim olarak yaşamalısın. Yahud efendi olarak şan şerefine ölmelisin. Esir olmak bir vakitler ecdadının huzur-u şevketinde zan-u be zemin hürmeti arz dehalet iden, o cihangir devletinin bab-ı adaletinden in'am ve adalet dilenen ecanibin hakaret çizimleri altında çiğnenmek senin için zuldür. Mucib-i ar ve cehalettir!... Bütün âlem-i İslam'ın son ümidi, son nazar-ı makam-ı muallâ-yı hilafete teveccüh etmiş. Bu devletin maa'zallah inkisamı yalnız altı asırlık bir şan ve şevkete malik olan Türklüğün inkirazıyla yetinmeyecek, şark ve garbı istila iden nur-u İslamiyet'in şaşa-ı tezahüratı da birlikte sönecektir.

Fakat... Fakat hayır... Böyle olmamalıdır ve olmayacaktır. Çünkü Cenab-ı Hak bize “yuridune en yutfeu (Ateşin söndürülmesi gerektiği anlamında bir ayet)” ve “La teknetu min Rahmetellah (Allah'ın Rahmetinden ümit kesmeyin anlamındaki ayet)” buyuruyor. Dinimiz bize azmi ve cezmi emrediyor. Me'yus olanların hakk-ı hayatı yoktur. Evet: biliyorum senin kanını

uyuşturdular. Adalet ve hakkineyt nağmeleri Vilson Prensibi teraneleriyle elinden silahını aldılar. Seni uyuttular ve sen Avrupa'nın hak ve muadeletinde emin oluyorken bu safvet ve sükûnetinden bilistifade taksimini düşünmeğe başladılar. Bir takım vilayetlerini işgal altına aldılar. İzmir'i al kanlara boyadılar.! Medeniyet davasıyla İzmir'e gelen Yunanlılar bir vahşet-i müfteresane (yırtıcı) ile dindaşlarımıza saldırdılar, ihtiyar demediler genç demediler boğazladılar, kadınlarımızın ırzını hetkettiler (yırttılar), masum yavruları doğradılar. Zincirlere bağlayarak bomba ile berheva ettiler kurun-u ûlânın en vahşi ve barbar milletlerinin bile hatır ve hayaline gelmeyen şenaatleri icad ve irtikab ettiler, İzmir ve Aydın Müslümanlarının hun-u şehadetleri etrafı kanlara boyadı. İstimdad üzere canhıraşı semalara aks etti fakat bütün bu hallere karşı ne yaptık!...

Senelerden, asırlardan beri esir yaşayan milletlere bile istiklal bahşolunurken bin dört yüz senelik İslamiyet'in hilafeti altı yüz senelik Türk devletinin istiklal ve hakimiyeti inkiraza mı müstehak görülüyor?... Sen ey sevgili milletim! On altı milyon Türkün hüküm-ü idamı verilirken üç yüz milyon müslümanın son ümidi olan nur-u hilafet söndürülmek istenilirken bir cenaze gibi lakayd mı kalacaksın?... Harb istemezsin! Fakat son defa olarak kalbine silah tevcih edilirse hamiyetsiz, korkak milletler gibi esir ve sürgün yaşamayı değil şan ve şerefle ölmeyi tercih edersin, senin şiar-ı milletine yakışan da budur...

Tarih: Ecdad-ı azamın için zerrin kalemlerle bütün şan ve zafer yazan tarih, senin esaretini kaydetmeyecek! Tarihte böyle bir nama yazılmayacaksınız! Yarın mahşerde huzur-u İlahiyeye, huzur-u Peygamberiyeye, huzur-u ecdada, huzuru ve istirahatı olanlardandın ve devleti düşmana çiğnetmiş bir millet olarak çıkmayacaksınız!

Sen ki cihangir bir milletin nesli, cihangir bir devletin varis-i meşrusısın!

Konya: Muhittin

ایده حق قوتی ملیت قوتیه ده ایدمک مداری
 نکره نکره نکره نکره نکره
 استیلا آدی
 نوموسو -
 حقیقت بر خیزد
 در راه حق ایستد
 همه مقوله اولده
 z.H. Konyalı
 17/1/19

T. C.
 VAKIFLAR BAŞ MÜDÜRLÜĞÜ
 İBRAHİM HAKKI KONYALI
 Vakıf Kütüphanesi
 ve Arşivi
 No. 1335

تاریخ تاسیسی: ۱۳۳۵

IBRAHİM HAKKI
 KONYALI KÜTÜPHANESİ
 No. 1335

انتیباہ

صاحب امتیازی
 علی رضا

آبونه شرطی:

سه ای	۱۲۰
آبی	۷۰
فوتی ایچرن	۱۲۰
مغزده	۷۰
مالچایوه	۳۰
فراقده	۱۷

مدیر: -
 خادی زاده محمد امین
 اداره: خانه سی
 و: استانبول بلوشت، بازاره مخصوصه
 تاراب آدوسه: قوتیه، انتیباہ، خزنه سی
 اعلانات ایچرن آریجه کوردیلور

شیریک لغتوره بروقت میفرستادن اولور غنیمت

لغتی (۱۰۰) پارادر ۲۴ جادی اولون ۳۴۷ - پنجشنبه ۲۵ شباط ۱۳۳۵ - گنجش نسخه اول ۵ غرضده

IBRAHİM HAKKI
 KONYALI KÜTÜPHANE
 No. 1335

ایندیکی و نه ایچون قبول ایچدی که ده سو-
 بایله من . صوصار حکومتده خانی بو ایته
 راضی صابیر ، اقلیقنه کیریشیر بر درلو فایده
 کورده من .
 یته کوردورزکه مصالح ، ملیتک منطباتی
 پایتخته قرازلایشیر ملطره ملک فکر وقایعی
 تحری ایدیله من و یته بو مصالح منته اید
 یتیک درلو مشکلاته معروض قایلیر . حجر
 وشدته مراجعته التیجاولوقندن یشفه برچاره
 اولیور بووه یک عکسی تیجهار حاصل اید-
 بیور، یته کوردیورزکه : پایتخت غنیمتاری یازده
 یازده حکومه ایض شیلر قبول ایچدی بیور .
 سالیوک ملطره افکار عمومی سانه سی . بوکادنه
 معارض بولونیورده یته عین عقائده درچار
 اولیور بوخصوصه مدکی تقصان منحصراً آکر-
 تی تشکیل ایدن ملطره افکار عمومی یته
 عدم رعایتده اراغایلیر . اکر ملطره افکاری
 تماماً آکلشیله واکا کورده بر خط حرکت
 تمهید ایدیله بو عقائتده اوغرائیمه یته یک
 آنکارور ، افراد و جماعتک حقوق قایل
 المسکار اولامادی بیولیر بر عصرده حق
 صاحبک افکار ومطالباتی دیکلمه مک حاصل
 اولور ایدیکلمه . دیکلمه . حرکت اولتورسه
 حاضر نه شکل البرا . بڑ ایشته شومکتلاک
 قضا اولسون ازاله سته بر چاره اولوق اوزره
 محیطمزلک افکار وحیاتی نشر ایدمکچکر .
 بڑ بو وظیفه وطنیه ی حقیقه ایضیه ایزدن
 کادری قدر جالیته جنف، بعدما ایکنجی جهت
 اولان افکار و حسابته رعایت بو ملاتک
 مقدراتیه مشغول بولان ذواته راجدور .
 انتیباہ

حقی مدافه ایچون اولا لایله و آتک
 ترجان بلند آوازی اولان قلمیه چالشقده .
 باقیکزکه هرمدن قومک صوفی مختلفه سنده
 نشر افکار اولهرق بر چوق غنیمت چیتار
 بوتله ده یک چوق ایشار کوردولور غنیمت
 اولیان مرهاتکی بر قوم دلبر بر قوم دیکدر
 بو یله لسانی بولیمان سوز سوبلکه مقدر
 اولیان بر جیت ناصل اولورده احتیاجی
 تامین حقوقی مدافه ایدمک بیلیر . اک منصف
 و سروتسکار بر قوتک قارشیتنده اولسه یته
 استیغای حقوق ایدمک . چونکه : سولیم من
 دوروی آکلده من ، بیورده بره و موردانیر
 دوروی حق ایشتی بیولیر بیزیک منکی لیک
 دلبرک بوزدن سلاجیه صایلیر . بوندنده
 فایده برینه حضرت کوردور ایدمه بو حاله کزکه
 علمکسزیه یک بیوک نصیبتده اوغرائدی .
 دایما علم کتده راقیت ، عظیم بر ا کزتی
 بو ا کزیتک فکر وقائتده رعایت ایچدی
 اداره ایشتی . والحاصل باشی بده اوغادی .
 تقا بر درلو شرط حیاته و جسده اولک
 شدی دیکر بر شرط حیاته نایع اولهرق یشامق
 ایستدی . بو ایسه قوانین الهیه ابله قابل
 تطبیق اولدیندن بالنتیجه باشی یشفه بدنی
 یشفه اولان بر مخلوق غریب و منسوخده ضنقدن
 ضنقه اوغرائدی وحالده کندی قورنارامادی
 اداره ایدن اقلیت اداره ایدیان آ کزیتک
 فکر وقایعی خلافته ایستری یلارک ایست
 بیلیمه رک حرکت ایستکه بر شمه خلاصه
 نائل اولوق غیر قایلر . طن اولدینی کی
 علمکسزده بر افکار عمومی یوق دکادر .
 بالکسک قوی و معند صورنده موجودور .
 فقط موجودیتی اظهار ایدمک واسطه دن
 محرومدر . اوده بوکون احتیاجت مدیه تک
 اک مہارندن بری اولان غنیمتدر .

نام اقدس حضرت رب زردان
 و روحانیت جناب اشرف یضیرانک
 برکات و نعماتیه متریلاً انتشاره
 باشلایان (انتیباہ) رفقاه محترمه سته
 و قاریش کرامتیه عرض احترام ایلیر .

غنیمت من
 انسان سار حیواندن فرق و تمیز ایدن
 غصه لک رک برنجینی افاده مرادور . انسان
 آرزو ایتمدی شیلری ایضای نوصه آکلیمه
 و بو صورتیه کندی چالنده کندی احتیاجی
 تامین و احتیاساتی اظهار ابله حقوقی من-
 قیه یه مقدر اوله یلیر . خلاق جهان مخلوقای
 درلو اولت آت مدافه ابله مجیز خانی
 بیوردینی حاله انسان کی بر مخلوق بیجانی
 بو یله آت دردن طاری طن اوله حق بر شکل
 و صورتده ابداع بیورمشدر . فی الحقیقه
 انسانک کندی بدنتده حقوق بر آت جلد-
 حسی یوقدر . فقط انسان محیط بدنیسی
 خارجنده جز و دتمه صالح نه قدر مواد
 وار ایسه اقلری مطلوب بر وضع و شکله
 افراخ ابله اسمیاله بحیرالقول بر کال ابله
 مستمدر . مالک اولدینی ملکته عقل
 وادنان سایه سنده هر آنرقی و نمالیه عائد
 بیوک بر قابلیت حازدر . آتک ایچون احوال
 و زمان تبدل ایتمدی حاله شکل مابیتی
 تبدل ایچیمان بر آت مدافه بو یله بر مخلوق
 ذه کاله اولورمن . ایضیه کوره ترقی قابلیتی
 سائز بر آت ابله مجیز بولسی انسانک منظر
 اولدینی احسن قویمک مقتضاسیدر . شو
 حاله انسانک حقوقی مدافه ایچون استیمال
 ایدمکچی آتی عقل و لسانیدر . بونلر ابله
 احقاق حق ایدمک ایسه حائز اولدینی قوه
 عملیه ابله عالمده موجود مواددن استفاد بولوی
 آرایه بیلیر ، درلو درلو آت ایچان ایدم
 بو جدالکله فایده مدافه حقوق ایچون
 قوشار ، کرر . بناً علیه السانہ لایق اولان

سلطان سلیم جامع شرفنک صورت کشادی
 ۳۳۱ سنمی اولاننده تمهیرات وتولیتانته
 باشلایان دنبرمزلک منظم میانی دیکلمه نندن
 و متمومعمار سناتک علمکسزده کی الا کزیده
 یادکار قیمتداری بولان سلطان سلیم جامع
 شرفنک درت سنه یاقین بره تدبیری بیور-
 وجمعهه برانپیلان تمهیرال محترم والیمیزجان

يك افندي حضرت نيك هم خصوصه ولا-
 يتناهي و سرباي علميه و اخلاقيه خستودى
 ماهى احراز ايدن اوقاف مدير فعالى اشرف
 بك اثر غير قابل بركه انام و اكل ايدى برك
 كين همه كوى مولود جاب رسالتناهي قرا
 تبه كناد ايدى بركى اوقاف اداره سنجه بر
 قاج كون اول اعان ايدلش اولسه مني همه
 وقتته هنوز ايكي ساعت وار ايكن اهالى آئين
 آئين جامع شريفه وقتنه باشلامش وجهه دن
 بر ساعت اول جامع شريف لابل دولارق
 جامعك بر قسمي صيبيه برلشمش و پرولا
 ميانرده ماوسا و محرونا قافله قافله عودت
 ايتشادر وجهه نمازندن بر ساعت اول حسن
 امانيله شير اتمار قدر شيخ زاده حافظ على
 افندي طرفندن كال بلاغله سورة كهفت قرأت
 تلاوت اولمش وقتك حولى اوزرته اغا
 زاده على افندي عذوى حافظ عتبان واسب
 زاده حافظ ابراهيم افندي برك خوب صدا
 واداريله اجرا ايتشكلى مؤذنانكلى
 ايله علمى مولودين خطيب شهر صدق دهده
 افنديك تسخير مساجدك منوبانده قرآنه جنى
 درجه عاليه دار عرجه اوزردين ابراد
 بيوردقلى خطبه بلينه مناقبا ادا ايدان
 صلات همه دسكركه مؤذن محفله دار الحافظ
 منقلى الاصولى حافظ درويش و قلوبى
 حافظ اسماعيل ايتديله شهر من دار الحافظ
 وشمس الحافظ مكاتريك منى منى طلمسى
 كوك و حافظلى مؤذن محفله موقع تالوق
 اشغال ايدوك حافظ درويش و اسماعيل ايتديله
 طرفندن كوك حافظ اولوقه قورى عشر شريف
 و بركان اولوق سويليكلى مؤذنانك شريفه
 ارسنده مولد حضرت نبوى قرأت اولدقندن
 سكره علمان كورد حاجى خليل قاضى زاده
 صادق ايتديله طرفندن آبرى آبرى دعا
 ايراد بيوريلوق حاضران فيوض نامتناهى به
 مستغرق اولمشدر جامع شريفك جدا دلشدين
 بر صورتده تقشش و تزئين ايدان قباله
 اتماشا بيوران جماعت و صنمكار شهر ولايت سر
 معمار محترمي مظفر بك افنديك مهارت
 استادانلر قى تقدير و جوقدن برى واحسنز
 بولان مرموعى الهيك اعادة عايتلرته دعا
 خوان اولبورلدى .

شو قسمى ودى احتفاله ولى بك افندي
 حضرتلى و بتون اركان ولايته علما و شايخ
 و اشرف و اهالى عترته حاضر بولمش شكر
 مقفوديه بناه اوقاف داره سنجه الوان كاندلر
 ارسته احضار ايدان چكر دكسز اوزوم
 حضاره تزيين افنديشدر .

جامع فني لامع شريفك اهرت و قيمتيله متاباً
 پك پارلاق بر صورتده رسم كداي اجزا ايدى برك

حاضران قلبلر ندم بيوك بر فرح و نشاط ايله
 عودت ايتشادر .

اهالى وطنيله باشته

اعلان مشروطيه نيز هيچ برعه مرده امثال
 كورلوك ، ايتديله دكظم و دكتر ، بيوك نظلر
 قانلي ، نبيغ و قهر بركيدكيز و حالاده چيريكده
 اولديشز مملو بورد .

بر بودناقلرك دائما حكومت قوت استاذ
 ايدن اشتماس طرفندن اتباع ايدلكده اولديش
 بك نعل بلوروز قسط بوكا مان اولوق ايچون
 نه كي تدبيره سارلق لازم اولديش بر وقت
 دوشوردهك حالاده دوشوشوروز اوت ، ملك و ملك
 اولدوشل ايچون كانه بطريق واربه اولد ملك
 حكومه قاضي حنى و وطنيه سئ بيليك واستعمال
 ايتكدن ميارتدر . بولدن يشته چاره سلامت
 اولماز . ملك اكثرى اعتباريله حكومت اوزونده
 بر آسره بر حاكمدر . حكومت دملرلى كندى
 انتخاب ايدر . انه بر تعليم و درر . اولمليات
 داره سنده افراد اهالى اوزونده اجراء ايتكم
 ايتش اسم ايدر ، و كوزر آلتندن اجراء ايتنكار
 اكر تعليمات خلانده بر حركت كوروز نيمه درحال
 ديوانه چكر ، كندى و بر بوكا حاكمت مليه
 تدبير اولدوك بر ، ملك برين سديشى ، بر
 وطنيه اساسيه بيدر . ملك و بر وطنيه اجابه بور
 جليد و قضاها لايك چوقانده بناه بو وطنيه محرم تراد
 طرفندن هر زمان مرسته خنده اعاشي غيرمكن
 اولدوشندن ايجلرند بيش كيسه ايتق ايله بو
 وطنيه اثره تويج ايدلك عاذى قبول ايدلشدر
 بو انتخاب اولان كيسه زاده « هيت ميونل »

تدبير اولدور . هيت جيجلرته بوض ايدان وطنيه
 غايت مهم حنى حيات ، حمايت مشرفى اولديشدر
 مهورتاشانده اهاليك سوكدوبه تصميراه طار
 راسمى ، استقامتدن ، ثبات و تدنك كز ايدوه
 امين اولديش اولدى بولوب آتري انتخاب ايتك
 و تازديرق ايچون بتون موجوديله چاليشق
 ايجاد ايدر . بايله عمامسكده ميونل ايتانده
 بيوك تاثير اوله جنى دوشوروك بلديه اك
 ناموسى ، متانلى ، اهالى طرفدارى اولان كيسه
 لك انتخاب ايلسته زاده الويت و بريلدر . اهالى
 ميونلرلى انتخاب ايتك و وطنيلرلى اكمال ايتش
 اولازل . آتزه ، ماموت ، مظاهر تاجكده لازيمد

اهالى دائما غزى نلرلى مطالعه ايدر حكومت ايله
 ميونل آرمسنده جريان ايدن مامالته دقت ايدر
 اكر تجاوز و قوعى حس ايدر ايشه دوجال روستو
 ايدر ده اولاد يفته حاكمت مليه قوتنه سرامت
 ايدر . حاكمت مليه ، اكر اهاليك افاقيله
 ايدر . بوده اهاليك حال اجتماعه بولوش
 مملكت ايتش نى مذاكره ايله فراز ايتاد ايدو
 رك فرازك اعاذى ايچون متفق چاليشمه و تقيه
 آيتسيه ميدانه كاز . شديقه قدر بو خصوصه
 بز بيوك عظامل ارتكاب ايتك نتيجه ده هر درلو
 بلارى باشزه كيردك بوندن سكره اولسونلرلى
 عتلىزى باشزه اكلم بو عظامته ، بو اويوشلغه
 نهايت ورم ايتاد ايلر برك ملك و ملك ، عرض
 و ناموسك مان وچلك عافطسى ايچون مذاكره
 باهرق ال برلكيله چاليشق سرافى طاشيلم .
 ايشته بويه چاليشمه ملك اسنده فرقه جياق تبير
 اولدور . بيش كيسه لك صاف دل اهالى ارسته
 صوقله روق فرقه جياق بر خفتلك كدر شرعاً عاده و مدر
 اساساً قائده سز بر شيدو پاخود شيدى زمانى
 كداي كى اغلالده بولندفر نى هپ بيلبورز
 ملك و ملك سلاي ايچون بركه بارده لاشه روق

چاليشق بر فرقه چاليز بولك زمين خفتلكدز
 زمينى شرعاً مضمومدر و داني تقضى قائده بورد
 بولك زمان ايچون مفسات ايتق قائده چيكنديكى
 بوزمان كدايه بايه زمانده بويه بولر جواب بوردك
 اسكان ايتدور بومنايه و لاند فرقه جياق مملكت . دن
 ايله عرض و ناسال مال و بايله جلايى اولان هر فردك
 اوزر ، فرقه و دسال مامزده . و عود اولان فردك
 بر قسمي اتحاد و سى باشماق ايچون مختلف ناملر ايتنده
 اشكل ايتش فرقه لدر بر سلكده نه كي رسمك ايتام
 ايتكارى هر كجه مامز كداي قانلى (حرمت
 و اشلاف فرقه سى) بفرقه مسلكى ، ناموس
 و هيقيت ، استقامت و متانق كاشماق معلوم اولمش
 اعزاز عامه بيز ايتش بفرقه درر . بفرقه بك ايلرى
 كنان اولدى و قيه ايتانچلرك قانلى بيلر بون و قانلى
 مانق قوزلارنى ايچون بك بوق چاليشش ، سوكل
 ذريه ثبات و صانك كوستر شردى . نهايت اهالى دن
 مظلوم درجه ممانوت كورمه ميكنندن معلوم
 اولدورق زوالى ملته راز ايلرله ، بوز و ايلر
 شيدى فوشتر دولترك تحذيره اوقانق قانلرك
 قاجمى اوزرته و (حرمت و اشلاف) مجاهدلى
 عيسلر دن ، متاندرن ، قيرت چيتار كي تيميزلر
 كداي زوالى ملك امدايوته بيشك اوزرته بيه
 ميدانه ايتديله فرقه سى شيدو بله . راز بروجور
 لره ايتديله مانق قوزلارنى ايچون بتون مويو-
 دلر بيله چاليشدور .

اي اهالى اسزده . دوسكوزى ، دوشكوزى
 بيلكر دوشلر كوردن آرا ايشيك ، دوشلر كركه
 ياشيك ، الاله زورهرك . ملك و مانق ، اسلاي
 قورونلر كي بونن مفس و بونن موز بروجوه
 ده اولاشر هادى اهالى وطنيله باشته
 على رضا

قوجصار سياحتنده بره صاحبه

طوطوش قريه سنده بر خاندانك اولمسته
 سفار اولدم . اقامته يازم ساعت قائلن اولسته
 رغماً حوادث سرفاليسى عموچدر خوش
 آيدى به ، حوادث سورمه برر ايكيشر كركه
 باشلانديلر . غنمكارلر حوادندن اولنرله اوقاف
 تفك مصاحبه ايدن كنه اليبلى . سولوق
 سبيل ، آق حقاللى بو سال دئيه قبودن
 كردى سلايدن سكر اكال ادب و تربيه ايله
 صف ناله اولمور روق تيرك اليرله بر از
 زحمتيله لاسنه طولماسى كنى ساردنى سينارده
 سنى آتيدى . حقالى ايدلر ك كندرينجه
 ذهني طورولتدندن سكر ايزو توجه ايدو
 رك سويليشلان . و زلرلى ديكتر فقط كندى يده
 برنى سولك وضعتى كوستر بر عين زمانده
 بر كستاحق باهجنده ملاحظه ايدو
 سويليمز . اختيارك فكرنده كنى آقلاق
 اوزره صوردم :

— عوجه آرك نه د

كندى كى بك اختييارلامش كرتلى قيسك
 كاربه طولانين اسكى . صايدنك يوزيه
 دوكلان يرتيلر نيك كركه كسيه سينار مسك
 سياه دو مانك كناقته بورون سپاسنامه ايتباط
 اظهار ايدو رك سولدى .

İntibah, 25 Şubat 1335/1919, S. 1, s. 1–2. (Günümüz Harfleriyle)

Numrosu: 1

Tarihi te'sisi: 1335

Müdür-i mes'ul: Hadimî zâde Mehmet Emin

Abone Şeraiti:

Seneliği: Konya için 120, Taşra için 130 kuruştur

Altı Aylığı: Konya için 70, Taşra için 75 kuruştur

Memâlik-i Ecnebiye için: Seneliği 30, Altı Aylığı 17 Franktır

İdarehanesi:

Konya: İstanbul Caddesinde daire-i mahsusadır

Telgraf Adresi: Konya'da İntibah gazetesi

İlânât için ayrıca görüşülür

Konya İNTİBAH Halid

Şimdilik haftada bir defa çıkar, müstakilü'l-efkâr Osmanlı gazetesidir

Nüshası (100) paradır 24 Cemazievvel 337 . Perşembe, 25 Şubat 1335/1919

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

Baştaki El Yazılı Kısım:

“İbrahim Hakkı Konyalı'nın Konya'da İslah-ı Medâris-i İslâmiyye adlı İslâm Üniversitesinde okurken çıkan bu gazetenin devamlı muharriri idi. Baş makaleler onundur. İ. H. Konyalı 1978. İmza”

Namı Akdes Hazreti Rabb-i Yezdân ve Ruhaniyet-i Cenab-ı Eşref-i Peygamberânın berekât ve nefahâtına mütevevssilen intişara başlayan (İntibah) rüfekâ-i muhteremesine ve kârîîn-i kirâmına arz-ı ihtiram eyler.

Gazetemiz

İnsanı sair hayvanattan fark ve temyiz eden hassalarının en birincisi ifade-i meramıdır. İnsan arzu ettiği şeyleri ebna-yı nev'ini anlatmağa ve bu suretle kendi âleminde kendi ihtiyacâtını temin ve ihtisasatını izhar ile hukukunu müdafaaya muktedir olabilir. Hallâk-ı Cihan mahlûkatı türlü türlü alet-i müdafaa ile mücehhez halk buyurduğu halde insan gibi bir mahlûk-ı mübeccelini böyle aletlerden arı zannolunacak bir şekil ve surette ibda' buyurmuştur. Filhakika insanın kendi bedeninde mahlûk bir alet-i cârihası yoktur. Fakat insan muhit-i bedenisini haricinde cerh ve def'a sâlih ne kadar mevadd var ise anları matlûb bir vaz' ve şekle ifrağ ile isti'male mahirü'l- ukul bir kemal ile müstaidir. Malik olduğu meleke-i akıl ve iz'an sayesinde her an terakki ve tealiye ait büyük bir kabiliyeti haizdir. Anın için ahval ve zaman tebeddül ettiği halde şekli mahiyeti tebeddül etmeyen bir alet-i müdafaa böyle bir mahlûk-ı zi kemale elvermez. İcabına göre terakki kabiliyetini haiz bir alet ile mücehhez bulunması insanın mahzar olduğu Ahsen-i Takvîm muktezasıdır. Şu halde insanın hukukunu müdafaa için isti'mal edeceği aleti akli ve lisanıdır. Bunlar ile ihkâk-ı hak edemez ise haiz olduğu kuvve-i ameliyye ile âlemde mevcut mevâddan istifade yolunu arayabilir, türlü türlü alet ittihaz eder. Bu

cidalgâh-ı fenâda müdafaa-i hukuku için koşar, gezer. Binaenaleyh insana lâıyk olan hakkını müdafaa için evvela lisanıyla ve anın tercüman-ı bülend âvâzı olan kalemiyle çalışmaktır. Bakınız ki her mütemeddin kavmin sınıf-ı muhtelifinde nâşir-i efkâr olarak birçok gazeteler çıkar. Bunlarla da pek çok işler görülür. Gazetesi olmayan herhangi bir kavim dilsiz bir kavim demektir. Böyle lisanı bulunmayan söz söylemeye muktedir olmayan bir cemiyet nasıl olur da ihtiyacını temin hukukunu müdafaa edebilir. En munsıf ve mürüvvetkâr bir kuvvetin karşısında olsa bile istifa-ı hukuk edemez. Çünkü söyleyemez, derdini anlatamaz, beyhude yere homurdanır durur; hatta işini sözle bitirmek mümkün iken dilsizlik yüzünden silâha sarılır. Bundan da fâide yerine mazarrat görür işte bu haldir ki memleketimizi pek büyük musibetlere uğrattı. Daima memlekette bir ekalliyet, azım bir ekseriyeti bu ekseriyetin fikir ve kanaatine riayet etmeyerek idare etti. Velhasıl baş bedene uymadı. Kafa bir türlü şart-ı hayata, cesed de onun zıddı diğeri bir şart-ı hayata tâbi olarak yaşamak istedi. Bu ise kavânin-i İlahîye ile kâbil-i tatbîk olmadığından bi'n-netice başı başka bedeni başka olan bir mahluk-ı garîb ve memsûhda zaafdan zafa uğradı ve hâlâ da kendini kurtaramadı. İdare eden ekalliyet idare edilen ekseriyetin fikir ve kanaati hilâfına ister bilerek ister bilmeyerek hareket ettikçe bir şem-i halâsa nail olmak gayr-ı kabildir. Zan olunduğu gibi memleketimizde bir efkâr-ı umumîye yok değildir. Bilakis pek kavî ve muannid surette mevcuttur. Fakat mevcudiyetini izhâr edecek vasıttan mahrumdur. O da bugün ihtiyacât-ı medeniyyenin en mühimlerinden biri olan gazetedir.

Biz bu vazifey-i acizâneyi ifa etmek üzere (İntibah)ımızı neşre cür'et ediyoruz, bunda ahalimizin efkâr ve hissiyatını yazmak istiyoruz. Görüyoruz ki hükümet bir şeyi yapacak olur efkâr-ı umumîye de bunu kabul itmez; fakat kabul etmediğini ve ne için kabul etmediğini de söyleyemez. Susar hükümet de halk bu işe razı sanır; tatbîkine girişir bir türlü fâide göremez.

Yine görürüz ki mesâlih-i milliyenin muazzamâtı Payitahtta kararlaşır, taşraların fikir ve kanaati taharri edilemez ve yine bu mesalihin temşidinde bin türlü müşkilâta ma'ruz kalınır. Cebre ve şiddete müracaata iltica olmaktan başka bir çare olmuyor bu da pek aksi neticeler hâsıl ediyor, yine görüyoruz ki: Payitaht gazeteleri yaza yaza hükümete bazı şeyler kabul ettiriyor. Hâlbuki taşra efkârı umumîye-i sâmitesini buna da muârız bulunuyor da yine aynı akâmete duçar oluyor. Bu husustaki noksan münhasıran ekseriyeti teşkil eden taşra efkâr-ı umumîyesine âdem-i riâyetde aranmalıdır. Eğer taşra efkârı tamamen anlaşılrsa ve ona göre bir hattıhareket takib edilse bu akametlere uğramayacağı pek aşikârdır. Efrâd ve cemaatin hukuku kâbil-i inkâr olmadığı böyle bir asırda hak sahibinin efkâr ve mutalebâtını dinlememek nasıl olur? Dinlemeye dinlemeye hareket olunursa halimiz ne şekil alır? Biz işte şu müşkilâtın kısmen olsun izalesine bir çare olmak üzere muhitimizin efkâr ve hissiyatını neşre edeceğiz. Biz bu vazife-i vataniyyeyi hakkıyla ifaya elimizden geldiği kadar çalışacağız; ba'dema ikinci cihet olan efkâr-ı hissiyata riayet bu milletin mukadderatıyla meşgul bulunan zevata raci'dir.

İntibah

Ahali Vazife Başına

İlanı Meşrutiyet'ten beri hiçbir asırda emsali görülmedik, işitilmedik azim felaketler, büyük zulümler, kanlı, feci vakıalar geçirdiğimiz ve hala da geçirmekte olduğumuz ma'lumumuzdur.

Biz bu felaketlerin daima Hükümet kuvvetine istinad iden eşhas tarafından ibka' idilmekte olduğunu pek ala biliyoruz. Fakat buna mani olmak için ne gibi tedabire sarılmak lazım olduğunu bir vakit düşünmedik hala da düşünmüyoruz evet! Mülk ve milletin kurtulması için yegâne bir tarik varsa o da millet hükümete karşı hakkını vazifesini bilmek ve isti'mal itmekden ibarettir. Bundan başka çare-i selamet olamaz. Millet ekseriyeti itibariyle hükümetin üzerinde bir amir bir hâkimdir. Hükümet adamlarını kendi intihab(seçmek) ider. Eline bir ta'limat verir. O talimat dairesinde efrad ahali üzerinde icra-yı ahkâm itmesini emreder ve göz altından icraatına bakar. Eğer talimat hilafında bir hareket görür ise derhal divana çeker. Hükümünü verir. Buna hâkimiyet-i milliye tabir olunur ki bu; milletin bir hakkı, bir vazife-i esasiyesidir. Millet, bu vazifesini ibkaya(devamlı etmek) borçludur. Fakat ahalinin çokluğuna Binaen bu vazife-i umumi efrad tarafından her zaman her mesele hakkında ifası gayri mümkün olduğundan içlerinden bazı kimseler intihab ile bu vazife onlara tevdi edilmek âdeti kabul edilmiştir.

Bu intihab olunan kimselere de 'heyeti mebusan' ta'bir olunur. Heyeti mebusana tevdi idilen vazife gayet mühim hakkı hayat, memet meselesi olduğundan mebusu intihabında ahalinin son derece mütebassırâne davranması istikametinden, sebat ve metanetden en ziyade emin olduğu adamları bulup anları intihab itmek ve kazandırmak için bütün mevcudiyetle çalışmak icab ider. Belediye azasının da mebusan intihabında büyük tesiri olacağını düşünerek belediyeye en namuslu, metanetli, ahali taraftarı olan kimselerin intihab edilmesine de ziyade ulviyet vermelidir. Ahali mebusalarını intihab itmekle vazifelerini ikmal itmiş olunmazlar. Anlara muavenet, muzaharet etmek de lazımdır.

Ahali daima gazeteleri mütalaa ider. Hükümet ile mebusan arasında cereyan iden muamelata dikkat ider. Eğer tecavüz vukuunu hisseder ise derhal protesto ider. Daha olmadığında hâkimiyeti milliye kuvvetine müracaat ider. Hâkimiyet-i milliye; ekser ahalinin ittifakıyla tecelli ider. Bu da ahalinin hali ictimada bulunması memleket işlerini müzakere ile kararlar ittihaz iderek kararların infazi için müttefiken çalışmağa vaktiyle alışmasıyla meydana gelir. Şimdiye kadar bu hususta biz büyük hatalar irtikab ittik. Neticede her dürlü belaları başımıza getirdik. Bundan sonra olsun bari aklımızı başımıza alalım bu atalete bu uyuşukluğa nihayet virelim daima birleşerek mülk ve milletin, ırz ve namusun, mal ve canın muhafazası için müzakereler yaparak el birliğiyle çalışmak merakını taşıyalım. İşte böyle çalışmanın ismine de fırkacılık tabir olunur. Bazı kimselerin saf dil ahali arasına sokularak fırkacılık bir hafiflikdir şer'an de mezmumdur esasen faidesiz bir şeydir yahud şimdi zamanı degildir gibi iğfalat da bulduklarını hep biliyoruz. Mülk ve milletin selameti için birleşerek yardımlaşarak çalışmak bir fırkacılıktır. Bunun neresi hafiflikdir neresi Şer'an mezmumdur ve hangi noktası faidesizdir. Bunun zamanı bütün mukaddesat ayaklar altında çiğnendiği bu zaman değil de ya ne zamandır diye böylelere cevap virerek isyan itmelidir. Bu manaya olan fırkacılık memleketle, din ile ırz ve namusla mal ve canla alakası olan her ferdin üzerine farizadır. Hal-i hazırda mevcut olan fırkaların bir kısmı ittihad ruhunu yaşatmak için muhtelif namlar altında teşekkül itmiş fırkalarlardır. Bir

kısının da ne gibi bir meslek iltizam ittikleri herkesçe malum değildir. Kaldı biz (Hürriyet ve İtilaf Fırkası) bu firka mesleği, namus ve haysiyeti, istikamet ve metaneti kâinatça malum olmuş itimadı ammeyi kazanmış bir firkadır. Bu firkanın ileri gelen adamları vaktiyle İttihatçıların kanlı pençelerinden zavallı milleti kurtarmak için pek çok çalışmış son derece sebat ve metanet göstermişlerdi. Nihayet ahaliden matlub derecede Muavenet göremedinden malub olarak zavallı milletle beraber ezildiler bozuldular. Şimdi komşu devletlerin tazyikiyle o kanlı katillerin kaçması üzerine (Hürriyet ve İtilaf) mücahidleri mahbuslardan, menfalardan(sürgün yeri), kabirden çıkar gibi çıktılar geldiler zavallı milletin imdadına yetişmek üzere yine meydana atıldılar. Fırkayı şubeleriyle beraber birçok yerlerde açtılar milleti kurtarmak için bütün mevcudiyetleriyle çalışıyorlar.

Ey ahali! Siz de dostunuzu düşmanınızı biliniz. Düşmanlarınızdan aralaşınız. Dostlarınıza yanaşınız. El ele vererek mülk ve milleti İslamiyet'i kurtarınız. Bundan mukaddes, bundan muazzez bir vazife daha olamaz. Haydi, ahali vazife başına...

Ali Rıza

بومضربانه تابع اولاسونلر بو نثر قلمك ماهيتي كندولري زدن وعنا قدير ايدلر بويلاواهي مجادلهلر قارشى مدهندن عاجز اولداني بزم يله برابر جهن اهتراف ايدر بيوردن خشمك اذكيه باغ سورمش اولسا - سونلار چونكه معارضه لاره كندى حفسر قنلرني بيابره سكست سول بويلا چكي يك كوزل تخمين ايدلر فقط مقصد ينشده عجلده قور كسب شدت ايدره اوقمعه اولدر تقرب ايشان اوله جعفر ايك ايچون صوصق ، لازمدر شمدى بقدر ايتديكي ندر يايه ملك كوز يانلرني سيان كيشي كيشي نفس الدر برن برخر مقدره شديجت ورمك خاطر يزه گلسر يالكر كوزلگ آرزوسى اظهار ايتك ايترز مانع و مان بولده اديته قاع اولدويمز ايچون بولده بولدهز دولو اكليد ايدن ورونك شرد عيني ايتيه جاي ايشان محم الدين اقدى يده جاي ايدرز يك عرق لار ظاهرني استحصاليه اعتدال ايله فكر سورسو نلر جناب مريضيه ايتيه ايتيه كيشه برسي و ييه من لکن ميرت نيويي محرمي ايدلر سورده صوصق رسا سالم بر طرف ايله فايده واصل اوله سيه - بيكاريه ايميد اولر لك شو مريضه جويك ماضيه نه عام بولم كيشه سينلر چونكه شيو جويان ن و ن واسفانده ايشان بعضي اشخاص استينا ايدلر يسه بوضيدين محرمين انكاري لاش ايدلر و ايتيه كده حق واردر چونكه ماني و حال اوله درر كورون طاع قلاوز ايتيه من .

آباد

قوتيه و آتياه و ميره نه محرم و يك لازم غزوه ا

نام جليل خدا و روحانيت جناب صاحبها (عليه السلام) ايله يكي اشاره باشلايه كزي شيش ايدن اولك نسخه كزي اوقومقه مستشير اولدم . آرقدا شتر بيكزه برابر سزي اوقومالرده سلام و احترام ياز بيورسيك . ابراز بيوريلان بو سن احترامگزه . اوه لازمه استاينكار بيكزه قارشى بنده سزي بر قار صفتيله جيل و ايقاله مريض نكرتم ايلرم . ان ارشاده كي موارنكره ، حيات سايه ده كي ماحيه بگره اولاسن ايتدا كر ثانيا باش مقاله كز بر سر آت بيسان ، بر لوحه ماشا تشكيل ايدلر . طوفريسي استقبالي ايچون بكا بيورك ايدلر بخش ايدلر اوت ا ين ا ار سوزده - ن افتتاح كز دن چيلر ايچون بر نفعه حيات ، دولتر ايچون ده بر شمه

سلامت حسن ايدلر دم اسم طالب كزي ده آريجه سعادت ملك و ملت نامه بر فال خير تاني ايلدم . اي اناه ا اي جديت بته ا اگر سن بنش ارقدا نلر كي منفعت شخصه اعقب ايجز و هيچ بر قوزدن قورقمازده باش مقاله كده كوستريديك مسلك كده نيات ايدر ايسك يعنى حكومه قارشى انكار ملك حق ترجمان و اجول ملكك طوغريجه واسطه بياني اولورسك ايدن اولك شون عتاليلر سك متدارك والي الابد مريون شكر ايك اوله جعفر . ايشه بنده بر حر عتالي صفتيله او وعدا ايچون ده آريجه كاشميدن عرض شتماري ايلوردم بته عين صلاحيله سندن زجا ايدلوردم كه عيظمه عام اولوق اوزره ندرى درعه ده ايدلر كنگر افكار و حسيابه رعيت ايدلر كي قدرجه زمانداران دولتي - ياكز اوله دخی - نقد و رشاد ايتكدن چك مديگر زيرا بيورسكزه مانع عامه به فاقه اوله ب طرف تقدير حق و حقيقي بيولر ايتالره قوشى خدار بر نك كوردر ، وطني بر وطنه دور :

بته بيورسكزه بو مات ا سندن سكوت ايتكده ا وظيفه مني بيولر حقي استعمال ايتكده محو اولوشدن ايتمه پارلاي ماضيه مالك اولان بودلر زده بته عين خستالنه حيات نهاكده قالمشدر . آرتق انصاف ايتك زمانى كايوب كيمكده دور . دكي ؟

درتليك سوزي دلي سويله من ، منلى نوقدر معينا ارمش ا . . .

عزيم ا باشكيزده آخر تدبيري نلن ايدلوردم با بر مراجعت دسا رار آتده عرض ايتكزين سوزده نهايت ورمه بيكيم بته ديمكي تدبيريك وصله ، او جاز اولدويم عتاليله بنده اكرى - بو بودلك دونديكي قدر وطندا شتر ماله طلائعق مجازن باينده قوتوشوب حالاشوق ايتايوردم ايشه بو آرزو ايله بعض مقاله لار نامسالاق سودا - سندر م اعطاي كوشه قورل كوستر بر سه كزه تكرار ايدرم كه او صلاحيتي استمهاله بو صورتله واسطه اولورسه كز ايشار ايدلر كي ايدلر كورده بته صالحه مدين بر مقدارني اوزره تخصيص ايدلرم ، اطلب افكار بدن اولورق آراق بر مقاله جك قديم ايدرم . خادمل فقير الدين

آباد

مسلك و خنده منزي قدر ايله ماوشنده بولاجقاري وعه بيوران متدر قلملره بيان اشكر ايلرز .

ولايت خجالت

تعيين . . . واليه لايت جلالك اذديتك داخله افكار ت جليله سي درعه ده بيورمريه بناه قوتيه ولايتي وكايتي دفتر دارك اذدي به توديع ايله شهر حال رويدنك آت ايجي بجهشبه كچه سن درسه سادته حركت بيورده شلرود .

آباد

قوتيه من ايچون خدمات كرده لري سبت ايدن مشاواه حضرت ايريه افكار ت جليله وثايقه سنده خيري موفقتيلر حق ايدرز

§

كچلرده عذرات وقفيه مك مريضه سي ايتاينده مريضه اشتراك ايدن بر ضابطك اهالي طرفيدن دوجار مجاوز اولسي كني مؤسف بر حاله ميدان ورنديكي خير اذيق جدا ناسف ايشك تكريره امكان ورنه مني ايدرز في الحقيقه بومز ايدم ايله علاقه دار افكار ميناشنده بر افضال وجودي ايله شايع اولشيدى بده احتياج اوزره مريضه اشتراك اولوب غيركضربله تايند منعت داعيه سته معطوف اولدويمه قناعته ايدلر و كلان بر اغيار ايدى بز بوكا اهميت و بر مضم ايتيه كده شايان اهميت اولدوني اارندن اكلار شتر عين افعال و اغيارون ديگر نقطه سنده م شيوعي بولم بر مناسب سرك ظهورينه سينا اول ايتاميك آديشه نه امكان ورمكده دور .

بته بر ضابط واقف چيفلكي استبحار ايدر و اوله تنظيم ايدلان بر خريطه اوزرته تصرف باشلاو حالوكر خريطه ملك كوستريديكي حدود ماننده قراري مجاوره اهاليه نك سنده خاقاق ايله منصرف اولدوني اراديسي وار ايش متعاجر ايله اهالي ارادينه بر مانزه قومي آجيلور و بالطبع صيرت رسميه ده مسئله نك سلى زمان ايستر زراع اهالينك بومدمه تحمل اولدوني ايچون بر خشتود سزلق ده اراده حكم سوردمه باشلاو اكر چه بولم با سنده تصرف ايدلر ان اراضى بر خريطه ايله ضبط اولدوني كشي صحیح ايسر بر آن اول ايشك صورت حله اقتران سلامت مملكت نقطه سندن مهسدر مرسنك نظر دقتي جاب ايدرز .

§

بوزره مراك ولايت بلديه اعضالنه انتخاب اولسي لازم كان اتى اعضالنه مامله انتخابيسي شياط نسايقده ختام بولورق تصريف آرا تقيمه سنده حريت و ايتلاف نامزدارندن درويش بگر زادم

***İntibah*, 8 Mart 1335/1919, S. 2, s. 1–2. (Günümüz Harfleriyle)**

Numrosu: 2

Tarihi te'sisi: 1335

Müdiri mes'ul ve sahibi imtiyazı: Ali Rıza

Abone Şeraiti:

Seneliği: Konya için 120 altı aylık 70 kuruştur

Taşra için: 130, altı aylık 75 kuruştur

Memalik-i ecnebiye için: 30 altı aylık 17 franktır.

İdarehanesi: Konya'da Paşa Dairesi'nde daire-i mahsusadır

Telraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH *Halid*

Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakil-ül efkâr Osmanlı gazetesidir.

Nüshası (100) paradır. fi 6 Cemazi el Ahir 337 Cumaertesi fi 8 Mart 1335

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

(Ağabeylerimiz)

İstanbul matbuatı irfan ve izanca bizim büyüklerimiz, ağabeylerimizdir. Her zaman hürmetlerini tanır irşad ettikleri hayırlı yola gitmeyi vazife biliriz. Bununla beraber kendilerinden gördüğümüz hataya karşı mukabele etmeyi mugayir-i edep değil belki bilakis sükûtu muhal-i hürmet görürüz. Bahusus muhitimizce hüsnü telakkiye mazhar olmayan neşriyatı tenkit hususunda vatana karşı kendimizi medyun (borçlu) addederiz. Çünkü payitaht matbuatının muhit-i Osmaniye verdiği ihtizazat ve temevvücat (dalgalanma) biz de müstefit veya mutazzarır oluruz. İstifadeye karşı teşekkür, mazerete karşı teneffür (nefret etme) de bizim hakkımızdır. Şu günlerde ağabeylerimiz arasında açılan tarik-i cidal muhitimizde sui te'sirden hâlî kalmıyor. Karanlık mazilerimizden bir kısmını gözlerimizin önüne getiriyor, yüreklerimizi titretiyor ciğer kanıyla milletin sinesine nakşedilen sergüzeştimiz (macera) tanzir (benzetme) edilmekte olduğu dide-i teessüfle görülmeye başlıyor.

Bir zaman idi ki meclis-i mebusanda vazifelerini bihakkın takdir eden bazı mebuslarımız cansiperane milletin saadetine çalışıyorlar ve takip ettikleri gaye-i saate vusul(ulaşma, erişme) için mazlum millete ümitler bahşediyorlar idi. İşte o demlerde bu günkü kanlı serencamımızı hazırlayan kuvvetin desais-i melanetkaranesinin hadimi olan (Tanin) ve ihvanı aynı bu günkü gibi bir tarik-i cidal-ı müfsidat açmıştı, açmıştı ama ne zehirler saçmıştı. Şeriat, İslamiyet, meslek-i ilim vesaire ne kadar mukaddesat, milleti çıldırtacak ne kadar şeair var ise cümlesine birden çatmış idi. Eşhasın namus ve haysiyetine bile sataşmış idi. Buna karşı bigâne duramayan alakadaran ise müvazene-i fikr ve basiretini muhafaza edemeyerek bir tufân-ı huruşan gibi coşmuş idi. İşte bu hayhuy cidal ile milletin şehrahi saadetine bir takım dikenler birçok engeller ihdas ettiler. Nice nice fecayi'(bela) icadına imkân buldular. Otuz bir Martlar mı dersin neler neler! Bu mekr-i iblis pesendaneyi o

muhterisler onu da bilirler mi? Zaman buldukça tatbikiyle istifadeye koşmazlar mı? Ama bundan vatan ve millet zarar görecekmifş ne vazifeleri. Bunların böyle endifşeden azade oldukları hakaiki vazifeden değil midir?

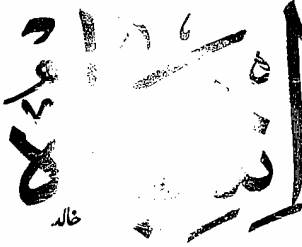
Hiçbir vakit çekinmezler ve çekinmiyorlar. Son günlerde Hürriyet ve İtilaf'ın mevki-i iktidara gelmesi şayiası deveran etmeye başlayınca o muhteris kanlı dimağlar var kuvveti pazuya vererek küpe bindiler. Planı kamcû ettiler. Evirdiler çevirdiler nihayet yine matbuat sahasında bir tufan-ı cidal icadına bezl-i mukadderat ettiler. Ona buna billtizam ve bilalüzum çattılar. Bundan maksat bir şuriş(karışıklık) ihdas ederek milletin mesalihına hâkim olan makamatı teredüd ve tehire ilka ile bedbaht milletin başına yeni bir devr-i felaket açmaktan başka bir şey değildir. Hürriyet ve İtilaf mevki-i iktidara gelir ise ne olur imiş? İdare edemez imiş? Ne ala! Bir fırkanın hasmay-ı siyasiyesi için bu fırsat bir ganimettir. Hail değil saik olmalı. Mevki-i iktidara getirip de idare edemediklerini millete gösterip nazardan düşürmeli idi. Biz böyle muhakeme ettiğiniz için bu yaygaralardan Hürriyet ve İtilaf'ın bihakkın tedvir-i umura muktedir bir fırka olduğuna hüküm ederiz. Ve kemal-i hamiyet ve ciddiyet ile bu emri-i hayrın husulünü Cenab-ı Haktan dileriz. Böyle idare edemeyeceği zannolunan bir fırkanın serkâre gelmesi menafi-i millet ile kabil-i tevfiik olmadığından buna mani olmak bir hamiyet bir vazife-i vataniyedir diyebiliyorsanız evet öyle olabilir. Fakat mani olacak kalemin şüpheden azade bir maziye malik olması lazım ve mani olmak için ihtiyar olunacak tarikin böyle hatıranan değil meşru ve makul olması labüdd olsa gerektir. Bu tarikin mahiyeti ise pek acı ve elim tecrübemizle taayyün ettiğinden biz bu hareketi bir daha iktisabı hayat etmemek üzere sahne-i hayattan çekilen İttihad ve Terakki lâşesinin intişar eden iğrenç bir rayiha-i(koku) müfsidatı olmak üzere telakki ederiz. Bahusus jurnal neşretmek gibi modası geçmiş ayak tapırdısına müracaatı İttihad'ın öz malından sayarız. Bu vadide cevelan eden kalemi satır başına değil kelime başına ben ittihatçı değilim nakaratını tekrar etse bile koyu ittihatçı tanırız. Ve başka türlü sü elimizden gelmez. Ne garip z'um ki hala hakan-ı mağfurun gıybetini etmekten bir türlü vazgeçilmiyor. Acaba İttihat idaresi murevviçleri(yönelen) bu entrikanın millet nazarında iflas ettiğini bilmiyorlar mı. Kendi idarelerini idare-i sabika ile mukayeseden hayâ etmiyorlar mı bundan mutlakiyet-i idareye tercih anlaşılmasın biz yalnız iki devrin millet üzerinde icra-ı tesiratı nazara alınsın demek isteriz. İcab ederse her iki devrin mahiyet ve asarını da ayrıca tetkik ederiz.

İltizam edilen tarikin bu kadar sakim (hasta keyifsiz) ve korkunç olmasıyla beraber bu yola giden kalemin İttihad ve Terakki'nin çala kamçı milleti ezdiği günlere İttihat İdaresi'ne karşı hiç telaş göstermemesi bizi şüpheye düşürse yeri değil midir? Velhasıl şu günümüzde böyle muzır mücadele kapısını açmağı hubb-u vatanla çarpan bir kalpten sudür etmez itikadındayız. Ve uyuyan fitneyi uyandıranın Allah müstehâkını versin demekten kendimizi bir türlü alamayız.

Şimdi biz ağabeylerimizden rica ederiz ki bu mücadeleyi kessinler. Zavallı ahalinin saha-i felaha atılmak üzere sarf edeceği emekleri heba etmesinler. Çekilen çile kifayet eder. Biraz halkı kendine bıraksınlar. Bilhassa Ali Kemal Bey'den istirham ederiz. Bu muzır cereyana tabi olmasınlar. Bu entrikanın mahiyetini kendileri nerden rana-i (iyi güzel hoş) takdir ederler. Böyle vahi (manasız) mücadeleler karşı müdafaadan aciz olduğunu bizim ile beraber cihan itiraf eder. Beyhude hasmın

ekmeğine yağ sürmüş olmasınlar. Çünkü muarızları da kendi haksızlıklarını bilir misket-i cevap verileceğini pek güzel tahmin ederler. Fakat maksat başkadır. Mücadele ne kadar kesb-i şiddet ederse o maksada o kadar takarrüb edilmiş olacaktır. Onun için susmak lazımdır. Şimdiye kadar ettiği neşriyatla milletin gözyaşlarını silen, geniş geniş nefes aldırın bir muharrir-i muktedire nasihat vermek hatırımıza gelmez. Yalnız gönlümüzün arzusunu izhar etmek isteriz. Menafi-i vatan bu yolda olduğuna kani olduğumuz için böyle söyleriz. Düello teklif eden ve bunun meşruiyetini isbata çalışan Necm-el din Efendi”ye de reca ederiz. Pek amik olan gayelerini istihsalde itidal ile tefekkür buyursunlar. Cenab-ı Murtazaya (silik) kimse bir şey diyemez. Lakin Siret-i Nebeviyyeyi taharri ederlerse daha sahih daha salim bir tarik ile gayelerine vasıl olabileceklerine ümitvarız. Tek şu arbede cüyanın maksadına hadim yola gitmesinler çünkü şu cereyana ne memnun ve istifadeye alışın bazı eşhas istisna edilirse bu arbededen muhitimiz efkârı telaş ediyor ve etmekte hakkı vardır. Çünkü mazi ve hal ortadadır. Görünen dağ kılavuz istemez.

İntibah

نومبرو ۴	قوتیه	تاریخ تاسیسی ۱۳۳۵
اداره خانسی		ساحب: امیر آزمو و مدیر مسئولی:
قوتیه: بهادار اثره سنده ما اثره مخصوصه در		عل رضا
تعارف آدرسی		آبونه شرالطی:
قوتیه ده انقباه غزنه سی		سنه لکی آتی آبی
اعلانات ایچون آریجه کوروشیاور		قوتیه ایچون ۱۷۰ ۷۰ نر وشدر
		طبره ۱۳۰۰ ۷۵ ۰
		ممالک اجنیه ۳۰ ۱۷ نر وشدر

شعبه لک هفته دهر برده جیقا مسئله لک افکار عثمانی غزنه سیدر

نسخه سی (۱۰۰) باره در ۱۶ جمادی الآخر ۲۲۷ ۳۳۵ ۱۹ مارت ۱۳۳۵ کیش نشخار ۵ نر وشدر

- قایبه -

اول و آخر اتحادیه بر درلو قایبامان
 افقره و قوتیه و اوقسوت انکیز اوجاگ
 سونه سندن سر کدره نرک گوشه، بوجاق
 قاجیه ساندن منظر درجه مذوق و شادی
 طوبه مبرودی، به دور نرسه امانتیار اسپاه
 سندن حزن و کدر نیر لاری.

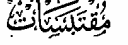
عجبا رنه دندی؟ سنه لری اوجزب
 مشؤمک غدار الیه سون خانک طوزی،
 دو مانک ویا حق بره دو کمان جگر باه، باه
 یکینرک قانی سی بوجس وچمانی به غلبه
 جاپورودی، ووقسه دما باشقه سیرلی
 واره ی؟ بورالری لاشیه تقدیر ایچون
 خاقمزلک بویاده سه منظر ایندی ققطه ی
 تاین اینک و تحولات روحیه سنک تاج
 اولدنی محیط معنوی و علم نکرینی بیلک
 اقتضا ایدر، اینته شو حقیقی کتف ایچون
 امانتیار حرارته تعقیب ایندی سلسله
 حوادنه آتیر برمک کاید:

طمنک اینفناشنه قدر اوراق حوادنه
 عطف اهمیت اینین رکنه عظیمه حوادنه دن
 صورکه بوتون انظار دقتی قایبه حوادنه
 حصر ایتمک باشلا دی، غزنه حوادنه بویوک
 رلاقیدی کوسترن حق کنده کنده
 غزنه اوقوبانلره بیه قیزان خلق عادت
 غزنه دوشکونی کنده، غزنه بایلرینک
 دکان و کلابری وینه لکی دکانی منظره سی
 کیدی، اینته بوسه لکدره تعقیب ایدیان
 قایبه ی وینی قایبه نک حالدر، افکار
 هر وینک مله بیت خاصه منظر اولدنی
 بوجول ناکمانی به انضمام ایدن عجیب بر
 استباط نهانی بک رعنا سورنده امانت ایندی
 بانر، کزکه بر قایبه موقع اقتداره کلیر
 وهان بوجوادن حرارتله کوزدن کچون
 خلقک سبانه امید سزک، خوشنودسز
 لقی علامتی اوتونمغه باشلار و جوق کیمدن
 وقومات بوخطوط وجهیه نک اقدام ایندی
 مبناری بحجم ایدر.

استیباط نهانی دیدیکمز بوجانه شاشیق
 الدن کلیر شیردن دکدر، وینک قسم
 منوری دیدیکمز ذوات وپایی تحت مطربانی
 برهیت رکلی نوقدر ننا اینسه، کویاره
 جینقارسه نصادف اراووک سپای هر وینده
 بوشاه نری استحقاق ایله تکذیب ایدن
 بر شکل وضع مصرأ نخی ایدر، وکاهی
 نصادف اولنور که بشون دودا فترده کوزلده
 روحک استکفاف وتره لرینی تصور ایدن
 بر غریب انحراف و تقاض کوروزور.

نتیجه ده زمان ووقعات خفاک بو دعوا
 سنده معنی اولدنی امانت ایدر، بوندا طولانی
 بر در لر اهالیله بر نشنه سرور نخی
 ایدمبور، بینه انکافی آندیشه لر اراج
 انکدن کیری طور مبرودی، چونکه
 محیطی نور قایلده کورده کچک خلافتک
 زواله اینتاقی بی چاره مانک الدن کلیر
 کنده کیردای مهینسه عمداً افسا ایدن
 سیاست خونخوارانه نک ضد خاصه برفوت
 و سیاست حاکم کورده کچک کنده شیره
 سلاسه آتاق باسش عد ایدم مبرودی
 حریت و استقلالک موقع اقتداره کچمسی
 حوادنک انشعاری آنده محیطلر بو
 حقیقتک بارزدلانی کوسترمش بولنورودی
 بوجادنه بی خبر آلان هر سپاند بر بناشت
 انصراح طایفور، کوزلردن انوار شطارت
 جوشور، هر کس بحیثه اعمالی صاغندن
 وریشلر جه سنه بر سرور قوشور، والحاصل
 اون سنه دتیری اقتدره حسن اولیمان بر
 معزوت تورانور مملکتک خاک و افلاکی
 طولاشیورودی، اتحاد و ترقی پنا کرائی ایله
 مسکین بندکانی بولمه ایا ساسک شمشاتندن
 دردناک وسینه چاک اولماری طبعیدر، فقط
 بومانم کزین شردمه نک منظره سی بویوک
 بر شوره ایزام کون جنازه ظهور ایدن ر
 خانه ی آکبره جوق نسینده دور، دیک
 اولیور که حریت و استقلالی موقع اقتدره
 کورده کچک اتحاد و ترقی نجه ظهور و غدرندن

آزاد اولدینه اهالی بر درلو قایم اوله میور
 و بوندا اولانی هیچ بر محمول و تبدیلدن
 ذوق آله میور، انشه دوه میور دش.
 شیمیدی عون حقله برنجی امانه نائل
 اولنله پارلانی کوزلر کاله اعنا ایله دیکر
 بر ققطه به توجه ایش بولنور که اوده قایبه نک
 شهر اهنده کی جالی و دیکنرک چاپه لانی،
 ایتده

 (سیاح دن)
 اطولیده اتحاد و ترقی پرو ایتداسی
 آن غزنه سی عیار خصوصی موسیو [زه بوو]
 غزنه سنه ازمیردن آتیدکی نغرافی کنیده
 ایشدر:

و اناطولیده کی اتحاد و ترقی تشکیلانی
 فعالیتنه دوام ایتکده در، ژون تورکلر
 ترخیص افر دینک بر قسم مه نیک سلاح لری
 آنا مشلر در، بوله چه داخل مملکتده واسع
 بر مقیاسده چه تشکیلانی یافتده در،
 بوجریانی اداره ایدنلر عوام کتله لرینه
 بولنله و یکملک تلقینانی با یوب اصحاب اراضیدن
 نارالاری ضبط ایتمک تشویق ایلکده در،

§

(یکی دیوان حرب صرفی)
 علی الموم سیات ماشیه ی، تقییل و تهجیر
 احکامه مملکتک بنیر حق حریه و روکده سی
 جرائمی تعقیب و قاعلری حکام ایله مشغول
 اوله جوق یکی دیوان حرب هر نیک کیفیت
 تشکی اراده سنیه با اقتران ایشدر

§

بوما ظهوری
 احتیاط ضابطلر دین کال بک اولغده کی
 خانه سنه درت بوما ظهور ایش و کندی سی
 دیوان حرب نسیم ایدلشدر

§

(استانبولده توقفات)
 ۱۰ مارت ۳۵ ده توقیف ایدیلرک
 پولیس مدیریه سوق ایدیلر شو نلردر:

İntibah, 19 Mart 1335/1919, S. 4, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Numrosu: 4

Tarihi te'sisi: 1335

Müdiri mes'ul ve sahibi imtiyazı: Ali Rıza

Abone Şeraiti :

Senelik: Konya için 120/ altı aylık 70 kuruştur

Taşra için: 130, altı aylık 75 kuruştur

Memalik-i ecnebiye için: 30/ altı aylık 17 franktır.

İdarehanesi: paşa dairesinde daire-i mahsusadır

Telgraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH

Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakil-ül efkar Osmanlı gazetesidir.

Nüshası (100) paradır. ... 16 Cemazi el Ahir 337 Charşamba ... 19 Mart 1335

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

-Kabine-

Evvel ve ahir ittihatçılığa bir türlü kaynamayan afakımız 'Konya' efsunengiz ocağın sönmesinden sergerdelerinin (kötü işlerde ele başı olan, başı bozuk, reis) köşe, bucağın kaçışmasından muntazır derecede zevk ve şadı (gönül ferahlığı) duyamıyordu, yine derununda elem kaynar, simasından hüznün ve keder fırlardı.

Acaba... nedendi? Senelerden beri o hizb-i meş'umun gaddar eliyle sönen hanumanın tozu, dumunu veya nahak yere dökülen ciger pare babayığitlerin kanı mı bu hissi vicdaniye galebe çalıyordu. Yoksa daha başka sebebler mi vardı? Buralarını layıkıyla takdir için halkımızın bu babda medd-i nazar ettiği noktayı tayin etmek ve tahvilat-ı ruhiyesinin tabi olduğu muhit-i manevi ve alem-i fikriyi bilmek iktiza eder. İşte şu hakikati keşf için ahalimizin hararetle takip ettiği silsile-i havadis bakıvermek kâfidir:

Tal'at'ın istifasına kadar evrakı havadise atf-ı ehemmiyet etmeyen bir kitle-yi azime bu hadiseden sonra bütün inzar-ı dikkatini kabine havadisine hasretmeye başladı. Gazete ve havadise büyük bir lakayt gösteren hatta kendi kendine gazete okuyanlara bile kızan halk adeta gazete düşkününü kesildi. Gazete bayilerinin dükkân ve kulubeleri vesika ekmeği dikkat-i manzarasını geçti. İşte bu tehalüklerde takip edilen gaye yeni kabine ve yeni kabinenin halidir. Efkâr-ı umumiyenin mülhemiyet-i hassasına mazhar olduğunu; bu tahavvül-ü nagehaniye inzimam eden acayip bir istinbat-ı nihani pek râna surette isbât etti. Bakarsınız ki bir kabine mevki-i iktidara gelir ve hemen bu havadisi hararetle gözden geçiren halkın simasında ümitsizlik, hoşnutsuzluk alaimi (işaret) okunmaya başlar ve çok geçmeden vukuat bu hutut-u (yazılar) vechiyeni ifade ettiği manaları tecessüm (cisimlendirme) eder.

İstinbat-ı (bir söz veya bir işten gizli manayı ortaya koymak) nihani (gizlilik, saklılık) dediğimiz bu halete şaşmamak elden gelir şeylerden değildir. Vatanın kısm-ı münevver dediğimiz

zevat ve Payitaht matbuatı bir heyet-i vükelayı ne kadar sena etse, göklere çıkarsa tesadüf olur ki simay-ı umumiyyede bu şهادetleri istihkar ile tekzip eden bir şekil ve vaz'ı muzıran tecelli eder. Gâh-i tesadüf olunur ki bütün dudaklarda gözlerde ruhun istinkâf ve tereddütlerini tasvir eden bir garip inhiraf (doğru yoldan sapma) takallüs (kasılma) görünür.

Neticede zaman-ı vukuat halkın bu davasında muhakk olduğunu isbat eder. Bundan dolayı bir müddettir ahalide bir neşe sürür tecelli edemiyor. Yine efkârını endişeler iz'ac etmekten geri durmuyordu. Çünkü muhitini nur kaplamış görmedikçe zulumatın zevaline inanmak biçare milletin elinden gelmiyor. Kendini girdab-ı musibete amden ilka eden siyaset-i hunharanenin zıdd-ı halisi bir kuvvet ve siyaseti hâkim görmedikçe kendini şehrah-ı selamete ayak basmış addedemiyordu. Hürriyet ve İtilaf'ın mevki-i iktidara geçmesi havadisinin intışarı anında mahiyetimiz bu hakikatin pek bariz delilini göstermiş bulunuyordu. Bu hadiseyi haber alan her simadan bir beşâset-i inşirah taşıyor, gözlerden envar-ı şetaret coşuyor, herkes sahife-i amâli sağından verilmişçesine pür sürür koşuyor. Velhasıl on seneden beri ufkumuzda his olunmayan bir maneviyet-i nura nur memleketin hâk ve eflâkini dolaşıyordu. İttihat ve Terakki yağmageranı (çapulcu) ile miskin bendegânı (hizmetçi gibi bağlanmışçasına) bu lema-i inbisatın (genişleme, şad, mesrur olma) şaşaatından dertnâk ve sineçâk olmaları tabiidir. Fakat bu matem güzün-i şirzimanın (küçük insan topluluğu) muntazırası (bekleyen gözleyen) büyük bir şehirde bayram günü cenaze zuhur eden bir haneyi andıracak nispettedir. Demek oluyor ki Hürriyet ve İtilaf'ı mevki-i iktidarda görmedikçe İttihat ve Terakki'nin pençe-i zulm ve gadrinden azad olduğuna ahali bir türlü kani olamıyor ve bundan dolayı hiçbir tahavvül ve tebeddülünden zevk alamıyor, neşe duyamıyormuş

Şimdi avn-i Hak'la birinci emeline nail olmakla parlayan gözler kemal-i itina ile diğer bir noktaya teveccüh etmiş bulunuyor ki o da kabinenin şehrahındaki çalı ve dikenlerin çapalanması.

İntibah

تاریخ تأسیس ۱۳۳۵

ساحب امتیاز و مدیر مسئولی:
عل رضا

آبونه شرایطش:
سنه لک ۱۲۰
تورنی ایچون ۱۲۰
طنشره ۱۳۰
مالک اجنبیه ۳۰

۷۰
۷۵
۱۷

تورنی

اداره ناسی

تورنی: پشادار... شماره اداره مخصوصه

تلفاری آدرمی
تورنی: دنا تقاد ضری می

اعلان ات ایچون آریجه کوروش بلور

شده یک هفته دردمه جیقا رسته نقل ال افکار عثمانی غزیه سیدر

لشمسی (۱۰۰) ایلدر ۲۲ جدای الاخر ۳۲۷ سالی ۲۵ مارت ۱۳۳۵ کیچیش نسخه ل غرورشدر

IBRAHİM BEKİR
KONYALI KÜTÜPHANASI
No. 1250

چایلی، دیکدر
اون شدر ایچنده بورالاندی اوج نلم
وجناک بر آزدکب سخت اتمسله کوزنی
آچنده اطرافه باقمه متدر اوله بیان مجیب
خلفنزه هایت جدیده کولک موتمنداری
ترین اتمسله کیش کیش بر ضی
آدمی . جکر لریدن ورفان کی فوران
ایدن شهبق اظم سکونت و اعتداله یوز
طوغته باشلادی . چونکه حاکم کوردی
بو یکی قوند دردت درمان اوله چنده
چو رندن قانع و مطمئن بولنوز و بوله بر
حکومته نائل اولدوچه قصص قیامت قاله -
حقی ، نا حقی بره قائل منی ذون
دروگ اشکجه لر ، دیوا یا نجه قله مالزی
آوب خانمانیزی گوگدن سونن بو ظلم
مجسم اشخاص معلومه بو ماتم خانه طوطه
ینه کوزسک ، هنرستانه چوریدکاری
مزز طور افرمزده . ینه طور بی رزا
اله عیاش و نوشدن واز کیمه چک ،
آزاجاس ، تزویج ، بو بد بخت ملق
ایسته دیکی کبی ایزه چک دیه خلیجانلر ،
غشائلر ایچنده بر عذاب قیر حالده باشا -
پوردی دوت گوزله یکه دیکی عظیم نعمته
لطیف حقه ، آییق لطیف حقه نائل
اولدینه اعتقاد ایدن مجتمیز خانقنه ونا -
لقنک محلی ، لطافه مظهر اولان یکی حکور
منه قارشو مدیون اولدینی وظیفه بی اشنا
ایده رک نمسک امانته انتظار ایدر : قاییدن
تحلیصکار اجراء آت بکر
بکادیکی بو اجراء نه حائل اولدینی
عین الیقین معلوم اولان اتحادی مأمور -
لرک - کم نه دیر ایسه دیسون - ساحه
قسانلیدن اوزافلا حشر لرلسی الک حار بر
صمیمتله کوزلر دیوایده ظهور ایدن
و ایده چک اولان یاغره ره حواله سبع
و اختیار اوتامسقی حسن خانه دیلرجه سنه
ذیلر
زیرا بو باشال ، بو بیکر ، بو اندیلر

ایستکاری بیخارنه صدافتدن زیاده نائل
اولدقنری اطف و ماطفط سایسته او
حزب مامونه عرق و اعصابیه باغلید -
رلز ، جانلرله جکر لرله سوذر لر ، اوچانی
لاموت بیلرلر ، ماشیده اولدینی کی
آیینه دمه خورطلا چفته ایمان ایشلرده
او اولونک باشی بکه بکدن بر درلو کند -
یرلی آلازلر ، ماشی ایله آقی حقیه
ادراک ایدمه چک قدر کوهین ، خیال
پرست بر حیات ایچنده لر - برنجی مرفی
قور و اهمده لصرغ اولان بر اوچانک
مسادقلس باشقه درلو اوله بیلمی ،
کندی حکومتلر ندن بشقه هانکی رحاهوت
اولو ایلر اولسون ماملانی اشکال ، عدم
موقفه بددت ال اله چالشمق آنلر ایچون
الک مقدس ولایتی بر عقیده سیاسی در .
بو اعتقادی نه حب و مان نه ده باشقه نگر
اصلا نماذیل ایدمن بو حقیقت تجریه
ایدلش ، و قرأت ایلده کسب قطبیت
آیتش بر نضیه حکمه اولدینی نماکزجه
الک بارز مسلیماننددر .
حقی بوشه یی مباله تالی ایدنلر بیه
سوک زمانده سواد اعظم اعتقادینه اتجافه
مچور اولنده و
(کادی میخاه بصرفی ده خصایین قاقرقی)
مصراع زندانه حق یادو تذکر ایتمه -
برمگه در .
دلکیر اولماسی ارزو ایدیلان پاک سبا
ذوات احتمالک بوسوزلردن ایلک باشنده
و جمیده خاطر اوله جقر فقط سرزلرمزک
دائرة شمولی تأمل و عرض ایشیکیز
حقیقی حق الاصلف فکر بیوردقنر ندیری
تصدیق ایتک ایچون روسلرکدن بر ندای
لاهووق به بر حس انجبار طویاجقنر ،
طویاجقنرله آنا و صدقا ده چکر و
عرض ایشیکیز محدود و محدود اشخاصک
شهره حکومتدن آتیلاعه سنی تقدیر ایدم -
جیکر فی الحقیقه اوچانی بو دیکرکیز اشخاصی

اوله بر حاله کیمر مشدو که جسم حکومتده
فاتقران (آقارجه) حاله کش بر عضودن
باشه بر شبله نائل قابل دکدر - اگرچه
حکومت شو عضو مولونک یکه تداویسی
اولان عملیه اجراءه تر و یا تأخر کور -
سزرسه حکومتی تشکیل ایدن ذواتک بالکتر
شخصلرینه ذکل بالمعموم ملت و دولته
چلیت ایتش اوله جقری یک آشکاره .
(من جرب الجرب حلت به الدامه)
ماشی قریبده کی فلاکت آکر زره بر
درس عبرت اوله ماش ایسه آرتق نه
یوزله حق حیات ادطاسده بوله بیله چکر .
توسیه یی ایشیکیز عملک اجراءه
لا یترول بر هنرم خدایستدانه ایله یوزونک
ضعیف ترود کوزسک ، اوایل اولفان
قولانی آصافیک ایلک میجل حبت وطنه در
اوزمده عملیه جراحیه اجراء ایدیلان بر
خسته ک باضروب چاقیر سنی نظر اعتباره
آقی آتیلاهی ، کندی ، عملیه مطاطات
کوزسک فن نظر ندنه نه قدر خطا نه قدر
مقار حزم و بصیرت ایسه بو قسم مأخوذ
لرک و یا طرفگیری اولان جرائد باشخا
سک یاقرملری نظر اهمته آقی اولقدنر
بلک اولدقنرک ملت عددی حاصل ضرری
قدر مصیبت آور بر سر کتدر .
نه اولوردی مختار باشا قایده سی بوله
بر مصالحه یا پیش و بالفرض بر جوق
مأموریده غدر ایتش اولایدی ده بی چاره
ملک باشه اتحادی طرفی طاعونک مساط
اولسه سب اولمایدی عجا مذنوری
قرض ایدیلان بر سر ذمه قله لک دوچار
اولسی مختل ضرری ، بو کون نارنجنده
امثالی کورلین و ماتک دوش مظلومانسته
بوکلهدیلان باز مصائب و فجالده قیاسده
درکی ؟
و اوطنک الک کزیده اولادلر ندن نا
حق یره دوکیان آل قائل ، او کور

İntibah, 25 Mart 1335/1919, S. 5, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Numrosu: 5

Tarihi te'sisi: 1335

Sahibi İmtiyaz ve Müdürü Mes'ul: Ali Rıza

Abone Şeraiti :

Senelik: Konya için 120/ altı aylık 70 kuruştur

Taşra için : 130, altı aylık 75 kuruştur

Memalik-i Ecnebiye için: senelik 30/ altı aylık 17 franktır.

İdarehanesi

Konya: Paşa Dairesi'nde daire-i mahsusadır

Telgraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH

Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakil-ül efkar Osmanlı gazetesidir.

Nüshası (100) paradır. ... 22 Cemazi el Ahir 337 Salı .. 25 Mart 1335

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

Çalılar, Dikenler

On senedir içinde yuvarlandığı emvac-ı zulm ve cefanın biraz kesb-i hiffet etmesiyle gözünü açmağa etrafına bakmaya muktedir olabilen necip halkımız Heyeti Cedide-i Vükela'nın mevki-i iktidarı tezyin etmesiyle geniş geniş bir nefes aldı. Ciğerlerinden volkan gibi feveran eden şahika-yı tezallum-u sükûnet ve itidale yüz tutmaya başladı. Çünkü hâkim gördüğü bu yeni kuvvetten derdine derman olacağına çoktan kani ve mutmain bulunuyor ve böyle bir hükümete nail olmadıkça kasas kıyamete kalacak, nahak yere kanlarımızı döken türlü işkenceler, türlü entrikalarla malımızı alıp hanumanımızı kökünden söken bu zulm-u mücesssem eşhas-ı malume bu matem hane-i vatanda yine gezecek, mezaristana çevirdikleri muazzez topraklarımızda yine tavr-ı bîperva ile iyş u nuşdan vazgeçmeyecek, azacak, tezecek, bu bedbaht milleti istediği gibi ezecek diye helecanlar, isyanlar içinde bir azab-ı kabr halinde yaşıyordu. Dört gözle beklediği azim nimete lütf-u Hak'la, ancak lütf-u Hak'la nail olduğuna itikad eden muhitimiz halkına ve halkının tecelli-i lütfuna mazhar olan yeni hükümete karşı medyun olduğu vazifeyi ifa ederek nimetin itmamına intizar eder: Kabineden tahliskar icraat bekler.

Beklediği bu icraata hail olduğu aynelyakin malum olan ittihatçı memurların – kim ne derse desin – saha-i faaliyetten uzaklaştırılmasını en har bir samimiyetle gözler ve bu babda zuhur eden ve edecek olan yaygaralara havale-i sem'i ve itibar olunmaması hüsn-ü hatime dilercesine diler.

Zira bu başlar, bu beyler, bu efendiler ettikleri yeminlerine sadakatten ziyade nail oldukları lütf ve atıfet sayesinde o hizbi mel'una ırk ve asabiyle bağlıdırlar, canlarıyla çıkarlarıyla severler, ocağı la yemut bilirler, mazide olduğu gibi atide de hortlayacağına iman etmişler de o ulunun başını beklemekten bir türlü kendilerini alamazlar, mazi ile atiyi hakkıyla idrak edemeyecek kadar kûtehbîn,

hayalperest bir hayat içindeler—birinci marifeti kuvve-i vahimede tasarruf olan bir ocağın sadıkları başka türlü olabilirler mi--, kendi hükümetlerinden başka hangi bir hükümet olursa olsun muamelatını işkâl, âdem-i muvaffakiyete dört el ile çalışmak onlar için en mukaddes velayetgîr bir akide-i siyasiyedir. Bu itikadı ne hubb-u vatan ne de başka fikir asla tadil edemez. Bu hakikat tecrübe edilmiş, vukuat ile de kesb-i katiyet etmiş bir kazıyye-i mahkeme olduğu memleketimizce en bariz müsellimandandır.

Hatta bu şuyu'ı mübalağa telakki edenler bile son zamanda sevad-ı a'zam itikadına iltihaka mecbur olmakta ve

(Geldi meyhaneye sufi de esasını kakarak) Mısra-ı rindanesini yad u tezkir ettirmektedir.

Dilgir olması arzu edilmeyen pak sima zevat ihtimal ki bu sözlerden ilk bakışta rencide-i hatır olacaklar. Fakat sözlerimizin daire-i şumulünü temmül ve arz ettiğimiz hakikati hak el insaf tefekkür buyurdıklarında bizi tasdik etmek için ruhlarından bir nida-yı lahutiye (ilahi âleme ait) bir hissi icbar duyacaklar, duyacaklar da amenna ve saddockna diyecekler ve arz ettiğimiz mahdud ve ma'dud eşhasın şehrah-ı hükümetten ayıklanmasını takdir edecekler. Filhakika ocak bu dediğimiz eşhası öyle bir hale getirmiştir ki cism-i hükümette kangren hale gelmiş bir uzuvdan başka bir şeyle temsili kabil değildir. Eğerce hükümet şu uzuv-u malulünün yegâne tedavisi olan ameliye-yi icrada tereddüd veya tehir gösterirse hükümeti teşkil eden zevatın yalnız şahıslarına değil bilumum millet ve devlete cinayet etmiş olacakları pek aşikârdır. (...)

Mazi-i garibedeki felaket eğer bize bir ders-i ibret olamamış ise artık ne yüzle hakk-ı hayat iddiasında bulunabileceğiz. Tavsiye ve temenni ettiğimiz ameliyenin icrasında layetezelzel (sarsılmaz) bir azim-i Hüdapensendane ile yürümek zayıf tereddüd göstermemek, vaveyla ve figana kulak asmamak en mübeccel hamiyet-i vataniyedir. Üzerinde ameliye-i cerrahiye icra edilen bir hastanın bağırub çağırmasını nazar-ı itibara almak, ağladı, tepindi diye ameliyatta bataet göstermek fen nazarında ne kadar hata ne kadar muğayir-i hazm-ı (doğru karar) basiret ise bu kısım memurların veya tarafgiri olan çeraid ve eşhasın yaygaralarını nazar-ı ehemmiyete almak o kadar belki o kadarın millet adedi hâsıl darbı kadar musibetâver bir harekettir.

Ne olurdu Muhtar Paşa Kabinesi böyle bir muamele yapmış ve bil farz birçok memurine de gadr etmiş olaydı da biçare milletin başına İttihat ve Terakki taununun (veba) musallat olmasına sebep olmayaydı. Acaba mazuriyeti farz edilen bir şerzime-i (küçük topluluk) kalilenin (az) duçar olması muhtemel zararı; bu gün tarihte emsali görülmeyen ve milletin duş-i mazlumanesine yükletilen bar-ı (yük) mesaib (musibetler) ve fecaiy'le kıyasa değer mi?

Veya vatanın en güzide evlatlarından nahak yere dökülen al kanlar, o gün reisinin azliyle damlayacak aile yaşlarından değersiz mi?

Yok! Yok! O mefruz (farz olunmuş) zararlar o meş'um damlalar bu gün ittihadçı memurlara hala mı yol verilmedi diye halkımızın geçirdiği endişe-i intizar ve halecan karşısında bile hiçtir, hiç kere hiçtir.

Bize kalırsa ittihadçılıkla itham edilen memurlarımız, babayiğit iseler azline itiraz değil intizar (gözlemek, ümit ederek beklemek) bile etmemeli, hemen iskemlesinden fırlamalı istifâ etmeli,

sair efrad-ı millet gibi bir kere sabir olmalı, meydan-ı icraatı muhaliflerine haliyet-i haliye bırakub da sizi de görelim demeli. Hatta davet olunursa bile icabet etmemeli, ... Sonra muvafık olamazsa gözümüze atf-ı töhmet etmeyin diye haykırmalı. Heyhat ki o meziyet nerede...

Ocakcılıkta böyle ulvi seciyeler aramak (silik) evinden kaymak sormakla tevemdir. Ocakçılar öyle hareket edemezler. Hiç olmazsa kendine muhalif hükümete engel olmak, şehrahında mani gayur çalılık, dikenlik etmeğe çalışmak üzere var kuvvetinizle etmeğe kendini medyun bilirler ve öyle de yapmaktan çekinmezler binaenaleyh yeni kabineden en evvel beklenen bu çalıların, dikenlerin kökünden sökülesi ki başlangıcı kemal-i meserretle görünmeye başladı. Artık inşallah arkası gelir.

İntibah

۲

ایمانی . ایمان کبیری .
 بوکی حرکت مذبحاندهن اور کجک
 ویا کلمع ایدمک قدر کوتهین قالدی
 ایسه . اوچه افراندنن لقمه خواران
 خوان . دن قالدی بونلرک حریت و ماهیتی
 ایسه انظار مانده بتون عربالنبیه انکشاف
 ایدتی .
 آنجا کجیسی شمدی بانی ازیان بریلاک
 قوبروتی کی . بیلی و مشوش فوراً همسیره
 آثار حیات ایزان ایدرم بونلرک و بو
 نالتمده . هر ایشنده اولدینی کی - بک
 قاجش خطاهو بونلور .
 چوق کیمدن کورمکچر که بو سمدار
 بیلان طریش ، حس و حرکدن عروم
 اولاش پاکیز ، بر جلدسه آجیلجه قره
 قدر و ران ، لافی ، سوزی قاشور فقط
 نه فالدک بیاتنده اولدینی کی ماندهده مان
 ازواج ایتمدن واز کیمیه چکدر چون کشره
 هر حال وطورنده شردور .
 آباء

ولایت خارا

§ والیمز :
 ولائز والیدی علی رضا باشاک ازار
 ایرلی کونی (دون) استابولون حرکت
 ایدمکجاری مستبوردور .
 § بولسی مدریمز خالص بک ائندی
 بیجیه کونی ولائیزی تشریف بوردمشلردور .
 مأموریت جدیدلری تبریک و موافقتلری
 تنی ایلرز .

توقف

§ داخله نهارتک اتحاد و ترقی مرکز لرک
 تحت الحفظ استابولون حربیه کوندرلی
 حقهده ک امری اوزرینه قوتیه اتحاد و ترقی
 مرکزلی عبدالقادر ائندی توقیف ایدلرک
 محظوظاً استابوله کوندریلشدر .

§ جنل و امین : بوردور انسانی
 متصرفی هاشم بک عزله ریت ایکنسی
 صاف مشایه تنک متصرف اسبق وصفی
 بک تمین ایدلشدر .

§ تمین
 ادکلی متعلق کتابته قرمان لواحکمسی
 ملازم لرندن ساپان رشدی ائندی تمین
 ایدلشدر .

§ ولائز مجلس اداره باش کای مصطفی
 افسدینک مکتور بیگانه کیفیت تمین عتبه
 سفیه عرض ایدلشدر .
 § منخل اولان مرکز اوانچی داتره
 نحصار لغنه قرمان محصلدار لرندن قونیهلی
 شرفی ائندی تمین ایدلشدر .
 آنشیر اندلایسی سابق مدیری عادل
 بک تبدیلی ایچون واقع اولان تشیتدن

مفعلاً هنرلاری ایشار و معارف مدرمزولی
 شیا بک طرفندن تصدیق ایدیان معلول
 عبدالقادر وزارت مملسی خلیل ابراهیم
 ائندیلرک اوراق مودوعه لری معارف مدیر
 وکیل رفیق بک ائندی طرفندن تدقیق
 ایدیلرک اعاده و نائسی اوزرینه عبدالقادر
 و خلیل ابراهیم ائندیلر اسکی وظیفه لرینه
 باشلاشلردور .
 § آفتسر بلدیها انتخابی
 آفتسر بلدیها انتخابنده حریت و اشلاف
 شبهه سک نامز ، لکتری وضع ائندیک
 اعضا لرک فزاندقاری محندن ایشار قیلاشدر .
 آباء

آفتسر خلقک مفعولر بولدینی حجت
 وعلو جنایی هرچ بروقت انکار اولتمس .
 بوابی خه لک شمدی به قدر بک چوق
 تجلیات و نظامه رانه شاهد اولدق وار اولورز .
 سوک کونلرده بلدیها انتخابنده خلق و اراش
 بک رغنا کوسترمشدر . اتحاد بک ایدینی قورقلو
 نغماری اولقیلی یادگار لری اجمالدک
 کندی و حندن دوغان رفیق بک نامزد لرین
 انتخاب ایش بک قیتمی اولان رأی
 بک اینی قوللاه بلمشدر . بومو قیتمی لرندن
 طولانی آفتسر لاری آفتشیلار بوقیضی
 وار اقلر لرندن بک چوق شیلر اید ایدورزه

ملته آباء - استابول امین
 چوق ماشیده ایلای برنام برافه روق
 صیرمابه تار بک محفل لر بکین تورک
 و عرب حکومتلری استخلاف ایدن ؟
 بو بوک عتالمک رسین و آهین اساسات اوزرینه
 قورددینی بو وطن صاف و فیاش بر بایته
 بو کونه قدر یاشادی . عصر لرجه خلادله
 بوغوراش سلطنت و آنتون طوب و ی
 مختلف عصر لرک یوریلان قول لرندن آتلایه
 آتلایه سلجک دست نهانته کدی . و
 بو کونه قدر اسکی سابقیت و قیسمیه بئشدر لری .
 بو وطن اذوار انحطاطک بر چوق
 قاسیر غزله صاریلیدی ، دایر خلافت
 بولدن متأثر اولدی . اساساً بو وطنه خلافت
 آرمسده کی نسبت و منابر ت آحق روحه
 چید آرمسده کی نسبت و منابر ت قدر ددر .
 بنام علیه وطن دخی بو لایحه و ملزومیت
 قصد ایدیلشدر .
 اوت . ا مین وطن ، دهشت انکیز
 و مینای بر چوق تزلزلاته اوقشادی ،
 بر چوق بر لرندن رخنلر ، پاریشلر آچیلدی
 فقط چوکدی . و قوی بر ایمان ایله ادنا
 ایدمکچک : چوکجه چکدره اونی
 بر ندرت انجار ناز بو کونه قدر یاشاندی
 و یاشنده مدنلر متروپی استابول ایله

بر ارمه الی اید ایشاه جقدر اوار انحطاطک
 باخسه اون سنه ک قانی و ایگورنج الک
 وجود وطنسه ایشیدر دینی طفلیات اونی
 قورالدهه اوغرا نتمده . بو کانسزانی احتضار
 نلن ایدنلر بیض وطنی اونی صایما ایلرندور .
 بومرزو خسته وجودندن قوبریلان
 سولولرک ، نشر لهن یاره لک ، شایع
 ائندیک افضله قان تاتیلر بی مجال اللری
 یانه اوزاشدر ، سولون دوداقلر ندک
 نقلسارده جانلارن رموز ، وسیت دکل ،
 ایمان ائشیدر . خسته بو حاکمه ایش اوچنده کی
 اولادینک بسود ، غرض آلود کورولور
 سندن ، دیدیش سندن بک یزار اولورور ،
 وچورینه سولولرک ایشیدر بران اولقانی
 ایگورنج الک تجلیله بک چوق اضطراب
 دویور ، یاره لرندن قانلر بوشاییور .
 اوقاره قانی آلر کوزی اوکنده قیریللی ،
 کسیدلی . . .

بوخسته ک زحماک سینه سه پاشی قویان
 تورک ، صافق و سوادک کی مه لک
 فضیلتلرینک احتیاجات عصره ایله قابل
 ایدمیه چکنی آکلایه روق زمانک تولید ایدینی
 ذمیتله اورتق بوغری نغمه یاشلاشدر . چونکه
 زمان ، باشقه بر اولق و حیاتیله جهز اولورق
 قارشیبسته بیجیور . اوکا کوره بیجور
 لازمدور .

تربیه دین و اجاده هیچ برمدنی ملک
 کدی یاهسنه کلهدیک تورک تربیه -
 سیاهه ده کی برسی سارمدی - دینیجه کیم
 اوله کورنیوردی . تربیه دین و اجامیه ده کی
 یوکسکلک اک بار زمان :

شمدی به قدر کوستر دینک نول نام
 و سکونت و انتظامه بوقانون بونسلوالی
 ایجریسنده هیچ بر تمدن متاک ادا مه
 ایدمیه کی دوغری بلقدر . هانکی افراد مات
 بوقدر آسایش و انتظامک مفتوقی قالمشدر
 هانکی بر ملت بوقدر عمر و حیات بوقسولوق
 ایجریسنده بوقدر فداکارلق و دوغری بلق
 کوسترمشدر . بونلر دینی واجتاهمی تربیه
 مزده کی علویتدن دلره ده یا نه دندره
 فقط سیاستدن ک بره من کلتجه هیچمی ،
 هیچمدر . و یاخود بویه کورنیوردی . بوکا
 آچی برمال ، بوکونکی سیاهه کلتلریز ،
 قانی اقلر بزدور .
 اوت تربیه سیاهه من اراسیدمی و باشقه
 صورتله سوبله بل و یاخود اونی استماله
 امکان بولسیبدمی مشروح و مقدس حقلر منی
 قوللا بوردق . قوللا بوردقده بوکونکی مذمت
 و فلاکت چوقور لرینه صابلا بوق قالمزوق :
 حق انتخاب و حق مراقبه . .
 بزمنر وطیبت اداره بک ، ازهر جهت

İntibah, 13 Mart 1335/1919, S. 6, s. 1–2. (Günümüz Harfleriyle)

Numrosu: 6

Tarihi te'sisi: 1335

Sahibi ve Müdürü : Ali Rıza

Abone Şeraiti :

Senelik: Konya için 120/ altı aylık 70 kuruştur

Taşra için : 130, altı aylık 75 kuruştur

Memalik-i Ecnebiye için: senelik 30/ altı aylık 17 franktır.

İdarehanesi:

Konya: Paşa Dairesi'nde daire-i mahsusa

Telgraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH

Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakil-ül efkar Osmanlı gazetesidir.

Nüshası (100) paradır. ... 28 Cemazi el Ahir 337 (Pazar irtesi) 13 Mart 1335

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

Ağlar, Kelebekler

Baharın neş'e-i feyza feyzi ile iktisabı bab ve taravet (taze, körpe) eden alem-i nebatat olanca talakat ve fesahatiyle bize mazi ve halimizde maruz kaldığımız mesaibe dair ne müessir bir dersi ibret vermektedir?...

Mevsimi şitanın öldürücü hamleleriyle bütün asar-ı hayatını ihfa (gizlemek) etmiş, o cazibedar nazenin manzara ve libasından (giyilecek şey) ari (pak) çıril çıplak adeta bir iskelet halinde muvahhiş bir hale getirmiş olan ağaçlar mevsim-i bahara, o devre-i hayata girmeğe başlayınca narin, narin dalları başka bir manzara-i letafet arz eder, parlamak asarını gösterir.

O dilruba (söyleyiş, gönül kapan) faslın hayat yağdıran güneşleri solmuş, fersude (yıpranmış) hal almış ağaçların uruk (kökler) ve ağsanına (dallar) acayip bir cuş-u huruş (neşe ve ahenk) , bir faaliyet bahşeder.

Meşrik-ı itidalinden (kıştan bahar geçiş) tulu (doğma) ederek âleme hayat yağdıran afitab pertevfeşane güldeste-i ta'zim, takdim edercesine her tarafını rengârenk hoşbu (güzel kokulu) çiçekleri ile donanır. Ser hayat ile imtizaç (kaynaşma) ve ittihad (birleşme) eden havayı nesimiden (rüzgâr) hisse-i hayatını emmek üzere o bahar mevcamevc latife doğru mini, mini, nermin (yumuşak) yeşil yapraklarını yavaş, yavaş uzatır velhasıl böylelikle o muvahhiş manzara değişir.

O iskeletler sündüsin camelerle bezenmiş dilber-i hıraman şeklinde arzı endam eder. Afakını kaplayıp âşık-ı suzan gibi hazin, hazin ağlayan bulutların eninler, şahikalar içinde döktüğü gözyaşlarını hissettikçe güler de güler.

Bütün bu hay huy-ı şetarete (şenlik) muhtefi olan bir gayeye doğru hatveendaz (adım atan, atmış) olmakdan bir an kalmaz o da beka ve tekâmül nevisinin menni aleyhi ve kendi ağuş-u atıfete

iltica ettiği bağban-ı âdemin medar-ı maişeti olan meyvelerinden işte bütün faaliyetini o gayenin husulüne hasr-u tarik tealisine devam etmekte ve günden güne ilerilemekte iken görürsünüz o zümrüdîn taze yapraklardan biri diğeriyle yapışmış baş başa vermiş, bir sernihan-ı teati idercesine bir vaziyet almış. Bu hali gören diğerin de re's-i kaidesine doğru kıvrılmış o da anlaşılmaz bir raz-ı (gizli) pinhanın (gizli saklı) sergerdatı (başbozuk, reis) olmuş.

İlk nazarda atf-u ehemmiyet etmediğiniz bu temayül ve iltisak-ı (bağlı) gayrı tabiini bir amili bir de o amilin gaye ve maksadı vardır ki siz ondan haberdar değilsiniz. Bundan dolayı bu hal sizi alakadar ve nazar-ı dikkatinizi celb itmez. Lakin bir müddet sonra bakarsınız ki bir birine yapışan yaprakların arasında bizim ağ dediğimiz tırtıllar peyda olmuş, pek zaif ve natuvan olduğu halde taze yaprakları yemekle iktisab-ı kuvvet ve kesret ide ide o sevimli ağaçta ele alacak bir şey, bir hal bırakmamış, meyveden geç ağacın hayatında bile şübhe edilecek bir hale gelmiş. İş bu raddeye gelince ba'de harabi'l-Basra (iş işten geçtikten sonra) bir gayret ve faaliyet gelir o ağları, tırtılları imhaya var kuvvetinle gayret etmeğe başlarsın. Bununla meşgul iken bilmediğin diğer bir hal karşısında daha bulunursun. Görürsün ki bir takım sevimli kelebekler zaif zaif etrafında dolaşır, rikkat ve muhabbetini calib bir surette ağaçların dalında budağında uçuşur. Sen bunları adeta kendine munis-i (alışılmış, sevimli) can olarak gelmiş sanır ve himaye etmek fikrini taşırırsın. Hâlbuki bu kelebekler imhasına çalıştığın o hanümansız (evsiz) ağların, tırtılların girdiği başka kıyafet ve evvelce felaketini gördüğün aynı afettir. Sen onları öyle zararsız, dolaşır mı sanırırsın? Heyhat.

Onlar tekrar o muziyatın (insanı rahatsız eden hayvancık) husulünü temin idecek mühim işler ile meşgul, musalih (sulh yapan) kıyafetinde en muhallik (helak eden) müfsidlerdir. Bir kere faaliyetine muvafik olsun da görürsün atide, maziye rahmet okutturacak derece muhrib (harab eden) ağları, tırtılları her tarafa yerleştirirler. Sonra tam zamanında zuhur ile eskisinden kat kat ziyade tahribat icrasıyla ağaçlarınızın madde-i hayatını k'at ile kökünden kuruyorlar. İşte İttihat ve Terakki de bu meyvedar (meyve veren) vatanda aynı harekâtı icra etti.

Senelerce tevali (devam eden) eden harb ve darbin tesiriyle bitap kalan millet oldukça bir bahar-ı sulh ve sükunete nail ve bu suretle borlu budaklı meyvedar bir ağaç şeklinde alem-i medeniyete arzı endam etmek istidadını hasıl etmişti.

Bilmem nereden uçup gelen kelebeklerin attığı tohumlar bu zavallı milletin efradı arasında neşv-u nema buldu. Yavaş, yavaş dairesini tevsî eden İttihat ve Terakki ağları, tırtılları milleti kemirdikçe kuvvet peyda ederek çoğaldı, büyüdü, bütün mekanet (güç, kuvvet) ve satvetiyle (ezici kuvvet) tahribatını icra etmekte iken bunların harekât ve tahribkaranesine haylule (araya girmek) eden olmadı. Bizden aldığı kuvvetle yine bizi ezdi, kemirdi nihayet. Üzerine esen sarsar-ı nekbette istifade iden erbab-ı basiret bir taraftan bu ağları, tırtılları meyvedar vatana zarar edemeyecek hale getirmek üzere ikdam ve gayret ediyor. Diğer taraftan da istihalesini (başkalaşma) ikmal ederek kelebek halinde uçuşan en muzır ağlar, tırtıllar da virha boyuna tohum-u fesad ekmeğe çalışıyor. Musallat olduğu yeri imha ile temin-i hırs ve iştihadan başka gayesi olmayan İttihat ve Terakki ağlarını, tırtıllarını m'a-ziyaret iadeye koşuyor. Eğerçe vatanın himayesini taahhüt iden zevat bu kelebeklere de bir çare bulmazlar bunları faaliyetinde serbest bırakırlarsa hem kendilerine hem millet hem de âlem-i

beşeriyete büyük cinayet etmiş olurlar. Çünkü bu kelekler bu çeteler türlü kıyafetlere girerek millete suret-i hakdan görünmeğe yine zavallı vatani emmeğe, kemirmeğe yelteniyor: İttihat ve Terakki olmadı, teceddüde (yenilenme), hürriyetperver avama bilmem neye geçer, bu da olmadı vahdet-i milliyeye atlar. Bunlar hep istihalelerdir: Ağların kelek olmasıdır. Emin olunmalıdır ki millet artık bu istihalelerin 'âl-i fakisi' oldu. İttihat sergerdeleri (silik) yetmeyeceğine inandı, iman getirdi.

Bu gibi hareket-i mezbuhaneden ürkecek veya ona tama' idecek kadar kütahbin kaldı ise ne o çete efradından lokma huvaran-ı huvvan (silik) kaldı. Bunların hüviyet ve mahiyeti ise enzar-ı (düşünce) millette bütün üryanlığıyla inkişaf itti.

İttihad çetesi şimdi başı ezilen bir yılanın kuyruğu gibi batı müşevviş kıvrınmasıyla asar-ı hayat ibraz iderim zannediyor ve bu zannında da – her işinde olduğu gibi – pek fahiş hatada bulunuyor.

Çok geçmeden göreceğiz ki bu semdar (zehirli) yılanın donmuş, his ve hareketten mahrum olmuş yalnız, bir mecliste açılınca kırka kadar varan lafi, sözü kalmışdır. Fakat ne faide ki hayatında olduğu gibi mematında da milleti iz'aç etmeden vazgeçmeyecektir çünkü şer, her hal ve tavrında şerdir.

İntibah

تاریخ تاسیسی ۱۳۳۵
صاحب دهر برک
 عل رضا
 آینه شرافتی:
 سنه لکی آقی آبی
 وینا بیجون ۱۲۰
 طنبره ۱۳۰
 نمانک اجنبیه ۳۰
 ۷۰ غروشدور
 ۵۷۵
 ۱۷ فراتقدر

۱۹ رجب ۱۳۳۷ [بازار پرستی] ۲۱ پیمان ۱۳۳۵
 کجمن استخدر (ه) غروشدور

IBK KONYALI ۱۳۳۵

طیبه علوم عسکر اوله بیلری
 بیون علویت و تئیه علم مدینه کون-
 لر بی قلمشدران شریعت اسلامیه شومو-
 ضوع بحث ایتمکدن مسئله ک صورت حل
 یک رعنا بر وضوح ایله افاده بیورمشدر ،
 دوحالده دین اسلامه اجتهاده، نامه محتاج
 ادایه چق درجه. کسب تطبیق این بر
 قضیه بحث و ابصار ژانده عدایدلکه شایان
 کورلمی لازم کایر ایسهده حق باطله چورین
 انلا بیلر سزک طم تئیه ستم و ک اعتیاد ایله
 طریق مستقیم کی لقی ایذک انلا بی زی
 بوراده برایی سوز سوزیکه ایله ایتمی .
 حقیقت حالده فریق و طائف قائمده،
 انتضاحجه بر دوائی تشکیل این افراد
 ملک بر مسالک سالک اواسی و طائف مدینه-
 تک بر جوغنی مهمل بر افغانی و بوجال ایله
 او ایکنده عمر انتر تولیدی موجود بر دینه-
 بی طوعاً و یا ارضاً قول این اتحاد و تریک
 دهر اللاری بیله هر کسی عسکر ایتمک آرزو-
 ی شیدیده رعناً بعضی صنف خلق عسکر-
 لک دائرته ادخال ایتمشدر .
 شو قدر فرقی وارکی او یله بورتونک اوکی
 کور کدن بیله طایر اولان بر حکومت
 جبروتیه ملک کجه لزوم کوره بیلدیکی وضو
 نف ایضاً کیری برافه بیامشدر .
 لکن گنهی روحیه بر دولو امتزاج ایله میان
 علم و عرفان ایله دین و ایمان ایچون بر صنف
 ممتازک فریق ایذک لزومی ادراک و تقدیر
 ایله مدینه کدن علی العموم علوم شرعیه
 طایر بیله علوم سائر طایر سزک قسم مهمی
 آتس خفته سورمک ایچون عظیم بر تامل
 کوروشدر .
 خلافت اسلامیه نام نامیه سینه جهاد اکبر (۱)
 اعلان ایذک آیت قرآنی ایله اثبات دهی .
 صاواشان چنه چیلر طایر علوم مستقده کی نص
 قرآنی به ایچق وی پروا تجاوز ایتمکدن
 بافرقه واریمه چتی قدر اسلامیک بیکنایمی
 اولدق قری و یافران کرمی کندی فکر و صرا-
 مرلیته کوره استعمال ایتمک چرانی ابراز
 ایتمی بورلدی .

هر ایکی چیتی ده داتر سینی استیماب
 این اتحاد و ترقی چنه سزک بوجرکی
 داخلده بالضروره باش کسک ، بیون
 کورسکله تالی ایذیلدیکی اد شیع دمردده
 خارجده کی اصل اسلام طرفندن باطلع لمت
 و فقر ترله قارشیلندی .
 چونکه قرآن کریم [۱] مؤمنلرک عموماً
 عسکر اولارق بیوروش ایتمی تطبیق
 لایق دکادر . هر فرقه و فرقه من بر قسمده
 دینک احکام و فائقی او کرمک ، سر اجمت
 و لزوم و فوغده و بگر لری فائقدن منع ایتمک
 فکر و امبله حرکت ایتمیلر در بیوروش
 قرآن کریمک ثابت شیده بر طرز بلاغته
 اعلان بیورلدی . بونجه ایچون مسلمان
 ایچون بر حقیقتده . بو امر طایر به نظراً
 طایر علوم عسکر لکدن استنا ایذیلش دکل
 نهی ایلمشدر . مستنا اولانلر بر نوع ایچ
 ایله مسول بولالمدر . مستنرا یله نهی
 اولانلر فرقی آشکاردر خسته ، طویل
 ادانی مستنا اولان ذوات اختیار زحمت
 ایذک جهاده کیمر ایسه مأجور اولور .
 لکن طایر علوم و طایفه نلم و تقنی تطیل
 درجه سنده مسلک لری بر افه فرقی جهاده
 کیدرل ایسه عهد هریته ترتیب ایتمشده
 مقدم بر و طایفه بی دوجار تطیل ایتمکدن
 مشول اولورلر ، چونکه شریعت غیر اجهدی
 دین اسلام ایله متدین بر جامعه بشریه تک
 عواظ نشان و حقوق ایچون ذول ایذر بونه
 آمال حیسه نامه جان ، مالی ، ایمانک
 و بلدی تخریبه آت ایتمز . ایسته نظر
 شریتمده طایر علومک حکمی بودر ،
 و طرغریدن طرفری به عسکر لکدن نهی
 بولانلر طایر علوم درلر .
 مسئله برده علم لازم کله چکی جسته
 طایر تک احتیاجه کافی ویا لندلی و طایفه تمام
 و ندیس ایله : قول بولان علمای اسلامیه .
 طایر به نیماً عسکر لکدن نهی اولماری
 شرعاً ضروریدر .
 خان منفورک زمانده دهده معامله بو وجهه
 جران ایتمی جهلک معلومدر . چنه تک

دور استبداد به تزیف ایتمی عصر ایله
 دور دلاری مشروطیت دیه بالاندردنی
 عهد مصیبت و جهالک اوفق بر مقابله سینه
 لطفاً بر کره کورن کورن بیلر .
 قاضی ، مفتی ، امام ، خطیب کی ارباب
 مناصبک استثنای ایله و طایفه شرعیه سینه
 ایضا ایتمی هیچ بر حکومت اسلامیه اده
 ایتمی . چونکه بونلرک استثنای اوری
 کی مخصوص درجه ده دکادر . بو کی
 مناصب اربابی هیچ بر زمان قرآن کریمک
 مطمح نظری اولان و طایفه نلم و تقنی
 متدل دینه مزجه بونسی بیک مشکلات
 ایله استنا ایتمیله موآخذدن یاقی
 قورنارمماز . چونکه علمای اسلامیه تک
 بیکه سبب افراطی اولان بر چناری
 ارتکاب و طایرک طایر عو ایتمی بو
 تخریبکار چنه تک بیدنی تعمیر ایتمک
 اصل این حکومت حاضریدن بودد مزه
 عاجلا بر دوای تخریب و تدارک ایذیلر چنه
 امید وارز .

[۱] - روده توبه تک ایذدن بر حقیقه بوقاریه
 باقبولون .

قرآن
 فرمان هایون قرآنی
 ولاجر والکنه تعیین بیوروش ارلان
 عز رضایشا حضر تریک مأموریت چیلر
 لری مقصدن اولان فرمان هایون کیچین بیچینه
 کونی مراسم منقاده فوق العاده ایله قرأت
 ایلمشدر .
 فرمان هایون آلا توره ساعت آتیده
 قرأت ایذیلر کی ایچون رسم قرأت و قولده
 حضوری مناد اولان ذوات مدعوأ حاضر
 بولند قری کی اهلین برجم غنیمت رسم
 مذکوری آتاشه ایتمک ارزوه حکومت میده سینه
 طویلایتمشدر .
 جان دیدیه بیلرک : سینه اخیر مظر فده
 ولاجر والکنه تعیین ایذیلرک والیرک فرمان

İntibah, 21 Nisan 1335/1919, S. 9, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Numrosu: 9

Tarihi te'sisi: 1335

Sahibi ve Müdürü : Ali Rıza

Abone Şeraiti :

Seneliği: Konya için 120/ altı aylığı 70 kuruştur

Taşra için : 130, altı aylık 75 kuruştur

Memalik-i ecnebiye için: 30/ altı aylığı 17 franktır.

İdarehanesi:

Konya: Paşa dairesinde daire-i mahsusadır

Telgraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH

Şimdilik haftada bir defa çıkar müstakil-ül efkar Osmanlı gazetesidir.

Nüshası (100) paradır. ... 19 Receb 337 Pazartesi .. 21 Nisan 1335

Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

Talebe-i Ulum Asker Olabilir mi?

Bütün ulviyet ve dikkatiyle âlem-i medeniyetin gözlerini kamaşdıran Şeriatı İslamiye'de şu mevzuu bahis ittiğimiz meselenin suret-i hali pek rana bir vuzuh ile ifade buyrulmuştur. Şu halde din-i İslam'da ictihada, teemmüle muhtaç olmayacak derecede kesb-i kat'iyet iden bir kaziyenin (hüküm) bahis ve izahı zaid (fazlalık) addedilmeye şayan görülmesi lazım gelir ise de hakkı batıla çeviren inkılâpçılarımızın tuttuğu sakim (yanlış) yolun itiyat ile tarik-i mustakim gibi telakki edilmek telaşesi bizi burada bir iki söz söylemeye ilca etti.

Hakikati halde tefrik vezaif kaidesi iktizasınca bir devleti teşkil iden efradı milletin bir mesleğe salık olması vezaif-i medeniyenin birçoğunu muattal bırakmayı ve bu hal ile o memlekette buhranlar tevliidini mucibdir. Bu dakikayı tav'an (isteyerek yapmak) veya kerhen (istemeyerek) kabul eden İttihad ve Terakki'nin demir elleri bile herkesi asker etmek arzuy-u şedidine rağmen bazı sınıf halkı askerlik dairesine idhal etmemiştir.

Şu kadar farkı var ki öyle burnunun önünü görmekten bile aciz olan bir hükümet cebr (silik) memleketçe lüzum görebildiği vezaif ashabını geriye bırakabilmiştir. Lakin kendi ruhuyla bir türlü imtizac edemeyen ilim ve irfan ile din ve iman için bir sınıf-ı mümtazın tefrik edilmek lüzumunu idrak ve takdir edemediğinden alelumum (herkese ait) ulum-u şer'iyye talebesiyle ulum-u sair talebesinin kısm-ı mühimini ateş hattına sürmek için azim bir tehalük göstermiştir.

Hilafet-i İslamiye namı namısına cihadı ekber (?) ilan ederek ayât-ı Kuraniye ile isbat-ı müddeiye savaştan çeteciler talebe-i ulum hakkındaki nas-ı Kuraniye açık ve bîperva tecavüz ettiklerinin ya farkına varmayacak kadar İslamiyet'in bigânesi olduklarını veya Kur'an-ı Kerim'i kendi fikir ve meramlarına göre isti'mal itmek cüretini ibraz ediyorlardı.

Her iki ciheti de defter-i seyiyati istiab (içine almak, kaplamak) iden İttihad ve Terakki çetesinin bu hareketi dâhilde bilzarure baş kesmek, boyun kesmekle telakki edildiği o şen'i (kötü) demlerde haricdeki ehl-i İslam tarafından bittabi lanet ve nefretle karşılandı.

Çünkü Kur'an-ı Kerim (1) müminlerin umumen asker olarak yürüyüş etmeleri katiyen layık değildir. Her fırka ve kavimden bir kısmı da dinin ahkâm ve dakaikını öğrenmeğe, müracaat ve lüzum vukuunda diğerlerini fenalıktan men etmek fikri ve emeliyle hareket etmelilerdir. Buyur buyur Kur'an-ı Kerim'in gayet şedid bir tarz-ı belagatle ilan buyurduğu bu (silik) Müslümanlar için bir hakikattir. Bu emr-i kat'îye nazaran talebe-i ulum askerlikten istisna edilmiş değil nehy edilmiştir. Müstesna olanlar bir nevi acz ile malul bulunanlardır.

Müstesnalar ile münhi (nehy edilen) olanların farkı aşikârdır. Hasta, topal emsal-i müstesna olan zevat ihtiyar-ı zahmet ederek cihada gider ise me'cur olur. Lakin talebe-i ulum vazifeyi taallüm ve tefakkuhu tatil derecesinde mesleklerini bırakarak cihada giderler ise uhdelerine tertib etmiş daha mukaddem bir vazifeyi duçar-ı tatil ettiklerinden mesul olurlar. Çünkü şeriat-ı garra cihadı din-i İslam ile mütedeyyin bir came-i beşeriyenin muhafazası şan ve hukuku için kabul eder. Yoksa amâl-i hisse namına canı, malı imha memalik ve beldeyi tahribe alet itmez. İşte nazar-ı şeriatla talebe-i ulumun hükümü budur. Ve doğrudan doğruya askerlikten münhi bulunanlar talebe-i ulumdurlar.

Müteallime (öğrenen) bir de muallim lazım geleceği cihetle talebenin ihtiyacına kâfi ve bilfiil vazife-i talim ve tedris ile meşgul bulunan ulema-ı İslamiye de talebeye teb'an askerlikten münhi olmaları şer'an zaruridir.

Hakan-ı mağfurun zamanında da muamele bu vecihle cereyan ettiği cümlelerin malumudur. Çetenin devr-i istibdad diye tezyif ettiği asır ile devr-i Dilara-yı Meşrutiyet diye ballandırdığı ahd-ı musibet ve cehaletin ufak bir mukayesesine lütfen bir kere göz gezdiriniz.

Kadı, müfti, imam, hatip gibi erbab-ı münasibin istisnası ile vazife-i şer'iyyesini ifa ettiğini hiçbir hükümet-i İslamiye iddia idemez. Çünkü bunların istisnası öbürü gibi mensus (ayetle tesbit edilmiş) derecede değildir. Ve bu gibi münasib erbabı hiçbir zaman Kur'an-ı Kerim'in metmeh nazarı olan vazife-i nafaka ve taallim ile meşgul dinlemez. Çete bu kısmı bin müşkilat ile istisna etmesiyle muahezeden yakayı kurtaramaz. Çünkü ulema-ı İslamiye'nin yegâne sebep-i inkırazı olan bir cinayeti irtikab ve talebelik âlemini mahvetti. Bu tahribkar çetenin yaktığını tamir etmeye hasr-ı emel eden hükümet-i hazıradan bu derdimize acilen bir deva taharri ve tedarik edileceğine ümidvarız.

(1) Sureyi Tevbe'nin nihayetinden bir sahife yukarıya bakılsın.
İntibah

تلفاتی (۲) بخش سفار
داخل و خارج
۵۶۰
آبی آبی
تلفاتی آدرسی: قویده (آبانه) غزنی
اعلانات ایچون آریجه کوزونیلور

انتیباہ

IBRAHİM F.A.
ONYALI KÜTÜPHANE
No. ۱۳۳۵

مساب و مدیری: علی رضا
اداره خانہ سی
قویہ: پشادا رستہ دار ٹیچسوسہ در
جمہا برتسی: ۱۹ ایلول ۱۳۳۵
۲۲ ڈالیمہ ۱۳۳۷

آچیق قونوشالم

حرب عمومی، آلمان زمره افاقہ سنک مغلوبیتہ
نتیجہ نتیجہ بو زمرہ ناخا اولان توری کمالک حیات
و موجودیتی قطباً موضوع تحت اولوردری عادتاً حکومتہ
حاکمیتہ اعدا مہم حکومت اولدوق. اروپا انکار عمومی سنک
ساحه انطباعی اولان غزنی توری او قونانلر بلک اعلیایلیر.
یزه قارشی نسل برسان قوللا نیلیوردی. نەدی نیلیوردی.
دیلمده دون سوزار حیات زدن زیادہ مآثر متعلق ایدی.
بو حال، ملک رأس کلریه اتحاد و ترقی ایلہ علاقہ دار
اولمانلر کیلیجه قدر بولہ دوام ایدی. جالیوک بیچاره
ملک آلمانلرله متحداً و مقناً حربہ کیریلمده نہ، نسیغ
و قضیری واردی، حرب، ملک عزم و ارادہ سنک
طوعتین برقا ازہ مستبد کلدی. ذاتاً اولور و شمتدن،
دوکوشمکن بیقش، اوصاعتن ایدی. چونک عالم،
کاملدک تم جلیاس سنک بول بول مستبد و مستغنی
اولورکن، یوز سنه دیزی مان لایقظ دو کوشه دو کوشه
وطنیزی و رانہ جورمشک. صلوق آله جمعی
ظن ایتدیکنیز بر دہہ ایلہ اولہ بز ایشہ بور تیزی
صوقد بلکہ درت سنہ طور باند دیدیشک. وطنی بز
مزارستانہ جورن خائل ار ازمن سن سیریلوب جائلری
قوزنار دقوی سلالمه مانی یوزاوتنه بر افشاردی. لیلیات
امورہ و انقسا اولانلر نتیجہ بلک بولہ اولاجینی دہا مقدمہ
آ کلانشاردی. ملک شو مشادہ کی عضم و براتی
خاصی بولدیلمز زمرہ آ کلانلر نتیجہ قدر حیاتیز،
موجودیت سیاسی عظیم بر نملک بھ مروض ایدی،
صدر لاسق فرید پاشا قایتیمی زمانندہ بو حقیقتک
اسماعی بیسر اولہ بیادیکی ایچوندرک صلح قونشالیسی
حقمزہ غیاب بر حکم بریمک ایستمدی. وضعیت
سیاہ بلک لہمز مالورق انکشافی امارہ ماری بانی کوشتمز،
حتی دولت لک حکومت غنایہ قارشی اتحاد ایلدیگری
معاملہ دیکشیدی. احوال عمومی مزہ کوندن کونہ
صلاح آتاری مشاهدہ ایدرلیکن بولایق صسودہ باقی
آلامق ایستینلر بو دفعہ ملکندہ بیوک بر آتاریش
بیوک بر حکومتلک احدانہ تشیت ایتدیلر. شورادہ
بر سؤال وارد خاطر اولور. مادامک کنار ایدہ هر کار
و مصالحتی نتیجہ مسعودہ ایدہ ایلدیجک قدریت وارمش
بولی نہ ایچون حکومتی مضمحل، وطنی پریشان، مانی
مقبول و عریان ایچدن باہادار، جالیوک مقصد، سختی،
مانی، جالیوک تورتارمق دکل، بیوشون باطریق منظم

بر حکومتک تشیتات سیاسی ایلہ حل ایدیلہ بیله جک
مضلات امور ییچہ جیلر حکومتک حل و فصل ایدہ مہ جک
عقلی بلشندہ اولانلر شولہ طور سن دیوانلر بیله قانلدر.
قطب مقصد، دیدیکمز کی خیرہ معظوف بولنیور. وطنک
اقتضاند نہ قالدیہ اونده سیلوب سوپورمک، ملذہ
نہ قالدیہ نہایت صولک بر ضربه ایلہ آئی دہہ ویوب عالی
ضوغانہ جوریمک... حقایق ایدی یوز سنہ یه قرب ایدن
حکومتلرک بلشندہ دلور، جاہلنر بولدیلی دورلدہ بیله
بو قوجہ ایبراطورلق اتحاد جیلرک شو اون سنہ ک دورہ
حکومتلری قدر فنا ادارہ ایلدہ مشدی. وطنی سلامتہ
ایصال ایچون ایکی طریق وارد: بونک بری سلاح،
دیگری سیاست قوی ایلہ اولور. سلاح قویہ بوانیہ تک
جصولی تأمین ایلہ جکمز زمانلر کجشدیر. زبیرا اولی
تجربہ ایتدی. اوج ملیون عسکر لہ بکرت بول ملیون لیرا
ایلہ بز ایتدی کورہ مہین و نہایت بیوشون و بیایات. مقانلندہ
ملی اضیجلاک سنور و کلریلر قوت فرمش ایشکری.
دوزمہ ودرہ جاہتہ فرداری ایلہ کاشانی اعلان حرب
ایدجکلر. سلاح قوی مغلوب اولوبدہ موقتی سیاست
ترکہ مجبور اولدجہ بز شوشہ با ایزنہ بولہ کسره بیچرز
دیلمنر ویا دیک ایستہ یلر مختل کشور اولدق لری ایشل
آباندن بشقہ عیبا ناپیش اولورلر. بونی بولہ سولہ یلر
الده منتظم برتسلاح وارکن آن حسن استمال ایدہ یلرک
میداندن چکدیلر کن صکرہ الہ کچریدیکی قویق بر دکنک
ایلہ مبارزہ آتیلدی. ایستہ یلردن دہا کونلج بروضیت
احداث ایچن اولورلر. شو دعوانی کودتیلر سلاح ایلہ
اولدی قی سیاستدہ ملک منافعی تأمین ایدہ جک
اولان جاہل و غافلرد زبیرا زمرہ اشلوق لک منفا کرات
سیاسیہ کیریله بیله جکلری. بر حکومتدہ اول امردہ
اومذا کرہ اشتراک ایلایتی کورملری لازمدنرک بواہلیتدہ
اولردہ یوقدر. شو تقدیرہ کورہ ملکندہ بر حکومتلرک
احدانی تہ نہ بولانلر مانی، حکومتی باطریق مندن غیری
بر این کورہ بی جکلر دن اتحاد و ترقی هانک شکرہ اشلوق
ایشہ قومیت جیلدن بشقہ بر ایش باہارلر ایشہ بوسیدن
طولاییدرک ملک خراب اولدی. موقع اقتدار بشقہ
بر زمرہ سیاسی ملک الہمی کچدی کہ بوخرایوت دہ آتازک
نتیجہ اعمالدن دینسون اتحاد و ترقی دو کویتیلری آرتق
مشروع بر طرز دہ موقع اقتداری الہ کیرہ. بی جکلری
اکلیتورلر. آرتق جالوب جیر بادی چتیلر. دو باب جکلر
سال بولہ اولہ دی یئہ استانیولده بر ضربه حکومتہ
رأسی کارہ کچرلدی. وضعیت ایسہ بوکا مساعد

دکل، نہ باسولر. مقصدہ کسدریمہ بر طریق ایلہ
کبدہ مہ نتیجہ موج و طولامیاج بولاردن واصل اولوق
ایستورلر. ملی اقلادیق و ارقہ لریته طابق ایچون
ملکیتی باطریق بولر بز قوزنارہ جزہ دیورلر. ملذہ
اولنرہ بو کون ملکیتی باطریقلر کچرل ایدی مسؤالی
ایراد ایدیور. اگر بزہ منطقی و منفع بر جواب ویریلہ
بیلیرسہ انکار یامہ نسیز ایدلش اولور. فقط بتون
بو دغدغہ لردہ کیرلن حقیقت ندر بیلریمسکز؟ اتحادی
اشکال ایچک، یئہ جیر وزیر ایلہ کندیلری انتخاب
ایستیرمک و بولاسطہ رأس امورہ کچرک اللہ آووجدہ
قالبحق اولان دہ زینتہ ملک نہایت ملکیتی بیبتون ویر
دہا چقماق اوزرہ باطریق. ششوق قطعی اولوق
سولیم کہ ملت آرتق قانیمہ جلد. ملذہ قارشی کوشتیلر جک
مہا نکی بر حرکت شتلی بر عکس العمل دعوت ایدم جکلر
بز کورین کوی ایچون قولانر زہ شتیلر کجکلر

انتباہ

پای تحت حوادثی

هیبامعا بدان بعضیاریک تحت خاکہ آلمانی اوزرینہ
هیکل کاکل: ای ایچون زراعت نظری ہادی، شورای
دولت ریسی رؤف پاشا و عدلیہ نظری مصطفی ک،
داخلیہ نظری عادلک، اوقاف نظری جسدی ک،
عدلیہ نظری سابق وصی اقلدی و معارف اذکار تدریسات
عالیہ بدیری نیمی ک اعیان اعضالہ نسی ایدلش لردہ .
§ انتیباہت مصارعتی لوار قضا ایدرلیکن و ردمہ
جکلری آ کلانلر یقندن مالہ نظار قی ولانلر ایچون کیری
بشربیک ایرالی تخصیصات منضمہ طلب ایشدر .
§ مالہ نظارتک عقدا جک ایستدی سکر ملیون
ایرالی استقرار مندا کراتی ہوز بر نتیجہ قطعہ اقتان
ایتمش ایسہ دول اشلوق ایلہ حللر اولان اشلوق
اوزرینہ بر مقدار آران ایشدر .
§ بولسدن مارسلیا، روما، ناپولی، آولونیاملائیک
طریقہ استابولہ کلن فرا ز طرارہ جسی یوزانی (لون)
بوہنتہ ظرقندہ عینی طریقہ بارہ عودت ایدہ جکلر.
§ (پیام) کیرتک استخبارات خدمتہ یاسہ کورہ
غربی ترکیانک شیمدیک خصوصی براداریہ دولتی
قرن ایشدر. پروایتہ کورہ اکثرتک ایلہ توکلرہ

***İntibah*, 19 Eylül 1335/1919, S. 26, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)**

Numro: 26

Tarihi te'sisi: 1335

Sahibi ve Müdürü: Ali Rıza

Abone Şeraiti: Dâhil ve Hariç Seneliği: 560 kuruştur.

Altı aylık: 300 kuruştur.

Nüshası: 2 Geçmiş nüshalar 5 kuruştur.

Konya şehrine mahsus iki aylık abone dahi kayd edilir.

İki aylığı 100 kuruştur.

İdarehanesi:

Konya: Paşa Dairesi'nde daire-i mahsusadır.

Telgraf adresi: Konya'da İntibah Gazetesi

İ'lanat için ayrıca görüşülür.

Konya İNTİBAH

Cumadan maada (başka) her gün çıkar müstakil-ül efkar gazetedir.

Cumairtesi 19 Eylül 1335

22 Zilhicce 1337

Açık Konuşalım

Harbi Umumi, Alman zümre-i ittifiakesinin mağlubiyetiyle neticelenince bu zümreye dâhil olan Türkiye'nin hayat ve mevcudiyeti katıyen mevzuubahis olmuyordu. Adeta hükümetçe, hâkimiyetçe idama mahkûm olmuşduk. Avrupa efkâr-ı umumiyesinin sahayı intibah olan gazeteleri okuyanlar pek ala bilirler. Bize karşı nasıl bir lisan kullanılıyordu ne deniliyordu. Dillerde dönen sözler, hayatımızdan ziyade memmatımıza müteallik idi. Bu hal, milletin re'si kârına İttihad ve Terakki ile alakadar olmayanlar geçinceye kadar böyle devam itdi. Hâlbuki biçare milletin Almanlarla müttehiden müttefikân harbe girişinde ne (silik) ve taksiri vardı. Harb, milletin azim ve iradesinden doğmuş bir karara müstenid değildi. Zaten Türk uruşmaktan , doğuşmekten bıkmış, usanmış idi. Çünkü alem, sulhun naim-i celilesinden bol bol müstefid ve müstefiz olurken, biz yüz seneden beri heman layenkad (kesintisiz) doğuşe doğuşe vatanımızı viraneye çevirmişdik. Soluk alacağımızı zannetiğimiz bir demde ise öyle bir işe burnumuz sokdular ki dört sene durmadan didişdik. Vatani bir mezaristana çeviren hainler aramızdan sıyrılıb canlarını kurtardıkları halde milleti yüzüstüne bırakmışlardı. Ledünniyat-ı umura (emirler) vakıf olanlar neticenin böyle olacağını daha mukaddemede anlamışlardı. Milletin şu meseledeki ismet ve beraeti muhasımın bulunduğumuz zümreye anlatılınca kadar hayatımız, mevcudiyet-i siyasiyemiz azim bir tehlikeye maruz idi. Sadr-i lahak Ferit Paşa kabinesi zamanında bu hakikatin esma-ı müyesser olabildiği içündür ki sulh konferansı hakkımızda gıyabi bir hüküm vermek istemedi. Vaziyet-i siyasiyenin lehimize olarak inkişafi emareleri baş göstermiş, hatta devletlerin Hükmet-i Osmaniyeye karşı ittihaz eyledikleri muamele de değişmişti. Ahval-ı umumiyemizde günden güne silah asarı müşahede edilirken bulanık suda balık avlamak isteyenler bu defa memleketde büyük bir anarşi büyük bir hükümeteşizlik ihdasına

teşebbüs itdiler. Şurada bir sual varid-i hatır olur. Mademki kendilerinde her gelir ve maslahatı bir netice-i mes'udeye isal idecek kudret varmış bunu ne için hükümeti müzmehil, vatani perişan, milleti sefil ve üryan itmeden yapmadılar. Hâlbuki maksad-ı hakiki, milleti, memleketi kurtarmak değil büsbütün batırmak muazzam bir hükümetin teşebbüsat-ı siyasiyesi ile halledilebilecek muaddilat-ı umuru çeteciler hükümetinin hal u fasl edemeyeceğine aklı başında olanlar şöyle dursun divaneler bile kanidir. Fakat maksad, dediğimiz gibi hayra matuf bulunmuyor. Vatanın enkazından ne kaldıysa onu da silip süpürmek, millette ne kaldıysa nihayet son bir darbe ile onu da soyup âlemi soğana çevirmek... Hayatı yedi yüz seneye tekarrüb iden hükümetimizin başında deliler, cahiller bulunduğu devirlerde bile bu koca imparatorluk ittihadçıların şu on senelik devre-i hükümetleri kadar fena idare edilmemişti. Vatanı selamete isal için iki tarik vardır. Bunun biri silah, diğeri siyaset kuvveti ile olur. Silah kuvvetiyle bu emniyetin husulünü temin eyleyeceğimiz zamanlar geçmiştir. Zira onu tecrübe etdik. Üç milyon askerle, dört yüz milyon lira ile bir iş göremeyen ve nihayet bütün bir vekayiat mukabilinde milleti izmihlâle sürükleyenler kuvvet farz ettikleri düzme ve derme çatma ferdleri ile kâinata mı ilan-ı harb idecekler. Silah kuvveti mağlub olup da mevkiini siyasete terke mecbur olunca biz şöyle yaparız, böyle keser, biçeriz diyenler veya demek isteyenler muhtelül şuur (şuur karışıklığı) olduklarını bilfiil isbattan başka acaba ne yapmış olurlar. Bunu böyle söyleyenler elinde muntazan bir silah varken onu hüsn-ü istimal idemeyerek meydandan çekildikten sonra eline geçirdiği kırık bir değnek ile mübarezeye atılmak isteyenlerden daha gülünç bir vaziyet ihdas etmiş olurlar. Şu davayı güdenler silah ile olduğu kadar siyasetle de milletin menafiini temin idemeyecek olan cahil ve gafillerdir. Zira zümre-i itilafiyenin müzakerat-ı siyasiyeye girişebilecekleri bir hükümet de evvel emirde o müzakereye iştirak ehliyetini görmeleri lazımdır ki bu ehliyet de onlarda yoktur. Şu takdire göre memleketde bir hükümeteşizlik ihdası niyetinde bulunanlar milleti, hükümeti batırmaktan gayri bir iş göremeyeceklerdir. İttihad ve Terakki hangi şekilde inkılâb etse komitecilikden başka bir iş yapamaz. İşte bu sebebdan dolaydır ki memleket harab oldu. Mevki-i iktidar başka bir zümre-i siyasiyenin eline mi geçti ki bu harabiyet de onların netice-i imalıdır denilsin. İttihad ve Terakki döküntüleri artık meşru bir tarzda mevki-i iktidarı ele geçiremeyeceklerini anlıyorlar. Artık çalıp çırpımayacaklar. Soyamayacaklar. Hal böyle olmasaydı yine İstanbul'da bir darbe-i hükümetle re'skâre geçerlerdi. Vaziyet ise buna müsaid değil. Ne yapınlar. Maksada kestirme bir tarik ile gidemeyince muavvec ve dolambaç yollardan vasıl olmak istiyorlar. Milleti aldatmak ve arkalarına takmak için "Memleketi batırıyorlar biz kurtaracağız" diyorlar. Millet de onlara bu gün "Memleketi batıranlar kimler idi" sualini irad ediyor. Eğer bize mantıki ve mukni' bir cevap verilebilirse efkâr-ı amme tenvir edilmiş olur. Fakat bütün bu dağdağalarda gizlenen hakikat nedir biliyor musunuz? İntihabatı işgal etmek, yine cebr ve zor ile kendilerini intihab ettirmek ve bilvasıta re'si umura geçerek elde avuçda kalacak olanı da ziftlenmek ve nihayet memleketi büsbütün ve bir daha çıkmamak üzere batırmak. Şunu kat'i olarak söyleyelim ki millet artık kanmayacaktır. Millete karşı gösterilecek her hangi bir hareket şiddetli bir aksülameli davet edecektir. Biz görünen köy için kılavuza muhtaç değiliz.

İntibah

Öğüd, 23 Şubat 1336/1920, S. 286, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 286

Danesi 100 paradır

Sahib-i İmtiyazı: A. Ahmed

Pazartesi / 2 Cemazielahir 1236 – 1338

23 Şubat 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Her gün çıkar bitaraf halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 guruştur

İlanlar için idare müdürü ile görüşülür

Basılmayan yazılar geri verilmez

Rauf Bey'in Mühim Bir Nutku

Sadrizam müşir Ali Rıza Paşa tarafından okunan hükümet beyannamesi üzerine 9 Şubat 336 tarihinde millet meclisinde, Sivas meb'usu Hüseyin Rauf Bey Efendi tarafından irad edilen ve büyük bir ehemmiyet-i siyasiyeye haiz olan nutkun elimize geçen suretidir:

Rauf Bey-Sivas: Efendim bendeniz ne maziyi tenkid, ne hali tevekk'u ve ne de istikbal hakkında nikât-ı nazar ifade etmeyeceğim. Bendeniz Ali Rıza Paşa hazretlerinin riyasetlerinde teşekkül etmiş olan heyet-i vükelanın evvelki celsede kıraet buyrulan beyannamesinde zikrolunan bir nokta hakkında rüfekamı tenvir edeceğim. O da Sadrazam Ali Rıza Paşa hazretleri işgal edilen menatıktan bahsedilirken bu mıntıkayı yalnız İzmir ve havalisi olarak zikr buyuruyorlar. Bendeniz Hükümet-i Osmaniye'nin muharib devletler arasında en ziyade zarara uğramak şartıyla muharebeye, mütareke akdetmek suretiyle nihayet verdiği zaman mütahassıs olduğu kanaatleri arz etmek isteyeceğim. Hükümet-i Osmaniye'nin, Amerika Reisi Cumhuru Mister "Vilson" un on dört madde ile cihana ilan ettiği ve muharib bulunan iki zümreden hiç birinin itirazına düşer olduğu on dört maddelik prensiplerine istinad ederek sulha talib olduğunu arz edeceğim. Hükümet-i Osmaniye'nin bu talebine itilaf devletleri namına İngiliz Hükümeti'nin o zaman bahr-i sefidde bulunan donanması kumandanı mütareke teklifi ile mukabelede bulundu. Şu halde cümlece malum olan, acı ve tahammül fersa felaketler şeklini alan hal-i zaruret devleti aliye'mizi mütarekeyi kabulde muztar bıraktı ve bu meyanda Hükümet-i Osmaniye'yi temsil etmek üzere bir heyet-i Murahhasa gönderildi. Bendeniz de bu heyet-i Murahhasa içindeydim. İtilaf devletleri namına (...) ile müzakereye memur (...) İngiltere bahr-i sefid donanması kumandanı ile cereyan eden müzakere neticesinde cümlece malumu olan ve o zaman hükümet-i seniyyemizce de resmen ilan edilen mütareke şeraiti tekrarr etti. Bazı gazeteler de evvelce beyan edilmiş olduğu gibi bu şerait haricinde (...) başka hiçbir madde yoktur. Şu halde

mütarekenin sarahaten mutalası göz önünde bulundurulunca işgal edilen mıntika yalnız İzmir. (...) İzmir (...) de değildir. Mütareke ahkâm-ı sarıhasına (açık, aşikâr) mugayir olarak işgal edilen menatik şunlardır: Evvela Musul merkez livası mütareke ahkâmına mugayir olarak işgal edilmiştir. Bilahire Adana ve havalisi mütareke ahkâmına mugayir olarak işgal edilmiştir. Onu müteakip Antalya ve havalisi mütareke ahkâmına mugayir olarak işgal edilmiştir. En sonra İzmir ve havalisi yalnız Ayvalık mütareke şeraitine katiyen mugayir olarak işgal edilmiştir. Mütareke mucibince bu arz ettiğim noktaları işgal hakkı katiyen kimseye verilmiş değildir

Ebul Ula Bey (Mardin) – ya İstanbul İstanbul

İsmail Fazıl Paşa (Yozgat) İstanbul'u da unutmayalım efendim

Rauf Bey (Sivas) İstanbul'daki vaziyet hiçbir zaman bu tarzda düşünülmüş ve bu vaziyet hatıra gelmiş değildir.

Abdulaziz Mecdi Efendi (Karesi) Rauf Bey Balıkesir'de işgal yoktur.

(Maraş, Ayıntab, Urfa, Trakya sadaları)

Rauf Bey (Sivas) Efendim müsaade buyurursanız Adana ve havalisi diye tasvir ettiğim mıntıkada Maraş, Ayıntab, Urfa da dâhildir. Gerek bunların gerek Trakya'nı işgali katiyen varid-i hatır olamazdı. Bunlar keza suret-i katiyede mütareke şeraitine mugayir olarak işgal olunmuştur. Bu işgaller kemal-i elem ve teessürle arz ederim ki feci bir akibete müncer olmuştur. Adana içinde işgal askeri tabiri kullandılar bu hiçbir kimseye mazuriyet hakkı viremez. Her halde Adana mütareke ahkâmı sarıhasına mugayir olarak işgal edilmiştir. Bunu tekrara mecbur oldular.

Efendiler, mütareke akdi esnasında hükümeti seniyemizin ve millet-i Osmaniye'nin mütarekeyi akd için itilaf devletlerinin tayin ettiği yeni mürahasın mensub olduğu millet hakkında pek ziyade teveccühkar bir his ile mütehasıs olduğuna kanaatim vardır. Tarihimizde mütarekenameye düvel-i itilafıye namına vazı' imza iden kumandanın mensub olduğu milletin bize pek çok muavenetler ve hayırhahlıklar gösterdiğine Memalik-i Osmaniye'de sakin her ferd kanidir. Biriyle bir vasıta ile mütarekenin akdedilmesi her halde millet-i Osmaniye için emniyet bahşolmuştur. Milleti Osmaniye (...) bir muharebe neticesinde artık âli surette sulh ve sükûna rücu' edecekse ve memlekette hâsıl olan rahneleri tamir ile felaha doğru yürüyebileceğini ümid ediyordu.

Fakat demin de arz ettiğim gibi Musul'dan başlayarak birbirini takiben Adana'nın Antalya'nın ve pek elim ve feci bir surette İzmir'in ve nihayet Maraş ve havalisinin işgali Millet-i Osmaniye'nin bu babdaki ümitlerini tezelzüle uğrattı ve millet me'yusiyet hisleriyle hal-i işba'a geldi. Mütareke ahkâmına mugayir olarak vaki olan bu tecavüzleri o zaman mevki-i iktidarda bulunan hükümetler bittabi mütarekenin icab ettirdiği vechile izaleye çalışmışlardır.

Fakat mateessüf arzetmek mecburiyetindeyim ki millet bundan bihaber idi. O zamanın hükümetler millete karşı açık ve vazıh bir hatt-ı hareket ittihaz etmediler. Daha doğrusu millete, devletin millete itimatı olmadığı hissini verdiler. Zan ederim ki hiçbir hükümet millete karşı âdem-i itimat hissi beslemez. Hükümetten serbest ve emniyetle beyanatta bulunmayı talep etmek milletin hakkıdır. İşte bu hislerle efendiler, memlekette meskûn ahali asabileşti ve bu asabiyeti günler geçtikçe arttı. İzmir'de malum olan tarzda ve hiçbir hakka istinad etmeyerek taarruz eden Yunan kuvvetlerine

karşı millet bir aralık sükûnetini muhafaza etti ve İzmir’de hiçbir mukavemet tertibatı alınmadığı halde rıhtım üzerinde yedi sekiz bin Müslüman boğazlandı. Buna karşı hükümet-i seniye aciz bir vaziyette kaldı. Ahali-i İslamiye hal-i itizarda şevketli padişahından Hükümet-i seniyesinden ve Avrupa devletlerinin adaletinden imdad bekledi. Biltabi padişahımız efendimiz hazretleri tebasının bu teessüratına – samimiyetle iştirak etti. Hükümet-i seniye de elden geldiği kadar çalışmak arzusunda bulundu. Fakat bu kadar kâfi geldi. Avrupa devletlerinden ahdlerinde sebat bekledi görmedi.

Buna mukabil taarruzlar devam etti. Aylarca devam eden taarruzlarda birçok İslam nüfusu katledildi. Bu taarruzlarda tatbikat o kadar şedid bir şekil aldı ki artık silahla müdafaa hakkına kadir olmayan ve orada sakin bulunan ahali ırz ve namuslarını ancak turnaklarla muhafaza ve başka bir çare göremediler. 8, 9 ay evvel başlayıp bu güne kadar devam eden harekât muhafaza-i hayat ve namus ve müdafaa-i mevcudiyet mecburiyetiyle hâsıl olmuş. Hiçbir zaman eşhasın ve yahut zümre-i siyasilerin ve yahut hariçden herhangi bir kuvvetin tesiriyle vücud bulmuş bir şey değildir. İşte buna en açık bir misal: orada müdafaa tertibatı düşünen ve orada ilk adımı atan, oranın öz evladı ve şimdiye kadar ismi tanınmamış olan “Demirci Efe” dir. (Alkışlar) fırka kumandanları da “Yörük Ali” vesaire bu nam ile bînam bahadırlardır. (Alkışlar) Hiç birinin başında ne, fırka-i siyasiyeyi temsil eden bir kuvvet ve ne bir şahsiyet ne de kuvay-ı askeriyece benam bir kumandan yoktur. Bu ruh milletten doğmuş herkesin takdir edeceği ve dünyanın her noktasında makbul olan ırz ve namus ve mevcudiyet-i milliyeyi muhafaza kıldılar. Düşünülmüş bir müdafaa idi. Bu suretle hakkını milletin emeline istinad edecek müdafaaaya başlayan Anadolu ahalişi hiçbir zaman asayışı ihlal suretiyle memleketin bil netice zaruriyetini mucib olacak surette bunun tavsî’ ve teşmilini düşünmedi ve Erzurum mebusu Necati Bey biraderimizin de söylediği gibi çeteler ve müfrezeler teşkil ederek Anadolu’da gezdirmek hatırından geçmedi. Efendiler sizi temin ederim ve her türlü mesuliyeti müteahhit olarak söylerim ki bu gün Anadolu’da fiilen düşmanın taarruzuna maruz kalmamış, taarruz edilmemiş mıntikalarda çete, müfreme vesaire seyyar kuvvetler yoktur. (Evet şüphesiz sadaları) bu gün memlekette İzmir’de facialar karşısında teşekkül etmiş bir müdafaa kuvveti Maraş’ta son defaki facia üzerine yerinde doğmuş bir müdafaa kuvveti vardır. Anadolu’daki teşkilat milletin ve hükümet-i Osmaniye’nin kabul edecekleri muhakkak ve meşru sulhu tasdik edinceye kadar taarruza uğramamak için yapılmış bir hazırlıktan başka bir şey değildir. Bu teşkilat haricinde zannedilen hiçbir türlü müessirat mevcut değildir ve olamaz. Bu gün ümmet-i Osmaniye’nin ve millet-i İslamiye’nin düşündüğü yegâne hedef ve gaye şevketli padişahımız efendimiz hazretlerinin taht-ı humayunlarının ve hilafet-i İslamiye makamının tamamı- masuniyetidir. (Alkışlar) Tamamiyet mükiye-i Osmaniye’nin ilan edilen prensipleri dâhilinde verilmesi noktasındadır. (Alkışlar) bundan başka hiçbir kimsenin bir emeli yoktur ve hükümet-i Osmaniye’nin tebaası bulunan halkın da hiçbir kimseye karşı taarruz niyet ve maksadı da yoktur. (Alkışlar) bu kadar felaketten sonra bu memlekette cihana karşı kılıç çekecek hiçbir ahmak da yoktur. Bu noktalarda rüfeka-yı kiramımı tenvir etmek lüzum ve mecburiyetini his eyledim.

Ali Rıza Paşa hazretlerinin kıraat buyurdıkları beyannamede yalnız İzmir ve havalisinin işgalinden bahsedilmiş olması hasebiyle şu sözleri söylemek mecburiyet-i vicdaniyesinde kaldım ve fazla vaktinizi işgal ettiğimden dolayı affınızı rica ederim efendim.

Şahsen hükümet-i hâzırânın bu memleketin tamamıyeti ve halife-i azamımız padişahımız efendimiz hazretlerinin her türlü hukukunun en ufak bir arızaya uğramadan velayetinin temin ve istikbali hususunda azami muvaffakiyete mazhar olmasını temenni ederim. (Alkışlar) İnşallah hükümet-i hazıra millet-i Osmaniye'nin şiddetli muntazır olduğu ve mümkün ise bir gün evvel akdini temenni ettiği sulh-u matlubu istikbal eder. Gerek millet-i Osmaniye'nin ve gerek ümmet-i İslamiye'nin şükranını celb eylesin. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin. (Alkışlar).

اۆگۈد

قۇرغۇچىسى : قۇتئەبە شىمس مەھسەنە اۆكۈد اۆي
تەجرىبە ئادرىسى : قۇتئەبە اۆكۈد

سالىق : ۳۱۲ ۋە دانىسى ۱۰۰ پارەدەر
ساحب اىنباز و مەسرئولى : ع . احمد

پىشېنە : ۳ رەبىع ۱۳۳۸
۲۵ مارت ۱۹۲۰

پاسلامپان بايزىل كرى وىرئىز
كەبىشەم . اوبان بايزىل قبول اوتتور

سورىه خبرلىرى

جامع امويده اجناع
استانبول انكلتزر طرفندن اشمالى سورىده يك قنا تاثير اوپاند مشدر . استقلال قومئىسى جامع امويده طوبلا . نەرق تورك دىنامىشلىرىه يازدم اىچكە قنار وىر مشدر .

شام غزىتەلىرى
شام . چىقان بىتون عربىه غزىتەلىرى استانبول اشمالىن دولابى انكلتزره هجوم ايدىيورور و عاظم اسلامى داغىق بولمىش . تمبىيايدىن انكلتزر ساستاك اسلام بولمىش . سىدماز كى افلاس ايدى چىكىنى . ق طوبلا نەجى اولان سوگ حىركىلىرى عاظم اسلامى موقت مجلسه كىدە چىك سوق ايتىكىنى استانبولك امدى قونى المار و مرقه اسلاملىرى اقبالاندر . چىنى يازىيورور مشدر .

احتكار

كېرەككە اولمىش تارىخى و حادىه دودورمى كونى حق ساعىتلك اىمىنى اكلادىان بر فرد بوقدر تىن ايدىور . بوقونى اعاده كونلده . آتارك مشهور سوردون آيرىلان قىونى قورد بر - سوزونى حاطره كىرەك هر دىلو كېمىسز . لىكى اورىدن قالدېرەرق منسوب اولدىنى سوردونك سلاقم ايجون هر كىس كىدەبە دوشن و طىبهنى قدير ايدر و اكا كوره چالغىش و بوسورلە جالشمق سايستەم ازىجى قونلردن و حشى جاناداردن بوتون سورد قونلور .

ايتىپتە بوكون تورك مسلمانك اطرافنى مساران تېلكەن آيچىق بو رك ، هر فرەدوشن و طىقه و ربه ، و طىبه و ملىسى بايقە قونلوجىمە اچان ايتىم قنار تورك و مسلمان دكل السانلقه ربه علاقەسى بوق دىكدر . چونكە هر انسان مطلق بر مكە منسوب و او مكە خىات دكل بو رىجى اولدىنى و طىقهنى ايا اىچكە مكلفدر . ايتە بو قارىده دىككىز كى اىمىنى آكلادىمىز بوكونلورده هب برلكد سلامت بولق ايجون اوزرىزه دوشن دىق وطنى و مل و طىقه لرئىزى بىلىك و كورمك لازىمكىر بوكون و هر تورك و مسلمان سوە سوە بو و طىقهنى باياركى دىكر طرفندن برطام دوشنچىمىز ، ياره قرائق ايجون حىتلك جونالسى ارزو ايدن سوي بوزوق دوقونلر كى وطك حىتە دىك تېلكەد بو تەبى سرەدە بو رلك قانچىمىن استفادە ايدىك احتكار بولە سايورور .

زىت و كىچىكەن واز كىكك بىچك و ايجىچك ينى حواج ضرورە يە بوزدە بو زىم ايتىكلىرى كورولور . منفى دن و مىلك تېلكەنە آرايان حىسزله سودارز شرق ولايتلرئىزه آتەدە ازىمىر . اولان چىنلر و اوجانم مىداتلردن قاجوب قورولايتلر كە حالە اولدقلىرى كورمىورمىكز ؟

ایتاليا خبرلىرى

مان جراسى سالى كونى قى بر جلسە عقدا ايدىم . لىق ملولابى نىخت ايدىن سىدە بىق قايىمەن اىضاحات ايتىد .

بىق قايىمەن بارىن عباىدر اىمە يە چىكدر .

یونانستان خبرلىرى

اسوچىرەدە ترمبىيايدىلەرك كوندىر يلان بر اشخال غزوى بىرەدە توقىبا ايدىلشدر ۳۷ كىشىدن عبارت اولان بوقومتە آتەبە سوق ايدىبار كىن بولەد عاقتلر ده كىدېلرئىمە اتحاق ايدىمك فاجىشلرد . بونلردن آتەبە كىرە بىلنلرله آتەدە غونادىس طرفدارلر كىچن بازار كونى بر تائىش بايشلر و تائىشچىلرە خاىلەدن اتحاق ايدىنلر كورولدىكى ايجون حكومت اوزرئىمە قوت سوق ايدە ماش و يانكىر برهيت ناهه كند مشدر . قارلە قارىشيق شىدلى باغوردن تائىشچىلر داغىلەمە چىيور اولمشدر .

بوشلە و يك خبرلىرى

بولە وىكلىر (بە قارىندار) شېرى و (آرمازىر) شېرى ضبط ايتمشدر . و نورو سىكېرە بىش ساعت مسافە يە اقلا - شمشدر .

باطوم
باطومك ايجىق لىبان قالات صلح الله كوستمسون برلكمىز كوشەر ، عزىم قىر بايرەدە شىمن الله كىرەك ، ملك قانې پاستە طوبلا دىمكز او قازاغ و ترونلر انكزده قانچىنى ؟ اوستە تزه دىككىر ناموسى ده يك سو دىككىر جانككىرى قور تارايىبە چىكېمىكز ؟

بىكى تفرقه من

اسلامه چىلان قىلچ و علمداران اسلامى مدافە آندەك تفرقه من ختام بولدى حال و احوال نزه اوجون و يك دكرلى اولان بو كاي اىصار قىلما و قوبىلرئىمە قديم ايدە چىكز . بوكوندن اعتباراً يازمە باشلايمىز بىكى تفرقه منده زمان و كىدەشە اوجون و يك قانده ايدىر . بوكونىك بولە وىك دابرىك ازىمى چارلق دورندە اشهار ايتش و باشايشك اچى طائىق و مشوم و مسوم كونلرئى كورمش مشهور ماقسىم غور كىك يازدى و مشدر مزجلرئىزك ترحه ايتدىكى بوقىمىل تفرقه منى ده مرامله اوقوبانلر قدير ايدە چىكدر لىق ايتىر .

Öğüd, 25 Mart 1336/1920, S. 312, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 312

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

3 Receb 1338

Perşembe 1336

25 Mart 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

İhtikâr

Geçirmekte olduğumuz tarihi ve hadise doğurucu günler hatta saatlerin ehemmiyetini anlamayan bir ferd yokdur zannederiz. Bu fevkalade günlerde, ataların meşhur –sürüden ayrılan koyunu kurt yer- sözünü hatıra getiren her türlü geçimsizliği ortadan kaldırarak mensub olduğu sürüsünün selameti için herkes kendine düşen vazifeyi takdir ider ve ona göre çalışır ve bu suretle çalışmak sayesinde ezici kuvvetlerden, vahşi canavardan bütün sürü kurtulur.

İşte bu gün Türk Müslümanlığın etrafını saran tehlikeden ancak bu birlik, her ferde düşen vazife-i diniye, vataniye ve milliyesini yapmakla kurtulacağına iman etmeyen kafalar Türk ve Müslüman değil insanlıkla bile alakası yok demektir. Çünkü her insan mutlak bir millete mensubdur. Ve o millete hıyanet değil borçlu olduğu vazifesini ifa etmekle mükelleftir. İşte yukarıda dediğimiz gibi ehemmiyetini anladığımız bu günlerde hep birlikte selamet bulmak için üzerimize düşen dini vatani ve milli vazifelerimizi bilmek ve görmek lazım gelir ve bu gün ve her Türk ve Müslüman seve seve bu vazifeyi yaparken diğer taraftan bir takım düşüncesizler, para kazanmak için hastaların çoğalmasını arzu eden südi bozuk doktorlar gibi vatanın hasta, dinin tehlikede bulunduğu sırada yolların kapanmasından istifade ederek ihtikâr yoluna sapıyorlar. Ziyet ve giyecekten vazgeçtik yiyecek ve içecek yani hevayic-i zaruriyeye yüzde yüz zam ettikleri görülüyor.

Menfaatini din ve milletin tehlikesinde arayan hissizlere sorarız. Şark vilayetlerimizde Adana'da, İzmir'de olan bitenleri ve o fecaat meydanlarından kaçıp kurtulabilenlerin ne halde olduklarını görmüyor musunuz?

Allah göstermesin birliğimiz gevşer, azmimiz kırılır da düşman eline geçsek, milletin kanı bahasına topladığımız o kazanç ve servetler elinizde kalacak mı? Üstüne titrediğiniz namusunu da pek sevdiğiniz canınızı kurtarabilecek misiniz?

Öğüd, 5 Nisan 1336/1920, S. 321, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 321

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

14 Receb 1338

Pazarertesi 1336

5 Nisan 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

millî

ÖĞÜD

Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Etrafımız ve Yolumuz

Geçirdiğimiz ve içinde çalkalandığımız buhran, şimdye kadar anlattıklarımızın hiç şüphesiz, en mühimi belki en müşkilidir. Büyük İngiliz milletinin, mütekebbir ve mağrur İslam düşmanı diplomatları bütün unfa (acımazsızca) ve şiddetle başımıza musallat olmuşlar ve bin türlü bahaneler ve vesilelerle, senelerden beri takip ettikleri meşum siyasetin son, son ve kahir darbesini indirmek için zamanı münasip ad eyliyorlar. Can evimize havale edilmek istenen bu ezici yumruğu kıracak yegâne kalkanımız kendi varlığımız, milli ve dini birliğimizdir. Papas oğlunun diyarından kopup gelen yıldırımın hedefi şahıslar, aileler değil bütün bir Türk ve İslam mevcududur. Bunun için bu yıldırımın seyr-i saikası da yine Türk ve İslam mevcudiyeti olmalı ve olacaktır.

Fakat hayat ve istikbalimizi, ırz ve hayatiyetimizi korumak ve kurtarmak için çabalarken unutmayalım ki aramızda bizi birbirimize sokmak, bu suretle Türk ve İslam birliğini bozarak zayıflatmak isteyen südü bozuklar var.

Refet Bey Efendi'nin Sarayönüne muvasalatını ele geçmez bir sermaye addederek bin türlü yalanlarla renkten renge sokanların işaatına kulak veren yok ise de biz burada tekrar bu meseleye yanaşmak istiyoruz.

Sarayönü'ne milli alayları ile muvasalat iden Refet Bey, geçirdiğimiz buhranlı dakikalarda vukuu tabii olan ve şimdilik burada izahı gayri münasib bazı muazzel ve mühim meseleleri Konya eşraf ve ayanıyla yakından temas ederek haledebilmek için gelmiştir. Ortadaki mesail şahsi ve hususi değil, bilakis umumi ve vatanidir.

Memleketin mukadderatını tayinle meşgul büyük zekalar muavenetini müzaheretiyile pek ehemmiyetli olan bu mesaili hal edebilmek üzere Ankara'ya giden Konya heyeti İnşallah vatan için hayırlı neticelerle vazifesini ikmal edecektir.

Milletimizin saflığından istifade ederek, surette bizden görünüp hakikatte yabancı emeller güdenlerin bin türlü vesaitle avladıkları bazı beyinsizlerle beraber içimizde kurdukları dolapların mahsullerinden biri de şudur.

— Türkler acaba İngilizlere karşı koyabilecekler mi? Biz, çalakalem değil, pek çok ve pek uzun düşündükten sonra bu mühim suale- Evet Türkler ve İslamlar İngilizlere karşı koyabileceklerdir diyoruz. Çünkü biz ne gizli kapaklı beyanatlarla şunun bunun mal ve canına göz atmaz, ne de hakkımızdan zerre kadar fazla bir şeye talib değiliz. Biz, Lehülhamd, Hak yolunun yolcusuyuz. Ve bu yol daima (...) hem pek (...) (...) atasındaki (...) etrafımızı ve bizi görmüyorsa biz kendi kendimizi ve kendi fertlerimizi pek ala biliyor ve görüyoruz.

Bu husustaki müsbet dalaleti yarınki nüshamız da arz edeceğiz

اؤگوکورد

قوتیه ده شمس مخلصنده اؤگوکورد اوی
تلفراف ادرسی : قوتیه اؤگوکورد

بیاض مریمجون پینجا ۶۰۰ شروند

اللا شراجیرل اداره مدرسی پینجا کوردوشیور

شماره ۳ شان ۱۳۳۸

شماره ۲۲ شان ۱۳۳۷

سایه ایبار مدیر مسئول: ع. احمد

کیشمه اویان یازیلر قبول اؤلوور

مل
قوتیه ده شمس مخلصنده اؤگوکورد اوی

سایه ایبار مدیر مسئول: ع. احمد

کیشمه اویان یازیلر قبول اؤلوور

مل غزنیسده

داجارقه خاندان قرالیسی

قوتیه نندن کلن قنراقانده کوره حکومت اجرایی حکم و قعود ایشتمده. مائیه قرالی میچ رهنکجه مرضوش کفدر. آمریقادگی دینداشلر من

آمریقادگی (بیودی) ایشتمده منکمل حجت خیریه اسلامیک حلال امره نیر عا (۶۶۶۶) ایرا (۲۹) قروت ارسال ایلمش اولدیی کال قنر و شکران ایله ییذریشدر.

احمد رضا بیک مکتوبی

احمد رضا بیک ارسده تورک مسکنت داغر اجرا ایندیگی ملاقاتلر حقتده استایوندهکی ایچاندن برنه اوزون بر مکتوب کوندرمشدر. احمد رضا بیک مذکور مکتوبده پنکین کوردوشیور تأمین ایلمکدهدر.

ملاقات

فرانسه یین وکیل موسیو میزان (روجر) حوضه مسکنتی وزیریه داغر آلمان مصلحتکاری موسیو ماز ایله اجرائی ملاقات ایلمشدر. بوملاقده آلمان مصلحتکاری وصیت داغر موسیو میزراه تعلیلات جیده بریمشدر.

شهبید ختار بک مکتوبی

اوج کون اول مسلمه بیک احوالندن شکایت شهبید ختار بک مکتوب مسلمه خاتلر بیک حوضه اعلان ایندیگری پارسندق.

پیش مسلمه بک اوراد قنقریلدیله مسلمه خاتلر تکرار وطندهرته یشلامشدر بوسورده برهوق یاورونک موقت یه اولسه مکتوب قانلی طرف ایلمشدر.

شهبیدفر اجرتلی

بنداد خطده اجرت قنیه اولاروق اسلیقا قسقمده اولان مصر پارسی برته ییلمه کوره عتبات اولوق قنیه ۲۳ پینجا ۳۶۶۶ ندرمشدر انبار اقبول اؤلوور جقدر. قن ۱۲ قونماق اولشدر قنقران

فرید باشا قابینه سی

فرید باشا قابینه سی آشفتمده یازیلر کی تکل ایتمه کی خیر آیشتمده : صدر اعظم و خرابه نظری شیخ الاسلام حریه نظری و جمعیه نظری وکیل داخله نظری و شورای دولت رئیس وکیل عدلی نظری نافه نظری تجارت و زراعت نظری اوقاق نظری مبارق نظری مالی نظری

دردی زاده عبدالله اقدی فرمید باشا رشید بک گلر رشیدی بک دوکتور جیل باشا فریق حسین رمزی باشا فریق عثمان رفعت باشا نصرالدین بک رشاد بک

ازمردن آتال خیر :

بر بولشه ویک قیامی

تاز غزنیسندن : آژانس وقت : شمال سیلابدن وارد اولان بر خیره نظر آورشوروده ولستاتک دیگر هملر حده بولشه ویک نوسندن بر حرکت ظهور ایشتمده .

قواعد و استحقاق قانونی	پنجا استناده احکامات
عسکری قواعد و استحقاق قانونی (۵۰) محلی مائشده سی ایله (۵۱) محلی ماده سنک تمذیل حقتده شورای دولتیله مذاکرات جریان ایشور و پادیه حریه نظارتندن بر مأمور طلب ایلمشدر. عسکری استحقاق سنک (۱۰) یه تمذیل فراؤکیه اولمشدر .	صورتی بیک قسقی اوزوریه بقار سناده یکی اطلاعیه میاشرت اولوشندی . شیبیدی قنقر احکامات شوکیجه یوریمشدر : چنتیمی ۱۲ ، قومونست ۴۰ ، دموقراست ۲۳ ، ارباقا ۷ ، سوسیالیست و برهوسوسیست ۴ ، لیبرال بلوق ۴ ، غنایون طرفداران ۳ ، آریجه تعلیمدها سورگه لیب ایدیکدر .

انکیز رحیل سیاسیسنک آخیرلندن لادوا سیتان بو کی یازیم اعتراف ، اولتری طایفه لرحه بک بیوک بر ایمی حاکمدر . فکر طرفدن کلن غزنیسی ، اساساً بو شایهاتک ایک میماله سیتیدی کون مسله بک اچ یوزی آکلاچوق ، اصل و سلسلی اولیان بو سوزلره اجرت ویرللمسی یزمش و بو خصوصده حکومت روسی ، نیروسی هیچ بر خیر کدیگی تکرار ایشندی . صوک یازیم غزنیسی ده نهاکه بو لائیری تکذب ایدیوردر .

یالان و حقیقت

لوندره سیاسی بیک بر قاج هفت اول ، اوشنک کل مایه اوشنک نظری حقتده اویورده قنری لائیر ، نهایت صاحب سوز مالکی اورنده ، بون کبری و بیلاقتیه صیرتیور .

اسلامه ، و لکنر اسلام اولدی ایچون حوت کوشده بیلاسدق ظلم و اذیت بو قنن ، هر طرفده کویر پانلیه ، اسانلر و هر تیره هرشل ایچ لایر ، مالر یضا بیلر کن ، برتاتیا قیرلندن سیزان خیر بکس مسلماتک تمام و قتل اولدی خبر قهریبوردی . جن مایوشن مغربی کی لوندره قوندرالی ، اوزمان ، هر ایشتر حوضه جان بو خبری مایوسی لوزرنه قویده ، اوزون اوزون ، بک علاقه دار بر سورده مذاکره ایندکن سوکرا قرار وریدی .

آردان کلن قسبه بر زمان ، هر حقیقتک سلسله بقا قنقر قسب بک یه یی آخیر لرون اعتراف ایلمشه سبب و بو سورگه دنیا افکار عمومی تورگه واسلامه ایچان افکارک اچ یوزیه بر کره دها واقف اولدی .

لوندره سیاسی بو بیوکین اعتراف نهاکندن قانلیسک ایچون فرانسه استاد لیدیور . دیگر طرفدن فرانسه بویوزی لوندردن ایندیگی سوله بک ، فساک متنی حال کورشیور .

لورده کوروزون کیدلوردر قنقر سنک بیاشتمده انبارک جان نهکده بولدی حقتدی شایهاتک و شور اولدیی سویله دکدن سوکرا - صوک هتکر طرفده اولمیش قانلی وقوس خیر ویران حرکاتدن انبارک بوسیون بری قنقر اولوقاری قبول ایلمش دیوردی . بو حقیقت و غرور ، ایتمه ، ایستیه آیشش بر ایزم قنقر .

Öğüd, 22 Nisan 1336/1920, S. 337, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 337

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul: A. Ahmed

3 Şaban 1338

Pençşenbe 1336

22 Nisan 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

Öğüd

Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Yalan ve Hakikat

Londra siyasilerinin birkaç hafta evvel, Ermenilerin katliama uğradıkları halinde uydurdukları yalanlar, nihayet sahipsiz bir mal gibi ortada, bütün kiri ve çıplaklığıyla sırtıyor. İslam'a, yalnız İslam olduğu için dört köşede yapılmadık zulm ve eziyet yokken, her tarafta köyler yakılır, insanlar doğranır, ırzları parçalanır, malları yağma edilirken, Biritanya kıyılarından sızan haberler bilakis Müslümanın zalim ve katil olduğunu haber veriyordu. Hatta mal bulmuş mağribî gibi Londra konferansı – o zaman- her işe tercihen hemen bu haberi masası üzerine koydu, uzun uzun, pek alakadar bir surette müzakere ettikten sonra kararlar verdi.

Aradan geçen kısa bir zaman her hakikatin- fakat ne kadar garip ki yine aynı ağızlardan itiraf edilmesine sebep ve bu suretle dünya efkârı umumiyesi Türke ve İslam'a edilen iftiraların iç yüzüne bir kere daha vakıf oldu. Londra siyasiyyunu bu çirkin iftiranın altından kalkabilmek için Fransa'ya isnad ediyorlar. Diğer taraftan Fransa bu haberleri Londra'dan istediğini söyleyerek fesadın menba'nı âleme gösteriyor.

Lord Gürzon geçende Lordlar Kamarası'ndaki beyanatında Ermenilerin hayati tehlikede bulunduğu hakkındaki şayanın doğru olmadığını söyledikten sonra – son haftalar zarfında Ermenilere karşı vukuunu haber verilen harekâttan Ermenilerin büsbütün beri bakma oldukları kabul edilemez diyordu. Bu ' hakikate doğru' istenmeye istenmeye atılmış bir yarım adımdır.

İngiliz ricali siyasiyesinin ağzından nadiren çıkan bu gibi yarım itiraflar, onları tanıyanlarca pek büyük bir ehemmiyete haizdir. Diğer taraftan Tan gazetesi esasen bu şayanın ilk meydana çıktığı gün meselenin iç yüzünü anlayarak, asl ve esası olmayan bu sözlere ehemmiyet verilmemesini yazmış

ve bu hususda hükümete resmi gayrı resmi hiçbir haber gelmediğini tekrar etmişti. Son Paris gazeteleri de tehalükle bu yalanları tekzib ediyorlar.

Lö Jurnal gazetesinin kısm-ı mahsusamızda münderic baş makalesinin tercümesinde (Ermeni kitalinin doğru olmadığını bera-yı malumat tebliğ eyleriz) diyor.

Biz nihayet hakikatin meydana çıkmasını görmekle mesuduz. Fakat bunları uyduranlar bir an utanacaklar mı? Bunu, pek ümid etmemekle beraber Avrupa efkârı umumiyesinin huzurunda fııldak çevirenlerin bu suretle yüzlerinden maskelerinin düşüşünü memnuniyetle karşılarız.

بازار اویونلری

۳۴۱ : ۱۰۰ پادور

صاحب له بازار و سرمنسولی : ع . احمد

تاری : هر چه شمس شهره شمس او کور اولی

تعریف اندیسی : قوبه او کور

۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲	۷ تمان ۲۶ تمان ۱۲۰۰	بازار اویونلری ۲۶ تمان ۱۲۰۰	۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲
--------------------------------------	---------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

کودیکهزه اویون بازار قبول او کور

منع فراموشد

۲۰۰۰ هر چه ایون تیقا ۲۰۰۰ هر چه

خدا را ایون اداره هر چه ایون تیقا

بندیمان بازار کری ویرلر

یکی اویونلر

فرید پاشا جبر کس برکت جنبازی کی
چورک براب اوزرکده . همی اوتارله
یکی . فقط جیرکین اویونلر اوستامق
ایستور .

سوردهن کل اوزرکون آبرجه
سوردهن بردهن فلاکتدن مسوگرا
قورلوبده آنا پورده ایلی آن بیکرجه
اسیر قورداشیزی آن قورلوبده اسلامکشان
وشرفی . حیات واستقبال اییون مجمله
ادن قوردهشیریک همکر اول قوری اییون
فتنه . طقاری همافته آت آتله نه
ایلی ایستورکی بیهمین حش داماد
وشرفی . عقی زمانده ایستوبده
انقورلی به قارشی قوللاق اوزره قوت
جسته باشلاکن . قطی بر موقته مزلکده
اسلامی اسلامه طوشورده بیهمینک تکن
ولایهتی همی . هر یو بکنکی بیکه . یون
هرمنشانی هر چه سایلن . ناموس وشرفی
پایه دگیشن بر قیاج مسلمان وارسه .
اولورکده بالکر کندی وهمباردن
عبادت بولمیشی آتسکر رسورده
آکلامش بولمور .

قطی . هر چاره باش وردهشیدن
ارسانایل . هر قوت واسطقی اقلربه
اوزون آتسکن جکیمه یان بوخر . نهایت
قورلر ترتیبده حیات ایستور .
انکوزارک ابریه اوزره قوتن بر
شوزله . هر مسایک قش اوزره و جهادی
اوزون قاتله اوشرادلی .

اربریه بیلیش بیلیش طاشیق قوری
قوراصورلور اقرده طوک . بوکان
ایساری . بوکان ضاعطری بولور اولورکده
نوشه باشلرکده . اوزره مسایلمه شوبه
دایره یوزولی .

— اوزره مسایلمه . ایست قوللر کندی .
آرق بولدن سوگرا سلاسلوب بزمه
بازر کله سکنر . . . آنا بولمکی او
ناشیره (۱) قارشی حرب ایدر سکنر .
بو سسی . بو اعوش ادعولیمینی
عبرانه شومسی . ایستیدن مسایلمه
لی . کوز باشلی و کعدن کورلو کده

بلوچستان ، افغانستان ، هندستان

انکوزره اعلان حرب — بدی تکلیف

طرز زندن نغرافه بازارلور :

بلوچستان سینا قیالی افغانستانه برکنده انکوزره اعلان حرب ایچشوردر .
تخلیس اسلام تلبیه بو حکومت وقیلرک سوکدرجه بر فالیته ایست کیریشکری
کورولکدهدر .

افغانلی هندستان واسطدهکی حرکت تعرضه یی توسیع ایلوردر . سوک بولک
نغزله بدی قرفدن عارت اولان انکوزری اضی بر ایزراه . وچایریشوردر .
بو مطربت اوزرته افغانلی همایرک انترا کیه انکوزره بوجه آتی شرانخی
خازی بر نوطه وریشوردر :

- ۱ — هندستانک پادوسی ایله آلمان ولجه انکوزر حرب و تلبیه سببیریک منده
ایچلرته ایلده وترکی .
- ۲ — هندستانک پادوسی ایله آلمان بولون ایلجه ومهمات وآلات و ادوات
حربیک هندستانه وریشی .
- ۳ — هندستانک اوراق قشیده مقابل طونیلان معدن آتسکرک همان
هندستان بقارته تلبیس .
- ۴ — هیچ بر انکوزر قاناق اوزره هندستانک تحبیه ایلدی وهند استقلالک
تصدیق .
- ۵ — حکومت عینیه دن آلمان حوالی مقدسک تلمأ اندوسی .
- ۶ — استانبولک مقام خلافت و مرکز سلطت اولوق قشلی و اجنیه مداخلته
نهایت وریشی .
- ۷ — مکه مکرمه و مدینه منوره حلیله طرفندن بر شریف تلبیس .

اولورک شراط اول ایچلرته هندستان و افغانستانک گتیشکی عاهدیه نهایت
فریده حکم و آتک نام اولجیه قدر تبانه وظیفه . دوام ایدمکی بیان اولور .
نوشتمی آن انکوزر حذالی عزالمه قوراره تلبیه کیشی بیلدیرمک
انکوزرک بوگونه قدر قارندلی نام وشرفت محافظه ایدک ایستیدورسه هندستان
و افغانستان مسایلمه تکلیفیک قبول ایلدی لازم کدیکسی دویار ایچشور .
هندستان مسایلمه تکلیفیک بو حرکت غیر مدخلورده انتراک ایلدیرک هندستانک
استخلاسی ایچون بر اولره اتحاد واحاق ایچشوردر .

وطنایمک اولای دکدر .
هرمنشی . ناموسی . شرف وحقیقی
ایچون . یار جلازلر هر آن بر مشرکده بولون
مقدساتی جیشلین وحشی دشمنله آل
آله و روسی . کنندی دینداشلیقه سولیل
عقدنر ازیمیری قورلوق اییون حایی
وقای سوه . سوه قدا ایز قوردمشیریه
قارشی سلاح آتسکی ترضیه ایچون بو
انکوزر پاسیه اوزره قوش قوراره
آن سوردهن اوز افلاتن مسایلمه ایلیر

کین و بیخته دول اولدی حله سیدلرته
انکوزر و غنیمتورق دورربنه . فلاکتربه
یرکر . دها . فلاکتوردر .

ایست فرید پاشا ویران بوقدار جدی
بو دورجه کیرلی او بولر . بشلاورق نهایت
مسایلمه تکلیفیک بولوق وقیتی حازر
اولان قولاری مو . ایستمال ایلدک
بولن پایس وضاعطریک . حتی سولوق
سولوق کیرلی لرتیه قداره دشوروردر
بو قدار شتامت و ذلله بامتلرک
ایله نده قورلوقی بولنی غنا

عالم اسلام واستانبول

استانبول ایشاکک بولون عدا اسلام .
حصوله تیریدری ایشاق و غلبان حله
تصلاتورون تیریدره هرمنش حلقه
اولوق شو سوزلرجه بازارلور :

بیلکس مختلف سلاطین وجوده
کتیر بولک عالم اسلامی استانبول . ایزر
خصرمندهکی انکوزر بلای عظیم قاش
اولدی . شرف وحقیقک ایشاق ایشاق
خط و حرکتی تحبیه دوام ایلور .
استانبولکی مقام خلافت قورشوزا کتله
مدامه ایشاق همی یک سرعته
بولدن مدام استانبولکی تحبیه قارشی
فصله شدله حرکتده بولوق سیاسیته
دول ایچمک مهالکی شایان ایلدور . زیر
بوسلست نتیجه اعتباریه یی تمدن اولوق
اولوب ایشاق دولتریک اجرائی تأثیر
ایدیمهکی مراکزده عکس تأثیر
تیزیدن باشقه بر قله تاین ایدمور .
قوروه اده بولک و بیکر طرفندن ترتیب
ایچک بر عینان حرکتی
نیورق و ایشاق نغز ایشاق ایدیلور :

دول حکومه رسماً تبلیغ ایلدیک نظر
بولک و بیکر طرفندن تارک ایشاق ایلدور
ایله همی یکی بیک تورلی . کیرین و دن
حرکت ایدمک شایان قوروه داخل اولشور
و موجودی بدی یوز عسکره . باغ اولان
بر ژاپون موقتی بستمشوردر . اولج بوزی
انلاق ایلدکن سوگرا متبالیی قوراره
مجبور قاششور . حکومه وارد اولان
معلومات سازه . نظراً بو حرکت ژاپون
حاکمیه قارشی ترتیب ایدیلان شیعلی بر
عینسایک حرکات ابتدائی سندن عید
ایچکدهدر .

— سوفاقده انکوزره قارشی قیام
و تیرونا و غنیمتدن .
— دوامه شایان تألیف بر سادان اولور
گشور . انکوزر قولاری (دینا) قیرسک
نعرته دویار اوشن وریشلی شایانه
اوشراشور .
— یک کشیدن مرکب سوفاق فوق
کیجه نرسرله انکوزره دشمنی صابات
دیرمیشور .

Öğüd, 26 Nisan 1336/1920, S. 341, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 341

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul: Abdulgani Ahmed

7 Şaban 1338

Pazarirtesi 1336

26 Nisan 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Yeni Oyunlar

Ferid Paşa beceriksiz bir at canbazı gibi çürük bir ip üzerinde acemi adımlarla yeni, fakat çirkin oyunlar oynamak istiyor. Mısır'daki mimli örgütlerden aylarca süren bir devr-i felaketten sonra kurtulup da ana yurda ayak atan binlerce esir kardeşimizi Anadolu'da İslam'ın şan ve şerefi, hayat ve istikbali için mücadele eden kardeşleriyle hemfikir oldukları için kışlalara tıkarak muhafaza altına almakla ne yapmak istediğini bilemeyen hain Damad ve şürekâsı, aynı zamanda İstanbul'da Anadolu'ya karşı kullanmak üzere kuvvet cem'ine başlarken, kat'i bir muvaffakiyetsizlikle İslam'ı İslam'a tutuşturabilmenin mümkün olamayacağını, her büyüklüğü çiğneyen her fazileti hiçe sayan, namus ve haysiyeti paraya değişen birkaç Müslüman varsa, onların da yalnız kendi ve hempalarından ibaret bulunduğunu aşikâr bir surette anlamış bulunuyor.

Fakat her çareye başvurmaktan usanmayan, her kuvvet ve vasıtayı emellerine kurban etmekten çekinmeyen bunlar, nihayet fetvalar tertibine de cesaret ettiler. İngilizlerin emriyle ortaya konan bu fetvalar, her Müslüman'ın kalbini ezen ve vicdanını üzen akıbetlere uğradı. İzmir'e yığın yığın taşıdıkları bu fetva suretlerini ellerinde tutan, Yunan papasları, Yunan zabıtları yol ortalarında, köşe başlarında okuyor Müslümanlarsa şöyle bakınıyorlar:

- Ey Müslümanlar, işte fetvalar geldi. Artık bundan sonra silahlanup bizimle beraber geleceksiniz... Anadolu'daki o hainlere (!!) karşı harb edeceksiniz. Bu sesi bu baykuş uğultusunu andıran meş'um sesi işiten Müslümanların hali, gözyaşları dökmeden göz önünde tutabilmek kolay değildir.

İrzını, namusunu, şeref ve haysiyetini her gün yeni bir vesile ile tahkir eden, parçalayan, her an bir taarruzla, bütün mukaddesatı çiğneyen vahşi düşmanlarla el ele vermesini, kendi dindaşlarına, sevgili muhteşem İzmir'i kurtarmak için canı ve kanını seve seve feda iden kardeşlerine karşı silah almasını tavsiye eden bu İngiliz parasıyla ortaya konmuş fetvalara el süremeden uzaklaşan Müslümanlara kalbleri kin ve gayzla dolu olduğu halde mescitlerine lanetler yağdırarak dertlerine, felaketlerine bir kere daha ağlamışlardır. İşte Ferid Paşa ve yaranı bu kadar adi ve vijdansızca kirli oyunlara başladılar ve nihayet Müslümanlarca pek büyük mevkii ve kıymeti haiz olan fetvaları suistimal iderek Yunan papas ve zabitlerinin hatta çoluk çocukların kirli ellerine kadar düşürdüler. Bu kadar şenaati ve denaeti işleyenlerin Allah'tan da korkuları yok mu acaba?

سایه : ۲۴۳ * دامی ۱۰۰ پاره در
صاحب نامه : وزیر مسئولی : ج . احمد

اوقد

قلم فرزند

پری : هر پنده شمس شمسند اوکود اوی
تغراف ادبی : قوتیه اوکود

یلی میرالپون پنجا ۶۰۰ فریدر طایر ایولاداره منیریه ایله کوردیشیر	۹ ۹ ۲۸ ۱۹۲۰	چهارشنبه ۲۸ نisan ۱۹۲۰
--	----------------------	---------------------------

کدهشمزه اولان بازر بار قول اولتور

بوزانطی دوشوور

هون غایت اوری ایله قهرمان نوا
ملیه صرک کورج حرمک شیده یه قدار
فید ایچنیک بر طرزه ایکی کوبن بری
دوام ایند تعرضی لیجسنده یو کون
صاحبین الاورقه ساعت یکیمه (قوجوتیه)
بووشن هان کمالاً اها سوریه سبط
ایشتدر. اسرافقاری هوز منو موقدر
یو کون وی بارین بوزانطیک کمالاً
مقطول موقدر. اسرافقاری یک جو قدر
مقداری هنر تیت ایده موقدر.

فوزی پاشا آنقرده

صالح پاشا قندسه سوک حرم
نظری یوان اهد قوی پاشا صر توری
یو کون آنقرده موامت ادورک استانبول
یسوک ملت مجلسی رئیس ایله بر جوق
امصار و اشراق تلکتر قدردن استقلال
اولندی . ربوک هنکر راستا مقاصی
ایجا ایده بودی . مقار ایله استانبولدن
مورهرجه بیوک ملت مجلسه تلکتر مفاکرا
اشراق ایشتدر واستانبولدا شتاک صفحات
حقیقیسی صدقه فصل ایضا تلکتر مشرفدر.
پاشا آنقرده ک ملت غایتی یکه مکر
غلبه سوق و تحریک ایله نایین مصلحتیک
ایسته دگر یو بوا ملایل متمرکز و حجت
وانساد محافظه ایده بودسه و استیکر ایلاک
جوبه موشهرک و مخبرک یو وودمن ای
سلامته اولتورسکی اولدی سو بولبار.
پاشاک ایضا تلک مصلحه یی ایس اولتورده
یک عمن تاثیرات صدقه کیمه موقدر. بیات
مداکوره تلک طبع و شرطه عمومک اطلاع
وضعی دمی فرار کیز اولتوردر.

شیاقیت

دون قوتیه لوتور می اصصاریه
دوره ایچسنده بلده طرفدن بخشاش
کتیکت رضافت ویرلشدر.
سراقدقه قولاردو قوماندان قهرمان
یک ایدی ده حاضر و ایشتدر.
شیاقیتن سوکرا اصصار طیاره
فرارده ایله عسکری خسته ساری
ازوت ایده موقدر.

بویوک ملت مجلسنده

مهم مذاکرات

بویوک ملت مجلسی یو صباح قیل اولده وئس سبتوب معونی شریف
بکک رهسری آتنده ایضا ایده ک بویوک ملت مجلسیندن کان مضطبه اتقا باری
تقدیر و تصدیق ایدلی . بنده مصطفی کال پاشا حضرت تبریک متارکدن رود کین
عمران و خادکن و حداتک مهمه پناذ ویردی ایضا ایضا ای ایدلی . مصطفی کال
پاشاک یو مناسیته اولد ایستیک لطف قاسمه ایله ساعت روهدر ایکی سخن ساعت
دوام ایستکدن سوکره هنوز ختام بوئش اولدی جهته بکدن سکرا ساعت اولده
یته دوام ایستک اوزره جلسه تعطیل ایدلی . ساعت اوچده مجلسک انقادی مدعب
مصطفی کال پاشا سوزیه دوام ایده ک فرید پاشاک سوک مقوضه اصصابت ایکن
زمانه دن ایضا سوک کولتور قدر جریان ایغش احوالی شون تحصیلیه شرح
و ایضا ای ایدلی . مخالف یرلنده مدید آلفیضله قارشولان یو یک فصل لطف
کرمی سوکده مصطفی کال پاشا یو کون تحت اسارده بوئش و خلافت و سلطنتی نهیده
بوئش مقداری قورکوق اوزره ایته قلا باقات مشک وضع یه ایتسه سوره کت
اولدی بیایه . واسسه توجه ایکن بر تلکتنه اولدی و تلکتنه سی عیبا و رمکیز
بر مدت متارکریل متعاقب مصطفی کال پاشاک تکلیف قول اولتور بویوک مجلس
صلاحیت شریبه و اجرایی جمع ایستک اوزره یو دقتیه اخترا مصلح عمومی
ملیه وضع یه ایشتدر .

* * *

بویوک ملت مجلسک دون اولتورن سکره ای انتخابات ممالیکت ان مهم افراس
اکال ایشتدر . مجلس یی تحت خلافت و سلطنت اشعل و اسارندن تخلیص ایله
تلکتنه امکان حیات بخش ایده ک و استقلال ملیه یی تأمین ایده ک بر صلح
استحصانه قدر وضع یه ایستیک امور و معاملات عمومیه یی تدبیر ایده ک اسارلی
قورلاندی . منق اوزره اون بش کیشک بویوک بر انجمن اتخاب و تشکیل اولتدر .
یو انجمنی سرعته یوروچک اولان مسایسی کیجهسته قدر ممالیات جاریه
یاقحق آلی کیشک موقت بر اجرا انجمن ده اتخاب اولتدر . م . ق ت اجرا
انجمنی ذوات آیتدن متشکل و نیور : جلالت بن عارف . بکر ساس . قوری پاشا
حق تبریح و حده صبح بکیزدر .

* * *

بویوک ملت مجلسی یو صباح ساعت اوچده ایضا ایده ک دیوان ریاست اتخاب
اکالیه اشغال ایشتدر . ایکنی وئس و ناک حاج کتکاش ولی جلیسی حای ایکن
اقدی حضرت قری اتخاب اولتدر . بویوک ملت مجلسک کتادی ناسیله هر طرفدن
هن یوزره تبریک تلغرافلری حده مقام ریاستدن هیته معلومت ویرلشدر . یو
صباح جلسه بکبار اولد . وارده اولان بر تلغرافانه قرانت اولتورق مذاکره و مناقشه
ایشتدر : یو تلغرافانه بکباراری انجمنی اوچ دتت مفیدک ساف و جامع
اهالی ای افقال ایستی کیجهسی اولتورق یک اثر بر دست ایچون نخست ایش اولان
قریشقله قورده ملیه و کتده در حال بر طرف اولدی ایضا ایده ک بکدن او طرفه
کودرلکده اولان قوتلرک اراز شت ایتسه میدان ویرلشده رسا ایچو تدر .
هرمزل مستتا اولق هیچ اوقترسه یو دصقان ساف و نایق اعالیه قوشو اصصاف
و اعتدال ایله حرکت ایدلی اساس قول ایشتدر .

صوک بیانات

لوتیه جووچک عوام فارمندنکی
صوک بیانی . هیچ شه یو کده اسلام
دنیاسی یان جوق دوشوورده بک
حقیقاری احوال ایچوور .
طله یی . کوزلی او کتدمه یو لدره
سوزیه یون نام اسلام لفرده طوقی .
اوچارنده سرفیق ایستین لوتدره
سیاسی یو بورجه مهم برقراری اتخا
ایدرکن سلیان قیلرلده ای اتقالی هیچ
سایه قانش یو لوتورور .
کوسا لویون . یا کلبان سیاسی
بر قدر میر . کورورورک انکیز سیاسی
ایکن یاش سیغیز بر سوکاتک چاموریه
طش یو لوتورور .
آطولیه پاشا سی قورک سوک مکت
استقلال و ملیتی هانقله ایده کدن ایدیه
ایده ک . متشک خلق ایچون حرب
ایستکری اعلان ایدر اولدی رده
خاطر لاتیم .
قط افقال سنوورلندن بن قیلرله
قادر طوتوشان آنکسک اهوری کوز
یاقبله سوزدر .
اساساً بویوک فرقه وارده ایچون
وئس جووچک ان سوک بیاننده (استانبول)
تصدیق آطولییه شراطلری قول
ایتدر بر مرمره . آطولی ایله اووشمن
عبودیتی حس ایده کیز . و دیبرک
سیسی یاقوشا و ایش رده وضوحه قورانه
اتقادی صی اتخا ایشتدر . عینی زمانه
استانبول سیغیشلریک سینی (مصارف
نوق الطامه و عسکر یاقیق مکان اولاندیتدن)
سوزله . اسکی شوک و سلطنت یرنده
بقر اسکی ایفر ایدنلر . یک قینده
مادارندن وار کیمرک . مقدور برمتک
کانه ایستکی اولان صلی قول ایستک
کوک کنده متفقاری کک یون خاک
حصور و راحی ایچون . شاقه یازمه موجود
دلیلی ایچله جقتدر .

Öğüd, 28 Nisan 1336/1920, S. 343, s. 1. (Günümüz Harfleriyle

Sayı: 343

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

9 Şaban 1338

Çarşamba 1336

28 Nisan 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

millî

ÖĞÜD

Öğüd Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Son Beyanat

Loyd Corc'un Avam Kamarası'nda son beyanâtı hiç şüphe yok ki, İslam dünyasını pek çok düşündürecek hakikatleri ihtiva ediyor. Halifeyi, gözleri önünde bulundurmak suretiyle bütün âlem-i İslam'ı ellerinde tutmak, avuçlarında sıkılamak isteyen Londra siyasiyyuni, bu derece mühim bir kararî ittihaz ederlerken Müslüman kalblerindeki inkılâbı hiç hesaba katmamış bulunuyorlar.

Güstav Lobon yanılmayan siyasî yoktur der. Görüyoruz ki İngiliz siyasiyyuni baştanbaşa çıkmaz bir sokağın çamuruna batmış bulunuyor. Anadolu'da başlayacak bir Türk hükümetinin istiklal ve milliyetini muhafaza edeceğinden endişe edenler, milletlerin hukuku için harb ettiklerini ilan edenler olduğunu bir daha hatırlatalım. Fakat Afgan hududlarından Yemen kıyılarına kadar tutuşan ateşin alevleri göz kapamakla sönmez. Esasen bunun farkına vardığı için Loyd Corc en son beyanâtında (İstanbul'un tazyıkla Anadolu'ya şeraitimizi kabul ettiremezsek, Anadolu ile uyuşmak mecburiyetini hissedeceğiz.) diyerek vaziyeti yavaş yavaş daha vuzuhla kavramaya başladığını itiraf etmiştir. Aynı zamanda İstanbul'a sığınışlarının mucibini (Mesarifi fevkalade ve askeriye yapmak mümkün olamadığından) sözüyle, eski şevket ve saltanatın yerinde de yeller estiğini ikrar edenler, pek yakında inatlarından vazgeçerek, mağdur bir milletin yegâne isteği olan hakkını kabul etmekte -gerek kendi menfaatleri gerek bütün âlemin huzur-u rahatı için- başka çare mevcut olmadığını anlayacaklardır.

Büyük Millet Meclisinde Mühim Müzakerat

Büyük Millet Meclisi bu sabah kabl el zeval(öğleden önce) saat 10'da Reis Sinop meb'usu Şerif Bey'in riyaseti altında ictima ederek mebusların encümenlerinden gelen mazbata-i intihabiyeleri tedkik ve tasdik edildi. Ba'de Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin mütarekeden berü geçen buhran ve hadisattan ve hadisat-ı mühimmiye ait verdiği izahatı istima' edildi. Mustafa Kemal paşanın bu münasebetle irad ettiği nutuk fasıla ile saat 1'e kadar iki buçuk saat devam ettikten sonra henüz hitam bulmuş olmadığı cihetle yemekten sonra saat 10'da yine devam etmek üzere celse tatil edildi. Saat 3'te meclisin inikadımı müteakib Mustafa Kemal Paşa sözüne devam ederek Ferid Paşa'nın son sukutuna isabet eden zamanlardan itibaren son günlere kadar cereyan etmiş ahvali bütün tafsilatıyla şerh ve izah etti. Muhtelif yerlerinde medid(çok süren) alkışlarla karşılanan bu pek mufassal nutuk tarihi sonunda Mustafa Kemal Paşa bu gün taht-ı esarete bulunan, hilafet ve saltanatı tehditte bulunan mukadderatı kurtarmak üzere işe fiilen bizzat milletin vaziyet etmesine sıra gelmiş olduğu beyanıyla bu esasa tevci eden bir teklifname okudu ve teklifnamesini aynen vereceğiz. Bir müddet müzakereyi müteakip Mustafa Kemal Paşa'nın teklifi kabul olunarak Büyük Millet Meclisi salahiyet-i teşriye ve icraiye'yi cem' etmek üzere bu dakikadan itibaren mesalih-i umumiye-i milliye'ye vaziyet etmiştir.

**

Büyük Millet Meclisi'nin dün öğleden sonraki intihabat muamelatının en mühim aksımı ikmal edilmiştir. Meclis payitaht hilafet ve saltanatın işgal ve esaretten tahlis ile memleketimize imkân-ı hayat bahşedecek ve istiklal-i milliyemizi temin eyleyecek bir sulh istihsaline kadar vaziyet ettiği umur ve muamelat umumiyemizi tedvir edeceği esasları kararlaştırmak üzere 15 kişilik büyük bir encümen intihab ve teşkil olunmuştur. Bu encümenin süratle yürüyecek olan mesaisi neticesine kadar muamelat-ı harbiyeye bakacak 6 kişilik muvakkat bir icra encümeni de intihab olunmuştur. Bu muvakkat icra encümeni zevat atiyeden müteşekkil bulunuyor: Celalettin Arif, Bekir Sami, Nuri Paşa, Hakkı Behiç, Hamdullah Suphi beylerdir.

**

Büyük Millet Meclisi bu sabah saat 3'te ictima iderek divan-ı riyaset intihabının ikmaliyle iştigal etmiştir. İkinci reis vekâletine Hacı Bektaş Veli çelebisi Cemalettin Efendi hazretleri intihab olunmuştur. Büyük Millet Meclisi'nin küşadı münasebetiyle her taraftan gelen yüzlerce tebrik telgrafları hakkında makam-ı riyasetten heyete malumat verilmiştir. Bu sabah celsede Beypazarı'ndan varid olan bir telgrafname kıraat olunarak müzakere ve münakaşa edilmiştir: bu telgrafnamede Beypazarı ahaliyi üç dört muallimden saf ve cahil ahaliyi işgal etmesi neticesi olarak pek az bir müddet için tahdit etmiş olan karışıklığın kuvve-i milliye önünde derhal bertaraf olduğunu izah ederek yeniden o tarafa gönderilmekte olan kuvvetlerin ibraz-ı şiddet etmesine meydan verilmemesini rica ediyorlar. Mücrimler müstesna olmak hiç olmazsa bu defalık saf ve gafil ahaliye karşı insaf ve itidal ile hareket edilmesi esası kabul edilmiştir.

سای : ۳۴۷
پری : قویسه ده شمس شله شنده اوکود اوی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول : ع احمد
تتراق اداری : قویسه اوکود

پایه مراجهون بیجا ۶۰۰ فریسه

نظاره ایچون اداره مدیری ایله کوردنیلدی

اوتکود

پازدار ایتسی

۱۴ شعبان ۱۳۳۸

۳ ایس ۱۳۳۰

کدیشمه ارین پزیر قبول اوتور
اصطلاحان پزیر کری ورتیر

فدع غزده

غریب بر توجیه

انکیز اورنجانی استانبول حکومتی طرز زنده مانم میرانی خاص حمی ایکی مومس ایلهک هیچ خبری بولی ایکن طرز زون والیکته تعین اینشدر . طوروب طو وورکی یوتهدن بر نخریزات و مکتوب ایله والیک فرمای آلان موس ایله یو توجیه غریب ره اینشدر .

روسیه احوالی

(فراقفور تراجیوتخ) غزته یازیلور : ه لایک پره پاندامسی (قوره) . ژاپونیا واقعی شرفده قارشیقه قر ایشاع افک هدفی تقیبایدیلور . (قوره) موسیالیست پارلیسنت قیزیل روسیه انکیلاتی وارد . جنوبی روسیه و فرانسه آره شنده اتمه مایهس

سواستبولدن یازیلور : فرمندی فرانسز عیثی زنده نخریزات شمعی کتاد اینشدر . بوشسنگ مقصدی ، فرانسه ایله قریم قوروتایف مؤسسی آره شنده مناسبات تجاربه تأسیس اینشدر . بک یقینه اتمه مایهس باشلاجه قدر .

قیزیل اردوده تعلیقات

مقاربونداردن ییلدریکنه کوره سوویت مأمورلی دون حوالستدن کور اخرجانه جنوبی روسیه دن موسوقوابه دقیق سوقباته باشلامشدر . مواد متحرک تک تامله خراب اولمشه بناء تعلیقات حیوان وسائله اجرا ایکنشدر .

چینده بولشه ویک

یکیندن وارد اولان خبره اطراً چین حکومتی روسیه دن وزایانیدن کتیش اولان و جوق بولشه ویکلی توفیق اینشدر . توفیق ایذابلر مایهس ژاپون بولشه وزم حرکتک رؤسای اولان اسیلیری اوزون مدت پزوهراده قاراق پروباندا عارساتی ایکن اینشدر .

بیوک ملت مجلسی

بیوک ملت مجلسی دولتی اجتهاده امرا و کپلریک سوویت اقتدارینه داثر قانون لایحهسک بریحی ملای کریمی پیش تدبیرله ایکن اینشدر . دولتی مذاکره نتیجهس نظرأ و کپلری بیوک ملت مجلسات حیث عومیمی کندی اعداسی مایهس انتخاب ایله جکدر . بیوک لایحه ایکن مذاکریمی امرا قلدوق تعین اساسی ایله رایه وضع اوله جقدر . دون آقشام ساعت اون ایکندن سکره بیوک ملت مجلسنده برجلسه خفیه عقد اوله ری رئیس مصطفی کال پشای حضرتلریک وضعت داخلی و خارجی حقیقه وریدیکی ایضاحات اسباع اولمشدر . جلسه بریحی ساعت قدر دوام اینشدر . رئیس پشای حضرتلریک ویرمش اولدقاری معلومات و ایضاحات مجلسجه موجب تکلیفیت و امینت کوروشدر .

اجنبی ممثلی آنقریه کلدی

دون صباح آنقریه مواسات ایکن بر اجنبی ممثلیک بعض مسائل مهمی بیوک ملت مجلسیه مذاکره ایکن اوزره صلاحیت مخصوصه حی حاکم بر دیپلمات اولدی تأمین امیلور . بوزانک دون مصطفی کال پشای حضم تقریه اوزون بر ملاقلده بولمیشدی ومذاکره دوام ایله جکی موتوقاً اوکرندک بوسورنده آوروپاک اسیر و عاجز بر حکومت دکن مله عطف اعبت ایله جککنک ایکن جانی بر علاقی قارشوسنده بولوروز دیکدر .

صلح مزاطر افنده

استانبولدن ساندره مویه کیده جک صلح مرخصلریک توفیق پشایک راستی آتمده محو و مختار و جیل باشلاره رشید و عی ایکن بکلردن مرکب اولدی و فقط فرید پشایک بالاخره پارسنده ییله جق اعداسی قطعی باندات کندوسی باقی فکرته مصر بولدی استانبولدن ییلدر بیلور .

آمریقاده اختلال باشلادی

مکسیقا وضعتی و ثبات کسب اینشدر . شمال عسکری قوملدا تلغی جنرال دیک در عهده ایدرک شسوتوره ایله ایلرله مکدر . قاندا حکومتک صلح سولیه یی چلدر بیلور . مکسیقا ک هر طرفه غلبان وارد . آمریقاییلر آلان سیرجی وضعتشده .

لازستانده غلبان

لازستانک ازمفستانه الحاقی حقیقه دوران ایکن شایه اوزرینه لازستان اعلایی بالاجماع یلقلری بک شهیدانل بر و شتابی طرز زون فرانسز مثل واسطه سیه صلح قوت اولمشه و اوروبا معلوعاته ارسال ایندر مشاردور .

اجنبی مثل سیاسیستک آنقریه مواساتی نهایت آوروپاک ، حقیقی تورک ملی ایله دوغریدن دوغریه مایهس باشقه چاره اولدی بئنی کلادینه بر علائند . بز بوحده حی تکلیف قارشیلارز . فرید پشای عومیسنگ بولکلنه زره قدر علاقیمی اولدی بئنی دنیا آرق اوکر نیور . عکس تقدریه قانون قطیهر .

خیانت وطنیه

بیوک ملت مجلسی سوک جلسلریک برنده خیانت وطنیه قوتی تصدیق قبول ایله دی . یوردیجده بولیه بر قوتی ایجاب ایندره جیک سبیلرک کلاً بولقلی جان و کرکادن ، بولکلت و ملتک سلامتی ایچون جوق دبلرک . فقط ، حیات دبلک و ایستیکه یوزومه یور . هر ساعده استشا تشکیل ایکن حاکم وارد .

ملکتک اک بحرانی بر زمانده ، سالدبران بر عتود دشته قارشی قلنک بوتون ایمانی ، بازورنیک بوتون قوتیه ، بوتون بر عشق و شوقه ، صبرلرک مفاخری سینه شنده پشایک اولو تاریخی قوروق ایچون اوغراشان آناطولی — ابری و جانی آناجلی کبرمکه اوغراشان سووات کی — یازلیک . ایچنده کندی نان و نمشیه پویش ، کندی منبلردن ایچیش ، کندی روزگار لیه اوقشانش انسانزی ، معلون املر پشینه دیدی قودیلر ، فته و سادارله کیری مقصدلر ایچون اوغراشیر آوروپور .

یوحاه ، بوزانکور و خاشلر شمعی به قادر اولدی کی صفو مساعه ایله مامله ده دوام ایکنک آرق مکن دکادر . دشمن ، کندی سونکوستدن زیاد بزی بر بریزه سوق ایچون اوغراشانلر استاد ایدیور . وانلردن امید بکلور . انکارمک آناطولی به کوندره جک تک برتری بوقدر . اولاماز . . . اولسه اولسه ، برلرده ییلانلر کی سورونه وک بر قاج سازی لیرانک خاطر ایچون ملکتکی و مانی علیه چایشی قبول ایکن اوج دوت سرسری بی آرامزه مسوقه اوغراشده جیلور .

قط بوشیرن ویشیل یورد ، اصیل سینه شنده بولون مخلوقاتی باریندیر اماز . دشمن سوک زمانده هر حسابند اولدی کی بوحساده یا کشد . اساساً صلاحیت فوق العاده حی حاکم

Öğüd, 3 Mayıs 1336/1920, S. 347, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 347

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

13 Şaban 1338

Pazarirtesi 1336

3 Mayıs 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Hıyaneti Vataniye

Büyük Millet Meclisi son celselerinin birinde Hıyanet-i Vataniye kanununu tasdik ve kabul eyledi. Yurdumuzda böyle bir kanunu icab ettirecek sebeplerin külliye yokluğunu can ve gönülden, bu memleket ve milletin selameti için çok dilerdik. Fakat hayat dilek ve istekle yürümüyor. Her sahada istisna teşkil eden hadiseler vardır.

Memleketin en buhranlı bir zamanında, saldıran bir anud (çok inatçı) düşmana karşı kalbinin bütün imanı, pazularının bütün kuvvetiyle, bütün bir aşk ve şevkle, asırların mefahirini sinesinde yaşatan ulu tarihini korumak için uğraşan Anadolu- iri ve canlı ağaçları kemirmeye uğraşan hayvanat gibi- yazık ki içinde kendi nan ve ni'metiyle büyümüş, kendi menbalarından içmiş, kendi rüzgârlarıyla okşanmış insanları, mel'un emeller peşinde dedikodular, fitne ve fesatlarla kirlî maksadlar için uğraşır görüyor.

Bu hale, bu nankör ve hainlere şimdiye kadar olduğu gibi afv ve müsamaha ile muamelede devam etmek artık mümkün değildir.

Düşman, kendi süngüsünden ziyade bizi bu birbirimize sokmak için uğraşanlara istinad ediyor. Ve onlardan ümid bekliyor. İngilizlerin Anadolu'ya gönderecek tek bir neferi yoktur. Ve olamaz... Olsa olsa yerlerde yılanlar gibi sürünerek birkaç sarı liranın hatırı için memleketi ve milleti aleyhine çalışmağı kabul eden üç dört serseriye aramıza sokmağı uğraşacaklardır.

Fakat bu şirin ve yeşil yurd, asil sinesinde bu mülevves mahlûkatı barındıramaz. Düşman son zamanlarda her hesabında olduğu gibi bu hesabında da yanılmıştır.

Esasen salahiyet-i fevkaladeyi haiz ecnebi mümessili siyasiyesinin Ankara'ya muvasalatı nihayet Avrupa'nın hakiki Türk milleti ile doğrudan doğruya temastan başka çare olmadığını anladığına bir alamettir.

Biz bu hadiseyi memnuniyetle karşılız. Ferid Paşa ve avanesinin bu memleketle zerre kadar alakası olmadığını dünya artık öğreniyor. Bunun için bulanık suda avlanmak isteyenler – eğer hala varsa- artık susmalı, huzur-ı Rabb-ul Âleminde tövbe ve istiğfarla din ve millet için uğraşan kan ve can veren kardeşlerinden ibret almalıdırlar. Aksi takdirde kanun katidir.

قوبه ده شمس مجله سنده اوکود اوی

تلفاتی ادوسی : قوبه اوکود

یامیر براتیون پشیا ۶۰۰ فرودس

خلای ایجون لادوم سیرتایه کوروشیور

باصله امان یازیر کری ویران

اوشکون

مجلسه فرزندسره

صای : ۳۴۸ دانهسی ۱۰۰ یازردر

صاحب امتیاز و مدیرمسئول : ع. احمد

سال : ۱۵ شعبان ۱۳۳۵
۴ مابس ۱۹۲۰

کدیشمه اوین یازیر قبول اوکود

اجراهیتی تشکل ایتدی

بوزک ملت مجلسک دونکی اجباهنده اکثریت تشکل ایه قبول ایلیان اجرا هیئتی و کبیرینک آقابن حقدسکی قوتیه توفیقاً اجرا هیئتی اشقیده یازیشمز و جه آقابن ایچشدر :

فرجه پک مقننسی مصطفی فوسی اقدی	شرعیه
نقوزی پشیا	مدافعه مایه
سای پک	داخلیه
چلال الدین عارف پک	عدلیه
دوقور عدنان پک	صحه و مساونت اجباهیه
یوسف کمال پک	اقتصاد
بکر سایی پک	خارجیه
اسماعیل قاضی پشیا	تلفه
میر آرای عصمت پک	ارکان حربیه
بوکون آقابن ایدیه جکدر .	مداری

بوزانطینک

سوک ساعتری

دون بوزانطینک عملیاتر دشمن مواضنه شدتی همومر یازیشدر . دشمن بو همومردن فوق الماده سابعاهه دوچار اولمش و قوشمئولری فاسخه قیلشدر . چکیرجهتدن بکیدن قوشی قوای مایه فطمانی کدرک دشمنک آره سنی تماماً سارمشدر .

بو وضعیت قارشیبسته فرانسرک دهافضله مقاومت ایدیه چکیری محققدر . بوزانطینک سقوطه انتظار ایدیلکددر .

رأی ویرمه چکدر

آمریقا حکومتی رومادکی سفیریه سازمه مووده افتاد ایکن صلح قوشراننده حاضر بولمشه فقط رآیه قاربتهامسنی تبلیغ ایچشدر .

میسلیس آله سنده

شعدیه قدر فرانسز اشغالی التده بولتان اطهار بکره فرانسر طرفدن تخلیه ایدیلکده و بریریه ایپتالیا ترک کله چکی سوشتمکده اولدیندن اهالی ایوانسانل ایسته زور یاورکیا ادار سنده فلسفی ترجیح ایدوز دپه ایقلاشدر .

وولماده نقلیات

وولماتشان اداره عمومی بوزالده کی بوزلرک چوزولسنی و کبیرک ایسه کمک بولماسنی مساف زهرمدن اوج میلیون برط طوز و یارم میلیون یکا نقل اوله به . چکی تأمین ایچشدر . وولمات بوزری چوزولمکه باشمشدر .

قالقدن قوشولمشدر . خلیفه معظمیز ایدشاهزی اساردن فورناروب حقدز اولان استقلال و حربیه قوشونجهبه قدار بوسورنه چالشمق چبوریتمه یز .

محترم و کبیرلی نیریکله مشکل اولدیهی قدار شرفی اولان وظیفه لرده موفق اوللری جناب حقدن تصریح ایلرز .

لیله برات

لیله خلیفه براته مصادف دون کجه باعموم جوامع و مساجد و عبادت و ادبیه مأثوره تکرار و بوتون مئارات قدر بیلرله تنبیر و تزیین ایلشدی .

جناب حق ، بتون مسلمانلری ، بو مبارک کجه حرمت و نظم و اسارتدن قوشونموق حق قری اولان استقلال و حربیه قوشونموقسون آیین

بیوک ملت مجلسنده

بیوک ملت مجلس دون اجراهیت داتر قاتونک مذاکره سی اکل ایتدیکی جهته و کون اجرا و کبیرلی آقابنل ایشغال ایدیه چکدر .

بولیده

بکازاری و علمو شان جهلری اصلاح ایه اارولین قوای مایه دون آقمام بولی به واصل اولمشدر .

کردستانی ، ارمنستان یاغق ایسته یورلر

سانرمومو کی مجلس عالی کردستانک مهم قسملری احتوا ایکن اوزره مستقل بر ارمنستان تأسنه و بو دوله هرج اوله قری بطومک سرست ایچان حاله افراتنه قرار ویرمشدر .

وکیللر

بریحق آبی کبیرکده ، آناتول مقام خلافت و ایچشندن بو سوروله ملکسی اداره ایدن مقاملردن ، آرادکی بوتون باغشک دشمن ایه قویلشندن دولای اوزاق بولوشور .

هرشیدن اول بو غیر طیبی وضعیه بر نهایت ویرمک الزمدی .

سعیلوب کوردرین اعزازله ، بوزدک هیئت مجموعه سنی تمثیل ایشک اوزره قورولان بیوک ملت مجلیس هر ایشدن اول ، بیک وضعیت قارشیبسته ایشاد ایدیه چک ایکن تدبیرلی ووشیونک مجبورین حسن ایدنه ، باطنیه ، اولاه ملکتمکی قوتلری اساسل بر تشکیلانه باغلا بوقی ، تهلکله اشحلاله معروض هرملک ایدیهی کی متظلم بر اصول اداره ایه ملکتمک قوتلری توحید ایشکی الزم عد ایتدی .

دون آقابن ایدیان اجرا و کبیرلی ایسته بومهم بوشاق دوله یوراق و ملکتمک بیوتون اداره سنی بوکون اعتباراً افریه آتشی بولوشورلر .

هرری ، و طنک سعادت و استقبالی ایجون وقت حیيات ایدرک چالشمقده ایشار ایشی ذوالدن مشکال هیئت مهم ایشلر قارشیبسته پک جوق فعالیت ابراز ایشک چبوریتمه بولشیدر .

احوال حاضرده ، فوق الماده تدابیر آقابن ایشرب ایشیریور . امور دولت و ملت ایشاد ، بوسوک تشکیلانه سرچشمز

استانبول ده خائن دامادی ایسته میور

استانبولده وضیت قارشیبدر . فرید پشیا ایه داخلیه نظری رشید بکله آزارله آچیلدر . بتون اهالی فرید پشیا عاپنددر . انکارلر ترقیقان فرید پشیا به ایدیریور . خاندان سلطنت ارکان ملته سلطنت سایه آرمنده کی ارتباط همافله و قانده کوشنه ماملت ایجون فرید پشیا قایتمسک اسفاطیه مشروع بر قاینه تشکیلی ذات شاهاه دن اسز جام ایشلر سه دمانک بوزلر فرید پشیا کوشور مباحثه سی بولوشه بکل علم بر ایشدر .

امیر فیصل پروتستو ایدییور

سوریه ده شریک شوشی و اعلان استقلال کندی مجلسی فراریه اولمشدر . صلح قوشونلاری بوکاخترانه ایضاحات آتقی ایجون امر فیصلک آرووپه عودتی ایتمشدر یسن پشیا ک عاقبتنه او فرامانق ایجون موسی الی کیده ، به چکی تیان و سوریه ساحلک اشغالی پروتستو ایشدر .

Öğüd, 4 Mayıs 1336/1920, S. 348, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 348

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

15 Şaban 1338

Salı 1336

4 Mayıs 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Leyle-i Berat

Leyle-i Celile-i Berat'a müsadif dün gece bilumum cevami' ve mesacide ibadat ve ed'iyeye mesure tekrar ve bütün minarat kandilleriyle tenvir tezyin edilmiştir.

Cenab-ı Hak bütün Müslümanları, bu mübarek gece hürmetine, zulm ve esaretten kurtararak hakları olan istiklal ve hürriyete kavuştursun amin.

Vekiller

Birçok ayı geçiyor ki Anadolu makam-ı Hilafet ve payitahttan bu suretle memleketi idare eden makamlardan, aradaki bütün bağların düşman eliyle koparılmasından dolayı uzak bulunuyor.

Her şeyden evvel bu gayritabii vaziyete bir nihayet vermek elzendir.

Seçilip gönderilen azalarla, buradan heyet-i mecmuasını temsil etmek üzere kurulan Büyük Millet Meclisi her işten evvel, yeni vaziyet karşısında ittihaz edilecek ilk tedbirleri düşünmek mecburiyetini hissedince bittabi evvela memleketteki kuvvetleri esaslı bir teşkilata bağlayarak, tehlike-i izmihlale maruz her milletin yaptığı gibi muntazam bir usul-i idare ile memleketin kuvvetlerini tevhid etmeği elzem addetti.

Dün intihab edilen icra vekilleri işte bu mühim boşluğu doldurarak, memleketin bütün idaresini bu günden itibaren ellerine almış bulunuyorlar.

Her yeri, vatanın saadet ve istikbali için vakf-ı hayat ederek çalışmakla iştihar etmiş zevattan müteşekkil heyet mühim işler karşısında pek çok faaliyet ibraz etmek mecburiyetinde bulunacaktır.

Ahval-i hazırda, fevkalade tedabir ittihazıyla icab ettiriyor. Umur-u devlet ve milletle Elhamdulillah, bu son teşkilatla mercisiz kalmaktan kurtulmuştur. Halife-i muazzamamız

padişahımızı esaretten kurtarıp hakkımız olan istiklal ve hürriyete kavuşuncaya kadar bu suretle çalışmak mecburiyetindeyiz.

Muhterem vekilleri tebrikle müşkil olduğu kadar şereflî olan vazifelerinde muvaffak olmalarını Cenab-ı Hak'dan tezerru' eyleriz.

سای : ۲۴۹ * دانسی ۱۰۰ باره در
 صاحب امتیاز و مدیرمسئول: ع. احمد

اوتگویت

ماده غزنه سرد

چهارشنبه ۱۶ شعبان ۱۳۳۶
 ۵ مایس ۱۹۲۰

یری : قوییده شمس علهسنده اوکود اوی
 تلفراف ادسی : قویله اوکود

بسمه ایلان یازیل کری ویریز

کیهیتمه اویان یازیل قول اوکودور

ایتالیا آطه لری تحکیم ایدیور

ایتالیا غربی انطولییدی قوتلری چکسکه دوام ایدیور . پوتاتیک آغیرقاری تیل ایتک صورتیله تحایه ایتکده اولدقاری وحوالیه بر طاقم قدر ایتالیا سوارسی کلدیکی خیری دوفرری دکلمر . قوای ملیه وشمیتی یقیندن ترسه وکتیب ایدیور . ایتالیانک کندی ایشقاری آتده یولان آطه لره شوکر تیره یون تحکیمات ایتقده واطحاسه استانکوی آطه لره ۱۹۰۰۰ گیشیک قوت جیقاروب پویانده بویوک سانیلی طوبلری آطه لک عتلب موقلرله تمب ایتکده ورجوق ماکنلی تنک وچیحانه دخی جیقارمقده اولدقاری سولتیور . ایتالیا پوتاتیکلر مناسباتی ایلده علاقه دار صابلی مکن اولان بوتمحیداتک مقصد وهدف هوز معلوم دکلمر .

استانبولده انکلیز لر نهلر یاپیدیورلر

استانبولده انکلیز لک امر و تقسیب ایله تنکیله نیت اوتان قوای تنکیله قوملداقنی کراز حدی پشایه تنکیب ایشلر . بومقصدله عسکر جمی ایچون وقوعولان طلیه سلبانک اجابت ایتسی شوپه دورسون بانکس شرکه مقابله ایلکسکه دکلمر . بومسیت مواجهمسده انکلیز لک اجرت مقابله دهم وارمیلردن عسکر طویلامنه جالیشتقاری ناید اولتیور .

ارمنستانده اسلام قصابلیقی

ارمنستانده سلبانلره قارشواریق شوخواریق حلا دور اییدیور . روان شهرت کیدوب عدوت ایتک ایتسین اهالی دن کتلی ۱۴ کده روان اول سن دقیقه مسافره سحابی آراج قره سی جوارنده ارمنیلر طرفه قتل ایشلردن آک اون ایتسین کیمه سی مذ تورقره اعالی اسلامیه قتل عام اجرائت نیت اوتسیدر .

بویوک ملت مجلسنک

ملته مختابلی

آنطولیک هر کوشمندن کلن وکیلر بوزک تنکیب ایتدی بویوک ملت جمعی اولان یهقی دکلیوب آنکلردن سکر . مله حقیقی سوزنک لروم کوردی : انکلیز لردن سالتون آتکلر ملتی برینه و شوخواریق مصلحتی کوزدن . بش خاتیر سوزی آتداتی ایچون دکلدورلو یالانلر سولتیورلر . ازیم ولایتک و آنطولیک و آطه لک و عتلب و مرعی و اوره حوالیسنک دشمنلر طرفدن ایشالی اوزرته سلباسه ساریلان ملتداش و دینداش لری یته سزه عو ایتدیرمک ایچون ایشاه و خلیفه و عسبان سوزی اوزرته آتیورلر . ملت جمعی خلیفه و ایشاه لری دشمن ایشیقندن قورتریمق آنطولیک یاریجه شوک . ویک الله قلمنه مانع اولدی پای تحکیمه آت و مله باغلامق ایچون چاپیشیور . بز و کیلر کنز جناب حق و رسول اکرم کتله بین ایدر زکده ایشاهه خلیفه و عسبان سوزی بر یالانلر جبارتدر . بوندن مقصد وطن وقایه ایدن قوتلری آتداتیلان سلبانلرک لریله عو ایتک و ملکیتی صاحبسز مداخله سز بر افرق الله جبارتدر . حذک ، مصرک باشکان کلدن مبارک وطنلری قورتریمق ایچون انکلیز جاسوسلریت سزی آتداتی اوزره اولدور دکلری یالاه ایتاخلیکیز . ازبیری آتداتی اوره و مرعیق الحاصل و ملک دشمن استیلاسه اوشمانتی قسملری مداخله ایدنری دین و ملت لریک شرف ایچون قن دوکن قارده شاریکیزی آرقدن سزه اوردریمق ایتسین آتداتی دینده مکز و اولتری ملت مجلسنک قراری اوزرته خیر آلاحیق اولانلره یاردم ایتک . ناکه دین سولک بوددی غالب ایچون ناکه ملتدن کوله اولسون بز بوزک اولدقده دشمن اوزرته کلمه بیکشی رسماً اعلان ایتدی اولنک جاندن اوزرته سیک آرمزده نفاق شتاقدر . الله کتلی دشته یاردم ایدن سالتیک اوزرته اولسون و رحمت و توفیق سلیقه و ایشاه لری ملت وطنی قورار ق ایچون جلیشانلرک اوزرته کتلیک ایچون .

بویوک ملت جمعی امر به دین
 مصطفی کمال

مرعش حقتده

مرعشه بوان آمریقالی رودقورک عتیایدکی آمریقالی دو قوروه یازوب ترجه ایدیلن مکتوبک خلاصه سی آتداتی ددر : همان هیچ بر شی قلیان مرعشه یگری بیک ارمی تحکیم اوله ییلر . تورکلرک و قیالی بیک قدردر . قرانسزلرن یوزللی مقول و ایک یوز قدر مجروح واردر .

مرعشک بویوک قسی پشمدر آتی کلیسا و کنز جامع یولنر میانده قن . همان بتون ارمی خاملری خراب اولمشدر اهل ایتک اوزرته کتلی سلباسه سلباسه اولوب یولنر مساعلام ارمی اوزرته بر لعه بر یله سکر .

جبار دورنارت کدریمی زائل اولدقده

بویوک ملت مجلسنده

معارف و مالیه و کیلاری ده آتخاب اولدیلر بویوک ملت مجلسنده مالیه و معارف اجرا و کیلاری حقتده لیبیلان آتخاب تیجه سنده حق بیوج کل مالیه و کتله و رضاتوری بک معارف و کتله آتخاب ایدیلرلر . بوسوروهک اجرا و کیلاری اونر کیشیه بالغ اولدقاری حیث تمام اولمشدر .

بویوک ملت جمعی استابول حکومتجه عتدایدیلان مقالات و معاهدات کتلیک لیکن عتدایدیلر داتر قانق مناکره ایتکده .

بالیکسر ویغاده

بالیکسر بیضا و حوالیسی عموم قوای تأدییه قوماندانی ادمم یکدن آتکلر سوزک داپورده ناسیلرک الله کلان برعد طوبله ایک ما کتلی تحکیمه بلا مصادره سلب آله لوق بیضا قتل ایتدیکی روسوروهک ناسیلر هیچ بر طوب و ما کتلی تنک بر اقله لیش اولدیق سلباسه و صلاح دهرچک موقبله دوام ایتدیکی یله برلشدر .

Öğüd, 5 Mayıs 1336/1920, S. 349, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 349

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

16 Şaban 1338

Çarşamba 1336

5 Mayıs 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

millî

ÖĞÜD

Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Büyük Millet Meclisi'nin Millete Hitabeleri

Anadolu'nun her köşesinden gelen vekillerimizin teşkil ettiği Büyük Millet Meclisi olan heyeti dinleyüp anladıktan sonra millete hakikati söylemeye lüzum gördü:

İngilizler tarafından satın alınan ve milleti birbirine düşürmek maksadını gözeten hainler sizi aldatmak için türlü türlü yalanlar söylüyorlar. İzmir vilayetinin, Anadolu'nun, Adana'nın, Ayıntab, Maraş, Urfa havalisinin düşmanlar tarafından işgali üzerine silaha sarılan millettaş ve dindaşlarımızı yine size mahvettirmek için padişah ve halifeye isyan sözünü ortaya atıyorlar. Millet meclisi halife ve padişahımızı düşman tazyikinden kurtarmak Anadolu'nun parça parça şunun bunun elinde kalmasına mani olmak payitahtımızı anavataına bağlamak için çalışıyor. Biz vekilleriniz Cenab-ı Hak ve Resul-i Ekrem namına yemin ederiz ki padişaha halifeye isyan sözü bir yalandan ibarettir ve bundan maksad vatanı vikaye eden kuvvetleri aldanılan Müslümanların elleriyle mahvetmek ve memleketi sahipsiz müdafaasız bırakarak elde etmektir. Hind'in, Mısır'ın başına gelen halden mübarek vatanımızı kurtarmak için İngiliz casuslarının sizi elde etmek üzere uydurdukları yalana inanmayınız. İzmir'i Adana'sını Urfa ve Maraş'ını elhasıl vatanın düşman istilasına uğramış kısımlarını müdafaa edenleri din ve milletlerinin şerefi için kan döken kardeşlerimizi arkadan size urdurmak isteyen alçakları dinlemeyiniz ve onları millet meclisinin kararı üzerine haber alacak olanlara yardım idin. Ta ki din son yurdunu gaib etmesün ta ki milletimiz köle olmasun. Biz birlik oldukça düşman üzerimize gelemeyeceğini resmen ilan etti. Onun candan özlediği aramızda nifak şikaktır. Allah'ın laneti

düşmana yardım iden hainlerin üzerine olsun ve rahmet ve tevfikini halife ve padişahımızı millet ve vatanı kurtarmak için çalışanların üzerinden eksik etmesin.

Büyük Millet Meclisi emriyle Reis-i

Mustafa Kemal

سای : ۳۶۱ * دایمی : ۱۰۰ پاره در

صاحب امتیاز و مدیر مسئولی : ع. احمد

اوقاف

مجلس

یری : نویسنده شمس محمد شاه لوگود آوی

تلفظ اعراس : ...

چهارشنبه ۱ رمضان ۱۳۳۸
۱۳۳۶
۱۹ تیس ۱۳۳۰

کپیتهزه اوپان ازیم قبول اوگور

صلح معاهدهسی

آوردن کان خورده کوره صلح معاهدهسی فریدپاشا قایمستک قونتراله کوندری مصلحتله بلکه استانبوله تبلیغ ایلکندر . معاهدتک انجمنی ایچوره بر آق معات وریه بی - وفتیور . پاکیزه خانه بی ماملر سساکلیور . یونک ایچون تبلیغ ایلدی خبر ویران صلح شرطتک و غیرتسین هوزنیایمور . بومعهه فرید پاشاک بوشدنی هیکه پی برته اول ارسده تبلیغ ایلدی بیلهسی مرسانه نیلی سولهتی شمعی معاهدتکها ایچمی ویک آقداوه عیدی . ملک کورسردکی وارلی ویرلک کورن دشمنلری برته اول نصور ایتمکلی شرطلردن یک جوق نزیلات پیدقاری عقی اولمله براریزم ایچون بو نزیلات معاهده اهدام قراردن ایشقه برنی کلار .

عجا بومعههسی فرید پاشا قایمسی قبول ایلدیگی ؟

فریدپاشا قایمستک ویا مرعانی بر هیته ایستبرک ایستبرک جبر و تهید ایل تبلیغ وادنا ایستبرک . فقط پاشیق حقی طاشان ایچمی ره تک سی رعشرمک بیله قبول ایدمه چی بو اولوم فرارینه تورک و سلیمان مان ایچمی وقت حدییز . ملت و ملی تل ایچین بر هیته جبر ایله امضا ایستبریک ملک ماملرک علق امکان اولدی و دشمنلریک و امکان حاضرله چی قوته مان بوشدنلی انلی بزه یک اعلا کورسندور . و کور یوز .

آنا . اوستریا و مجارستان و بلنرستانه کاشده اوزده قبول ایشدی و دکاری شرطلرک هنوز هیچ بیله نام معاصیه تطبیق و اجرا ایستبریکلهسی چونکه اونلر یوزلی کیمین ایلیورلردن دفته سته پاشا مق حق ابرمک ایستبریکلیورلرجه

طونایچان ازیلیور . کوره بوغازی شیل منقده و سفار یک شرقده بوغاز کوی حدیده ارسنده اولجه طوبلاغش ارلان ۵۰۰ . ۵۰۰ قدر پیماندن عبارت بولسان عسکات وحیل طوباری اولدی جاده طونایوی دریمی شیل منق شهره هجوم ایش و حرات قدر بو تباری بدایتده اشقه موقف اولمش ایسده طرفلردن اجرا ایلدن منقده قرضلر بیجه سنده عسکات منزهاً وضایعات کایه و بره برلرک اولجه طوبلاغلی مصلحه به چیلدقلمور . مصادره عسکاتن برلندار اسیر آلتشمور .

§ فرید پاشا موقف اقتداره کلمبکی کورن بو کوره قدر قوای ملییه قارشو لشکیل ایدوب ازیمه کوندریکی الضابط آلی سابق الکنی الضابط آلیله اوتوز برحق قنقاس آلایدن واسارتندن عودت ایلدن رقم افراددن عبارت اولوب موجودی پدی یوزی نجساور ایلکندر . و باره کوا این اولورق قنین ایلداری آلایل و مقاعد ضابطان ازیمه مواضاتده قوای ملیه نه دوچرک معینلدهکی افراده قوای ملییه قارشو سلاح استعمال ایشلاری اخطار ایش و افراده کمالاً سلاح استعمال شوپه طورسون کیده چی یوزلی کتف ایتر این هویستک قوای ملییه الحاق ایلدی چکلری پیدر برلرور . آلاک بوحرکنی خبر آلان سایلن شفیق اون ایش ضابطی برن توقف ایش و جیسی ایلوز زرهائنه جلد ایشتمور . و آلی ایوم ازیمت شرقده و انکیزل اوردکوری خارجه اولوب ۲۰۰ قدر برقرمسی مصلحهدهدر . ازیمه بولورله برارکتن اولان سکر ما کمل تنک ایله دوت مانلی غیر قابل نقل واستعمال بر حالهده .

برکون موقف بر شیعدن اثنان ملومات برجه آیدر . ازیمه ورودی اوتدن رواشاه ایلش اولان شفیق پاشا و معینی ازیمت کورفرده میوز زرهائینه بو لیورلریش هیچ بر کون فریده بیقلامه شتر ازیمت لوستک امله یازاری دوزجه و مرکز قضای عساکت جاویشی یوزندن بر انزلی حالی ایش ولواک بو قسطنطنیه یه اداره تأسیسه موقف اولیان منصرف امله یازاردن ازیمت قانقاری طامنه قایمندر . دستمات سلیمان شفیق ایله منصرف قوای ملیه علیه هیچ بر شی بیجه چی کورمسی اوزرینه دوت یش کون مقدم احد آزاووری امله یازاریته کوندرمش و یو سرسری امله یازاریته مواضاتی کیجهسی امله یازاریته شایده سالنلیده تمشله ایش اولان قوای ملیه قارشو عملیله عسکاتن مرکب رلوت ایلدرمش ایسده وقوع اولان شدش مصادره تمهسته بولر فرق مقول اوتوز آلی قدر بیروح بوز امیر ویر ماگامل تنک بر اقری کمالاً طامنه شتر بروه اوزرینه آزاوور قورقورق یش اول معیر ایله کیجه یازاریته امله یازاری جنبوده و سداریه شریدهکی چرکس کورلرینه انجا ایشتمور .

انسانی برحق ایسه قدرت بشر داخنده دکلدر .

کرچه قونلرینه کورن دشمنلریز حقه میضاز فجاج و شساعنه ملککنر اشغال ایستبریک جان بقدر عرض ارجا لدر . اوجان سوندوردر و فقط بولر اوله معاهدت موقوفله دک مدقت سوزله بری اتمادکی کیردکاری تمکوره ایلی پایدیر و سلاوه بیپورلر ادر ایشی امله قضیه اوغرا این بوجاکلر مصلحتلر اولورق

ایوم معرکی امله یازاری حورسندی عسکات ایلد این کورن جلد سوری اوزرینه بولر قنده مریمسی بولر .

بر آلی طرفده عسکات طرفده بکلر امله یازاریته پوز اوگور بیک لرا حرا اهلان ایشتمور و قچ شخص ارسنده تمسیر یکنتمر صلحهه امله یازاری یان و احتفال کورن . و ششاکشک بر کوی قانلیتور .

ایتره دستمات حکومتک معاصیهه یازاری دوزجه حدتک بولی حورسند و اسده مان اولان قچ بوز کوی بو حورلرله و برشا ایش و چلاره کلن بر آرادن برای ملیه کس و ایلره اهدتک ایش و دستمات مصلحهه قورقورق کتاسی اوزر ایلر و لریش چالقی منقده ایچون عساکه قارشو مدافعه وسیعتی ایشتمور .

عسکات نامه دستماتدن کورده یان بیک ایلر و قدره سلاحک مسلطلرک عساکه الحاق ایلدی بیله کور یوزی امله یازاری شایده رومله طامنه شتمور .

§ کیلرود عسکات بولی بیله باشلا دقاری زمان بولی اهلایه عسکات ارسنده ششقی بر مصادره ایش و طریق یک جوق ضایعات ویرشتمور .

یولغار هیاتی موسسوده بولغار بولشوینگاری مهم ملنا کرایده بولتی اوزره موسسوده بر هیات کورده شتمور .

خارستان بولشوینگاری برمدت نوقت ایلدکن سکر مسرتستانه جار بولک و انق قسامی جار قده بولشوینگار ادر مسکانه و انق ایشی ایچون چالشدقاری و آوستر بولشوینگار بولشوینگار ورو مایاده بر طاشلر لاقاری و مهم و سالنه موسسوده بکرش بکرش - پاشا - و پادار ایشتمور منظم برته و خارجه تأسیس شلاقاری ازیم یازاریور .

Öğüd, 19 Mayıs 1336/1920, S. 361, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 361

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

1 Ramazan 1338

Carşamba 1336

19 Mayıs 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Sulh Muahedesi

Avrupa'dan gelen haberlere göre sulh muahedesi Ferid Paşa Kabinesi'nin konferansa gönderdiği murahhaslara belki de İstanbul'a tebliğ edilmiştir. Muahedenin imzası için de bir ay mühlet verildiği söyleniyor. Yalnız taşıdığı maddeler saklanıyor. Bunun için tebliğ edildiği haber verilen sulh şeraitinin doğrusunu henüz bilmiyoruz. Bu muahede Ferid Paşa'nın bulunduğu heyete yani bir sene evvel Paris'te tebliğ edilebilseydi her halde tebliği söylenen şimdiki muahededen daha ezici ve pek ağır olacaktı. Milletın gösterdiği varlık ve birliğı gören düşmanlarımız bir sene evvel tasvir ettikleri şartlardan pek çok tenzilat yaptıkları muhakkak olmakla beraber bizim için bu tenzilatlı muahede de idam kararından başka bir şey değildir.

Acaba bu muahedeyi Ferid Paşa kabinesi kabul edecek mi?

Ferid Paşa kabinesine veya herhangi bir heyete isteyerek istemeyerek cebr ve tehdit ile tebliğ ve imza ettirilir. Fakat yaşamak hakkını tanıyan hiçbir milletin hatta bir aşiretin bile kabul etmeyeceğı bu ölüm kararına Türk ve Müslüman milleti hiçbir vakit he demez. Millet ve milleti temsil etmeyen bir heyete cebr ile imza ettirilecek maddelerin tatbik imkânı olmadığı ve düşmanlarımızın bu imkânı hazırlayacak kuvvete malik bulunmadıkları emsali bize pekâlâ göstermiştir ve görüyoruz.

Almanya, Avusturya Macaristan ve Bulgaristan'a kendi üzerinde kabul ettirdikleri şartların henüz hiç birisi tam manasıyla tatbik ve icra ettirilemedi. Çünkü onlar sözleri geçmeyen milyonlardan başkasına yaşamak hakkı vermek istemiyorlar. Milyonlarca insanı bulmak ise kudreti beşer dâhilinde değildir.

Gerçi kuvvetlerine güvenen düşmanlarımız akla sığmaz fecayı' ve şenaatle memleketler işgal ettiler, can yaktılar, ırz parçaladılar, ocak söndürdüler ve fakat bunlar öyle muahedeler mukavelelerle değil muvakkat sözlerle bizi aldatarak girdikleri memleketimizde yapıldı yapılır ve hala da yapıyorlar ama artık Allah'ın gazabına uğrayan bu hainlere Müslümanlar o muvakkat ümitlerine katlanıyorlardı. Buna zam olunan birçok vaatlerde boşa çıktığı görülünce elbette bir başkalık belirecektir. O zaman içimizden satın alınan düşüncesizlerle en çok güvendikleri Ferid Paşa ve avanesinin bile hak ve hakikat gözleri açılacağına şüphemiz yoktur.

Hülasa tebliğ olunan bu birinci sulh muahedesini ne olursa olsun kabul edilemeyecektir.

Öğüd, 26 Mayıs 1336/1920, S. 367, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 367

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

8 Ramazan 1338

Çarşamba 1336

26 Mayıs 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

millî

ÖĞÜD

Öğüd halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Cemiyet-i Celile-i İslamiye'nin neşrettiği beyanname

Euzu Billahi Min Eşşeytanirracim Bismillahirrahmanirrahim

Ey ahali bundan bir buçuk sene evvel millet-i İslamiye harbi terk ederek silahlarını İngiliz ve Fransızlara teslim eylemiş ve sulh yapılmasına intizar etmiş idi. Bunu içinizde bilmeyen hiçbir kimse yoktur.

Mütarekeden sonra İslamların silahlarını teslim etmeleri fazla kan dökmek için idi. Bunu da hepimiz biliyorsunuz değil mi?

Düşmanlar şimdiye kadar sulh yapmadıktan maada harbden sonra memleketlerimizi istila etmeye başladılar. İzmir'i Rumlar, Adana'yı Fransızlar, Antalya'yı İtalyanlar zapt etti. Erzurum'u, Van'ı, Bitlis'i, Sivas'ı, Harput'u Ermeniler'e, Trabzon'u, Samsun'u Rumlara vermeye kalktılar. Fatih Camii'ni, Ayasofya Camii'ni kilise yapmak Müslümanları İstanbul'dan koğmak istediler. Anadolu'da ne kadar ileri gelen Müslümanlar varsa hapis ettiler. Etrafi eşkıya aldı. Sekiz ay evvel millet artık bu zulme tahammül etmedi. Silahına sarıldı. O günden bu güne kadar ortadan fenalık kalktı. Halk camilere doldu. Fena memurları koğdu. Millet, vekillerini İstanbul'a gönderdi. Memlekete düşman giren yerler düşmanı memleketten çıkarmaya başladı. Müslümanlar akıllarını başlarına topladı. İngiliz anladı ki Müslümanlar ölmemiştir. Bunu öldürmek lazım. Nasıl öldürsün... Müslüman sıfatında birkaç melunu para ile ele aldı. İstanbul'u işgal etti. Padişahımızın sarayını bastı. Millet Meclisi'ni dağıttı. Müslümanlar derhal Ankara'da toplandılar. Her vilayetten halkın büyükleri geldi. Büyük

Millet Meclisi açtılar. Memleketimizi kurtarmak için ne yapılmak lazım ise yapmağa başladılar. Bu sefer İngilizler telaşa düştü. Paraları ortaya saçmaya başladılar. Milleti birbirine kırdırmak için Ankara'da toplanan Büyük Millet Meclisi'ni dağıtmak ve Müslümanları esir etmek için bin türlü planlar uydurarak öteden beriden toplayıp aldattıkları zavallıları güya padişah babamız bunlara razı değilmiş, fetva çıkarmış, Padişah ordusu milletvekillerini istemiyormuş. Vergi ve ağnam ve aşar affedilmiş. Askerlik yokmuş. Padişaha sadık olanlar o tarafa geçecek imiş diye Müslümanları birbirine kırdırmak için bin türlü hileler icad etmişlerdir. Maksatları Müslümanları birbirine kırdırarak memleketi Rum ve Ermenilere vermek. Müslümanları esir etmektir. Ey ahali! Düşününüz padişah milletin babasıdır. Hangi baba evlatlarını birbirine kırdırır ki padişah babamız bizi birbirimize kırdırısın. Padişah ordusu ne için İstanbul'da esir olan padişahımızı kurtarmıyor da burada Müslümanları birbirine kırdırıyor. Hiç padişah ordusu milleti birbirine düşürür mü? Milletten başka padişahın ordusu olur mu? Başında biraz akıl olan anlar ki bu fesatçı heriflerin maksadı padişah ve millete hizmet değil İngilizlere hizmet etmektir.

Millet asker vermezse memleketi kim muhafaza edecek. Millet vergisini vermezse para nereden toplanacak! Onların hesabınca memleketi Rum'a, Ermeni'ye, İngilizlere verecekler. Sizi esir edecekler. Bu suretle siz asker verirseniz tabii memlekete siz malik olacaksınız. Allah'tan utanalım. Elinizle kendi memleketinizi vermeyiniz. Ecdadınızın kemikleri bu topraklardadır. Bu mübarek toprakları nasıl gâvurlara vereceksiniz. Karılarınızı, kızlarınızı nasıl gâvur kucaklarına teslim edeceksiniz. Padişahına sadık olan padişahını esaretten kurtarmaya çalışan millet meclisidir. Sekiz aydır millet sayesinde rahat yaşadınız. Size lazım olan bu gün sizi birbirinize kırdırmak isteyen Müslüman suretinde kâfirleri tutup elini ayağını bağlayup millet meclisine göndermektir. Bakın eyi düşünün son pişmanlık ele geçmez. Allah'ın kulu Peygamberin ümmeti padişahın sadık evlatları iseniz, vatanınızı düşmanlara teslim etmek istemezsiniz. Yedi aydan evvel Ankara'da taburlarla İngiliz askerleri vardı. Şimdi bir tane var mıdır? Milletin sadakati ile bunlar gitti. Şimdi elinizle kendiniz mi bu hainleri davet edeceksiniz. Allah'a, Peygamber'e, Padişah'a itaat edenler Büyük Millet Meclisi'nin emrine tabi olurlar. Biz kim için çalışıyoruz... Biz padişah ve millet için çalışmıyor muyuz, Anzavur ismindeki bir kâfire mi tabisiniz? Böyle olanları Allah Kahhar ismiyle kahretsin. Yüzlerce ulema bir şey bilmiyor da başına yalandan sarık saran ırzlarını, namuslarını İngiliz'e satanlar mı biliyor? Allah bu millet ve bu din için çalışanları aziz etsin. Din ve devlete düşman olanları da kahretsin. Artık hakikati anlayınız. Çift ve çubuğunuzla vakit geçiriniz. Kalplerinizi birleştiriniz. Milletin büyüklerine mütabi olunuz ki onlar padişahımızı vatanımızı, kurtarmak isterler.

(Vallahu yekulul hakka ve hüve yehdissebil* (Allah gerçeği söyler ve doğru yola o erİştirir)

Allah ümmet-i Muhammed'e selamet versin. Amin.

Mühür: Cemiyet-i Celile-i İslamiye

* Ahzab (33), 4.

Öğüd, 3 Haziran 1336/1920, S. 374, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Sayı: 374

Danesi 100 paradır

Sahib-i imtiyaz ve müdiri mes'ul A. Ahmed

16 Ramazan 1338

Pençşenbe 1336

3 Haziran 1920

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur.

ÖĞÜD

Halk gazetesidir

Yeri: Konya'da Şems Mahallesi'nde Öğüd Evi

Telgraf adresi: Konya Öğüd

Yıllığı her yer için peşinen 600 kuruştur.

İlanlar için idare müdiri ile görüşülür.

Basılmayan yazılar geri verilmez

Kardaşçasına

Konyalılarla bir hasbihal icrası maksadıyla şehirlerimizi teşrif buyuran heyet-i muhtereme dün akşam belediyemiz tarafından şereflerine verilen iftar ziyafetini müteakib hareket etmişlerdir:

Muhterem mebuslarımızın birkaç günden beri cevami-i şerife ve mahfil-i muhtelifede irad buyurdıkları mev'izeler esasen fevkalade dindar ve hamiyetperver olan muhterem halkımız üzerinde pek güzel tesirler bırakmıştır.

Heyet-i muhteremenin şehrimizde bir müddet daha temdid-i ikametlerini rica yollu vuku bulan müracaat da birkaç günlük temas neticesinde ruhlarda hâsıl olan samimi inikâsın en bariz bir delilini teşkil eder. Aşağıya suretini dercettiğimiz vedaname ile halkımızın heyet-i muhteremeye karşı gösterdikleri har (sıcak) ve samimi hüsn-ü kabul bu teveccühün en parlak bir tezahürüdür.

Muhterem Konyalılar:

Sevgili Konyamıza hin-i muvasalatımız da heyet-i acizanemize karşı göstermiş olduğunuz har ve samimi hüsn-ü kabul ile bunu takib eden asar mühim mütevazinin bizde hasıl ettiği intibaat ilelebet hafıza-i ihtiramımızda menkuş kalacak surette derin ve payidardır.

Birkaç günden beridir icra etmekte olduğumuz hasbihaller sevgili vatanımızın bu gün içinde bulunduğu vaziyet-i elime karşısında ittihaz edilecek tedabirdeki iştirakimizi pek ayan bir surette göstermiştir.

Esasen hak için yol birdir. Aynı hakkın ihtiyac-ı tezahürü karşısında çırpınan kalplerin aynı derece-i şiddetle cereyan etmemesi ihtimali var mıdır?

Sevgili kardeşlerimiz:

Sizinle vedalaşırken son sözümüz: Memleketimizi bu günkü vaz'ı elim-u perişanisinden kurtarmak için umum vatandaşların el birliğiyle ve sarsılmaz bir azim ve iman ile çalışması ve kardaşlar arasında tohum-u nifak saçmak isteyen ecnebi aleti maksatların ifsadatını derhal bulmak luzumunu inbadan ibarettir. Azm-u sebat bizden tevfik Cenab-ı Hakdan.

Rasih, Abdülğafur, Ali Şükrü, Mehmet Akif.

Öğüd, 26 Mayıs 1336/1920, S. 699–1, s. 1. (Günümüz Harfleriyle)

Halk gazetesi

Yeri: Ankara'da Hacıbayram Sahibi Öğüd evi Telgraf adresi: Ankara Öğüd

Gidişimize uyan yazılar kabul olunur. Gazeteye geçirilmeyen yazılar geri gönderilmez.

Her türlü mektuplar müdür namına gönderilmelidir.

ÖĞÜD

Sahibi ve Müdürü Abdulgani Ahmet

Öğüd'ün Ankara nüshası

Değeri: Yıllığı 1200, altı aylığı 650, üç aylığı 350, danesi 5 guruştur

Ecnebi memleketlerine: Yıllığı 1300, altı aylığı 600, üç aylığı 400 guruştur.

İlanlar için idare memuru ile görüşülür

SAYI 699-1 2 Zilkade 1339 Perşembe 7 Temmuz 1337 4'üncü Yıl

Meslek ve Gaye

Mütareke tatbikatının Türklere gösterdiği acı fakat (..) hakikatin karşısında yoktan varlık çıkararak bütün bir zalim ihtirasın hücumlarına karşı duran ruh gibi Öğüd de Kuva-yı işgaliyenin tehditleri tazyikleri karşısında ve her türlü müşkilat içinde yılmayarak bıkmayarak ancak milleti için çalışmış ve Anadolu mücahede-i meşruasının (meşru cihad) hak ve hakikatini bağırıştır.

Öğüd bu azim ve sebatın mükâfatlarını görmüş, görmektedir. Bunların en büyüğü vaziyetin vehametini nice idrak ederek intibaha (uyanış) gelen ve elbet bu galeyanın (...) kendisinin de az çok bir hisse-i iftihar bulunan milletinin bu gün yalnız bir sada ile Büyük Millet Meclisi'ni kürsi-i salahiyatlarından çıkan bir sada ile Avrupa'ya karşı hakkını bağırması ve bütün dünyayı düşündüren bir ordu meydana çıkararak bu hakka bir kuvve-i teyidiye (doğrulama gücü) yaratmasıdır. Milletinden bu intibahı görmek ise bir gazetenin yegâne gayesi ve binaenaleyh en büyük mükâfatıdır. Millet ve onun mahsul-i idrak ve kanaati olan Büyük Millet Meclisi'nin safahat-ı mücahedeatını daha yakından takip edip daha vakıfane bir lisanla neşir ve müdafaa etmek ve şanlı ordularımızın süngüleriyle istihsal(elde etmek) ettikleri ve edecekleri muzafferiyatı kalemlerle takip eylemek için bu kere merkez-i hükümete nakleden (Öğüd)ün ikinci mükâfatı her yerde okuyucularından gördüğü fevkalade rağbetlerin Öğüd bu hususda mecbur olduğu teşekküratı ciddiyet-i neşriyesinde devamla gösterecek ve halkdan göreceği (...)liyakatını halka (...) ibraz eyleyecektir.

Konya ve havalisindeki karilerimizin ısrarları doğrultusunda bir müddet mütereddit kaldıktan sonra Öğüd hem yukarıda arz edilen büyük hizmet (silik)

SÖZLÜKÇE

-A-

Afitab: Güneş.

Ağnam: Hayvanı olanlardan alınan bir vergi anlamında kullanılan bir tabir.

Ağsan: Dallar.

Ağuş-u atifet: Korunmak, sığınmak.

Ahsen-i takvîm: En güzel kıvama koyma. Allah'ın her şeyi kendisine layık bir kıvam ve surette yaratması.

Ahval-i hazırâ: Mevcut durum.

Akâmet: Neticesizlik.

Aksam: Kısımlar, bölümler.

Alaim: İşaret

Alelumum: Herkese ait.

Alet-i câriha: Yaralayıcı alet.

Al-i fakı: Hocası, iyi kavrayan.

Amenna ve saddockna: İmandık ve tasdik ettik.

Amik: İnceden inceye pek ziyade araştırma ve düşünceden sonra anlaşılabilen derin ve ince mesele.

Anud: Çok inatçı.

Ari: Pak, pislikten uzak.

Arz-ı ihtiram: Hürmet göstermek.

Asar: Eser, iz, nişan, intikam.

Atifet: Koruma, sevgi, acıma, esirgeme.

Avan: Yardımcı.

Aynelyakin: Göz ile görür derecede görerek, müşahede ederek bilmek.

-B-

Ba'de harabi'l-Basra: İş işten geçtikten sonra.

Ba'de: Sonra.

Ba'dema: Bundan böyle.

Bahr-i sefid: Akdeniz.

Bar: Yük.

Bataet: Tembellik, yavaşlık, ağırlık.

Bendegân: Hizmetçi gibi bağlanmışçasına

Beraet: Temize çıkma.

Bera-yı malumat: Malumat için.

Beşâset: Güteryüzlülük.

Bezl-i mukadderat: Takdir edilen bolluk. Ölçü ve miktarınca vermek.

Bilalüzum: Lüzumsuz.

Bililtizam: Bile bile, bir şeyi doğru ve lüzumlu görüp taraftar olmakla.

Binaenaleyh: Bunun üzerine, ondan dolayı.

Bülend âvâz: Haykırma, yüksek ses.

-C-

Came: Elbise, çamaşır.

Canhıraş: Dayanamayacak derecede acı ve keder veren.

Ceraid: Süreli yayınlar, gazeteler.

Cevami': Toplu olan şeyler. Camiler, mescitler.

Cezm: Kati karar, kararlaştırmak.

Cidalgâh-ı fenâ: Yok olmaya karşı sözle mücadele.

Çuş-u huruş: Neşe ve ahenk, kaynayıp taşma.

Dakaik: İncelikler. Anlaşılması çok dikkat isteyen incelikler.

-D-

Def'a: Bir kere.

Denaet: Alçaklık. Çok fena hareket.

Dercetmek: İçine almak, katmak.

Derece-i şiddet: Şiddetli derecede.

Dertnâk: Dertli.

Desais-i melanetkarane: Lanetli hileler.

Dide-i teessüf: Esef edici bakış

Dilber-i hıraman: Nazlı ve edalı bir şekilde yürüyerek gönül alan güzel.

Dilgir: Hatırı kalmış. Kalbde yerleşmiş, unutulmaz.

Dilruba: Söyleyiş, gönül kapan

Divan-ı riyaset: Başkanlık makamı.

-E-

Ebna-yı nev': İnsan çeşitleri.

Ed'iyeye: Dualar.

Efkârı umumiye: Kamuoyu.

Eflâk: Asumanlar. Gökler. Alemler.

Efsunengiz: Büyülü.

Ekalliyet: Azınlık.

Ekseriyet: Çoğunluk, çokluk.

Emvac-ı zulm: Zulüm dalgası.

Enin: Acı ve sızıdan inleyiş.

Envar: Nurlar, ışıklar.

-F-

Fecaat: Felaket. Merak edilecek hal. Kederlenilecek kötü durum.

Fecayi': Bela

Fersude: Yıpranmış.

Fesahat: Açık ve güzel ifadeli konuşma.

Fıtrat-ı cengaverane: Kahraman yaradılışlı

-G-

Gayri münasib: Uygun olmayan.

Gayur: Çok çalışkan, dayanıklı, gayretli, kıskanç.

Gayz: Hiddet, kin, öfke.

Güldeste: Çok güzel şeylerden bir tutam.

-H-

Hadisat-ı mühimmiye: Önemli olaylar.

Hail: Korku ve dehşet veren. İki şey arasını ayıran.

Hakaik: Hakikatler.

Hakan-ı mağfur: Ölmüş hükümdar.

Halecan: Titreme. Kalp çarpıntısı. Heyecan.

Hamiyet: Gayret.

Hanuman: Ev. Bark. Ocak.

Har: Sıcak.

Hasmay-ı siyasiye: Siyasi muhalif.

Hatveendaz: Adım atan, atmış.

Haylule: Araya girmek.

Hempa: Arkadaş, yoldaş.

Hetketmek: Yırtmak.

Hevayic-i zaruriye: Zaruri ihtiyaçlar

Heyet-i mecmua: Bir şeyin teferruatına bakılmaksızın büsbütün gösterdiği hal ve manzara.

Heyet-i muhtereme: Saygıdeğer heyet.

Hin-i muvasala: Ulaşma zamanı.

Hisse-i iftihar: Gurur payesi.

Hitam bulmak: Son bulmak.

Hizb-i meş'um: Uğursuz topluluk.

Hoşbu: Güzel kokulu.

Hubb-u vatan: Vatan sevgisi.

Hun: Kan.

Hunharan: Kan içici.

Hutut-u vechiye: Yüz hatları.

Huzur-u şevket: Haşmetli huzur

Hüdapesendane: Allah'ın beğeneceği surette.

Hüsn-ü hatime: Neticeyi iyi bir halde bitirme.

Hüsn-ü kabul: İyi karşılamak.

-İ-

İbda': Allah'ın aletsiz, maddesiz, zamansız, mekânsız yaratması ve icadı.

İbka': Devam etmek

İbraz-ı şiddet: Şiddet gösterme.

İctima: Toplantı. Toplanmak. Bir araya gelmek.

İfrağ: Bir halden başka bir hale sokma.

İhfa: Gizlemek

İhkâk-ı hak: Haklıya hakkını vermek. Hakkı usulü dairesinde yerine getirmek.

İhtikâr: Bir şeyi kıymetlensin diye saklamak. Karaborsa. Vurgunculuk, bozgunculuk.

İhtiram: Hürmet, saygı.

İhtizazat: Hafif titremek. Deprenmek.

İhvan: Kardeşler. Aynı mezhep veya tarikata mensup kimseler.

İkrar: Açıktan söylemek. Kabul ve tasdik etmek.

İlca: Mecbur etme. Zorlama.

İlka: Koymak. Bırakmak. Terk etmek.

İltihak: Karışmak. Katılmak.

İltisak: Bağlı.

İltizam: Kendine lazım kılma.

İmtizac: Muvafık ve mutabık olmak.

İmtizaç: Kaynaşma.

İn'am: Nimet vermek, ihsan etmek

İn'ikad: Akdetme. Bağlanma.

İn'ikâs: Aksetme, tersine çevirme.

İnba: Haber verme. İhbar eyleme.

İnbisat: Genişleme, şad, mesrur olma

İnhiraf: doğru yoldan sapma

İnkıraz: Sönme, zeval bulma.

İnkısam: Kısımlara ayrılma, bölünme.

İnşirah: Ferahlamak, mesrur olmak.

İntibah: Uyanış.

İntihab: Seçmek, seçim.

İntizar: Gözlemek, ümit ederek beklemek.

İnzar: Tehir etme, geciktirme.

İnzimam: Bağlanma. Yular ile bağlama.

İrad: Konuşmak. Söylemek.

İrtikab: Ümit etme, bekleme, gözleme.

İsti'mal: Kullanmak. Faydalanmak.

İstiab: İçine almak, kaplamak.

İstihal: Başkalaşma.

İstihkar: Hakaret etmek. Küçük görmek.

İstihsal: Hasıl etmek. Elde etmek.

İstimdad: Yardım istemek.

İstinbat-ı nihani: Bir söz veya bir işten gizli manayı ortaya koymak.

İstinkâf: Çekimser kalmak. Kabul etmek.

İşaat: Haber yaymalar.

İşba': Doyurmak. Açlığı gidermek.

İштиha: Meyil. Haz. Fazla istek. Arzu.

İштиhar: Meşhur olma.

İtidal: Bir şeyde veya halde ifrat veya tefrite düşmemek.

İttihaz: Edinmek. Kabullenmek.

İyş u nuş: Cünbüş. Zevk, eğlence.

İz'ac: Rahatsız etmek. Bunaltmak.

İzmihlal: Bozulup gitmek. Perişan olmak.

-K-

Kabil-i tevfiik: Uygunluğu kabul edilebilir.

Kabl el zeval: Öğleden önce.

Kalil: Az.

Kameû: İsteğini ve meramını arayan.

Kâriîn-i kirâm: Değerli okuyucu.

Kavânin-i ilahîye: İlahi kanunlar. Şeriat.

Kaziye: Hüküm.

Kerhen: İstemeyerek.

Kesb-i hiffet: Hafif olma durumu.

Kesb-i katiyet: Kesin olma durumu.

Kesret: Çokluk. Sıklık.

Kısm-ı mahsusa: Özel bölüm.

Kurun-u ûlâ: İlk çağ.

Kûtehbin: Kısa görüşlü. İleriyi göremez.

Kuvve-i ameliye: Yapma gücü.

Kuvve-i milliye: Millî güç.

Kuvve-i te'yid: Doğrulama gücü.

Kuvve-i teyidiye: Doğrulama gücü.

Külliyen: Tamamen. Bütünü. Tamamiyle.

Küşad: Açış. İlk açılış merasimi.

-L-

La yemut: Ölümsüz.

Labüdd: Çok lazım. Gerekli.
Lahutiye: İlahi âleme ait.
Layenkad: Kesintisiz.
Layetezelzel: Sarsılmaz.
Ledünniyat: Allah tarafından manevi derecesi yüksek kimselere lütfedilen ilim.
Lehülhamd: Hamd O'na (Allah'a) olsun.
Leyle-i Berat: Berat gecesi.
Libas: Giyilecek şey

-M-

Maada: Başka. Fazla. Bundan gayrı.
Mahfil-i muhtelif: Çeşitli toplantı yerleri.
Mahirü'l- ukul: Zeka becerisi.
Mahlûk-ı mübeccel: Yüceltilmiş mahluk.
Mahlûk-ı zi kemal: Kemalat sahibi mahlûk.
Mahsul-i idrak: Düşünce ürünü.
Makam-ı muallâ: Yüksek makam.
Mal bulmuş Mağribî: Hak etmeden sevinme.
Masuniyet: Eminlik, sağlamlık, muhafaza altında bulunmak.
Mazarrat: Zararlar, zıyanlar.
Mazbata-i intihabiye: Seçim kararnameşi.
Me'cur: Karşılık almaya, mükâfata hak kazanmış kimse.
Me'yus: Ümitsiz, kederli.
Me'yusiyet: Ümitsizlik.
Medd-i nazar: Gözün görebildiği kadar, göz alımı. Uzak görüş.
Medid: Çok süren.
Medyun: Borçlu.
Mefahir: İftihar edilecek, övünülecek şeyler.
Mefruz: Farz olunmuş
Mekanet: Güç, kuvvet.
Mekr-i iblis: Hileci iblis.
Memalik-i ecnebiye: Yabancı memleketleri.

Memsûh: Biçimsiz ve çirkin surete girmiş olan.
Menfa: Sürgün yeri.
Menkuş: Nakşolunmuş. İşlenmiş.
Mensus: Ayetle tesbit edilmiş.
Mesaib: Musibetler
Mesail: Meseleler.
Mesalih: İşler.
Mesâlih-i milliye: Millî işler.
Mesalih-i umumiye-i milliye: Millî genel menfaatler.
Meserret: Sevinç. Şenlik. Sürur.
Meşum: Kötü. Uğursuz.
Metmeh nazarı: Göz dikilen şey.
Mev'ize: Öğüt. Nasihat.
Mevadd: Boşlukta yer kaplayan varlıklar. Maddeler.
Mevcamevc: Dalga dalga.
Mezmun: Makbul olmayarak ayıplanmış. Kötü.
Mısra-ı rindane: Güzel mısra.
Muaddilat: Güçleştiren, güç duruma sokan.
Muahede: Karşılıklı yeminleşme, anlaşma. Devletler arasında antlaşma.
Muaheze: Azarlama. Çıkışma. Alay eder tarzda karşısındakini küçümseme.
Muamelat-ı harbiye: Savaş muameleleri, savaş işleri.
Muattal: Kullanılmaz olmuş. Atıl durum hali. Tembel.
Muavenet: Yardım. Yardımcılık.
Muavvec: Eğik, eğri, eğilmiş.
Muazzamât: Büyük ve ağır işler. Muazzam şeyler.
Muazzel: Ayıplanmış. Azarlanmış, paylanmış.
Mucib-i ar: Utanma sebebi.
Mufassal: Geniş malumatlı, kısımlara ayrılıp anlatılmış.
Muhallik: Helak eden.

Muharrrik: Harekete getiren. Hareket veren. Ayaklandıran.
Muharrir-i muktedir: İktidar sahibi yazar.
Muhrib: Harab eden.
Muhtefi: Gizlenen. Saklanan, gizli.
Muhtelül şuur: Şuur karışıklığı
Mukaddem: Zaman ve mekan açısından daha önce olan.
Mukni': İkna eden. Kanaat veren.
Munis: Alışılmış, sevimli.
Munsıf: İnsaflı. Merhametli.
Muntazır: Bekleyen. Gözleyen. Birisinin gelmesini bekleyen.
Murahhas: Devlet veya herhangi bir kurum adına, salahiyyetli olarak bir yere gönderilen kimse.
Murevviç: Yönelen.
Musalih: Sulh yapan.
Musibetâver: Belalı. Bela veren.
Mutazzarır: Zarar ve ziyana uğrayan. Zarar görmüş olan.
Muvahhiş: Vahşet veren. Korkutan.
Muvakkat: Vakitli. Devamlı olmayan.
Muvasala: Vasıl olmak. Erişmek. Ulaşmak.
Muzaharet: Destek olma.
Muzır: Ziyana veren. Zararlı. Zarara sokan.
Muziyat: İnsanı rahatsız eden hayvancık.
Muztar: Zorlanmış. Mecbur kalmış.
Mübareze: Sözle çekiştirme. Kavga. Cidal.
Mübeccel: Muhterem. Yüceltilen. Büyük saygı gösterilmiş.
Mücadele-i meşrua: Meşru mücadele.
Mücehhez: Noksanları tamamlanarak hazırlanmış, lüzumu olan silah ve sair şeylerle donanmış.
Mücessem: Cismi olan. Dış duyuyla bilinip varlığından haberdar olunan.
Müfteresane: Parçalayıcı bir şekilde.

Mülevves: Kirli. Pis.
Mülhemiyet-i hassa: Hususî esinlenme, kişisel, kişiye özel esinlenme.
Müncer: Son bulmak.
Münderic: Bir şeyin içine konulmuş olan. Yer almış.
Münhasır: Belli bir sınır içinde olup harice tecavüz etmeyen. Yalnız bir kimseye veya şeye mahsus olan.
Münhi: Nehy edilen.
Mürüvvetkâr: Mertçe. Yiğitçe.
Müsadif: Rastlayan. Tesadüf eden.
Müsta'id: Kabiliyyetli. Anlayışlı. Akıllı.
Müstakilü'l-efkâr: Fikren bağımsız olma durumu.
Müstefid: Fayda gören, faydalanan.
Müstefiz: Feyz alan. Kazanç sahibi olan.
Müstenid: Bir şeye dayanan. Bir şeyin üzerine konulmuş.
Müşevviş: Karıştıran. Anlaşılmaz ve içinden çıkılmaz hale koyan.
Mütabi olmak: Uymak.
Müteallik: Alakalı. Bir yere bağlı, mensup.
Müteallime: Öğrenen.
Mütebassırâne: İyice düşünerek, basiretle, ileriye görerek.
Mütekebbir: Kibirli. Büyüklenen.
Mütemeddin: Medeni.
Mütereddit: Kararsız. Tereddütte kalan.
Mütevessil: Sebep tutan, başvuran, girişen.
Müzaheret: Arkadan yardım etmek. Korumak.
Müzmehil: Bozulup giden, perişan olan.

-N-
Nâşir-i efkâr: Fikir neşreden.
Natuvan: İktidarsız, zayıf, halsiz.
Nefahât: Üfürmeler.
Nermin: Yumuşak.

Nesim: Hoşa giden, hafif esen rüzgâr.

Neşv-u nema: Büyümek, serpilmek.

Nikât-ı nazar: Dikkat noktası.

-P-

Pertevfeşane: Işıklı.

Pesendane: Beğenmek suretiyle.

Pinhan: Gizli saklı.

-R-

Raci': Geri dönen. Ric'at eden.

Rahne: Gedik, yarık.

Rana: İyi güzel hoş.

Rayiha: Koku

Raz: Gizli.

Re'skâr: Başkanlık.

Riyaset: Reislik. Bir işi idarede başta bulunmak.

Rüfeka: Arkadaşlar.

Rüfekâ-i muhtereme: Saygıdeğer arkadaşlar.

-S-

Safahat-ı mücahedat: Mücadele safhaları.

Safvet: Temizlik, paklık, halislik.

Saik: Sevkeden, sürükleyen.

Sakim: Yanlış.

Salahiyet: Bir davaya bakabilmek.

Sarahaten: Aşık bir biçimde.

Sariha: Açık, aşikâr.

Sarsar-ı nekbet: Felaketli kasırga.

Satvet: Ezici kuvvet.

Sem': İşitmek.

Semdar: Zehirli.

Sena: Methetmek. Övmek.

Serencam: Başa gelen, baştan geçen ibretli hadise.

Sergerdat: Başıbozuk, reis.

Sergerde: Kötü işlerde elebaşı olan, başıbozuk, reis

Sergüzeşt: Macera.

Serkâr: Müdür.

Sernihan: Başı gömülü, başı saklı.

Sernihan-ı teatî: Gizli bir şekilde karşılıklı alıp verme.

Sevad-ı a'zam: Büyük kimseler.

Seyyat: Kötülük, günahlar, suçlar.

Sınıf-ı muhtelif: Çeşitli sınıflar.

Sineçâk: Göğsü, yüreği yaralı.

Siret-i nebeviye: Hz. Muhammed (s.a.v)'nin hayatını, amacını, anlatan kitap.

Sudûr: Olma. Meydana gelme.

Sui te'sir: Kötü etki.

Sukut: Yukardan aşağıya birden iniverme. Düşme.

Sündüsi: Sırmadan kabartma deseniyle yapılmış.

-Ş-

Şad: Gönül ferahlığı.

Şahika: Dağ tepesi. Doruk, zirve.

Şahika-yı tezallum-u sükûnet: Zulmün zirvesinde sessizlik.

Şahrah-ı selamet: Kurtuluşa götüren, şaşırılması mümkün olmayan yol.

Şayia: Yayılmış haber.

Şeair: Adetler, İslam işaretleri. İslamlara ait kaideler.

Şehamet: Kahramanlık.

Şem-i halâsa: Kurtuluş ışığı.

Şenaat: Fenalık, kötülük, alçaklık.

Şerait: Şartlar.

Şerh: Açma, genişletme. Açıklama.

Şerzime: küçük topluluk.

Şetaret: Şenlik.

Şevket: Kudret ve kuvvetten doğma haşmet.

Şikak: İkilik, ittifaksızlık.
Şirziman: Küçük insan topluluğu
Şita: Kış.
Şuriş: Karışıklık.
Şuyu'ı mübalağa: Herkes tarafından duyulup abartılmış.
Şürekâ: Ortaklar.

-T-
Ta'zim: Hürmet. İkranda bulunmak.
Taallüm: İlim edinme.
Taayyün: Meydana çıkmak, aşikar olmak.
Taharri: Aramak, araştırmak.
Tahavvül: Birinden diğerine geçmek. Bir halden başka bir hale geçmek.
Tahavvül-i nagehaniye: Gizli bir şekilde bir halden diğerine geçmek.
Tahkir etmek: Hakaret etmek.
Tahlis: Kurtarmak.
Tahliskar: Kurtarıcı.
Tahvilat-ı ruhiye: Ruhsal değişim.
Takallüs: Kasılma.
Takarrüb: Yakınlaşmak. Yaklaşmak.
Talakat: Dil açıklığı. Düzgün sözlülük. Güler yüzlülük.
Tanzir: Benzetme.
Taravet: Taze, körpe.
Tarik-i cidal: Mücadele yolu.
Tarik-i mustakim: Doğru yol.
Taun: Veba
Tav'an: İsteyerek yapmak.
Teâlî: Yükselme. Yüceltme.
Teati: Karşılıklı alıp verme.
Tebeddül: Başkalaşmak, değişmek.
Teceddüd: Yenilenme.
Tecessüm: Cisimlendirme.
Tedvir etmek: Devrettirmek. Döndürmek.
Tedvir-i umur: Yönetimi devralmak.

Teemmül: İyice, etraflıca düşünmek.
Tefakkuh: Gül gibi açılma.
Tefrik: Birbirinden ayırmak, seçmek, ayırt etmek.
Tehalük: Tehlikeye aldırış etmeden birbirini çığnercesine koşuşma. İstekle atılma.
Tekarrüb: Birbirine yaklaşma.
Temdid-i ikamet: Devamlı ikamet.
Temevvücat: Dalgalanma.
Temşiyet: Geliştirme, ileriye götürme.
Temyîz: Bir şeyi diğerinden seçip tarif etmek, ayırmak.
Teneffür: Nefret etme.
Tenvir: Aydınlatma. Bir şey hakkında bilgi verme.
Tenzilat: Fiyat indirme. İskonto.
Teşriiye: Kanunla, kanun yapmayla alakalı.
Tevakk'u: Beklenti.
Tevali: Devam eden.
Tevcih: Döndürmek, yöneltmek.
Tevem: İkiz.
Tevhid: Birleme. Bir Allah'tan başka ilah olmadığına inanma.
Tezerru': Yalvarma, yakarma.
Tezyin: Süslemek, bezemek, donatmak.
Tufan-ı huruşan: Çağlayan, çoşan fırtına.
Tulu: doğma.

-U-
Umumiye-i sâmite: Genel sessizlik-dilsizlik.
Umur-u devlet ve millet: Devlet ve Millet yönetimi.
Unf: Acımazsızca.
Uruk: Kökler.

-V-
Vahi: Manasız.

Vakf-ı hayat: Hayatını vakfetme. Ömrünü bağlama.

Vaz'ı elim-u perişani: Acı ve perişanlık verme.

Vazih: Açık, ayan, aşikar.

Vaziyet-i elime: Kötü durum.

Velayetgîr: Dostluk gösteren, koruyan.

Vikaye etmek: Korumak. Koruculuk. Sahip olmak.

Virha: Durmaksızın.

Vuku-u tabii: Doğal olay.

Vusul: Ulaşma, erişme.

Vuzuh: Açıklık. Açık ve anlaşılır şekilde olmak.

-Y-

Yağmagiran: Çapulcu.

-Z-

Z'um: Batıl zan. Şüphe. Yanlış zan.

Zaid: Fazlalık.

Zan-u be zemin: Diz çökmek

Zerrin: Altından yapılmış, altın gibi parlak.

Zümrüdîn: Yemyeşil.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Mustafa İŞLİYEN			
Doğum Yeri:	ERCİŞ / VAN			
Doğum Tarihi:	30.12.1982			
Medeni Durumu:	BEKÂR			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Ercişli Emrah		Erciş	1987–1992
Ortaöğretim	Erciş Lisesi (Orta kısım)		Erciş	1992–1995
Lise	Erciş Lisesi	Sözel	Erciş	1995–1998
Lisans	SÜ İletişim Fakültesi	Gazetecilik	Konya	2002–2007
Yüksek Lisans	SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	Gazetecilik	Konya	2007–2010
İlgi Alanları:	İletişim Bilimleri, Tarih, Sosyoloji, Felsefe, Bilişim Teknolojileri vs.			
İş Deneyimi:	Selçuk Tercüme Merkezi (Koordinatörlük), Zaman Gazetesi (Muhabir), Yenişafak Gazetesi (Muhabir), Ün Tv (Yayın)			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	SÜ İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ayhan SELÇUK 0(332) 223 3678 SÜ İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Caner ARABACI/ 0(332) 223 36 85 SÜ Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Edb. ABD Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kazım ÜRÜN/(0332) 223 14 97			
Tel:	0535 331 34 71			
E-Posta:	mustafailer@hotmail.com			
Adres	S. Ü. Selçuk Üniversitesi Vakfı Çeviri Merkezi (SELTAR) Teknokent Binası Zemin Kat: G 08 Alâeddin Keykubat Kampüsü SELÇUKLU / KONYA 0 (332) 223 3447 / 241 6911			